

Studiehåndbok 1997/98

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

**UNIVERSITETET
I OSLO**

Studiehåndbok 1997/98
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

**UNIVERSITETET
I OSLO**

Redaksjon

Det utdanningsvitenskapelige fakultet,
fakultetssekretariatet

Grafisk form omslag: Dale,

Informasjonsavdelingen

Omslag: Helga Eng's hus på

Nedre Blindern

Foto: Sissel Drevsjø ©

Utgitt av Universitetet i Oslo

Produsert i samarbeid med Akademika AS

Distribuert av Akademika AS,

Postboks 84 Blindern, 0314 Oslo

Bestilling: Tlf.: 22 85 30 60 Fax: 22 85 30 53

E-mail: nloken@sio.uio.no

Trykk: GCS AS, Oslo

Universitetet i Oslo

6/1997

Innhold

Velkommen til Det utdanningsvitenskapelige fakultet	5
Dette er studiehåndboka	6
Universitetet i Oslo	8
Kort historikk	8
Styringsstruktur	8
Immatrikulering/Generell studiekompetanse	9
Examen philosophicum og examen facultatum	9
Det utdanningsvitenskapelige fakultet	11
Studier ved fakultetet	11
Hva vil det si å studere ved fakultetet	11
De enkelte fagene	11
Opptak til fakultetet	12
Studieopplegg, studiets innhold og omfang	13
Fagpåmelding og semester-registrering	13
Gradene	14
Studier i utlandet	18
Eksamen/vitnemål	18
Etter- og videreutdanning	20
Diverse informasjoner	20
Studieplaner ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet	25
Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling	25
Innledning	25
Studietilbud	26
Praktisk-pedagogisk utdanning	26
Studieplaner/fagplaner på praktisk-pedagogisk utdanning	30
Videre- og etterutdanning	57
Hovedfag	65
Institutt for spesialpedagogikk	69
Innledning	69
Informasjon om instituttet	70

Seksjon for klinisk spesialpedagogikk	70
Seksjon for internasjonal virksomhet	70
IBBY dokumentasjonstjeneste - bøker for alle	70
Informasjon til ulike brukergrupper	70
Yrkesmuligheter	71
Studietilbudene	71
Studieplaner/fagplaner	74
Grunnfag i spesialpedagogikk	74
Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk	75
Fjernundervisning	98
Studietilbud utenfor profesjonsstudiet	99
Toårig studium i tolking for døve, døvblitte og døvblinde	99
Grunnfag tegnspråk	104
Mellomfag tegnspråk	106
Doktorgradsprogrammet i spesialpedagogikk	108
Pedagogisk forskningsinstitutt	110
Innledning	110
Allmenn orientering	111
Yrkesmuligheter/ fag og profesjon	111
Målsetting og kunnskapsfelt	112
Studieplaner/fagplaner	113
Grunnfag	113
Mellomfag	120
Hovedfag	124
Profesjonsstudiet	129
Semesteremne	145
Flerkulturell pedagogikk	145
Desentraliserte studietilbud	147
Fagområdet Universitetspedagogikk	147
Doktorgradsprogrammet i pedagogikk	149
Reglementer	152
Lov av 12. mai 1995 om universiteter og høyskoler	152
Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo	161
Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo	167
Utfyllende regler for studiene	174
Utfyllende regler om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver	178
Reglement for opptak til de pedagogiske fag ved Universitetet i Oslo	184
Doktorgradsreglement	189
Utfyllende bestemmelser for graden dr.polit.	194

Velkommen til Det utdanningsvitenskapelige fakultet

I dagligtalen er Det utdanningsvitenskapelige fakultet allerede kjent for de fleste som UV-fakultet. Hva U-en står for, vet alle. Som alle andre fakultet har vi utdanningstilbud, men når vi har fått U-en i navnet vårt, er det fordi vi er så mye mer opptatt av undervisning og utdanning enn de andre fakultetene. Vår jobb er dessuten å være særlig «gode» på undervisning, sies det. Det ligger klare forventninger i dette, og det tar vi som en utfordring.

Vi er glade for U-en i vårt varemerke, men vi vil gjerne minne om V-en og om at UV-fakultet, som alle andre fakultet, også har ansvaret for å drive forskning og annet vitenskapelig arbeid. Det faste ansatte vitenskapelige personalet ved fakultetet teller i alt ca. 158 personer. De aller fleste er professorer eller har førsteamanuensis kompetanse. Det er det vitenskapelige arbeidet som danner grunnlaget for den særskilte kompetanse på utdannings-, undervisnings- og oppdragsfeltet som Det utdanningsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo skal stå for.

I norsk og europeisk målestokk representerer det nye UV-fakultet et stort utdanningsvitenskapelig forskningsmiljø. Mønstre vi forskningsaktiviteten slik den pågår ved de tre grunnenhetene, har den et betydelig omfang. Spennvidden er stor og avspeiler så godt som hele bredden av det utdanningsvitenskapelige forskningsfelt. På sentrale områder av feltet er fakultetet solid representert. Stikkorsmessig kan nevnes forskning på områder som skolehistorie, didaktikk og læreplanarbeid, skoleorganisasjon, styring og ledelsesfunksjoner innenfor skolesektoren, samt studier av læring, utvikling, sosialisering og dannelse som viktige grunntemaer i all pedagogikk. Fakultetets forskningsprofil markeres dessuten ytterligere ved den sterke orienteringen mot fagdidaktikk, og om sentrale spesialpedagogiske forskningstemaer som finnes ved fakultetet. Mye av forskningen ved fakultetet har vært - og er - konsentrert om svake grupper, de funksjonshemmede, minoriteters, men også om småbarns, ungdoms og kvinners situasjon og muligheter i det moderne samfunn.

Tradisjonelt har fakultetets forskning hatt forankring i et nasjonalt perspektiv. I økende grad vendes nå forskernes interesser mot det internasjonale/globalt problemfeltet og mot komparative forskningsansatser.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet vil arbeide for å gi våre mange og engasjerte studenter et spennende og utfordrende studium.

*Lise Vislie
dekan*

Dette er studiehåndboka

Velkommen til Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo. Fakultetet er universitetets åttende fakultet og ble opprettet 1. januar 1996. Fakultetet omfatter Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling, Institutt for spesialpedagogikk og Pedagogisk forskningsinstitutt. Samlingen av de pedagogiske miljøene ved Universitetet i Oslo under ett fakultet, representerer til sammen i norsk og europeisk målestokk et stort undervisnings- og forskningsmiljø.

Studiehåndboken omfatter bl.a. studieplaner for alle studier som tilbys ved fakultetet studieåret 1997/98, informasjon om gradsoppbygging og diverse lover og regler. Det gis ut egne studiehåndbøker for hvert fakultet i tillegg til studiehåndboken for examen philosophicum og examen facultatum. Alle ni studiehåndbøkene er tilgjengelige i elektronisk form via Internett og World Wide Web på adresse: <http://sgml.uio.no/sthb/>

Årets studiehåndbok er produsert ved Universitetet i Oslo ved hjelp av ny teknologi, som fortsatt er under utvikling. På grunn av dette vil det være noen feil og unøyaktigheter i layouten.

Studiehåndboken oppdateres og kommer ut i revidert utgave hvert år. Studieplanene utgjør rammen for de ulike studiene og er et resultat av det studieplanarbeidet som har vært ført gjennom studieåret.

Profesjonsstudiet i pedagogikk/spesialpedagogikk er under revisjon, og vil etter kongelig resolusjon føre fram til den nye graden, cand.ed. Når denne studiehåndboken går i trykken, er arbeidet for opprettelse av graden ved kongelig res. i departementet forhåpentlig klar. Fakultetets studieplaner under graden vil da foreligge, og undervisningstilbud til disse vil bli satt i gang. Det vil bli tilrettelagt for overgangsordninger mellom gammel og ny studieplan. Det er en målsetting at studenter som allerede har startet opp sine studier, i liten grad blir forhindret i sin studieprogresjon når ny studiestruktur innføres.

Fra og med 1.01.96 gjelder ny lov om universiteter og høyskoler, Lov av 12. mai 1995, nr. 22, Om Universiteter og høyskoler. Denne loven er lagt inn i studiehåndboken som en del av de nødvendige informasjonen som skal være tilgjengelig for fakultetets studenter. Universitetet har til denne loven utarbeidet forskrifter for studiene og forskrifter for eksamener og prøver. Fakultetet har til disse utarbeidet sine Utfyllende regler. Også universitetets forskrifter til loven og fakultetets utfyllende regler er å finne i denne studiehåndboken.

Opplysninger om når og hvor undervisningen gis, finnes i universitetets Katalog (Forelesningskatalogen) som deles ut gratis hvert semester, samt for enkelte studietilbud også i konkrete undervisningsplaner som distribueres ved det enkelte institutt. Disse informasjonene foreligger i begynnelsen av januar og august. Endringer i undervisningstilbudet og annet som skjer i løpet av året, kunngjøres ved oppslag.

Fakultetet ønsker alle studenter vel møtt og lykke til med et utbytterikt og interessant studieår.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Besøksadresse:

Sem Sælandsv. 7

Helga Engs hus

3.etasje

Postboks: pb. 1161 Blindern

0317 Oslo

Telefon: Ekspedisjon: 22 85 82 43

Studieveiledning: 22 85 42 86

Studieveiledning: 22 85 80 56

E-mail adresse: uvfakultetet@uv.uio.no

Universitetet i Oslo

Kort historikk

Universitetet i Oslo ble grunnlagt av Kong Fredrik VI i 1811. Fram til 1939 var navnet Det Kongelige Fredriks Universitet. Nå tar studentkantinene Fredrikke på Blindern vare på det gamle navnet.

I 1813 begynte seks lærere undervisningen for de første 17 studentene. Til å begynne med foregikk undervisningen og forskningen i leide lokaler. I 1852 sto universitetsbygningene i Karl Johans gate ferdige. De latinske navnene på bygningene brukes fortsatt: Domus Bibliotheca kalles også Vestbygningen, Domus Media kalles Midtbygningen eller Aulabygningen og Domus Academica kalles Urbygningen etter den store klokken i ett av vinduene ut mot Karl Johan.

De opprinnelige fakultetene var teologi, juss, medisin og filosofi. I 1861 ble Det filosofiske fakultet delt i Det historisk-filosofiske og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Det odontologiske fakultet kom til i 1959 da Norges Tannlegehøyskole ble en del av universitetet, og i 1963 ble Det samfunnsvitenskapelige fakultet etablert. Som det åttende fakultet ble Det utdanningsvitenskapelige fakultet etablert 1. januar 1996. Universitetet benytter denne historiske rekkefølgen på fakultetene i de fleste sammenhenger.

I dag ligger de fleste av universitetets bygninger på Blindern. Flyttingen tok til i 1930-årene, da flere av bygningene på Nedre Blindern ble oppført. Den store ekspansjonen både bygningsmessig og i studenttall, kom i 1960-årene. Øvre Blindern fikk bygninger bl.a. for samfunnsfag, humaniora, administrasjon, velferd og idrett. Mange av bygningene har personnavn, som f.eks. Kristine Bonnevie, Eilert Sundt og Helga Eng. De er oppkalt

etter fremstående forskere innen det fagfeltet bygningen huser.

Studenttallet var lenge relativt stabilt på omlag 20.000 etter den store veksten på 1970-tallet, men har de siste årene økt til det nå er ca. 38.000. Universitetet har i dag ca. 4500 ansatte hvorav omtrent halvparten er i vitenskapelige stillinger.

Styringsstruktur

Studenter har lovfestet rett til å være representert i alle organ med beslutningsmyndighet. Det innebærer at studentene kan påvirke saker på alle plan. Dette betyr også at studenter har medbestemmelsesrett når det gjelder utformingen av fag og fagplaner. Styringsstrukturen ved universitetet er organisert i de følgende tre nivåer:

- 1) Styret dvs. Kollegiet
- 2) Avdeling dvs. fakultet
- 3) Enhet dvs. institutt.

Kollegiet er universitetets øverste ansvarlige organ. Det har 13 medlemmer og er ledet av rektor. 2 av medlemmene er studenter. Som student er man også representert i fakultets- og instituttstyret. I tillegg er det rådgivende og saksforberedende organ på alle tre nivåer som studentene deltar i.

Studentene er for øvrig organisert styringsmessig i tilsvarende tre nivåer som universitetet på følgende måte:

- 1) Studentparlamentet er studentenes eget øverste valgte interesseorgan.
- 2) Studentutvalget skal ivareta studentenes interesser på fakultetsnivå
- 3) Fagutvalget skal ivareta studentenes interesser på instituttnivå.

Hver høst velges representanter til Studentparlamentet. Studentparlamentet behandler bl.a. velferdssaker, studie- og utdanningssaker og nasjonale/internasjonale studiekvalitetspolitiske spørsmål.

Immatrikulering/Generell studiekompetanse

Alle som skal studere, må være immatrikulert (innskrevet) ved et norsk universitet. Immatrikulering skjer i forbindelse med studieopptak, men du kan etter søknad også bli immatrikulert uavhengig av opptak til det enkelte studium. Søknadsskjema får du på Studentkontoret på Blindern.

Hvem kan bli immatrikulert?

Har du fullført og bestått 3-årig videregående skole, studieretning for allmenne fag, studieretning for handels- og kontorlag eller studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, kan du bli immatrikulert ved universitetet. Hvis du har en annen studieretning fra videregående skole, kreves i tillegg bestemte fag fra studieretning for allmenne fag, økonomiske og administrative fag. Annen utdanning kan også gi grunnlag for immatrkulering ved universitetet. Nærmere informasjon får du ved henvendelse til Studentkontoret på Blindern.

Hva innebærer immatrkulering?

Det tradisjonelle «borgerbrevet» er bekreftelse på at du er immatrikulert, og dermed fyller de generelle vilkårene for å studere ved universitetet. For tiden innebærer dette at du ved Universitetet i Oslo kan

- studere ved det studiet du har søkt og fått opptak til

- melde deg til åpne studier (f eks examen philosophicum) innen gitte frister
- avlegge selve eksamen i visse fag ved enkelte fakulteter uten at du har opptak, såfremt du oppfyller andre krav.

Examen philosophicum og examen facultatum

Førstesemesterstudier

Ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det utdanningsvitenskapelige fakultet består førstesemesterstudiene av to obligatoriske studieenheter: Examen philosophicum og examen facultatum. Begge studieenheterne er normert til 5 vekttall og må være bestått før du kan melde deg opp til en fageksamen. I enkelte fag får en heller ikke delta i all undervisningen hvis ikke examen philosophicum (ex.phil.) og examen facultatum (ex.fac.) er bestått.

Fordi Det utdanningsvitenskapelige fakultetet ikke har en egen ex.fac.-variant, anbefales studentene på det nåværende tidspunkt varianten knyttet til studier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. For studenter som sikter seg inn på tolkestudier og/eller tegnspråkstudier ved Institutt for spesialpedagogikk, anbefales varianten knyttet til Det historisk-filosofiske fakultet som bl.a. innbefatter forprøve i fonetikk og lingvistikk

Examen philosophicum

Nesten alle studenter begynner sitt universitetsstudium med examen philosophicum. Examen philosophicum er en obligatorisk del av de fleste studier ved Universitetet i Oslo. Studiet har til formål å gi studentene et innblikk i visse grunnleggende fi-

losofiske problemstillinger som utgjør bakgrunnen for den virksomhet som drives innenfor de enkelte vitenskaper, eller grupper av vitenskaper: Humanistiske vitenskaper, naturvitenskaper og samfunnsvitenskaper.

Examen philosophicum består av to hoveddisipliner: Del I, filosofihistorie og vitenskapshistorie og Del II, vitenskapsteori, herunder språk- og argumentasjonsteori (temagruppe A) og vitenskapsfilosofi (temagruppe B).

Examen facultatum

Examen facultatum er en obligatorisk del av alle studier ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Studiet viderefører og utdyper temaer fra examen philosophicum orientert mot de forskjellige fagstudiene.

Examen facultatum består av to hoveddisipliner: Fellesdelen og variantdelen. Fellesdelen er felles for alle studenter, og består av emner innenfor etikk og vitenskap og rasjonalitet. I variantdelen kan studentene velge mellom ulike pensumvarianter rettet mot de forskjellige fakultetene: Teologivarianten, den rettsvitenskapelige varianten, humanioravarianten, lingvistikkvarianten

spesielt rettet mot språkfagene ved Det historisk-filosofiske fakultet og den samfunnsvitenskapelige varianten. Det tilbys dessuten en allmennvariant som ikke er rettet mot et spesielt fakultet. Som hovedregel aksepterer alle fakultetene de forskjellige variantene. For visse fagstudier stilles det imidlertid krav om bestemte forkunnskaper som kan innfris ved å avlegge én bestemt variant av examen facultatum. For nærmere informasjon om slike krav vises det til studieplanene for fagene.

Pensum og undervisning

Opplysninger om pensum finner du i Studiehåndbok for examen philosophicum og examen facultatum. Pensum til examen philosophicum og examen facultatum blir gjennomgått i løpet av ett semester. Eksamen i hver studieenhet består av en 5-timers skriftlig prøve som omfatter prøver i alle disipliner samtidig.

Oversikt over undervisningstilbudet finner du i katalogen for gjeldende semester. Du må registrere deg på studiene i begynnelsen av semesteret.

Alle immatrikulerte studenter kan avlegge Examen philosophicum og examen facultatum uten å være opptatt ved et bestemt fakultet. Man må selv melde seg til eksamen.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Studier ved fakultetet

Gjennom etableringen av Det utdanningsvitenskapelige fakultet har Universitetet i Oslo samlet de pedagogiske miljøene og etablert Europas største samlede pedagogiske fagmiljø. Fakultetet tilbyr i dag studier fram til hovedfag, profesjonsstudium og forskerutdanning innen pedagogikk og spesialpedagogikk. Fakultetet tilbyr i tillegg studier innen praktisk pedagogisk utdanning som utgjør en obligatorisk del av utdanningen for lærerprofesjonen, en del semesteremner bl.a. innen skoleledelse, samt fjernundervisning og en del etter- og videreutdanningskurs.

Ved fakultetet finner en følgende tre institutter/enheter som har ansvar for undervisning innenfor egne fagområder/spesialiseringer:

- Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling
- Institutt for spesialpedagogikk
- Pedagogisk forskningsinstitutt

Studiene ved fakultetet er lagt opp slik at studentene primært leser ett fag av gangen. Mye av undervisningen er ikke obligatorisk, men det anbefales å følge de oppsatte undervisningsplanene da disse også er ment å skulle utdype pensum og sette de forskjellige delene i en overordnet sammenheng. Studentene anbefales å arbeide i kollokviegrupper og å delta aktivt på seminarer.

Hva vil det si å studere ved fakultetet

Studier ved universitetet og derfor også ved fakultetet skiller seg fra andre skoler ved at undervisningen er forskningsbasert. Undervisningen gis av lærere som er ak-

tive forskere. Det er også karakteristisk for et universitetsstudium at studenten selv er ansvarlig for faglig fremdrift. Det er derfor viktig å strukturere studietiden som en regelmessig arbeidsdag med en fast lese- og undervisningsplan.

Studenten må også selv ta ansvaret for å skaffe seg kjennskap til gjeldende bestemmelser i universitetets og fakultetets reglementer og studieplaner, mel-dingsfrister etc. Slike informasjoner finner man bl.a. i studiehåndboken, forelesningskatalogen universitetets hjemmesider på WWW og fakultetets og instituttens oppslagstavler.

Universitetet tilbyr i dag studier innen en rekke fag. Studenten kan velge hvilke fag han/hun vil legge hovedvekten på ut fra egne interesser og yrkesmål. De fleste tar en grad, men det er også flere som tar ett eller flere fag uten å avslutte med en grad. Tempoet i studiet kan også i noen grad velges, selv om det i dag er lagt inn visse krav til når en student må ta sin første eksamen for ikke å miste studieplass. Noen studenter velger å være heltidsstudenter, mens andre kombinerer studiet med annen virksomhet og studerer på deltid.

De færreste har noen helt klar oppfatning om hvilke fag de vil kombinere for å oppnå en grad. Studenter som tar fag ved fakultetet, vil imidlertid fordi fakultetet pr. i dag ikke selv utsteder cand.mag.-grad, måtte ta fag ved andre fakultet.

De enkelte fagene

Det utdanningsvitenskapelige fakultet tilbyr studier innen fagene lærerutdanning, skoleutvikling og fagdidaktiske studier, pedagogikk, spesialpedagogikk med studie-tilbud også innen tegnspråk og døvetolk.,

Lærerutdanning, skoleutvikling og fagdidaktiske studier.

Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling gir bl.a. undervisning innen skoleledelse, skoleutvikling og praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) for lærerarbeid i allmennfag på grunnskolens ungdomstrinn, i videregående skole og innen voksenopplæringen. Studiene innen PPU bygger generelt sett på universitetsutdanning innenfor relevante skolefag som gir grunnlag for den faglige basis. Den praktisk-pedagogiske utdanningen dekker fagdidaktiske studier, pedagogisk teori samt teoretiske anvendelser gjennom praksis. Studiene innenfor praktisk-pedagogisk utdanning er på den måten et «møte» mellom et forskningsfag som skolefag og pedagogikk. Instituttet tilbyr også undervisning innenfor etter- og videreutdanningsfeltet.

Pedagogikk

Pedagogikk er et studium av kunnskap, kommunikasjon, læring, undervisning, oppdragelse og sosialisering. Samtidig som faget søker å kartlegge en del samfunnsmessige og kulturelle faktorer som påvirker pedagogisk teori og praksis. Faget skal utdanne for yrker og arbeidsoppgaver der disse kunnskapsområdene er sentrale, både i og utenfor skoleverket. Studier i pedagogikk forvaltes ved Pedagogisk forskningsinstitutt.

Spesialpedagogikk

Faget er opptatt av undervisnings- og opplæringsproblemer i forbindelse med funksjonshemmede i skolen og samfunnet ellers. Et av spesialpedagogikkens særpreg er derfor dens fokus på funksjonshemmedes situasjon i samfunnet i et individuelt, gruppe- og samfunnsperspektiv. Studiet omfatter såvel teoretisk kunnskap som praktiske, kliniske anvendelser. Faget

skal utdanne for yrker og arbeidsoppgaver der disse kunnskapsområdene er sentrale, både i og utenfor skoleverket. Studier i spesialpedagogikk forvaltes ved Institutt for spesialpedagogikk.

Opptak til fakultetet

Opptak til Det utdanningsvitenskapelige fakultet er adgangsregulert med søknadsfrist en gang i året. For studieåret 1997/98 var denne 15. april. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet bestemmer hvert år, etter forslag fra universitetet, hvor mange studenter som skal tas opp ved fakultetes studier. For studier over grunnfagsnivå, knyttes opptaket til fagvise opptak ved det enkelte institutt. Opptak til studiene ved Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling arrangeres hvert semester. Opptaket til 4. avdeling av profesjonsstudiet i spesialpedagogikk skjer hvert høstsemester. For nærmere informasjon om opptaket ved fakultetet generelt og fagvise opptak spesielt, bes det om at man slår opp på det enkelte fagkapittel. Det er også mulig å ta kontakt med fakultetets studieadministrasjon

Overgang fra andre fakulteter ved UiO

Studenter som har opptak ved et annet fakultet ved Universitetet i Oslo og har avlagt en grunnfagseksamen eller 20 vektball ved dette fakultetet, utenom examen philosophicum (fra høsten 1996 også examen facultatum), kan ved regel om overgang fra annet fakultet, få automatisk studierett ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Denne regelen om overgang fra annet fakultet ved UiO, gjelder fakultetene HF, TF, JUSS, MN, SV og UV. For å oppnå denne studieretten må man registrere seg på et fag ved fakultetet det semesteret man ønsker å påbegynne studiene. Examen philosophicum og examen facultatum kan ikke inngå

som en del av disse 20 vekttallene. Studenter som avlegger en grunnfagseksamen/20 vekttall som privatist ved Universitetet i Oslo, kan ikke oppnå denne automatiske studieretten ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Opptak av utenlandske studenter

Nordiske studenter behandles på samme måte som norske studenter ved søknad om opptak. For ikke-nordiske statsborgere som har fast oppholdstillatelse eller tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse i Norge og har norsk immatrikuleringsgrunnlag, foreligger egne søknadsfrister. For nærmere informasjon om opptak, opptaksreglementer og studier, ta kontakt med studieadministrasjonene ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Studieopplegg, studiets innhold og omfang

Studieenheterne ved fakultetet utgjøres av semesteremner (10 vekttall), grunnfag (20 vekttall), mellomfagstillegg (10 vekttall), hovedfag og avdelinger innenfor profesjonsstudiet. Undervisningen består av forelesninger, semniarer, kollokviegrupper og praksis. Forelesninger er den vanligste undervisningsformen. Her presenteres lærestoffet av lærer og undervisningen foregår normalt i store auditorier. Forelesningene dekker gjerne utvalgte og sentrale emner av pensum. Undervisningen i seminarer foregår i mindre grupper og studentene får derfor større anledning til å delta mer aktivt enn i forelesningssituasjonen. I tillegg til at studentene dekker det undervisningenstilbudet som tilbys, er det nødvendig med en del selvstudium. Forventet arbeidsmengde fra studentens side framgår av normert studietid eller

anslag i vekttall. 10 vekttall svarer til ett semesters heltidsarbeide.

Hvis man skal oppnå en grad, må bestemte krav være oppfylt. For å studere et mellomfagstillegg, må man ha vært gjennom et grunnfag. For å studere et hovedfag, må man tilfredsstille de formelle faglige krav slike studier setter. Det finnes også andre former for restriksjoner for å oppnå grad eller for kombinasjoner av fag, slik at studenter ikke kan velge fag helt fritt. Slike restriksjoner framgår bl.a. av fagplaner og reglement for grader.

Studieåret er delt i to semestre: et høstsemester fra ca. 15. august til 20. desember, og et vårsemester fra ca. 15. januar til 20. juni. Eksamensformen er angitt under hvert fag i studieplanen. Eksamenen er vanligvis en skriftlig eller muntlig prøve som avholdes i slutten av et nærmere angitt semester. I tillegg kan det være krav om at visse praktiske øvelser eller obligatoriske oppgaver ol. skal være gjennomført.

Fagpåmelding og semesterregistrering

Studenter må hvert semester registrere seg og betale semesteravgift. Semesterregistreringen skjer via skjermterminaler utplassert i bygninger på universitetsområde bl.a. i Helga Eng's hus. For å kunne semesterregistrere seg, forutsettes det at man har betalt semesteravgift minst en uke i forveien. De studentene som har tatt eksamener tidligere ved UiO, får tilsendt postgiroinnbetalingskort. Det bes om at studentene bruker disse ved innbetaling av semesteravgiften. Frist for semesterregistrering og betaling av semesteravgift er ved Universitetet i Oslo satt til 15. februar i vårsemesteret og 15. september i høstsemesteret. Fristen er lagt sammen med fristen for oppmelding til eksamen som fra og med vårsemesteret 1997 også skjer via skjerm og gjøres gjerne samtidig med semesterregistreringen. Mer

utfyllende om eksamenspåmelding står under delkapittel om eksamen/vitnemål.

Det blir avholdt orienteringsmøter for hvert fag i begynnelsen av semesteret. Konkrete informasjonen om dette, finner man også i forlesningskatalogen.

Gradene

Det utdanningsvitenskapelige fakultet forvalter og tildeler profesjonsgradene cand.ed., (ny grad), cand.paed. og cand.paed.spec. Profesjonsstudiet i pedagogikk/spesialpedagogikk er i dag under revisjon. Revisjonsarbeidet er satt i gang for å tilrettelegge for den nye profesjonsgraden cand.ed. Det er forventet at det meste av arbeidet med studieplaner og klarering for tildeling av grad vil være avsluttet ved studiestart studieåret 1997/98. For nærmere informasjon om denne studiestrukturen og det faglige innhold, vises det til kap. om profesjonsstudier ved fakultetets og instituttens egne kapitler om dette. Cand.ed.-graden vil overta som gjeldende profesjonsgrad i de pedagogiske fag og gradene cand.paed. og cand.paed.spec. vil derfor etter hvert ikke lenger bli tildelt. Ta gjerne kontakt med fakultetssekretariatet hvis du har spørsmål til dette. Når ny profesjonsgrad er innført, vil undervisning etter tidligere ordninger trappes ned. Studenter som har kommet langt i studiet, vil få mulighet til å ta ut gammel profesjonsgrad innen rimelig tid, vurdert ut fra slik fakultetets Utfyllende regler bestemmer. Fakultetet og instituttene utarbeider planer for overgangsordninger

I tillegg tildeler fakultetet cand.polit. grad for hovedfag i pedagogikk. Fakultetet arbeider også for å utarbeide planer mot hovedfag i spesialpedagogikk under cand.polit.-graden. Det er imidlertid enda ikke avklart når dette arbeidet vil være avsluttet.

Fakultetet tildeler pr. i dag ikke cand.mag.-grad. For å få en fagkombinasjon som tilfredsstillende kravene til en cand.mag.-grad, må studenter derfor i tillegg til studier ved fakultetet, kombinere studier ved andre fakultet. Fagene pedagogikk og spesialpedagogikk betraktes i tilknytning til cand.mag.-graden som et samfunnsvitenskapelig fag.

Fakultetet tilbyr pr. idag doktorgradsprogram innenfor fagene pedagogikk og spesialpedagogikk. Forskeropplæringen fører fram til graden dr.polit.

Studiene fram til de nevnte grader er organisert som selvstendige påbygningsstudier. Selvstendig betyr at hvert studium er en helhet med en avsluttende eksamen. Påbygningsstudier betyr at høyere grad bygger på det faglige nivå cand.mag.-studiet fører fram til og doktorgradstudiet innen de pedagogiske fag bygger på det faglige nivå cand.polit.-grad, 3. avdeling spesialpedagogikk etter gjeldende studiestruktur fram til studieåret 1996/97 eller fakultetets profesjonsgrader.

Cand.mag.-grad fagkombinasjoner/ interfakultær

Fordi fakultetet ikke selv utsteder egen cand.mag.-grad, vises til krav til graden ved HF-fakultetet, MN-fakultetet eller SV-fakultetet. Studenter med en så stor faglig bredde at hovedtyngden av studiene ikke kan defineres å ligge ved noe enkelt fakultet, kan eventuelt ta ut en interfakultær cand.mag.-grad. (se punkt om denne graden nedenfor).

Cand.mag.-graden er en lavere grad ved universitetet. Det som kjennetegner et studium mot cand.mag.-graden er at man studerer ett fag av gangen, men over tid tar eksamen i flere fag på forskjellige nivå. De færreste vet hvilke fag de skal kombinere i en cand.mag.-grad før de kommer til universitetet. Det lønner seg derfor å orientere

seg en del om de studietilbud universitetet har før man begynner studiene. Det er å anbefale at man bl.a. oppsøker studieveiledere i denne orienteringsprosessen.

En student kan starte cand.mag.-studiet direkte fra videregående skole eller etter høyere utdanning ved en annen institusjon. Eksamener fra andre institusjoner kan godkjennes som del av kravene til graden. Mange studenter velger fag ut fra egen interesse, de fleste er også opptatt av yrkesmuligheter. Valg av fag under graden kan også være motivert av behovet for støttefag for eventuell spesialisering mot hovedfag. Valg av fagkombinasjoner under graden vil derfor i mange sammenhenger kunne sies å være personavhengig selv om det også må være en viss plan og sammenheng i fagkombinasjoner og fagvalg. Studietiden er 4 år inklusive examen philosophicum og examen facultatum.

Interfakultær cand.mag.-grad.

Den interfakultære cand.mag.-graden må innholde ex.phil. med påbygningsdel, en fagenhet med minst mellomfagsomfang (30 vt), og en enhet med minst grunnfagsomfang (20 vt.). De siste 20 vt. kan ha kombinasjonsløsninger som er løserer definert.

Den består av fag fra flere fakultet, og har større variasjonsmuligheter enn de fakultære cand.mag.-gradene når det gjelder fagenheter. Følgende enheter kan inngå i den interfakultære cand.mag.-graden:

- halvsemesteremne (et halvt semesters studietid/5 vt.)
- semesteremne (et semesters studietid/10 vt.)
- grunnfag (to semesters studietid/20 vt.)
- mellomfag (tre semesters studietid/30 vt.)
- storfag (firesemesters studietid/40 vt.)

Det stilles også krav om at minst et grunnfag (20 vekttall fagstudier) i graden skal være avlagt ved Universitetet i Oslo. Den interfakultære cand.mag.-graden utstedes av Universitetsdirektøren v/ universitetet sentralt.

Hovedfagstudier

Fakultetet tilbyr pr. i dag hovedfagsstudium i pedagogikk mot cand.polit.-graden. Innenfor gammel struktur av profesjonsstudiet i spesialpedagogikk, benevnes 3. avdeling spesialpedagogikk (normert til 1,5 års studietid over cand.mag.-nivå) også som hovedfag, men uten grad. For nærmere orientering om dette studiet, vises til kapittel om profesjonsstudiet i spesialpedagogikk, 3. avdeling.

Cand.polit.-grad med hovedfag i pedagogikk er normert til 6 år og bygger på cand.mag.- grad eller tilsvarende utdanning. Faglig bygger hovedfaget i pedagogikk på en mellomfagseksamen i pedagogikk. Det forutsettes også at man skal ha avlagt prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk, eller ha eksamen hvor slik prøve inngår.

Selve hovedfagsstudiet er normert som et to-års studium. Sentralt i hovedfagsstudiet står arbeidet med gjennomføring av hovedoppgaven, beregnet til omlag ett års arbeide. Arbeidet med hovedoppgaven foregår under veiledning av en vitenskapelig ansatt. Veiledningen i tilknytning til arbeidet hovedoppgaven vil fra vårsemesteret 1998 regnes som en obligatorisk del av studiet. Nærmere informasjon om dette vil komme. Det forventes at studenten inngår en hovedfagsavtale som bl.a. skal omfatte en konkretisert plan for gjennomføringen av hovedfagsstudiet. Parallelt med arbeidet med hovedfagsoppgaven, skal man også gjennomgå en teoretisk del som består av et felles pensum og en selvvalgt del som sammen tilsvarer 17 vt. Til eksamen fremlegges hovedoppgaven i tillegg til at man

avlegger definerte skriftlige eksamener på grunnlag av et teoretisk pensum.

Fakultetet gjennom Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling har også etablert samarbeid om hovedfagstudier innen realfagsdidaktikk med MN-fakultetet og fagdidaktiske studier mot HF-fakultetet. Disse studentene tar ut graden ved henholdsvis MN-fakultetet eller HF-fakultetet ved gjennomført studium.

Profesjonsstudier

Ved fakultetet kan man ta profesjonseksamen i fagene pedagogikk og spesialpedagogikk. Det forutsettes at klarering om ny grad knyttet til profesjonsgraden - cand.ed (candidata/candidatus educationis) vil foreligge ved studiestart. Gradene for profesjonsstudiet i pedagogikk (cand.paed.) og spesialpedagogikk (cand.spec.paed.) vil da som grader etter gammel struktur, etter hvert falle bort.

Profesjonsstudiene etter både gammel og ny struktur har egne planer hva gjelder påbygning og gjennomføring og adskiller seg fra hovedfagstudiet (cand.polit.-grad). Generelt kan man si at det innenfor et profesjonsstudium er mulig å konsentrere seg mer om ett fag. Studiet er også i større grad rettet mot anvendelser enn hovedfagstudiets mer teoretiske preg. Studiet er derfor bygget opp med en integrering av praksis og studentene vil som en konsekvens av dette bli utplassert på praksissteder i løpet av studietiden.

Studiet er inndelt i avdelinger, men bygger bl.a. på gjennomført grunnfagseksamen i faget som del av forstudiene. En sentral del av profesjonsstudiet i pedagogikk/spesialpedagogikk er som på hovedfag arbeidet med gjennomføring av hovedoppgaven, beregnet til i omlag ett års arbeide. Som under hovedfagstudiet foregår arbeidet med hovedoppgaven under veiledning av en vitenskapelig ansatt. Veiledning i tilknytning til arbeidet med hovedoppgaven

vil fra vårsemesteret 1998 regnes som en obligatorisk del av studiet. Nærmere informasjon om dette vil komme.

Profesjonsstudiet i pedagogikk har for cand.paed.-studiet vært normert til 6.5 år. Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk for cand.paed.spec.-graden har ikke vært gitt normering, men varierer avhengig av tidligere utdanning. Ved oppnåelse av graden gjennom universitetsstudier, har imidlertid studiet blitt normert til 6 år inklusive examen phil., examen facultatum og andre forutsetninger lagt til studiet.

I denne studiehandboken er kun de studieplanene for profesjonsgradene etter gammel ordning, lagt inn hvor instituttene fremdeles tar opp nye studenter. For Institutt for spesialpedagogikk betyr dette at studieplanene for 2. avdeling, 3. avdeling og 4. avdeling er lagt inn i studiehandboken. For Pedagogisk forskningsinstitutt vil kun studieplanen for 2. avdeling pedagogikk være lagt inn. For mer utførlig informasjon om studieplanene for disse gradene, vises til studiehandboken studieåret 1996/97 samt informasjon på www.

Profesjonsstudiet under ny struktur knyttet til cand.ed.-graden, er normert til 6 år. Fordi instituttene når denne studiehandboken går i trykken fremdeles arbeider med studieplanene under ny grad, vil instituttkapittelene i noen grad kun gi en generell informasjon om det faglige innholdet. Fakultetet vil der studieplanene ikke foreligger i studiehandboken presise nok, sørge for at det blir trykket opp egne pamfletter. For mer detaljert informasjon om studieplaner knyttet til ny struktur, er det også mulig å ta kontakt med fakultetssekretariatet, 3. etg. Helga Engshus.

I tillegg til de nevnte profesjonsstudier, tilbyr også fakultetet studier innen praktisk pedagogisk utdanning som utgjør en obligatorisk del av utdanningen for lærerprofesjonen. Den praktisk-pedagogiske utdanningen er normert til ett år på

toppen av en universitets/fagutdanning på cand.mag-nivå eller hovedfagsnivå. For nærmere orientering om dette, se eget punkt om praktisk-pedagogisk utdanning under dette kapittelet og studieplan for studiet lenger bak i boken.

Mastergradstudium

Det er anledning til å ta mastergradstudium i spesialpedagogikk ved fakultetet. Studiet er normert til 2 år og bygger på en universitetsgrad basert på minst 3 års studier utover immatrikuleringsgrunnlag, norsk cand.mag.-grad eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet. Studiet fører fram til graden Master of philosophy in special education. Mastergradsstudiet er først og fremst rettet mot studenter fra U-land og fra Øst-Europa, men studenter fra andre land, også Norge, kan søke. Studiet er delt i fire deler hvor en større del inkluderer studier i studentens hjemland. En sentral del av studiet er arbeidet med en avhandling.

Doktorgradstudiet

Fakultetets organiserte forskeropplæring innen pedagogikk og spesialpedagogikk er knyttet til dr.polit.-graden. For å kunne bli tatt opp til doktorgradsprogrammet i pedagogikk eller spesialpedagogikk, må søkerne normalt ha henholdsvis graden cand.polit., cand.ed., cand.paed., cand.paed.spec. eller gjennomført 3. avdeling spesialpedagogikk etter gammel struktur. Annen høyere utdanning på tilsvarende nivå kan etter individuell vurdering godkjennes som grunnlag for opptak. Opptaket skjer en gang i året, og søknadsfristen er satt til 1. oktober med opptak fra 1. januar året etter. Normalt er opptaksperioden på 4 år. De forhold som skal med i en søknad er i første rekke:

- 1) Dokumentert relevant forutdanning med høy faglig standard, dvs. som tilfredsstillende en god laud.

- 2) En god prosjektbeskrivelse med faglig plan for gjennomføring av forskningsprosjekt.
- 3) Muligheter for tilknytning til et relevant miljø/veileder
- 4) Finansiering. Det forutsettes at opptaksperioden/prosjektet er gjennomførbart innenfor en forventet tidsramme på normalt 4 år.

Når opptaket er godkjent skal det tegnes en kontrakt mellom doktorgradstudenten, det respektive institutt søkeren er tilknyttet og fakultetet. Kontrakten omfatter forhold som opptaksperiode, veiledning, arbeidssted, arbeidsplikt og andre plikter og rettigheter i perioden. Det kan også være aktuelt å tegne samarbeidsavtale mellom fakultet og ekstern institusjon. Studieplaner og søknad-skjema fåes ved henvendelse til fakultetet.

Praktisk-pedagogisk utdanning/Utdanningskrav for adjunker og lektorer

Det er Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som avgjør hvilken utdanningsbakgrunne som gøtbas for undervisning i skoleverket. En cand.mag.-grad sammen med praktisk-pedagogisk utdanning, er godkjent som adjunktutdanning, mens en hovedfagsgrad eller en gjennomført profesjonsutdanning av høyere grad sammen med praktisk-pedagogisk utdanning, gir tittelen lektor.

Det er å anbefale at studenter som tenker på å gå inn i skolen, prøver å få en fagkombinasjon som omfatter sentrale undervisningsfag. Man får ikke fast ansettelse i skolen uten gjennomført praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Studiet er ett-årig og ved Universitetet i Oslo tilbys studiet ved Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS). Første semester (10 vt.) kan inngå i cand.mag.-graden. For søkere som har avlagt full cand.mag.-grad og som tar ett-

årig PPU, vil da 10 vekttall/ett semester kunne regnes som videreutdanning i forhold til ansettelse som adjunkt med opprykk. Adjunkt med opprykk er cand.mag.-grad og ett års utdanning i tillegg til graden. Enkelte deler av undervisningen er obligatorisk. Nærmere opplysninger om dette blir gitt i tilknytning til undervisningen. Se for øvrig mer utfyllende informasjon under kap. om praktisk-pedagogisk utdanning lenger bak i boken.

Faglig overlapping/innpassing.

Med faglig overlapp forstås en faglig sammenfall som også kan normeres i vekttall gjennom en vekttallsreduksjon. Med innpassing menes at man får godkjent tidligere utdanning til et konkretisert nivå for videre universitetsstudier i faget. I Norge gis det i dag en rekke studietilbud på grunnfagsnivå ved statlige høyskoler og lærerhøgskoler innenfor ulike områder av pedagogikkfagene. Etter individuell søknad kan disse godkjennes å erstatte grunnfag pedagogikk for videre studier i faget. Tilsvarende vurderes utdanning i spesialpedagogikk på høyskole- og universitetsnivå som grunnlag til videre studier i faget. For nærmere orientering om faglig innpassing/overlapp vises til fagkapitlene i studiehandboken.

Studenter med utenlandsk utdanning innen de pedagogiske fag som ønsker å få den godkjent som del av en grad, kan søke fakultetet om dette. Søknad om godkjenning av utenlandsk utdanning må inneholde en dokumentert utførlig redegjørelse for studiets innhold, omfang og varighet. Som dokumentasjon til søknaden, må benyttes attesterte kopier av vitnemål, studiekataloger, pensum- lister o.l.

For utdanning fra andre nordiske land gjelder regler for internordisk eksamensgyldighet fra 1. april 1976. Et av grunnprinsippene i dette, er at man skal ta utgangs-

punkt i den normerte studietiden for de utdanninger som sammenliknes. Hos studieveileder får du nærmere opplysninger om de retningslinjer som gjelder. Behandlingen av slike søknader er noe tidkrevende og kan ta opp til 3 måneder.

Studier i utlandet

Fakultetets studenter har til nå i liten grad benyttet muligheten til å ta deler av sine studier i utlandet. Interesserte studenter anbefales imidlertid å vente til de er på hovedfagsnivå før de reiser ut. Faglig sett vil nok utbytte være størst når man er på dette nivået i sine studier.

Internasjonal avdeling ved Universitetet i Oslo har laget en brosjyre til hjelp for de studentene som ønsker å studere i utlandet som ledd i sin utdanning. Brosjyren *studieopphold i utlandet* gir deg råd og tips om bl.a. studentutvekslingsprogrammer (Sokrates og Nordplus), finansieringsordninger og søknadsprosedyrer. Brosjyren kan du få ved henvendelse til Internasjonal avdeling, eller fakultetets studieveiledere. Interesserte studenter anbefales også å ta kontakt med Internasjonal avdeling for mer utfyllende informasjon. Informasjon er også lagt ut på [www](http://www.uio.no/www-adm/inta) med adresse: <http://www.uio.no/www-adm/inta> Telefon Internasjonal avdeling er: 22 85 88 50. e-mail adresse: internasjonal@admin.uio.no.

Eksamen/vitnemål

Som det fremgår av delkapittel om fagpåmelding og semesterregistrering, foregår nå også eksamenspåmelding ved fakultetet elektronisk dvs. via utplasserte skjermterminaler, bl.a. i Helga Engs hus. Eksamenspåmeldingen foregår gjerne samtidig med fagpåmeldingen og semesterregistreringen. For å bruke terminalene for eksamenspåmeldingen, må man ha betalt semesteravgift på en

tilsendt postgiroblankett minst en uke på forhånd. Fristen for eksamenspåmeldingen er som for semesterregistreringen satt til

- 15. februar i vårsemesteret
- 15. september i høstsemesteret

Eksamenspåmelding via terminal og de nevnte frister gjelder alle studenter som ønsker å ta eksamen i fag ved UV-fakultetet, dvs. også privatister. De samme frister gjelder også for studenter som ønsker å søke om ekstra tid eller andre spesielle tilrettelegginger i tilknytning til eksamenssituasjonen. Til noen eksamener må du i tillegg levere egen pensumliste ved instituttet. For mer detaljert informasjon om krav og rettigheter i tilknytning til eksamen, vises til lov for Universiteter og høyskoler og Forskrift for avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver samt fakultetets Utfyllende regler for samme. Disse kan man finne lenger bak i boken. Studentene må gjøre seg kjent med disse.

En student kan normalt ikke fremstille seg mer enn 3 ganger til eksamen. Det er derfor viktig at studenter passer på å melde seg av eksamen innen de gitte frister. En slik eksamensavmelding skal skje via terminal innen de gitte frister. I motsatt fall vil eksamenen bli registret som tellende forsøk og ikke møtt. Møter en student i eksamenslokalet og deretter trekker seg, blir dette også regnet som forsøk. Når det gjelder nærmere informasjon om frister, sykdom under eksamen etc., vises til Forskrift for avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver og fakultetets Utfyllende regler.

Det er adgang til å få eksamensoppgaven på engelsk. Det er også adgang til å besvare eksamensoppgaven på dansk, svensk og engelsk. Tillatelse gis etter søknad innen frister gitt for oppmelding til eksamen. Tid og sted for eksamen kunngjøres ved oppslag. Eksamenssensur slås opp på fakulte-

tets og instituttens oppslagstavler i Helga Engs hus og i Fysikkbygningen (ILS).

Vitnemål for hovedfagsgrad, mastergrad og profesjonsgrader utstedes ved fakultetets studieavdeling etter at siste eksamen er gjennomført og bestått. Det utstedes kun ett vitnemål.

Ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet kan en av de følgende karakterskalaer brukes ved eksamenene:

I.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 1

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet, og oppgis normalt ikke.

II.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

III.

Godkjent/Ikke godkjent

IV.

Excellent	1.0 - 1.5
Very Good	1.6 - 2.5
Good	2.6 - 3.2
Not recommendable but pass	3.3 - 4.0
Fail	4.1 - 6.0

Tabell 2

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet, og oppgis normalt ikke.

V.

Pass/Fail

Fusk/forsøk på fusk

Det utdanningsvitenskapelige fakultet ser meget alvorlig på fusk/forsøk på fusk i forbindelse med eksamen. Det er tatt i bruk et erklæringskjema i tilknytning til eksamen/innlevering av ulike typer skriftlige oppgaver/hjemmeoppgaver/semesteroppgaver/hovedoppgaver. Studenten bekrefter ved innlevering av skjema at man tilfredsstiller gitte definierte krav presisert i skjema og relatert til en konkret eksamen.

Etter- og videreutdanning

De pedagogiske miljøene ved fakultetet har tilbud om etter- og videreutdanning innenfor flere fagområder. Utvikling av etter- og videreutdanningstilbud er et prioritert område ved fakultetet. For nærmere orientering, vises til fagkapitlene i studiehåndboken.

Diverse informasjoner**Utdanningskrav for adjunkter og lektorer**

For utdanningskrav for adjunkter og lektorer vises det til forskrift om lærer-, adjunkt- og lektorutdanning av 01.08.87. Det vises også til Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling for nærmere informasjon.

Reglementer - din plikt å kjenne til

Som student er det din plikt å kjenne til, og rette deg etter de lover, reglementer og studieplaner som til enhver tid gjelder. Flere av universitetets reglementer har vært revurdert som følge av den nye «Lov om universiteter og høyskoler» av 12. mai 1995 som trådte i kraft 1. januar 1996.

Informasjon om frister/endringer

Universitetet har i dag svært mange studenter. Oppslagstavler i universitetets bygninger blir derfor brukt til å informere studentene om forhold som angår studiene og det studiepolitiske og sosiale liv. Studentene må kjenne til og rette seg etter de frister og regler som universitetet og fakultetet fastsetter. Dette kan bl.a. omfatte gjeldende bestemmelser innenfor reglementer, studieplaner, diverse meldingsfrister, eksamensdatoer etc. Slike bestemmelser blir kunngjort på oppslagstavler dersom de ikke står i studiehåndboken eller i katalogen (foresningskatalogen) eller dersom bestemmelser er endret i forhold til disse. Bestemmelser som blir kunngjort på oppslagstavler, har samme legitimitet som om innholdet var meddelt hver enkelt student personlig.

Studentene har altså selv ansvar for å holde seg orientert om frister, og eventuelle endringer i studieplaner/undervisningsplaner, reglementer og

bestemmelser. Fakultetet har to oppslagstavler, begge i Helga Engs hus henholdsvis i 3. etg. og i 1. etg. I tillegg har instituttene egne oppslagstavler. Pedagogisk forskningsinstitutt har en i 5. etg., Helga Engs hus. Institutt for spesialpedagogikk har en i 4. etg., Helga Engs hus og Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling har i tilknytning til instituttets lokaler i Fysikkbygningen, østfløyen.

Militærtjeneste/utsettelse av verneplik

Det anbefales å avtjene verneplikten før en tar til med studiene. Studenter som er kommet i gang eller er opptatt ved studiet, skal sende eventuell søknad om utsettelse av verneplikten eller repetisjonsøvelsen på følgende måte: Fakultetet har utarbeidet et eget skjema som alle bes bruke. Søknadskjema kan bl.a.fås ved henvendelse til fakultetssekretariatet/UV-fakultetet, 3. etg. Helga Engs hus.

Hjelpetiltak for studenter med funksjonsvansker

Ved Universitetet i Oslo er det etablert en seksjon som bl.a. har i oppgave å legge forholdene best mulig til rette for personer med funksjonsvansker. Seksjonen vil i samarbeid med kontaktpersoner ved fakultetet og/eller det aktuelle instituttet søke:

- å finne tekniske løsninger med henblikk på adkomst, ferdsel og arbeidsmuligheter,
- sette i verk praktiske tiltak for å lette undervisningssituasjonen/eksamenssituasjonen.

Målsettingen er at forholdene skal legges mest mulig til rette for studentene. Det er viktig å melde fra om sine behov så tid-

lig som mulig. For nærmere informasjon, ta kontakt med fakultetssekretariatet ved UV-fakultetet, 3. etg. Helga Engs hus eller:

Seksjon for funksjonshemmede studenter

Besøksadresse:

Administrasjonsbygningen
2. etg.

Postboks: 1127, Blindern

0317 Oslo

Telefon: 22 85 71 41

22 85 71 42

Teksttelefon: 22 85 42 33

Fax: 22 85 44 58

Studentfinansiering

STATENS LÅNEKASSE FOR UTDANNING

Statens lånekasse for utdanning gir økonomisk støtte til å gjennomføre et studium. Støtten gis i form av lån og stipend. Søknadskjema og informasjonsbrosjyre får man ved å henvende seg direkte til lånekassen. Adresse: Østre Aker vei 20, boks 195 Økern. 0510 Oslo, tlf.: 22 72 67 00. Søknadskjemaene er også utlagt i Informasjonstjenesten, 1. etg. Administrasjonsbygningen på Blindern. Utbetalingspapirer/melding om behandling blir utlevert ved lærestedet. For Universitetet i Oslo er dette Studentkontoret.

ANDRE ORDNINGER FOR STIPEND OG LEGATER

Universitetet i Oslo tildeler etter søknad enkelte studentstipender av begrenset omfang. Oversikt over disse og søknadskjema kan fåes ved henvendelse til Informasjonstjenesten, Administrasjons-bygningen, 1. etg. Blindern eller Studentkontoret, Karl Johansgt. 47, Sentrum.

Det eksisterer også en rekke lagater som gir stipend til utdanningsformål. Opplys-

ninger om de fleste av disse står i boken *Stipend og legater* utgitt av Universitetsforlaget. Det anbefales også å følge med i Norsk Lysningsblad eller på oppslagstavler på universitetsområdet.

I tillegg til dette kan man søke ERASMUS og NORDPLUS stipend for studier i utlandet/norden jfr. eget punkt foran i studiehåndboken. Nærmere informasjon om disse studentstipendene fåes ved henvendelse til INTA - Internasjonal avdeling, Universitetet i Oslo.

Biblioteket

Studentene ved fakultetet kan bl.a. benytte fagbibliotekene i pedagogikk og spesialpedagogikk. Fagbibliotekene holder egne orienteringsmøter for fakultetes studenter. Bibliotekene har et stort utlån til sine brukere. Nærmere informasjon om tid og sted for orienteringsmøter står i forelesningskatalogen eller ved oppslag. Fagbiblioteket i pedagogikk holder til i Eilert Sundts hus, 4. etg. Fagbiblioteket i spesialpedagogikk holder til i Helga Engs hus, 2. etg.

Betaling av semesteravgiften/ medlem av Studentsamskipnaden i Oslo

Som student vil man oppdage at det er viktig med gode sosiale rammer i tillegg til et godt faglig tilbud. Universitetet samarbeider med Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) om å legge forholdene til rette slik at flest mulig studenter skal trives med studentlivet. SiO arbeider for at hverdagen som student skal være best mulig tilrettelagt for studentene. Derfor har SiO et bredt tilbud som innbefatter gratis helse-tjeneste og sosionomtjeneste, barnehager, idrettstilbud, kantiner, studentboliger, studenthytter, kulturaktiviteter og jobbsøkesenteret Arbeidsforum. I tillegg driver SiO bokhandelen Akademika som bl.a. har det

man trenger av pensumslitteratur, og dataforhandleren SiO Data. Mer informasjon om SiO finner du i brosjyren "Livet rundt studiene". Brosjyren fåes ved Informasjonstjenesten, 1. etg. i Administrasjonsbygningen på Blindern.

SIOS SERVICEKONTOR

I informasjonsskranken i Hallen, Frederikke, Blindern, har de diverse søknadskjemaer og gir svar på praktiske spørsmål. Dessuten har de oppslagstavler angående boliger, jobbtilbud, kjøp, salg etc. Man får også informasjon om SiO i informasjonsskranken i 1. etg. i Administrasjonsbygningen, Blindern, tlf. 22 85 47 13.

SIOS BOLIGER

SiO leier ut hybler og leiligheter på Sogn, Kringsjø, Bjerke, Fjellbirkeland, Pilestredet, Tøyen og enkelte andre steder. Søknad om leiekontrakt skjer på eget skjema som bl.a. fås i informasjonsskranken i Frederikke-bygningen, telefon 22 85 33 76.

Ved studenthjemmene på Bjerke og Kringsjø er det innredet særskilte boliger for funksjonshemmede. Opplysninger om disse fås ved henvendelse til Studentboligene, Sogn Studentby, Sognsvn. 85, 0858 Oslo, tlf. 22 18 83 34 / 22 18 83 39.

PRIVATE STUDENTHJEM

- Blindern Studentehjem, Blindernveien 41, 0371 Oslo (220 plasser, hjelpesjon). Tlf. 22 46 12 81.
- Studentehjemmet, Underhaugsveien 13, 0354 Oslo (ca. 30 plasser, bare menn). Tlf. 22 46 06 25.
- Studentehuset, Schultzgate 7, 0365 Oslo (65 plasser). Tlf. 22 69 44 50.

- Studiehjemmet (bare kvinner), Geitmyrsveien 11, 0171 Oslo (ca. 60 plasser). Tlf. 22 46 11 50.

For å få plass på de nevnte studenthjem må en søke direkte på hvert sted.

Spesielt for studenter fra Nordland, Troms og Finnmark: Nord-Norsk student- og elevhjem, John Colletts allé 110, 0870 Oslo (ca. 150 plasser). Tlf. 22 23 17 82. Søknad om plass sendes hjemstedskommunen.

FORMIDLING AV PRIVAT BOLIG OG BOLIGLÅNSGARANTI

Formidling av private boliger foregår i informasjonsskranken i Frederikke mot framvisning av studiekort. Tlf.: 22 85 33 76.

HELSETJENESTE OG SOSIONOMTJENESTE

SiO driver Helsetjenesten og Sosionomtjenesten på Blindern. Her får studenter gratis hjelp av leger, psykologer/psykiatere og sosionomer.

STUDENTKAFÉENE

SiO driver flere spisesteder på universitetsområdet. Kaldmatkantiner er det blant annet i fysikk-, kjemi-, biologi-, informatikk- og matematikkbygningen. Varmmat serveres i Eilert Sundts hus, Frederikke og i Helga Eng's hus.

BOKHANDEL

I universitetsbokhandelen Akademika på Blindern kan en få kjøpt de fleste studiebøkene, i tillegg til annen faglitteratur, tidsskrifter og skjønnlitteratur og offentlige publikasjoner.

IDRETT

Det finnes egne idrettslag for studenter, og SiO har en egen idrettsavdeling (Universitetsidretten). Lagene og Universitetsidretten organiserer ulike former for treningsaktiviteter, bl.a. i idrettsbygningen på Blindern. Tiltakene blir kunngjort i egen brosjyre, Idretts- og mosjonsbrosjyren.

BARNEHAGER

SiO Driver barnehager. Søknad om plass sendes Studentbarnehagene, Postboks 94 Blindern, 0314 Oslo. Tlf. 22 85 31 16. Søknadsfristen er 15. mars. Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til Studentbarnehagene i 4. etasje i Administrasjonsbygningen.

ARBEIDSFORUM

Arbeidsforum finner du i 1. etg. i Fredrikkebygningen. Arbeidsforum gir informasjon om yrkesmuligheter og jobbsøking og har oversikt over en rekke hel- og deltidsjobber. Tlf.: 22 85 32 52. Åpningstider: 10.00 - 16.00 alle hverdager.

ANDRE SERVICETILBUD PÅ BLINDERN:

Bank, postkontor, dagligvare, parfymeri, kiosk, foto- og platebutikk, PC-butikk og frisør.

Kilder for informasjon om studier

Universitetet informerer studentene på orienteringsmøter ved semesterstart, ved skriftlig informasjon i bl.a. studiehåndbøker, forelesningskatalogen samt på oppslagstavler. Det forutsettes at studentene selv skaffer seg denne informasjonen.

STUDIEHÅNDBØKER

Det er egne studiehåndbøker for hvert fakultet i tillegg til studiehåndbok for examen phikosophicum og examen facultatum. Studiehåndbøkene inneholder opplysninger om bl.a. studieplaner for de ulike fagene/emnene, gradsoppbygging, opptaksregler og andre bestemmelser. Studiehåndbøkene gis ut hvert år og er til salgs i Akadmika fagbokhandel på universitetet (både Blindern og Sentrum)

FORELESNINGSKATALOGEN

Universitetets katalog, også kalt forelesningskatalogen, kommer ut i begynnelsen av hvert semester og gir en oversikt over registreringer, fagpåmeldinger, orienteringsmøter, undervisningstilbud, meldingsfrister og annet som er av betydning i en students hverdag. I katalogen finner man også konkrete tids- og stedsfastsettelse. Den er gratis og kan hentes på flere steder på universitetsområdet. Det finnes også en elektronisk utgave av katalogen som er tilgjengelig på internett

OPPSLAGSTAVLER

Oppslagstavler i universitetets bygninger blir brukt til å informere studentene om forhold som angår studiene og det studentpolitiske og sosiale liv. Studentene må kjenne til å rette seg etter de frister og regler som universitetet fastsetter. Slike bestemmelser blir kungjort på oppslagstavler dersom de ikke allerede står i studiehåndbok eller katalog eller frister er endret i forhold til disse. Bestemmelser som er kungjort på oppslagstavler, har samme gyldighet som innholdet av disse var meddelt hver enkelt student.

ELEKTRONISK INFORMASJON

Du finner informasjon om studier, velferdstilbud og studentfinansiering også ved hjelp av den elektroniske informasjonstjenesten ved Universitetet i Oslo. WWW - adressen er: <http://www.uio.no>. Blant annet er katalogen og alle studiehåndbøkene tilgjengelig gjennom denne tjenesten.

Studieplaner ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling

Besøksadresse: Sem Sælandsvei 24
Fysikkbygningens østfløy
3. et.
Postboks: 1099 Blindern
0316 Oslo
Ekspedisjonstid: 09.00-11.00 og 13.00-15.00
Telefon: 22 85 50 70
Fax: 22 85 44 09

Innledning

Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS) gir praktisk-pedagogisk utdanning for dem som skal bli lærere i allmennfag i grunnskolen, videregående skole, voksenopplæring og i helse- og sosialfag.

ILS har også et arbeidsfelt innen videre- og etterutdanning av lærere. Både innen grunn-, videre-, og etterutdanning har ILS sammen med fakulteter med skolefag ansvar for å dyktiggjøre lærere best mulig for deres arbeid i skolen, både faglig og pedagogisk.

ILS står i nær kontakt med alle deler av skoleverket, yter praktisk-pedagogiske

tenester og påtar seg utviklingsoppdrag i samarbeid med skoleverket. Et viktig arbeidsområde for ILS er skolerettet forskning, forsøks- og utviklingsarbeid.

ILS ønsker å være et bindeledd mellom skole og universitet og markere den betydning Universitetet i Oslo tillegger lærerutdanning, etter- og videreutdanning, skoleutvikling og skoleforskning.

ILS har ca. 50 ansatte fordelt på administrasjon, undervisning og forskning. Instituttet har ca. 40-60 øvingslærere som arbeider med praksisopplæringen i 1. semester. I tillegg kommer 300-400 veiledere som hvert semester engasjeres i praksisopplæringen i 2. semester.

Studietilbud

Praktisk-pedagogisk utdanning

KRAV OM PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING

I lærerutdanningsloven (lov av 8. juni 1973) § 11 heter det at lærer-, adjunkt- og lektorutdanning skal omfatte "godkjend pedagogisk utdanning som svarar til minst eit halvt års vanleg studietid". Stortinget vedtok 18. juni 1991 å innføre ettårig praktisk-pedagogisk utdanning.

En kan få vikariater eller midlertidig tilsetning uten praktisk-pedagogisk utdanning, men for tilsetning i fast eller oppsigelig stilling i grunnskolen eller videregående skole er kravet absolutt.

OPPTAKSKRAV

For opptak til praktisk-pedagogisk utdanning kreves følgende:

- 1) Du må ha avlagt eksamen i 2 fag og ett av fagene må være på 30 vektall (mellomfag), det andre faget må være på 20 vektall (grunnfag).
- 2) Søkere som ikke tilfredstiller kravene til faglig bredde og dybde under punkt 1, må ha cand.mag.-grad eller høyere grad.

Første semester/10 vektall av det ettårige studiet kan inngå i cand.mag. graden. Kun fullført ettårig studium gir formell lærerkompetanse.

For søkere som har fullført cand.mag.graden, og som tar ettårig praktisk-pedagogisk utdanning, vil 10 vektall/et semesteremne regnes med som del av ett års videreutdanning som gir lønnsfastsettelse som adjunkt med opprykk.

MÅL FOR STUDIET

Det overordnede målet for den praktisk-pedagogiske utdanningen er ifølge Lov om lærerutdanning av 1973 (§ 2):

"Utdanninga skal gje den faglege og pedagogiske kunnskap og praktiske kunnskap som trengst for planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning og oppseding etter ulike føresetnader hos elevane og i samsvar med målet for den skole utdanninga siktar mot.

Utdanninga skal fremje den personlege utviklinga hos studentane, vekkje interesse for pedagogisk utviklingsarbeid, og gje grunnlag for forståing av samanhengen mellom lærargjeringa og skolens funksjon i samfunnet".

Studiet ved ILS skal bidra til at studentene utvikler

- forståelse og innsikt i hva det vil si å være lærer, hvilke krav og oppgaver som stilles i læreryrket, og hva som er nødvendig for å holde ved like og utvikle sin egen kompetanse som lærer
- en helhetlig forståelse for sammenhengen mellom fag, pedagogikk og praktisk undervisningsarbeid i skole og annen videregående opplæring
- kunnskaper og innsikt i grunnleggende fagdidaktiske spørsmål innenfor sine fagområder
- grunnleggende kompetanse i det å kunne planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning, og kunne lede læringsarbeid og læringsprosesser på en reflektert måte i forhold til teori og retningslinjer for arbeid i

skolen/annen videregående opplæring

- kompetanse i vurdering og utvikling av fag og læringsmiljø i skole og annen videregående opplæring, slik at de kan bidra til fornyingsarbeid i utdanningssystemet
- forståelse og innsikt i mellommenneskelige forhold i skolesamfunnet og i samspillet mellom skole, hjem og samfunn.

INNHold

For å styrke og utvikle den enkelte students kompetanse som lærer må studentene reflektere over egne fagkunnskaper, evner og ferdigheter og holdninger i forhold til teori og praksiserfaringer. For å støtte opp under denne prosessen vil studentene få veiledning både i teori- og praksisperiodene. Den praktisk-pedagogiske utdanningen består av tre hoveddeler: pedagogisk teori, fagdidaktikk og praksis. Utdanningen utgjør et hele som skal bidra til utviklingen av den enkeltes kompetanse som lærer.

Pedagogisk teori er en felles studiekomponent for alle studenter i utdanningen. Pedagogisk teori skal bidra til å klargjøre de tradisjoner og verdier som knytter seg til undervisning og oppdragelse i vårt samfunn, og gi innsikt i grunnlaget for undervisning av barn, unge og voksne i utdanningsystemet. Det sikter mot å gi en helhetlig forståelse av oppdragelse og undervisning i et bredt samfunnsperspektiv. Det blir lagt vekt på å vise hvordan systematisk læringsarbeid kan bidra til utvikling av evner og anlegg, kunnskaper og holdninger hos den enkelte. Studiet bidrar med begreper og teori som skal gi studentene tolknings- og analyseredskaper for forståelse av læring og undervisning. Samspillet mellom de mange faktorer som påvirker læring og undervisning står sentralt i studiet.

Studentene skal følge undervisningen i de fag hvor de er tildelt studieplass. De fagdidaktiske studiene tar sikte på å føre studentene inn i grunnleggende spørsmål vedrørende fagenes egenart og legitimering, og å vise sammenhengen mellom studiefaget og skolefaget.

Fagdidaktikken er innfallsporten til forståelse av kunnskapsutviklingen i det enkelte skolefag, det karakteristiske ved arbeidsmåtene og uttrykksmåtene i faget. Fagdidaktikken knytter faget og undervisningen i faget sammen. Den gir grunnlag for refleksjon om læring og læringsarbeid i relasjon til det faglige innholdet, elevenes erfaringer og læreforutsetninger, mål og oppgaver i skole/annen opplæring, organiseringen av undervisningen, læringsmiljø og rammebetingelser for læringsarbeidet m.m.

Fagdidaktikken er et tverrfaglig studieområde. Den henter sin kunnskap fra universitetsfaget, fra pedagogisk teori og andre fagområder som kan belyse de grunnleggende spørsmål om utvikling av kunnskap, læring og undervisning i skolefaget.

Praksis fører studentene inn i de praktiske sidene ved undervisning. Her stilles det krav til studentene om selv å kunne undervise og lede læring og læringsarbeid innenfor vanlige rammebetingelser i skolen. Studentene vil så langt det er mulig få praksis i fag eller fagområder som ligger nær opp til deres utdanning. Her må man følge de regler for kompetanse som departementet til enhver tid fastsetter.

Praksisen stiller krav til den enkeltes evne til å kunne kommunisere og samarbeide med elever, andre lærere og veiledere. Den stiller krav til målrettet arbeid og evne til å planlegge, gjennomføre og vurdere læringsarbeid på grunnlag av faglige kunnskaper, fagdidaktisk teori og pedagogisk teori. Studiet i fagdidaktikk og pedagogisk teori støtter dette praktiske arbeidet.

ORGANISERING AV STUDIET

Den praktisk-pedagogiske utdanningen er et ettårig studium fordelt over to semestre med eksamen etter hvert semester.

Studiet i 2. semester bygger på 1. semester og kan bare tas av studenter som har fullført og bestått utdanningen i 1. semester.

1. semester

Studiet i dette semesteret omfatter fagdidaktikk i to fag og noe pedagogisk teori. Hvert fag har et omfang på 5 vektall inkludert praksis.

Studiet i fagdidaktikk er organisert i større fagområder, som blant annet naturfag, samfunnsfag, fremmedspråk, og som enkeltfag.

Undervisningen i fagdidaktikk og pedagogisk teori gis i forelesninger, seminarer, gruppeundervisning, laboratoriearbeid m.m avhengig av fag, tema og gruppestørrelser.

Innen noen av faggruppene er det to typer fagdidaktiske kurs:

- Felleskurs
- Fagkurs

I 1. semester av studiet skal studentene ha praksis i ca. 5 uker. Den ene uken er praksisrettet og foregår på instituttet. I disse ukene skal studentene være på en ungdoms- eller videregående skole sammen med 2-3 andre studenter. Praksis blir lagt til skoler hvor instituttet har øvingslærere. Studentene har ingen valgmuligheter med hensyn til praksisskole.

Deler av undervisningen i 1. semester er obligatorisk. Nærmere informasjon om hvilke deler dette gjelder finner du i "Utfyllende opplysninger til studiehandboka".

2. semester

I dette semesteret er hovedvekten lagt på pedagogisk teori, og det gis noe undervisning i fagdidaktikk. Studentene skal dette semesteret ha 8 ukers praksis i skolen.

Praksis i dette semesteret er vanligvis individuell, men den kan gjennomføres som parpraksis i det ene faget. I 2. semester har studentene selv anledning til å fremme ønske om praksissted.

Obligatoriske komponenter i 2. semester er 8 ukers praksis og skrivning av semesteroppgave/gjennomføre et prosjektarbeid. Ytterligere informasjon om obligatoriske studiekomponenter finner du i "Utfyllende opplysninger til studiehandboka".

EKSAMEN

Eksamen avholdes i midten av desember i høstsemesteret og i slutten av mai/begynnelsen av juni i vårsemesteret.

Studentene må selv melde seg opp til eksamen på skjermterminaler. Dersom man ønsker å trekke seg fra eksamen, gjøres også dette på skjermterminaler. Avmelding til eksamen etter fristens utløp regnes som et tellende forsøk. Studenter har kun lov til å fremstille seg til eksamen 3 ganger. Ved sykdomsfall må det leveres legeattest. Legeattesten skal leveres Det utdanningsvitenskapelige fakultet innen 5 dager etter at eksamen er avholdt.

Studentene har selv ansvar for å kontrollere at de er meldt opp i riktig(e) fag. Dette kan sjekkes på skjermterminalene etter eksamensoppmeldingsfristen, eller på lister ved fakultetet/instituttet som vil bli slått opp i uke 10/uke 40. Feil må straks meldes til Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Ved eksamen må studenten fremvise gyldig studiekort, inkludert betalt semesteravgift.

Særskilt tilrettelegging av eksamen

Studenter som har behov for særskilt tilrettelegging i forbindelse med eksamen, må

søke om dette. Søknad med vedlagt legeerklæring sendes Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Søknad om særordning til eksamen skal leveres hvert semester.

1. semester

I 1. semester består eksamen av en skriftlig prøve i fagdidaktikk på 5 timer i ett av de to fagene studenten har fulgt fagdidaktikk-undervisningen i. I det andre faget blir det hjemmeeksamen.

Hjemmeeksamen i fagdidaktikk er en individuell eksamen på 72 timer. Hjemmeeksamen vil være knyttet til pensumlitteratur og forelesninger i faget, og vil kunne ta utgangspunkt både i teori og praksis. Det gis en oppgave for hvert fag, og studentene kan ikke selv velge hvilket fag de ønsker å ta hjemmeeksamen i. Studenter med bare ett skolefag i fagkretsen skal ta skriftlig eksamen i sitt ene fag. Det gis graderte karakterer i hvert av fagene.

Studenter som bare har ett skolefag, må i tillegg skrive en fordypningsoppgave i dette faget som tilsvarer 5 vektall. I fordypningsarbeidet skal det dokumenteres kunnskaper om et tema som en fagdidaktiker har godkjent på forhånd. Det gis graderte karakterer.

Studentene gis ikke adgang til å medbringe noen hjelpemidler til skriftlig eksamen, hverken i fagdidaktikk eller pedagogisk teori.

2. semester

I 2. semester består eksamen av en skriftlig prøve i pedagogisk teori på 6 timer. Det gis graderte karakterer.

Semesteroppgave/Prosjektarbeid

I tillegg til skriftlig eksamen i pedagogisk teori skal studentene i 2. semester skrive en semesteroppgave/gjennomføre et prosjektarbeid.

Opgaven/prosjektarbeidet vurderes til godkjent/ikke godkjent.

Vurdering av praktisk lærerdyktighet

I 1. semester vil praksisperioden bli godkjent dersom studenten har gjennomført pålagte oppgaver på en forsvarlig måte. Etter praksisperioden vil ILS gi studenter råd og veiledning dersom de ikke bør fortsette den praktisk-pedagogiske utdanningen neste semester. I 2. semester gis det en samlet karakter i praktisk lærerdyktighet. Det formelle ansvaret for karaktersetting ligger hos læringsutdanningsinstitusjonen. Studentens eksamenskomite består av studentens veiledere, besøkende fra ILS og praksisansvarlig ved ILS.

Vurderingskriterer:

Studentenes praksisinnnsats i det 2. semesteret vurderes i forhold til følgende 4 hovedområder:

1. Planlegging og forberedelse

Studentene skal kunne utarbeide undervisningsplaner/veiledningsgrunnlag som angir mål, innhold, lærings- og undervisningsaktiviteter og begrunnelser for de valg som gjøres.

2. Gjennomføring av undervisning og tilrettelegging av læring

Studentene skal lede og organisere læringsarbeidet slik at akseptabel læring finner sted. Læringsresultatet er akseptabelt dersom læreplanens og timens målsetting blir nådd, og dersom hensynet til elevenes ulike forutsetninger blir ivaretatt.

3. Samarbeid

Studentene skal være åpen for og aktiv deltager i samarbeidet med elever, kolleger og andre parter i skolesamfunnet. Ved konflikter eller motsetningsforhold skal studentene vise vilje og evne til forstå motpartens synspunkter og til å leve med uenighet, dersom enighet er uoppnåelig.

4. Vurdering av eget arbeid og utnyttning av veiledning

Studenten skal være villig til å innrømme sterke og svake sider ved egen undervisning og være mottakelig for tilbakemelding på sitt arbeid både fra elever,

medstudenter, og veiledere. Studentene skal dessuten kunne bearbeide og utnytte tilbakemelding på en konstruktiv måte.

Studieplaner/fagplaner på praktisk-pedagogisk utdanning

NORSK

Innledning

Fagstudiet og fagdidaktikken skal sammen med praksis og pedagogisk teori utvikle studentenes profesjonalitet som norsklærere. Et viktig felles mål for fagstudiet og fagdidaktikken er et reflektert og helhetlig perspektiv på faget, og fagdidaktikkens oppgave i denne sammenheng er å være et bindeledd mellom universitetsfaget og skolefaget.

Gjennom fagdidaktikkstudiet arbeider studentene med spørsmål som er knyttet til alle deler i norskfaget. Dette innebærer at fagforståelsen må omfatte de enkelte fagdisiplinene egenart og felles preg, samtidig som studiet tar sikte på å synliggjøre hvordan disse disiplinene integreres i skolefaget norsk. Det faktum at eleven utvikler sin norskfaglige kompetanse i møtet med tekster (skriftlige og muntlige, skjønnlitterære og ikke-skjønnlitterære), innbyr til en felles plattform for de to forskningsfagene språk og litteratur. På samme måte vil fagdidaktikken ta opp spørsmålet om sammenhengen mellom norskfaglig teori og norskfaglig praksis.

En norsklærer må i tillegg til de faglige kunnskapene ha forståelse for hva norskfaglig kunnskap er, hvordan slik kunnskap utvikles og hvorfor slik kunnskap er nødvendig å utvikle i vårt samfunn. I fagdidaktikken har slike spørsmål en viktig plass, og refleksjoner rundt dem er et nødvendig grunnlag for å kunne planlegge og gjennomføre god norskundervisning.

En dimensjon som naturlig nok må få større vekt i fagdidaktikken enn i fagstudiet er formidlingsaspektet. Her sikter vi ikke bare til det selvfølgelig at stoffet skal gjøres interessant og relevant i sin alminnelighet, men også til at ulike elevgrupper har ulike forutsetninger for å ta imot dette stoffet.

Fagdidaktikken er en videreføring og utvidelse av den fagkunnskapen norskstudenten har med seg fra universitetsstudiet, samtidig som den tilfører stoffet nye dimensjoner.

Mål

Med utgangspunkt i norskkunnskaper fra fagstudiet skal norskdidaktikken hjelpe studentene til å:

- utnytte norskfagets danningspotensiale med sikte på å utvikle elevenes verdibevissthet og toleranse såvel som deres språk- og tekstkompetanse
- kunne begrunne, planlegge og gjennomføre norskundervisning i forhold til egne intensjoner og i forhold til intensjoner nedfelt i skolens læreplaner og fagplaner
- kunne omsette norskplanens generelle intensjoner til konkrete undervisningsforløp for den elevgruppen eller den enkelte elev de møter i klasserommet, ut fra hypoteser om elevers læring

- bli kjent med fagdidaktiske problemstillinger knyttet til tolkning og analyse av ulike typer tekster. Her tenker vi på hele spekteret av tekster i vid forstand, med skjønnlitterære tekster som det ene ytterpunkt og elevenes egne muntlige og skriftlige tekster som det andre
- utvikle veiledningskompetanse og vurderingskompetanse knyttet både til elevens læring og til egen undervisning, som kan bidra til fornyingsberedskap i faget.

Innhold

Planen opererer med seks hovedemner, konkretisert ved en rekke delemner.

1. Fagets legitimeringssspørsmål
 - faghistorie: universitetsfaget og skolefaget
 - innhold og struktur i gjeldende læreplaner
 - norsk som kultur/danningsfag og norsk som kommunikasjonsfag
2. Muntlig bruk av språket
 -
 - utvikling av talespråklig kompetanse
 - betydningen av tale/skrift-problematikken i klasserommet
3. Skriftlig bruk av språket
 - utvikling av skriftspråklig kompetanse: betydningen av lesning, formalkunnskapens plass
 - elevtekster i ulike sjangerer: veiledning og vurdering
 - normerings spørsmål i vid forstand
 - sidemålet: ulike undervisningsstrategier

4. Litteraturredidaktikk

- nasjonallitteraturen
- det utvidede litteraturbegrep
- tekst og sjanger
- resepsjonsteori og tolkningsteori

5. Tilpasset opplæring i norsk

- lese- og skrivevansker
- tospråkighet

6. Planlegging i norsk

- undervisningsplanlegging, FoU-arbeid, tverrfaglig samarbeid
- bruk av læremidler

Organisering og arbeidsform

Studentene vil få erfaring med arbeidsmåter som de kan bruke i sin egen undervisning, og de vil få øving i å uttrykke seg muntlig i gruppesamtaler, plenumssamtaler og foran et publikum.

En spesiell form for muntlig arbeidsform er responsgruppe. Ved å delta i slike grupper kan studentene få innsikt i hvordan reaksjoner fra medstudenter kan bidra til tankeutvikling og læring.

Skriving bør gå inn som en vanlig arbeidsform. Skrivning i seg selv er et viktig hjelpemiddel for refleksjon, klargjøring og ettertanke, og det hører derfor hjemme som et naturlig ledd i læreprosessen. Men daglig skriving er også noe som studentene med fordel kan bruke i praksissituasjonen, og studentene bør systematisk notere erfaringer fra praksis (dagbok, logg). Slike notater utgjør et verdifullt grunnlag for samtaler med veileder, andre studenter, elever og lærere ved den praktisk-pedagogiske utdanningen.

De ulike former for skriving i tilknytning til studentens egen undervisning gir store muligheter for å knytte norskundervisning

og norskfag til andre fag og til generell pedagogikk, også til spesialpedagogikk.

Undervisningen i første semester er bygd opp med en forelesningsdel og en obligatorisk "verksted"-del med praktiske øvelser og diskusjoner. I andre semester er fagdidaktikken lagt opp som seminar med særlig vekt på planlegging av undervisning.

FREMME SPRÅK

Innledning

Fagplanen i fremmedspråk fagdidaktikk omfatter fagdidaktikkstudiet i alle fremmedspråkene. Studiet består av et fellesskurs for alle fremmedspråk og fagspesifikke kurs i de fremmedspråkene ILS gir undervisning i. De enkelte fagspesifikke kurs har ulikt innhold og ulik utforming alt etter språkets egenart og stilling i skolen. I litteraturlisten er det en fellesdel for alle fremmedspråk og spesielle deler for de enkelte fremmedspråk det gis undervisning i.

Studiet i fremmedspråk fagdidaktikk skal gi innsikt i arbeidet med fremmedspråk som kunnskaps-, kommunikasjons-, kultur- og opplevelsesfag. Det skal gi innsikt i og erfaring med språklæring og fagformidling. Studiet er teori-, erfarings- og praksisrelatert og skal hjelpe studenten i å utvikle en kompetanse som setter henne/ham i stand til å handle på en reflektert måte i lærings- og undervisningssituasjoner. Det er en forutsetning at studenten har den nødvendige fremmedspråklige språkkompetanse.

En lærer i et fremmedspråk må i tillegg til de faglige kunnskapene ha forståelse for og innsikt i hva det vil si å ha kompetanse i et fremmedspråk, hvordan man lærer fremmedspråk og hvorfor det er viktig å ha fremmedspråklig kompetanse i vårt samfunn. Slike problemstillinger er sentrale i fagdidaktikken og innsikt i dem er grunnleggende for å kunne planlegge og tilrettelegge gode lærings situasjoner i fremmedspråkundervisningen.

Mål

Studiet i fremmedspråk fagdidaktikk skal kvalifisere for lærerarbeid i grunnskolen, videregående skole og voksenopplæring.

Gjennom studiet skal studentene:

- utvikle innsikt i fremmedspråkundervisningens teoretiske forankring og praktiske tilnærming
- utvikle kompetanse i å planlegge, gjennomføre og vurdere fremmedspråkundervisning
- utvikle kompetanse i det å veilede og vurdere elevene i deres læring
- få en fagdidaktisk basis som setter dem i stand til å videreutvikle egen kompetanse
- utvikle en innsikt som gjør det mulig å vurdere og være med å videreutvikle den fremmedspråkopp læringen vi til enhver tid har

Innhold

Studiene i de ulike fremmedspråkenes didaktikk har samme målformulering og organisatoriske inndeling i emner. Derfor er det laget en felles plan for fagdidaktikkstudiene i fremmedspråkene. Studieplanen opererer med fem hovedemner, konkretisert ved en rekke delemner. I et felleskurs blir det gitt en innledning til emner som er felles for alle fremmedspråkene. Hvert fremmedspråk har sitt fagkurs hvor emnene fra felleskurset får en egen fagspesifikk utdyping. Hovedvekten av fagdidaktikkundervisningen ligger i 1. semester. I oppfølgingskurset i 2. semester blir punkt 2 og 5 ytterligere utdypet sammen med emnene.

1. Fagets legitimerings spørsmål.

Delemner:

-fremmedspråkenes stilling og innhold i forhold til individ, skole og samfunn - fremmedspråk som kultur- og danningsfag, som kommunikasjons- og ferdighetsfag, som kunnskaps- og opplevelsesfag - læreplananalyse.

2. Fremmedspråkundervisning.

Delemner:

- didaktisk helhetstenkning - planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning - kommunikasjon i klasserommet - læremidler og læremiddelanalyse - informasjonsteknologi - fremmedspråksmetodikk - tilpasset opplæring/veiledning - lærersamarbeid og tverrfaglig arbeid - klasseromsobservasjon.

3. Fremmedspråklæring.

Delemner:

- språklæringsteorier - læringsbetingelser og læringsmiljøet - læringsprosesser og læringsaktiviteter - differensiert læring/lære å lære/elevautonomi

4. Språk og språkbruk.

Delemner:

- kommunikativ kompetanse - de fire ferdigheter - elevspråk og prosessvurdering - testing og vurdering.

5. Forsknings- og utviklingsarbeid

Delemner:

- klasseromsforskning - utvikling av praksisteori og språklærerprofesjonalitet.

Organisering og arbeidsform

Det meste av studiet i fremmedspråk fagdidaktikk gjennomføres i 1. semester av det ettårige studiet. Pkt. 5 vil bli tatt opp i 2. semester.

De fagdidaktiske kursene i fremmedspråk er: Felleskurs i fremmedspråkdidaktikk: Felleskurset følges av alle studenter med ett eller flere fremmedspråk i fagkretsen. Felleskurset gjennomføres i 1. semester.

Fagdidaktiske kurs i engelsk-, fransk-, russisk-, spansk-, tysk: Fagkursene følges av studenter med de spesifikke studiefagene. Hoveddelen av undervisningen finner sted i de fagspesifikke kurs i 1. semester.

Arbeidsformer

De organiserings- og arbeidsformer som brukes i didaktikkstudiet i fremmedspråk er en del av innholdet i studiet. Gjennom aktiv deltakelse i undervisningen vil studentene få praktiske ferdigheter i arbeidsmåter som de kan bruke i sin egen undervisning, og trening i å vurdere hvilke organiserings- og arbeidsformer som er hensiktsmessige ut fra de enkelte læringsmål.

Studentene vil få konkrete arbeidsoppgaver knyttet til problemstillinger i studiet som de legger frem for faggruppen til drøfting. En del av undervisningen, drøftingen og arbeidet i de fagspesifikke timene vil foregå på fremmedspråket.

SAMFUNNSFAGENE

Innledning

Studiene i de tre fagenes fagdidaktikk har samme målformulering og organisatoriske inndeling av emner, derfor er det laget en felles plan for fagdidaktikkstudiene i samfunnsfagene. I studiene av hvert fags didaktikk inngår også fagdidaktikk for samfunnsfaget i ungdomsskolen. Den anbefalte litteraturen og eksamensoppgavene er spesifikk for hvert fag.

Samfunnsfagene utgjør flere separate fag i videregående skole på ulike studieretninger og er et fellesfag i ungdomsskolen. I fagdidaktikk-studiet er utgangspunktet de krav som læreplanen stiller til forståelsen av faget i skolen. Det er vesentlig at studenten betrakter samfunnsfagene som fagområder for aktivt, selvstendig og kreativt elevarbeid, hvor elevene selv settes i sentrum av læringsprosessen. Det er lærerens ansvar å sørge for at den enkelte elev kan utvikle seg i forhold til egne forutsetninger. Dette gjelder også elever med fremmedspråklig og fremmedkulturell bakgrunn.

Gjennom samfunnsfagene kan elevene tilegne seg viktige ressurser. Gjennom fagdidaktikkstudiet må studenten skaffe

seg perspektiver på sitt framtidige arbeid slik at undervisningen blir meningsfull for elevene. Sammen med andre fag kan samfunnsfagene hjelpe elevene til å sette ressurs- og miljøproblemer inn i en helhetlig sammenheng.

Mål

Studiet i samfunnsfagenes fagdidaktikk skal skape grunnlag for at studenten skal undervise i sitt fag på ulike studieretninger i videregående skole og i ungdomsskolens samfunnsfag.

Gjennom studiet skal studenten:

- kritisk kunne analysere sammenhengen mellom faget som forskningsfag, universitetsfag og skolefag

- sette seg inn i den fagdidaktiske diskusjon

- tilegne seg kunnskap om læreplanen for faget i videregående skole og mønsterplan for grunnskolen, og øve seg i å analysere og vurdere dem

- utvikle ferdighet i å velge og å kritisk vurdere lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og evalueringsformer i undervisningen i faget, tilpasset undervisningsnivå og elevforutsetninger

- utvikle ferdighet i å planlegge og gjennomføre undervisningsopplegg, samt øve seg i å analysere og forbedre egen undervisning

- kunne sette fagdidaktisk forståelse og kunnskap om fag inn i en internasjonal sammenheng

- skaffe seg innsikt i forskningen og diskusjonen om psykologiske og sosiale faktorer som danner grunnlaget for utviklingen av elevenes faglige forståelse

Innhold/presentasjon

1. Fagets legitimering.

Studenten skal kunne drøfte og vurdere faget som skolefag. Studenten skal kjenne til hvilken rolle faget har hatt i norsk skole, og kjenne sammenhengen mellom fagets

utvikling og samfunnsutviklingen. Studenten må kunne forklare og drøfte fagets berettigelse i dagens skole, og hvilke komponenter som må være sentrale i skolefaget.

Delemner:

- fagets egenart som skolefag, mål, innhold, begrunnelse og målgrupper.

- utviklingen av faget i skolen. Skolefagets samfunnsmessige funksjon. Spenningen mellom samfunnets krav, elevenes behov og deres kulturelle berikelse.

- tenkning, undervisning og læring i faget: Ulike ferdighetsnivåer og lokal tilpassing.

- elevenes forutsetninger for å forstå faget og deres hverdagsforestillinger om faget.

2. Læreplaner og fagplaner.

Læreplanen er skolens viktigste pedagogiske og politiske styringsdokument. Derfor må studenten øve seg i kritisk vurdering av læreplanen i forhold til fagtradisjonen. Særlig viktig er det at studenten også reflekterer kritisk over forholdet mellom læreplanintensjoner og skolevirkelighet.

Delemner:

- fagplanene i faget i forhold til skolens overordnede mål.

- forholdet mellom fagplanvisjoner og hverdagsrealisme i skolesituasjonen.

Intensjoner for elevenes læring. Realiteter i elevenes læring. Varighet og nytte av læringen.

- faget som redskapsfag.

- lokalt fagplanarbeid.

3. Arbeidsmåter og læremidler i undervisningen.

Utgangspunktet er arbeidsmåtene som er spesielle for faget, og hvordan elevene gjennom undervisningen kan trenes i disse fagspesifikke arbeidsmåtene. Fagdidaktikkstudiet forholder seg både til metodene og tenkemåtene i vitenskapsfaget, og til de spesielle arbeidsmåter som ligger i formidlingen av disse metodene. Arbeidsmåtene må også studeres og vurderes ut fra hensynet til en helhetlig undervisning, tilpasset den enkelte elev.

Studenten skal lære seg å vurdere læremidler og å velge egnede læremidler for undervisningen. Vurdering og valg av læremidler må alltid være i samsvar med fagets mål etter læreplanene. Det er et sentralt krav at studenten kritisk kan analysere læremiddelbruken og kan finne alternative utnyttelser av øæreboka og andre læremidler. Studenten må være i stand til å utarbeide lokale læremidler som kan supplere/erstatte de andre.

Delemner: tilpasset opplæring i faget:

- arbeidsformer og arbeidsmåter i faget. Elevenes læring i faget.

Hjelpemidler og teknikker. Forholdet til andre skolefag, samarbeid og tverrfaglighet. Forholdet til samfunnslivet.

- læremiddelanalyse.

- planlegging av undervisning i faget. Utarbeidelse av opplegg, gjennomføring og vurdering av egen undervisning. Klasseromsteknikk.

4. Undervisningsprinsipper og vurdering

Studenten skal lære seg å drøfte hvilke prinsipper som må legges til grunn for undervisningen ut fra fagets egenart og skolens prioriteringer. Studenten må øve seg i å velge undervisningsformer, basert på kritisk refleksjon og drøfting av fordeler og ulemper. Studenten må også øve seg i å benytte ulike vurderingsformer og i å vurdere og korrigere elevarbeider og -prestasjoner. Det er et overordnet mål å se sammenhengen mellom undervisningsprinsipper, arbeidsformer, læremidler og vurderingsformer. Ikke minst viktig er det å understreke betydningen av elevaktivitet og elevansvar i læringsprosessen.

Delemner:

- overordnede undervisningsprinsipper i forhold til undervisning i faget. Elevaktivitet. Elevansvar.

- fagformidling: Kunnskaper i dybde og bredde, forståelse, varighet og nytte.

- ulike vurderingsformer.

- evaluering av læring i faget.

5. Utviklingsperspektiver

Studenten skal øve seg opp til kritisk analyse av fagets situasjon i skolen. Hun/han skal reflektere over fagets utviklingsmuligheter, i forhold til utfordringene fra dagens og morgendagens samfunn.

Det er viktig å se skolefaget i et komparativt perspektiv, og å vurdere utviklingen av faget i utlandet i forhold til våre skolefag. Studenten bør kjenne til viktige forsøks- og utviklingsarbeider innenfor faget. Gjennom mindre forsøks- og utviklingsarbeider bør studentene øves opp til selv å kunne bidra til utviklingen av sitt skolefag.

Delemner:

- nye veier i undervisning og læring i faget. Nye mål, nye forståelsesformer; forskning i skoleverket med undervisning og læring i dette faget.

- lokale, nasjonale og internasjonale utviklingsperspektiver.

- fagkritikk i et utviklingsperspektiv.

Organisering og arbeidsform

Deler av undervisningen vil bli gitt i et felle-skurs. Studentene avlegger eksamen enten i geografi fagdidaktikk, i historie fagdidaktikk eller i samfunnskunnskap fagdidaktikk

KRISTENDOMSKUNNSKAP, RELIGIONS
OG LIVSSYNSORIENTERING, FILOSOFI
OG IDEHISTORIE

Innledning

Fagene som hører til denne gruppen særmerkes ved at de tar opp stoff som angår personlige og eksistensielle spørsmål, dessuten de historiske, kulturelle og samfunnmessige dimensjoner som knytter an til disse spørsmålene.

Studiet i fagdidaktikk skal gi studentene den innsikt, de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem skikket til å undervise i fagene. Studiet er teori-, erfarings- og praksisrelatert og har som mål å utvikle

kompetanse som gjør det mulig å handle på en reflektert måte i undervisningssituasjonen.

Det dreier seg her om to fagdidaktiske fag med egen eksamen og for en stor del egen undervisning:

1. Kristedoms-kunnskap/religion/livssyn fagdidaktikk som dekker skolefagene ved samme navn (religion og etikk i videregående skole, kristendoms-kunnskap, religions- og livssynsorientering

2. Filosofi/idéhistorie fagdidaktikk som dekker følgende fag: Filosofi valgfag, politisk idéhistorie valgfag, dessuten Theory of Knowledge ved International Baccalaureate (IB-linjen eller "Internasjonal artium"). Tilbud her blir ikke gitt høsten 1997 eller våren 1998

De aktuelle universitetsfagene er kristendoms-kunnskap, teologi, livssyn og etikk, religionshistorie, filosofi og idéhistorie. I disse fagene har studiet av etikk, livssyn og kristendom, allmenn religions-kunnskap og filosofi, ulik plass. Fagene atskiller seg også med hensyn til fagdidaktiske komponenter og graden av skolerettethet. Dette medfører at studentene kan ha svært forskjellige faglige forutsetninger for den fagdidaktiske utdanning og må regne med å måtte skolere seg faglig innen enkelte emner.

Mål

Studiet skal kvalifisere for lærerarbeid i grunnskolen, videregående skole og annen opplæring. Det skal gi ferdighet i fagdidaktisk refleksjon.

Gjennom studiet skal studentene utvikle

- forståelse for sammenhenger og forskjeller mellom universitetsfag og skolefag
- forståelse for fagene i skolen i et samfunnmessig perspektiv

- ferdighet i å analysere fagplaner i lys av overordnede mål for de respektive skoleslag

- ferdighet og erfaring i planlegging og gjennomføring av undervisning, og øvelse

i å anvende ulike metoder og hjelpemidler i undervisningen

- ferdighet i å velge og vurdere lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og evaluerings-former

- innsikt i elevforutsetninger og kunnskap om tilpasset opplæring i fagene.

Innhold/presentasjon

Fagdidaktikk leses av studenter med ulike universitetsfag som bakgrunn. Hovedvekten i studiet legges på skolefagenes didaktikk.

Hovedemne 1:

Fagenes utvikling og egenart, legitimerings-spørsmål

Det gis en innføring i universitetsfagene historie med sikte på å klargjøre de tradisjonene fagene representerer. Studentene skal kunne begrunne og forstå den plass og det innhold fagene har og har hatt i skoleverket. Det er viktig at studentene ser sammenhengen mellom fagutvikling og samfunnsutvikling.

Delemner:

- religionenes dimensjoner; religion og livssyn som sosialt etablerte former, og som verdi for enkeltmennesket

- religionenes plass og funksjon i samfunnet (religionssosiologi),

- forholdet mellom religion, livssyn og filosofi, før og nå

- forholdet mellom kultur, religion og livssyn i det norske samfunn

- forholdet mellom kunnskap, tolkning, tro og virkelighetsorientering

- barn og unges religiøse utvikling, forholdet til jevnaldrende, foreldre og samfunn

Hovedemne 2:

Læreplaner og fagplaner.

Det gis en innføring i læreplanenes utvikling og i forholdet mellom de ulike sko-

leslags overordnede mål, deres formålspaaragrafer og de enkelte fagplanenes mål. Studentene må kjenne læreplanene og fagplanene, og øves opp i vurdering av de enkelte fagplaner i forhold til fagtradisjonene. Studiet skal stimulere til refleksjon over forholdet mellom læreplanintensjoner og skolevirkelighet.

Delemner:

- fagplanene i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, livssynskunnskap, religion og etikk, idéhistorie og filosofi i forhold til skolens overordnede mål

- faget kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

- identitetsdanning og elevers ulike religiøse tilhørighet
- planens fagsyn
- gjennomgående didaktiske prinsipper
- stedegenhetsprinsippet
- fritaksregler og praktisering
- dialog

- religion og etikk i videregående skole

- fagsyn i læreplanen
- forholdet til studiefagene
- didaktiske prinsipper
- spørsmål om verdiformidling

- religionsfaget i videregående skole som obligatorisk allmennfag, religion og etikk på andre studieretninger

- skolefagene i en kulturell og flerkulturell sammenheng
- forholdet mellom fagplaner og hverdagsrealisme i skolesituasjonen
- yrkesetikk og holdninger hos lærere
- lokalt læreplanarbeid og FoU-prosjekter

Hovedemne 3:

Undervisning

Studentene skal i løpet av fagdidaktikkstudiet tilegne seg praktisk-pedagogiske ferdigheter som gjør dem skikket til å planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning. Det stilles spesielle krav til trygghet og tillit i undervisningssituasjonen. Studentene vil bli stimulert til å se det spesielle når man tar opp eksistensielle problemer og gjør bruk av undervisningsmåter som gir rom for undring, opplevelse og refleksjon.

Delemner:

- motiverings- og kommunikasjonsproblematikk i fagene

- arbeid med ulike fagspesifikke temaer med henblikk på praktisk-pedagogiske opplegg og vurdering av disse

- tverrfaglighet
- tilrettelegging av undervisning og læringsmiljø for elever med ulike forutsetninger

- ulike vurderingsformer
- samarbeid med livssynsorganisasjoner.

Den norske kirke, andre kristne organisasjoner og fremmedkulturelle organisasjoner.

Hovedemne 4:

Utviklingsperspektiver

Utgangspunktet her må være en drøfting av hva vi egentlig skal med skolen i et samfunn i rask forandring, et samfunn der storparten av kunnskap og verdier formidles av helt andre kanaler enn skolen, f.eks. gjennom massemedia og i bedriftsintern opplæring. Studentene må øves i å tenke i større linjer, og ha syn for den funksjon stoffet fra religionsfagene og filosofi kan ha i samfunnet. F.eks. er det trolig at begreper som allmenndannelse og tradisjonsformidling vil bli viet fornyet oppmerksomhet i tiden fremover, samtidig som verdispørsmål og spørsmål av eksistensiell karakter ikke synes å gå av moten.

Det vil være særlig viktig å ha kjennskap til fagenes utvikling i andre land, særlig i Norden, men også utenfor. Studentene bør også få anledning til å bli kjent med FoU-prosjekter i fagfeltet. Gjennom egne prosjekter kan studentene øves opp til selv å kunne bidra til utvikling av fagene inne dette feltet.

Delemner:

- undervisning i religion, kristendom, livssyn og filosofi i andre land
- nyere retninger i fagdidaktikken
- orientering om undervisning utenfor skolen

Organisering og arbeidsmåter

Som nevnt dreier det som to fagdidaktiske kurstilbud med egen undervisning og eksamen.

Fagene har egne kurs med allmenne temaer fra fagfeltet og undervisning knyttet til ulike skoleslag og fag. Det forutsettes at studentene følger all undervisning, slik at en kan undervise både i grunnskole og videregående skole.

Undervisningen i Filosofi/idéhistorie gis som et sammenhengende kurs. Studentene anbefales å følge undervisningen i de allmenne temaene under Religion osv.(se a. ovenfor) som har relevans for dem.

I 2. semester vil det både i kristendoms-kunnskap/religion/livssyn og filosofi/idéhistorie bli fokusert på hvordan det undervises på de aktuelle fagfeltene i andre land.

Undervisningen foregår i seminarer, grupper eller samtaletimer der studenter og lærere drøfter forberedte temaer. Skriftlige arbeider og studentframlegg inngår som en del av teoristudiet, som individuelle eller som gruppeoppgaver. Disse arbeidene vil danne grunnlag for faglige drøftinger.

HELSE OG SOSIALFAG

Innledning

Det fagdidaktiske studium i helse- og sosialfag er en praktisk-pedagogisk utdanning

rettet mot undervisning i studieretning for helse- og sosialfag i videregående skole, sykepleiefaget i sykepleierhøgskolen, andre helse- og sosialfaglige høgskoler og annet undervisnings- og formidlingsarbeid i helse- og sosialsektoren.

Fagets egenart er preget av en teordimensjon og en praksisdimensjon og er sammensatt av kunnskaper fra flere disipliner. Sentrale begreper er helse og omsorg som relateres til individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Det er vesentlig at studentene i arbeidet med fagdidaktiske problemstillinger blir i stand til å integrere fagets ulike sider på en hensiktsmessig måte og gjøre reflekterte og begrunnede valg i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning. Studiet skal kvalifisere til en profesjonell lærerkompetanse som ivaretar fagets egenart og som samsvarer med samfunnets mål og verdier på området.

Mål

Gjennom studiet skal studentene:

- tilegne seg kunnskaper om helse- og sosialfag i et samfunnsmessig perspektiv
- utvikle evne til kritisk analyse og vurdering av helse- og sosialfag som forskningsfag, yrkesfag, studiefag og skolefag
- utvikle evne til kritisk analyse og vurdering av læreplaner og tilegne seg ferdigheter i å anvende planene i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning
- tilegne seg ferdigheter i å velge ut, kritisk vurdere og anvende lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og vurderingsformer som er aktuelle innenfor fagområdet tilpasset ulike undervisningsnivåer og elevforutsetninger, herunder kunnskaper om tilpasset opplæring og ferdigheter i tilrettelagt undervisning
- tilegne seg grunnlag for å vurdere forsknings- og utviklingsarbeider og drive fagutvikling i helse- og sosialfag

Innhold/presentasjon

Innholdet i utdanningen er rettet mot fem hovedemner:

De fire første hovedemnene tilhører primært første semester av studiet, men videreutvikles gjennom andre semester. Det femte hovedemne tilhører andre semester. Noen av delemnene under hovedemnene egner seg som emner i felleskurs for helse- og sosialfag og psykologi.

1. Historisk utvikling og legitimering.

Hovedemnet legger vekt på å utvikle studentenes forståelse for helse- og sosialfagets egenart og verdigrunnlag, sett i forhold til samfunnsutviklingen.

Delemner:

velferdsstatens utvikling, helse- og sosialfagets stilling som skolefag, helsebegrepet, omsorgsbegrepet og fagets egenart som praksisdisiplin

2. Læreplanarbeid.

Gjennom arbeid med dette emnet skal studentene bli kjent med innhold og struktur i gjeldende læreplaner for helse- og sosialfag. De skal forstå læreplaners ulike målnivå og kunne anvende læreplaner i praksis. De skal bli kjent med fagdidaktikkens hovedkomponenter og drøfte disse i forhold til læreplanene.

Delemner:

fagdidaktikkbegrepet, forholdet mellom forskningsfag, yrkesfag, studiefag og skolefag og aktuelle læreplaner

3. Tilrettelegging og gjennomføring av undervisning.

Studentene skal arbeide med målformuleringer, utvelgelse og organisering av lærestoff og få trening i varierte arbeidsmåter. De skal arbeide med problemstillinger knyttet til forholdet mellom teoriundervisning og praksisundervisning med særlig vekt på integrering av teori og praksis.

Delemner:

mål og målforståelse i helse- og sosialfaget, utvelgelse og organisering av innhold, samarbeidsformer, arbeidsmåter og

læremidler, tilpasset opplæring og yrkesetikk

4. Vurdering i skolen.

Studentene skal få innsikt i og erfaring med ulike vurderingsformer. De skal få trening i konstruksjon og retting av kunnskapsprøver, vurdering av prosjekt- og fordypningsoppgaver og tilrettelegging og gjennomføring av vurdering i klinisk praksis.

Delemner:

vurderingsformer knyttet til teoriundervisning, vurderingsformer knyttet til klinisk praksis og vurdering av seg selv som lærer

5. Forsknings- og fagutviklingsarbeid.

Studentene skal tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kan fremme målrettet og systematisk fagutviklingsarbeid i skolen. De skal utvikle evne til å reflektere over egen praksis som lærer og opparbeide rutiner for å oppdatere egne kunnskaper.

Delemner:

forskning og fagutvikling relatert til helse- og sosialfag, fagets plass og utviklingsmuligheter i skolen og læreren som "forsker"

Organisering og arbeidsform

Studenter i helse- og sosialfag skal i 1. semester følge et fagkurs og et felleskurs. Fagkurset er rettet mot undervisning i studieretningsfaget helse- og sosialfag i videregående skole og i sykepleiefaget i sykepleierhøgskolen samt andre helse- og sosialfaglige høgskoler. Felleskurset er felles med psykologifaget.

I 2. semester skal studentene ha et oppfølgingskurs i fagdidaktikk. Dette er dels rettet mot praksis, semesteroppgaven, eller mot forsknings- og fagutviklingsdelen av fagdidaktikken. Oppfølgingskurset vil også bidra til en utdyping av emner fra 1. semester.

Arbeidsformene i studiet er basert på at kunnskaper, ferdigheter og holdninger

inngår i en helhet. Det er vesentlig at studentene får erfaring med ulike arbeidsmåter og læremidler som kan formidle en slik helhet. Studentene skal selv få erfaring med arbeidsmåter som er vanlige i skolen. Også øvelser knyttet til kommunikasjon og samarbeidstrening vil inngå i studiet. Det blir lagt vekt på drøfting av undervisningsopplegg knyttet til holdningsutvikling og etiske spørsmål.

PSYKOLOGI

Innledning

Fagdidaktikkstudiet i psykologi skal gi studentene grunnlag for undervisning i psykologi som skolefag i grunnskole og videregående skole.

Psykologisk forskning dekker en rekke forskjellige emneområder med til dels svært forskjellige metodiske tilnærminger, vitenskapssyn og menneskesyn. Som helhet søker psykologifaget kunnskap om og forståelse av de fleste aspekter ved menneskelig atferd, opplevelse og samhandling. Lærerstudenten skal bli istand til bevisst og velbegrunnet å velge utfra dette mangfoldet, med helhetene for øye. Psykologiens mange disipliner gjør at det grenser til mange fag, og faget innbyr derved i særlig grad til et tverrfaglig perspektiv og samarbeid. Sentrale sider ved psykologifaget i forhold til såvel skolens overordnede mål som til samfunnet forøvrig, belyses og drøftes.

Mål

Studiet i psykologi fagdidaktikk skal gi studentene grunnlag for å undervise i psykologi i grunnskolen og videregående skole, både som eget fag og som delemne i andre fag. Gjennom studiene skal studentene til egne seg:

- forståelse for psykologiens egenart som fag, og evne til kritisk analyse av sammen-

hengen mellom forskningsfag, profesjonsfag, universitetsfag og skolefag

- kunnskap om foreliggende fagplaner og evne til å analysere og vurdere disse

- ferdighet i å velge og vurdere lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og vurderingsformer

- ferdighet i å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisningsopplegg, samt øve seg i å analysere og forbedre egen undervisning

- grunnlag for å vurdere forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til psykologifaget i skolen, og utgangspunkt for selv å bidra til fagutvikling (f.eks. med hensyn til fagplaner, lærebøker, undervisningsmetoder, o.a.)

- en kritisk og problematiserende holdning og en utviklet evne til refleksjon rundt fagets stilling i forhold til etiske og samfunnsmessige spørsmål

Innhold/presentasjon

1. Psykologifagets plass i skolen.

Studentene skal sette seg inn i og drøfte skolefagets utvikling og stilling i skolen i dag. Ut fra kunnskap om psykologiens mange disipliner, skal studentene kunne analysere forholdet mellom forskningsfag og profesjonsfag, og gi begrunnede vurderinger av hvilke innholdskomponenter som bør være sentrale i skolefaget.

Delemner:

faget i forhold til skolens overordnede mål, elevenes hverdagsforestillinger om psykologi: forholdet mellom gjenkjenning og kunnskapsutvidelse, ulike vitenskapssyn og psykologifagets stilling i forhold til etiske og samfunnsmessige problemer.

2. Læreplaner og fagplaner.

Lærerstudentene skal oppøves i kritisk vurdering av læreplaner og fagplaner både i forhold til fag-tradisjonen, og forhold til fagets plass i skolen. Studentene skal trenes i å drøfte hvorledes omfanget av fagplanen skal sees i lys av skoleslag og elevenes forutsetninger og interesseområde.

Herunder kommer også avveininger mellom ønske om å gå i dybden på noen emner, og samtidig beholde en viss faglig bredde.

Delemner:

fagplaner og utvelgelsesproblematikk, fagplaner og tverrfaglighet, ideal og virkelighet i skolesituasjonen og psykologi som redskap

3. Arbeidsmåter og læremidler.

Ut fra fagets egenart, skolens målsetting og elevenes forutsetninger, skal studentene drøfte hvilke undervisningsprinsipper det er naturlig å legge særlig vekt på i psykologiundervisningen. Studentene skal trenes i å velge undervisningsformer, basert på kritisk refleksjon og drøfting av fordeler og ulemper.

Lærerstudentene skal få innsikt i varierte metoder, øvelser og arbeidsoppgaver velegnet for psykologiundervisningen. En bør være spesielt oppmerksom på hvordan enkelte arbeidsformer, gruppeøvelser, rollespill o.l. ved noen temaer kan berøre sensitive områder for elevene. Fagdidaktikkundervisningen skal oppøve studentenes varsomhet og evne til vurdering av dette og en bevissthet om å respektere elevenes integritet og grenser.

Studentene skal også settes istand til å vurdere og velge læremidler og orientere seg i bruk av læremidler som supplerer og/eller erstatter læreboken.

Delemner:

- arbeidsformer og arbeidsmåter i psykologiundervisningen - hjelpemidler og øvelser - vurdering av lærebøker - samarbeid og tverrfaglighet - planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningsopplegg

4. Vurderingsformer.

Psykologifaget egner seg spesielt for bruk av ulike indikatorer for læring og inkluderer et vidt vurderingsspekter. Også her vil det være tale om en avveining mellom skolens generelle krav til vurdering og vurderingsformer og de spesielle forutsetningene for vurdering som ligger såvel i faget selv, som i de ulike elevgruppene. Studentene skal

oppøve evne til å se vurderingsformer i sammenheng med innhold, undervisningsprinsipper, arbeidsformer og læremidler.

Delemner:

- vurdering av undervisningen - grunnlag for vurdering - ulike vurderingsformer

5. Utviklingsperspektiver.

Det psykologiske forskningsfelt er relativt nytt som grunnlag for fag i norsk skole. Dette står i kontrast til den vekt som er tillagt faget både i andre skoleslag og i samfunnet forøvrig.

Studentene skal sette seg inn i og drøfte hvordan psykologien kan møte utfordringene fra dagens og morgendagens samfunn, og hvilke konsekvenser dette kan ha for psykologi-fagets plass i skolen.

Delemner:

psykologiens plass i dagens og morgendagens skole. Dette punktet vil bli behandlet i 2. semester.

Organisering og arbeidsform

Undervisningen består av et fagkurs og et felleskurs.

Arbeidsmåtene i fagdidaktikkstudiet veksler mellom tradisjonelle forelesninger og forskjellige former for studentaktivitet, som f.eks. gruppearbeid, rollespill, demonstrasjoner o.a. Det vil også være rom for arbeid med spørsmål og problemstillinger som direkte springer ut av studentenes skolepraksis.

KUNSTFAGENE

Innledning

Noen kunnskapsfelt fra universitets- og høyskolefagene teatervitenskap og drama, musikkvitenskap og kunsthistorie gjenfinner vi som fag representert på skolens timeplan. Skolefagene drama, kunst- og kulturhistorie og musikk har imidlertid tildels et annet kunnskapsinnhold enn de vitenskapsfag de springer ut av.

Drama, kunst- og kulturhistorie og musikk er praktisk-estetiske fag som opptrer på timeplanen på grunnskolens ungdomstrinn og i videregående skole, som studieretningsfag på studieretning for Musikk, Dans, Drama og som valgfag (f.eks. på AF/ØA).

I tillegg er drama, musikk/dans/sangaktiviteter og bildeanalyse fremhevet som hensiktsmessige arbeidsmåter i flere av allmennfagene.

Drama

Drama som fag tar opp i seg både kunstfaget teater og pedagogisk drama, hvis egenart omfatter en lek-/spillpedagogikk med røtter i pedagogisk idéhistorie. På GK i Studieretning for Musikk, Dans, Drama er drama et allmenndannende fag, og på VK I og II Drama i samme studieretning er det et utøvende, teoretisk fag som omfatter disiplinene Teaterkunnskap, Teaterproduksjon og Dramaped-Individ-Samfunn.

Mønsterplanens vektlegging av utvikling og læring gjennom dramapedagogisk virksomhet gjør at faget også står sentralt som arbeidsmåte og læringsmetode innen andre fag i grunnskolen.

Også innenfor ulike allmennfag i videregående skole er drama en arbeidsmåte og et uttrykksmedium. Slik er drama som metode nevnt i læreplanene og i de metodiske veiledningene som egnet arbeidsform, særlig i norsk, fremmedspråk, samfunnsfag og idéfag, dvs. i fag der tolkingskompetanse, språkutvikling og kommunikasjonsferdigheter, konfliktbevissthet og/eller etiske verdispørsmål står sentralt.

Faget har klare tverrfaglige element, og dette gjør at det står sentralt i arbeidet med ungdoms estetiske utvikling generelt. Både musikk-faget og kunst- og kulturhistorie gjør bruk av drama i sin metodikk.

Kunst- og kulturhistorie

Det kunst- og kulturfaglige området representerer en stor bredde av kunnskapstradisjoner. Tradisjonelt har skolefaget kunsthistorie sin basis i utøvende og skapende arbeid knyttet til form, farge, bilde, skulptur, kunsthåndverk, design, håndverksfag og i hverdagskunnskap der bearbeiding med egnede materialer og redskaper ut fra en idé står sentralt. I Reform '94 er faget Kunst- og kulturhistorie noe mer overgripende og omfatter også musikkhistorie og teaterarkitektur og teaterhistorie. Vitenskapsfag og disipliner som kunsthistorie, teatervitenskap, litteraturvitenskap, musikkvitenskap, estetikk, filosofi, arkitektur, etnologi, kulturhistorie, materialteknologi, visuell kommunikasjon, psykologi og pedagogikk er viktige kunnskapskilder for en lærer i skolefaget kunst- og kulturhistorie. Sentralt i skolefaget - og derfor i fagdidaktikken - står verdien av kunnskaper og estetisk følsomhet, bl.a. evnen til å se og oppleve.

I norsk skole utgjør kunst- og kulturhistorie et allmenndannende basisfag, som også bør ha sin naturlige plass i alle skolens øvrige fag.

Musikk

I norsk skole er musikk et praktisk-estetisk fag som finnes i flere forskjellige varianter i vårt skolesystem.

I grunnskolen er musikk obligatorisk og har en allmenndannende karakter; det består av allsidige musikalske aktiviteter og har både en opplevelses-, holdnings-, ferdighets og kunnskapsside; ikke minst skal faget bidra til elevenes sosiale vekst. I den videregående skolen er musikk et allmenndannende studieretningsfag på GK Musikk, Dans, Drama og et utøvende og teoretisk fag på VK I og II Musikk innenfor samme studieretning.

Mål

Studiet i drama, kunst- og kulturhistorie og musikk fagdidaktikk skal kvalifisere for lærerarbeid på grunnskolens øverste trinn, i videregående skole og innen voksenopp-læring.

Gjennom studiet skal studenten: - lære om kunstfagenes didaktiske problemer og historisk-teoretiske forankring i skolen gjennom tidene

- lære å planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere pedagogisk virksomhet i skolens kunstfag og estetisk virksomhet generelt, tilpasset den enkelte elev og elevgruppe;

- få innblikk i kunstfaglærerens ansvar og oppgaver som ledd i en større kulturell og samfunnsmessig helhet;

- få innsikt i det å tolke og kvalitetsvurdere elevers kunstneriske uttrykk;

- orientere seg i utviklingen innenfor kunstfagene i skolen og skape fornying innenfor fagfeltet;

- få innsikt i hvordan drama, musikk og bevegelse/dans (etnorytmikk) og ulike kunst- og kulturuttrykk kan integreres i andre fag og i tverrfaglige tema- og prosjektarbeid;

- lære å legge tilrette for elevers egen bevisstgjøring om og evaluering av egne estetiske opplevelser og uttrykk;

- utvikle forståelse for de yrkesetiske utfordringer som knytter seg til kunstfagene.

Innhold/presentasjon

Hensikten med felleskurset i kunstfagsdidaktikk er å sette studenten i stand til å planlegge, begrunne, gjennomføre og evaluere gode undervisnings- og læringsforløp i fagene drama, kunst- og kulturhistorie og musikk. Da blir det vesentlig å se ungdoms estetiske og musiske utvikling i et bredere perspektiv. Kunstfagenes plass og funksjon i skolen blir drøftet; det blir også den estetiske dimensjonen i skole og oppdragelse mer generelt.

Felleskurset

Studiet består av disse emnene:

- Kunnskapssyn og læringsteorier som gjelder estetiske fag/kunstfag

- Ungdoms estetiske utvikling og skolens rolle; Teatrets, musikkens og bildets plass i ungdoms liv og i dagens samfunn

- 'Den estetiske dimensjonen' i skolen

- Forholdet til skolens omgivelser, samfunnsliv og næringsliv

- Metoder til arbeid med Kunst- og kulturhistorie (musikkhistorie, teaterhistorie, stil-, bilde- og arkitekturhistorie), Evalueringmetoder, skriftlige og muntlige dokumentasjonsformer.

- Metoder til arbeid med kunstfagenes utøvende side - fellestrekk og særpreg; Tverrfaglige opplegg; Prosjektarbeidets metodikk og organisering

- Tilpasset opplæring; Metoder for differensiert aktivitet innenfor klassens rammer

- Metoder til arbeid med kunstformidling, fremføring og kommunikasjon med publikum

- Metoder til arbeid med musikk/bevegelse

- Elevautonomi i kunstfagene

- Opplegg for teaterbesøk, museums-/galleribesøk, konsertbesøk

- Den musiske skolen; metoder til videre arbeid med drama, musikk bevegelse, bilde i andre fag. (Oppfølgingskurs i 2. semester)

De fagspesifikke kursene

Drama

Hensikten med studiet i drama fagdidaktikk er å sette studenten i stand til å tilrettelegge, begrunne, gjennomføre og evaluere undervisning i drama og teater som fag og virksomhet i skolen, med utgangspunkt i skolens planer og elevenes forutsetninger.

Studiet består av disse hovedemner og delemner:

1. semester 1. Fagets idéhistorie og teori; legitimering og utviklingsperspektiv - Sentrale temaer fra dramapedagogisk historie - Idégrunnlag og teoretisk forankring for kunstfaget teater/drama i skolen

2. Dramatisk produksjon med ungdom - Grunnlagsarbeid - Improvisasjon - Formgivning fra idé/tekst til produkt - Instruksjon og regi med ungdom; metoder til rollearbeid og karakterisering - Teaterteknikk for skole og klasserom

3. Teaterkunnskap; ungdoms opplevelse, forståelse og vurdering av teaterkunst - Metoder til arbeid med teaterhistorie - Metoder til tolking av dramatisk tekst - Skolen i teatret; teaterformidling

4. Dramapedagogikk - Teaterbesøk i skolen; TIU-programmets dramaturgi - Dramaforløp og tematisk læring; metoder for utvikling av klasseromsdrama

2. semester 2. semester vil kurset følge opp noen av de temaene / emnene som er tatt opp i 1. semester, etter avtale mellom student og lærer. Særlig vil utviklingen av et TIV-program og emnet "Dramaforløp og tematisk læring" (pkt. 4) være et aktuelt utviklingsområde. (Oppfølgingskurs i 2. semester)

Kunst- og kulturhistorie

Hensikten med kurset i Kunst- og kulturhistorie fagdidaktikk er å sette studenten i stand til å planlegge, vurdere, gjennomføre og evaluere læringsforløp i faget i skolen, med utgangspunkt i planene for faget og elevenes forutsetninger.

Kurset består av disse emnene:

1. Visuell kommunikasjon - Metoder til arbeid med kunst- og stilhistorien - Metoder til arbeid med evnen til å se - Metoder til arbeid med bildeanalyse - Reklame

2. Metoder i klasserommet - Strategier ved bruk av illustrasjonsmateriale; generering av elevsamtaler - Metoder til arbeid med begrepsdanning og terminologi - Integrering med andre fag

3. Kunst- og kulturformidling i muséer, gallerier og i andre studiesammenhenger; museumspedagogisk praksis

4. Fremstilling, anvendelse og vurdering av læremidler og konkretiseringsmaterieell. I 2. semester vil kurset følge opp noen av de tverrfaglige temaene/emnene fra 1. semester etter avtale mellom studenter og lærere.

Musikk

Hensikten med kurset i musikk fagdidaktikk er å sette studenten i stand til å planlegge, vurdere, gjennomføre og evaluere undervisningsforløp i musikk som fag og metode i skolen, ut fra gjeldende fagplaner og elevenes forutsetninger.

Kurset består av disse emnene:

1. Fagets idéhistorie og teori; legitimering og utviklingsperspektiv - Sentrale temaer fra musikkpedagogisk historie - Idégrunnlag og teoretisk forankring for kunstfaget musikk i skolen i dag

2. Musikkunnskap hos ungdom; ungdoms opplevelse, forståelse og vurdering av musikk - Metoder til arbeid med musikkhistorien - Metoder til arbeid med ulike musikkjangre og -former - Metoder til arbeid med spill Metoder til arbeid med opplevelse og kunnskaper i musikkklære/hørelære/lytting; metoder for utvikling av gehør - Metoder for arbeid med begrepsdanning og terminologi - Metoder til arbeid med kor/stemmebruk (sang og vokale aktiviteter) - Skolen i konsertsalen; musikkformidling

3. Konsekvenser for undervisningens innhold og skolens musikkutstyr - Vurdering av lærestoff - læreverk, lytte-materiale, oppgavesamlinger - Vurdering av musikkrommet - avspillingsutstyr, bandutstyr, musikkteknologisk utstyr - Metoder for utvikling av musikalske lese- og skriveferdigheter - Metoder for arbeid med arrangering og komponering

Organisering og arbeidsform

Mange av timene i fagdidaktikk i kunstfagene blir organisert som Felleskurs for drama, kunst- og kulturhistorie og musikk. I Felleskurset inngår et kurs i metodikk i arbeidet med musikk og bevegelse/rytmikk og en verkstedsdel med praktiske oppgaver. Én oppgave vil være å starte et prosjektarbeid, som eventuelt kan utvikles i prosjektoppgaven i 2. semester. Resten av studiet organiseres som fagspesifikke kurs. I begge kursene vil det bli gitt oppgaver, skriftlige og praktisk-muntlige.

Studiet i fagdidaktikk i kunstfagene vektlegger kunnskapstilegnelse og refleksjon, men også yrkesferdighet, der de praktisk-metodiske aspektene står sentralt. Arbeidsmåtene i studiet er en del av innholdet, og praksisrelaterte og varierte arbeidsformer er en forutsetning. De arbeidsformer som velges i studiet, sikter mot å utvikle studentenes musiske formidlingsevne.

Verkstedsdelen utgjør en betydelig del av felleskurset og organiseres som et konkret samarbeid mellom drama, kunst- og kulturhistorie og musikk (med etnorytmikk). Gjennom verkstedsarbeidet vil studentene få konkrete erfaringer med praktisk-estetiske oppgaver.

Dette forutsetter praktisk-estetiske arbeidsformer; disse er en del av studiets innhold og er retningsgivende for senere arbeid i skolen. Derfor er verkstedsdelen av felleskurset obligatorisk.

Studiearbeidet vil vekse mellom teoretiske refleksjoner og drøftinger og kunstpedagogisk praksis. Gjennom skriftlige oppgaver og muntlig diskusjon vil studentene få trening i å arbeide individuelt og i grupper med teori og nye problemstillinger. Skrivning vil inngå som en generell arbeidsform, til hjelp i tankeutvikling og læring (logg).

MEDIAKUNNSKAP

Innledning

Fagdidaktikk i mediekunnskap er rettet mot undervisning i mediekunnskap i grunnskolen og videregående skole. I grunnskolen eksisterer mediefaget som valgfag samt hoved- og delemner i flere fag. I videregående skole finner vi faget både som valgfag og som studieretningsfag.

Mål

Studiet i mediekunnskap skal kvalifisere studentene for læreryrket og utvikle dem til profesjonelle lærere i grunn- og videregående skole. Gjennom studiet skal studentene innenfor sitt fag:

- tilegne seg kunnskap om fagplanene i de ulike skoleslag, og øve seg i å analysere dem.

- tilegne seg ferdighet i å planlegge og gjennomføre undervisningsopplegg, samt øve seg i å analysere og forbedre egen undervisning.

- tilegne seg ferdighet i å velge og foreta en kritisk vurdering av lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og evalueringsformer, tilpasset undervisningsnivå og elevforutsetninger.

- utvikle evnen til å se mediefaget som en del av en større helhet og utvikle evnen til samarbeid med andre fag.

- skaffe seg forutsetninger for å drive fagutvikling og fornying i skolen og i andre undervisningssammenhenger.

Innhold

1. Historisk utvikling.

Den historiske utviklingen av faget som undervisningsfag på høyskole/universitetsnivå og i grunnskolen og den videregående skolen er sentral for faget slik det avtegner seg idag.

Delemner:

- Mediefaget i historisk perspektiv. - Mediefagets ulike basisfag. - Hvilke samfunnsmessige forhold har preget utviklingen av mediefaget i skolen. - Mediefagets legitimering.

2. Læreplaner og fagplaner.

- Fagplanenes historikk. - Dagens fagplaner: Mediekunnskap som valgfag. Mediekunnskap som del av andre fag. Mediekunnskap som studieretningsfag. Innføring i læreplanprosesser og læreplan-teori. Forholdet mellom fagplanvisjoner og hverdagsrealisme i skolesituasjonen. Lokalt læreplanarbeid. Planene er skolens viktigste pedagogiske og politiske styringsdokumenter, derfor er dette kapitlet viktig.

3. Arbeidsmåter og læremidler.

Arbeidet her skal gi studentene kunnskaper om og erfaringer i hvordan en kan formidle holdninger, kunnskaper og ferdigheter som er sentrale i skolens mål for mediekunnskapsfaget. Delemner:

- Arbeidsformer og arbeidsmåter som er sentrale innen mediekunnskapsfaget. Elevers læring. Hjelpemidler. Forholdet til andre skolefag. Samarbeid. Tverrfaglighet. - Lærebøker og utstyr. - Planlegging av undervisning i skolens mediefag. Utarbeidelse av opplegg, gjennomføring, vurdering av egen undervisning. Klasseromsteknikker. - Elevaktivitet og elevansvar.

4. Vurdering.

Skal gi studentene grunnlag for å vurdere arbeidet i skolen på en profesjonell måte. Vurdering kan være vurdering av skolens og fagmiljøets virksomhet, seg selv som lærer og elevene. Vurderingen må bygge på systematiske observasjoner i skolens dagligliv og sees i langsiktige perspektiver. Målet vil være å gjøre skolen som arbeidsplass bedre for både elever og lærere. Elevvurderingen skal opplyse elevene om deres arbeid i mediekunnskap utvikler seg tilfredstillende. Den skal gi elevene informasjon om deres framgang, og tjene som veiledning og inspirasjon

i deres arbeid og utvikling. Samtidig vil elevvurderingen gi læreren verdifull informasjon som kan tjene som grunnlag for vurdering og eventuell revurdering av undervisningen.

Delemner:

-Krav til vurdering ifølge forskrifter og planer -Vurdering av ferdigheter, innsats, kunnskaper og holdninger. - Formell og uformell vurdering. -Prosess og produktvurdering. -Skolevurdering og lærervurdering

5. Utviklingsarbeid.

Målet med dette punktet er å motivere studentene til å drive eget utviklingsarbeid i skolen, både i eget fag og generelt.

Organisering og arbeidsform

I mediekunnskap finner vi en kombinasjon av teori og praktisk mediearbeid. Organisering og arbeidsmåter må bli påvirket av dette og vil derfor variere gjennom hele sstudiet. Det anbefales at en i mediekunnskapsdidaktikken legger vekt på å bruke de undervisningsmetoder som studentene vil møte i skolen. Dette er naturligvis ikke mulig fullt ut, men det er viktig at undervisningen og aktivitetene i studiet legges opp på en slik måte at studentene får en mest mulig allsidig erfaring fra ulike typer undervisning. Det kan være forelesninger, klasseromsundervisning, demonstrasjoner, simuleringer, prosjektarbeid, gruppearbeid, pararbeid og ekskursjoner. Bruk av kasusstudier har også vist seg å være meget effektivt og lærerikt. Disse kan gjøre teoretiske betraktninger mer konkrete og aktuelle.

Informasjons- og datateknologien gir også store muligheter i mediekunnskap. Her vil vi spesielt peke på mulighetene for simuleringer og bruk av databaser med tilgang til store nyhetsmengder fra f.eks. NTB. Spesielt for mediekunnskap er også at studentene må beherske radio- og TV-opptaksutstyr. Det er derfor viktig at det legges opp til aktiviteter der studentene får anledning til å opparbeide eller

perfeksjonere sin ferdigheter på dette området.

ØKONOMI

Innledning

Skolefagene sosialøkonomi og bedriftsøkonomi har lange tradisjoner i den videregående skole. Bedriftsøkonomiens studieobjekt er først og fremst det enkelte foretak, mens sosialøkonomiens studieobjekt er den økonomiske virksomhet og de økonomiske og sosiale forhold i samfunnet. Læreplanen for skolefaget økonomi og informasjonsbehandling integrerer emner fra flere basisfag. Faget inneholder problemstillinger knyttet til personlig økonomi, foreningsøkonomi, bedriftsøkonomi, sosialøkonomi, juridiske emner og informasjonsbehandling, samtidig som det forsøker å integrere bruk av informasjonsteknologi i de økonomiske emnene. Det økonomiske fagområdet er også representert i beslektede skolefag, både i grunnskolen og i den videregående skole.

Fagdidaktikkursene innebærer at en bruker pedagogisk refleksjon på økonomifagenes mål og innhold og sammenhengen mellom disse. Kursene sikter først og fremst mot undervisning i videregående opplæring der økonomifagene er separate skolefag, men er også relevant for undervisning i økonomi innenfor høyere utdanning. Fagdidaktiske problemstillinger knyttet til skolefaget økonomi og informasjonsbehandling tas opp i et felleskurs for de av studentene som tar kurs i sosialøkonomi og/eller bedriftsøkonomi. Studenter som tar rettslære følger et eget opplegg. Det er separate kurs for sosialøkonomiens didaktikk og bedriftsøkonomiens didaktikk.

Mål

Studiet skal gi et fagdidaktisk grunnlag for undervisning i skolefagene økonomi og informasjonsbehandling og/eller bedriftsøkonomi og/eller sosialøkonomi og/eller rettslære. Det er en forutsetning at studenten har det nødvendige faglige grunnlaget fra fagstudier. Studiet skal bidra til å styrke studentenes fagdidaktiske grunnlag for å undervise.

Studenten skal etter studiegjennomgåelsen ha:

- kunnskap om fagenes egenart og utvikling
- forståelse for sammenhengen mellom vitenskapsfag, studiefag og skolefag
- forståelse for fagene som skolefag
- evne til å analysere læremidler som brukes i skolefaget
- kunnskaper og ferdigheter i å planlegge og gjennomføre undervisning i svar med skolens mål og elevenes læreforutsetninger og basert på fagdidaktisk teori
- ferdigheter til å vurdere lærestoff, læremidler, arbeidsmåter og evalueringsformer
- ferdigheter til å analysere de relevante læreplaner i lys av overordnede målsettinger
- kjennskap til fagdidaktisk forskning

Innhold/presentasjon

Felleskurs

Felleskurset er for alle som tar fagdidaktiske kurs for økonomifagene (ikke rettslære). Kurset inneholder emner som er av generell didaktisk karakter, men også emner som knyttes opp mot skolefaget 'Økonomi og informasjonsbehandling'.

Delemner:

Økonomi og informasjonsbehandling: - skolefagets legitimering, tilblivelse og plass i den videregående skole - læreplan i faget i forhold til skolens overordnede mål - undervisning i faget - læremidler som brukes i faget - oppgavekonstruksjon og eva-

luering -integrering av informasjonsteknologi i faget

Generell økonomididaktikk:

-elevenes læreforutsetninger -læringsteorier og økonomiundervisning -didaktisk helhetstenkning

Sosialøkonomi

1. Sosialøkonomiens legitimering.

Delemner:

-sosialøkonomiens egenart og metodologi -begrunnelser for hvorfor sosialøkonomi inngår i utdanningssystemet -forholdet vitenskapsfag, studiefag og skolefag -utviklingen av sosialøkonomi som vitenskapsfag, studiefag og skolefag

2. Generell læreplan og læreplanene for faget. Delemner:

-læreplanen i sosialøkonomi i forhold til skolens overordnede mål -forholdet mellom læreplanvisjoner og hverdagssituasjonen i skolen -læreplanen i forhold til fagtradisjonen

3. Undervisningsmetoder, arbeidsmåter og læremidler. Delemner:

-undervisning i sosialøkonomi -hjelpemidler -læremiddelanalyse planlegging av undervisning i sosialøkonomi. Utarbeidelse av undervisningsopplegg, gjennomføring og vurdering av egen undervisning klasseromsteknikk -oppgavekonstruksjon og evaluering av læring i sosialøkonomi

4. Utviklingsperspektiver.

Delemner:

-tilknytning til andre skolefag og aktuelle perspektiver (for eksempel etisk perspektiv og økologisk perspektiv) -forskning i sosialøkonomiens didaktikk

5. Livslang læring og voksenopplæring.

Delemner:

-voksne elever: didaktiske konsekvenser - livslang læring og sosialøkonomiens kunnskapsfelt

Bedriftsøkonomi

1. Bedriftsøkonomiens legitimering.

Delemner:

-bedriftsøkonomiens egenart og metodologi -utviklingen av bedriftsøkonomi som vitenskapsfag, studiefag og skolefag -forholdet vitenskapsfag, studiefag, skolefag og praksisfelt -begrunnelser for hvorfor bedriftsøkonomi inngår i utdanningssystemet

2. Generell læreplan og læreplaner for bedriftsøkonomifaget.

Delemner:

-læreplanene i bedriftsøkonomiens disipliner i forhold til skolens overordnede målsettinger -forholdet mellom læreplanvisjoner og hverdagssituasjonen i norsk skole

3. Undervisningsmetoder, arbeidsmåter og læremidler.

Delemner:

-undervisning i bedriftsøkonomi -læremiddelanalyse planlegging av undervisning i bedriftsøkonomi. Utarbeidelse av undervisningsopplegg, gjennomføring og vurdering av egen undervisning klasseromsteknikk -oppgavekonstruksjon og evaluering av læring i bedriftsøkonomi 4. Utviklingsperspektiver.

Delemner:

-bedriftsøkonomiens tilknytning til andre skolefag og aktuelle perspektiver knyttet til bedriftsøkonomifagets problemstillinger (for eksempel etisk perspektiv og økologisk perspektiv) -forskning i bedriftsøkonomididaktikk

5. Livslang læring og voksenopplæring

Delemner:

-livslang læring og bedriftsøkonomiens kunnskapsfelt - voksne elever; didaktiske konsekvenser

Organisering og arbeidsform

Det meste av studiet av rettslærens, sosialøkonomiens og bedriftsøkonomiens fagdidaktikk finner sted i første semester av den

praktisk-pedagogiske utdanningen. I annet semester fortsetter de fagdidaktiske kursene i et oppfølgingskurs. Studentene i økonomifagene vil følge en fellesdel i økonomifagdidaktikk som ovenfor er omtalt som Felleskurs. Studentene i rettslære vil følge eget opplegg.

Undervisningen og aktivitetene i studiet vil bli lagt opp slik at studentene får en variert erfaring fra forskjellige typer undervisning. Skriftlige arbeider - individuelt eller i grupper- og forberedte innlegg vil inngå som en del av studiearbeidet.

MATEMATIKK

Innledning

Matematikk er en vitenskap som spiller en stor rolle som grunnlag for utviklingen av dagens samfunn. Videre er matematikk en sentral del av vår kulturhistorie. Matematikk er et omfattende og mangesidig fag i grunnskolen og den videregående skolen. På denne bakgrunnen har matematikk fagdidaktikk vokst fram som en forskningsdisiplin med egne problemstillinger og metoder.

Gjennom studiet får studentene en innføring i matematikk fagdidaktikk som grunnlag for arbeid som matematikklærer. Studiet legger vekt på å vise matematikk fagdidaktikk som en disiplin i sterk utvikling og i samspill med et samfunn som forandres.

Studiet gir studentene grunnlag for å møte kortsiktige og langsiktige krav som skolens matematikkundervisning setter til lærerne. De får kjennskap til forsøks- og utviklingsarbeid som har vært av betydning for utviklingen av matematikkfaget i skolen.

Mål

Et hovedmål for studiet er at studentene skal utvikle innsikt i det teoretiske grunnlaget for undervisning i matematikk

i grunnskolen og innenfor videregående opplæring. I denne sammenheng er det viktig å bygge opp et hensiktsmessig begrepsapparat. Et annet hovedmål er at studentene skal se sammenhenger mellom de teoretiske overveielserne som en lærer må gjøre og den praksis disse overveielserne kan resultere i. Studiet skal gi studentene impulser til å drive eget forsøks- og utviklingsarbeid innenfor matematikkundervisning.

Gjennom studiet skal studentene utvikle:

- et visst kjennskap til matematikkens egenart, historiske utvikling og kulturelle aspekter
- et faglig overblikk over matematikken i skolen
- kunnskaper om matematikken i skolen i et samfunnsmessig perspektiv
- kunnskap om relevante læringsteorier og forskjellige læreforutsetninger hos ulike elever
- kunnskap og ferdigheter i å legge til rette og gjennomføre en matematikkundervisning i samsvar med skolens mål og elevenes forutsetninger og basert på fagdidaktisk teori
- kunnskap om forsøks- og utviklingsarbeid i matematikkfaget
- kjennskap til forskning innenfor matematikk fagdidaktikk
- grunnlag for å kunne vurdere læreplaner, undervisningsmateriell og undervisning

Innhold/presentasjon

Matematikkens særpreg og typiske arbeidsmåter vektlegges. Problemløsning, induktiv og deduktiv arbeidsmåte står sentralt. Matematikk er ikke bare en etablert kunnskapsmengde, men også selve prosessen fram til kunnskapen.

Det skal arbeides med følgende emner:

1. Matematikkens utvikling og egenart
 - glimt fra matematikkens historie - matematikk som - skapende aktivitet - lo-

gisk struktur (aksiomatisk system) - vitenskapelig språk - verktøy - matematikkens samfunnsmessige og kulturelle rolle - eksempler på matematiske modeller

2. Matematikk for undervisning

- sentrale tema i skolens matematikk - samspillet mellom matematikk og andre fag - forsøks- og utviklingsarbeid i matematikkfaget - matematikk fagdidaktikk som forskningsområde

3. Valg av lærestoff

- læreplaner - stoffutvalg og planlegging av matematikkundervisning

4. Kunnskapsformer og læring i matematikk

- representasjonsformer for kunnskap - metakommunikasjon, metalæring og metakunnskap - relasjonell og instrumentell forståelse - læringsteorier med spesiell betydning for matematikkundervisning

5. Elevforhold

- matematikkundervisningen som sosial prosess - emosjonelle aspekter ved matematikkundervisningen - jenter og gutter og deres forhold til matematikk - motivering

6. Arbeidsmåter og undervisningsmetoder

- problemløsning - induktiv og deduktiv arbeidsmåte - heuristisk undervisningsmetode - bevismetodikk

7. Hjelpemidler i matematikkundervisningen

- vurdering av læreverker - bruk av informasjonsteknologi

8. Organiseringsformer og tilpasset opplæring

- klasseundervisning - undervisning i grupper - prosjektundervisning - elevenes medansvar og delaktighet i undervisningen - elever med spesielle lærevansker - differensiert og tilpasset undervisning

9. Vurdering i matematikk

- vurderingsformer og bruk av karakterer - prøver og eksamener

Organisering og arbeidsform

De sju første emnene og mesteparten av emne 8 ovenfor utgjør hovedtyngden i fagkurset i 1. semester. Resten av emne 8 (differensiering) sammen med emne 9 blir behandlet i oppfølgingskurset i 2. semester. Teorien i fagkurset forutsettes som grunnlag for skolepraksisen i begge semestrene.

Undervisningen foregår i form av forelesninger med innslag av plenumsdrøftinger, gruppearbeid, arbeidsoppgaver og kollokvering.

NATURFAGENE

Innledning

De naturvitenskapelige fagene har tradisjonelt bestått av universitetsfagene: biologi, fysikk, kjemi og andre naturfag. Ideen bak ett samlet naturfag er å kunne arbeide med et helhetlig bilde av naturen, slik som eleven opplever den i sin hverdag. Først fra 2. klasse i videregående kan elevene studere enkeltfag.

Hvert av de fire skolefagene naturfag, biologi, fysikk og kjemi omtales i denne studieplanen som naturfag(et).

Denne studieplan omfatter plan for fagdidaktikkundervisningen i studiefagene biologi, fysikk og kjemi, foruten det felles studium i naturfag.

Studiet skal først og fremst gi studentene grunnlag for å undervise i naturfaget i grunnskolen og i 1. klasse i den videregående skolen og i ett eller flere av naturfagene i den videregående skolen. Det er en forutsetning at studenten har det nødvendige faglige grunnlaget fra fagstudiet.

Studiet er teori-, erfarings- og praksisrelatert og skal utvikle kompetanse som gjør det mulig å handle på en reflektert måte i undervisningssituasjonen.

Mål

Gjennom studiet skal studentene utvikle:

- forståelse for naturvitenskapens og naturfagets egenart
- kunnskap og ferdigheter som fremmer evnen til kritisk analyse og vurdering av naturfaget som studiefag og skolefag.
- kunnskap om naturfagets plass og betydning i skolesystemet og om hvordan naturfaglæreren kan bidra til å realisere skolens overordnede mål
- kunnskap om hvordan elever lærer naturfag og ferdigheter i å differensiere undervisningen og å gi opplæring tilpasset elevenes forutsetninger og bakgrunn.
- ferdigheter i å planlegge og gjennomføre undervisning i naturfaget og i å anvende ulike metoder og hjelpemidler i undervisningen
- innsikt, holdninger og ferdigheter av betydning for undervisning med sikte på at elever skal oppleve naturfaget som relevant for sitt daglige liv og for miljøet både lokalt og globalt
- kunnskap om og følsomhet for forhold som kan skape eller forsterke ulikheter mellom elever med hensyn til kjønn og kulturbakgrunn
- kunnskaper og ferdigheter i forskjellige måter å vurdere elevenes læring og egen undervisning i naturfag

Innhold/presentasjon

Innholdet er ordnet i seks hovedemner. Disse hovedemnene skal belyse naturfagsundervisningen ut fra forskjellige perspektiver som svarer til de samlede målene som er satt for studiet.

Hvert hovedemne omfatter flere deler og problemstillinger. Selv om emnene er satt opp punktvis, blir det lagt vekt på sammenhenger og oversikt over det fagdidaktiske feltet.

Rekkefølgen av punktene nedenfor medfører ikke prioriteringer eller progresjon.

Noen av delemnene i innholdslisten blir behandlet i felleskurset i naturfagdidaktikk, men de kan også bli tatt opp i studie-fagene biologi-, fysikk- og kjemifagdidaktikk. Noen deler blir bare behandlet i ett av de fagdidaktiske kursene.

1. Hva er naturvitenskap?

- utvalgte emner fra vitenskapshistorien
- vitenskapsteori, filosofi og erkjennelse - naturvitenskap og teknologi i samfunnet - naturvitenskap og verdisyn

2. Fra universitetsfag til skolefag

- sammenhengen mellom universitetsfaget og skolefaget og skolefagets utvikling.
- naturfagene som enkeltfag eller del av integrert naturfag, nye tendenser - begrunnelser og mål for skolefaget - fagplaner og lærebøker for skolefaget - naturfaget i andre land - naturfag, verdisyn og miljøproblematikk

3. Elevene og naturfaget

- læringsteorier og naturfagundervisning
- elevenes faglige bakgrunn fra tidligere skolegang - begrepsutvikling, læringsvansker, misoppfatninger og hverdagsforestillinger - motivasjon, interesser, erfaringer og holdninger - elevaktivisering og eleven som ressurs - tilpasset opplæring og differensiering - naturglede og engasjement i miljøspørsmål - likestilling og naturfaget - temaorganisert naturfag.

4. Læreren og naturfaget

- kompetanse og forutsetninger for undervisning i naturfaget - lærerens ulike roller i undervisningen - forhold til skolens overordnede mål - lærersamarbeid og tverrfaglig virksomhet - ansvar for faglig og fagdidaktisk oppdatering, videreutvikling og kjennskap til fagdidaktisk forskning. - etikk og livssyn i naturfagundervisningen - utvikle bevissthet om risiko og ansvar for sikkerhet i laboratoriet

5. Praktisk tilrettelegging av undervisning i naturfaget

- formulering og drøfting av mål for undervisningen - planlegging, organisering og gjennomføring av undervisning - bruk av lærebøker, eksperimentelt utstyr, model-

ler, datateknologi og andre hjelpemidler - bruk av ulike oppgavetyper - elevforsøk og demonstrasjoner - prosjektundervisning - ekskursjoner og bruk av nærmiljø og museer - skriving som middel til læring av naturfaget

6. Vurdering og karaktergivning i naturfaget

- vurdering av egen undervisning - vurdering av elevers arbeid og deres kunnskaper og ferdigheter - karaktergivning

Organisering og arbeidsform

Det meste av studiet i naturfagdidaktikk gjennomføres i første semester av det ett-årlige studiet.

1. semester

Studenter som begynner på et studium i naturfagdidaktikk, vil ha forskjellig faglig og erfaringsmessig bakgrunn innen biologi, fysikk, kjemi og andre naturfag. Men da alle naturfagene har mye til felles og faginndelingen er forlatt i grunnskolen og i første klasse i den videregående skole til fordel for et samlet naturfag, skal studentene følge et felleskurs i naturfagdidaktikk.

Hvert enkelt naturfag har også sitt særpreg. Dette vil bli tatt opp i fagkursene der en også vil legge vekt på forhold rundt studieretningsfagene (VKI og VKII) i den videregående skolen. Det gis undervisning i biologi-, fysikk- og kjemifagdidaktikk.

De fagdidaktiske kursene i naturfagene 1.semester er: Naturfagdidaktikk felleskurs: Felleskurset følges av alle studenter med ett eller to av studiefagene biologi-, fysikk- og kjemifagdidaktikk.

Biologi-, fysikk-, kjemifagdidaktikk fagkurs: Fagkursene følges av studenter med de spesifikke studiefagene.

2. semester

I dette semesteret gis det fagdidaktikkundervisning i hvert av studiefagene kjemi, biologi og fysikk.

Arbeidsformer

Undervisningen og aktivitetene i studiet vil bli lagt opp på en slik måte at studentene får mest mulig allsidig erfaring fra ulike typer undervisning. Dette omfatter forelesninger, klasseromsundervisning, demonstrasjoner, elevøvelser, prosjektarbeid, gruppearbeid, ekskursjoner, bruk av programvare osv.

De organiserings- og arbeidsformer som brukes i studiet i naturfagdidaktikk, er i seg selv en del av innholdet i studiet. Gjennom deltaking i undervisningen vil studentene få praktiske ferdigheter i arbeidsmåter som de kan bruke i sin egen undervisning, og trening i å vurdere hvilke organiserings- og arbeidsformer som er hensiktsmessige ut fra spesifikke læringsmål. I den sammenhengen vil arbeidsformer som fremmer elevenes ansvar for egen læring bli vektlagt.

Både i rammeplanen for naturfagdidaktikk og i fagplanene for naturfag(ene) i grunnskole og videregående skole understrekes naturfagenes eksperimentelle karakter. Dette vil også få en sterk vektlegging i undervisningen i naturfagdidaktikken. Kasusstudier og situasjoner fra den praktiske delen av studiet vil bli brukt til å konkretisere de ulike temaene.

INFORMATIKK

Innledning

Informatikkfaget er en relativt ung disiplin innen vitenskap og forskning, preget av høyt utviklingstempo. Faget er også relativt nytt som skolefag, og det råder ulike oppfatninger av hva som er sentralt å formidle i faget. I skolesammenheng betraktes informatikk/datafag både som et eget fagområde og som støttetdisiplin for andre fag. Datafaget kom inn i norske skoler omkring 1970.

Studiet i fagdidaktikk skal gi studentene den innsikt, de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem skikket til å undervise i informatikkfaget.

Studiet er teori-, erfarings- og praksisrelatert og har som mål å utvikle kompetanse som gjør det mulig å handle på reflektert måte i undervisningssituasjonen. Studiet legger også vekt på å vise faget som en disiplin i sterk utvikling og i nært samspill med et samfunn som forandres. Studiet vil primært dekke informatikkfagets didaktikk. Det er likevel naturlig å ta opp bruk av IT i skolen og undervisning generelt, bl.a. fordi lærere med informatikkbakgrunn i praksis vil bli brukt som ressurspersoner i denne sammenheng.

Mål

Gjennom studiet skal studentene utvikle:

- et reflektert forhold til fagets egenart, og til fagets sammenheng med andre fagområder

- en forståelse av likheter og ulikheter mellom informatikk som studiefag, som undervisningsfag i skolen og ved bruk av IT i samfunnet ellers

- ferdighet i å analysere spesifikke læreplaner i lys av den generelle læreplanen for skolen og kjenne til læreplanene i informatikk i ulike deler av skoleverket

- ferdighet og erfaring i planlegging og gjennomføring av undervisning, og øvelse i å anvende ulike metoder og hjelpemidler i undervisningen, med spesiell vekt på vurdering av programvare og undervisningsmaterieill

- innsikt i elevforutsetninger og kunnskap om tilpasset opplæring i faget

- kjenne til utstyr og programvare som vanligvis brukes i undervisningen og bruk av IT som undervisningsmiddel i andre fag

- kjenne til læringsaspektet ved IT i næringsliv og offentlig forvaltning

Innhold/presentasjon

1. Fra universitetsfag til skolefag

- sammenhengen mellom universitetsfaget og skolefaget - skolefagets utvikling - begrunnelse og mål for informatikkfaget

2. Elevene og informatikkfaget

- læringsteorier og informatikkfaget - elevenes faglige bakgrunn fra tidligere skolegang - elevaktivisering og eleven som ressurs - tilpasset opplæring og differensiering - likestilling og informatikkfaget

3. Læreren og informatikkfaget

- kompetanse og forutsetninger for undervisning i faget - rollen som leder - forholdet til skolens generelle læreplan - lærersamarbeid og tverrfaglig virksomhet - ansvar for faglig og metodisk oppdatering og videreutvikling

4. Praktisk tilrettelegging av undervisning

- læreplaner i informatikk i ulike deler av skoleverket - formulering og drøfting av mål for undervisningen - planlegging, organisering og gjennomføring av undervisning - bruk av lærebøker, datautstyr, ekskursjoner, hjelpemidler og bruk av nærmiljøet - klasse- og gruppeundervisning, prosjektarbeid

5. Vurdering i informatikkfaget

- vurderingsformer og bruk av karakterer - vurdering i grunnskole og videregående skole - prøver og eksamensformer

6. Bruk av IT i skoleverket

- IT generelt i skolen - i andre fag enn informatikkfaget - i tilrettelagt opplæring

7. Læringsaspektet ved IT i næringslivet

- systemutvikling og læring - opplæring i bruk av IT

Organisering og arbeidsform

Demostrasjoner, øvelser og dialog/diskusjon i tilknytning til forelesninger og gruppearbeid bør derfor vektlegges. Videre skal studenten få trening i å foreta stoffvalg med tanke på aktuelle mottakergrupper, trening i å presentere et utvalgt tema,

og i å legge opp til ulike formidlings- og undervisningssituasjoner.

Skriftlige arbeider og fremlegging av disse inngår som en del av teoristudiet, som individuelle eller som gruppeoppgaver. Disse arbeidene vil danne grunnlag for faglige drøftinger.

Studiet vil være preget av kasusstudier. Studier fra den praktiske delen av studiet vil bli brukt til å konkretisere de ulike temaene. Studiet krever derfor aktiv deltakelse fra den enkelte student.

PEDAGOGISK TEORI

Innledning

Studiet i pedagogisk teori skal bidra til å klargjøre de tradisjoner og verdier som knytter seg til undervisning og oppdragelse i vårt samfunn, og gi innsikt i grunnlaget for undervisning av barn, unge og voksne i grunnskole og videregående opplæring.

Studiet har til oppgave å vise hvordan systematisk læringsarbeid kan bidra til utvikling av evner og anlegg, kunnskaper og holdninger hos den enkelte elev. I arbeidet med disse spørsmålene rettes søkelyset mot det kompliserte samspillet mellom skolen som organisasjon, dens mål og innhold, det mellommenneskelige samspillet i skolesamfunnet, og den sosiale og kulturelle virkelighet som skolens arbeid er forankret i. Studiet legger vekt på hva det vil si å være lærer i et samfunn under forandring. Det stilles derfor krav til å kunne analysere og reflektere kritisk over skolens oppgaver og egen lærerrolle i lys av teori og praksiserfaringer.

Mål

Studentene skal gjennom studiet utvikle kompetanse for:

- å forstå hvordan barn og unge lærer og utvikler seg, og hvordan forhold i hjem, skole, nærmiljø og storsamfunn virker inn på barns og unges oppvekst

- å planlegge, begrunne og vurdere undervisning, og forstå betydningen av å kunne lede læringsprosesser ut fra gjennomtenkt teori og i samsvar med gjeldende lover og læreplaner

- å analysere skolens og lærerens oppgaver og funksjoner i samfunnet ut fra historiske, kulturelle og samfunnsmessige perspektiver

- å arbeide målrettet og kritisk med utvikling av skolens virksomhet sammen med kolleger, elever, foreldre/foresatte og andre samarbeidspartnere

- å arbeide med egen utvikling som lærer, både rent personlig og faglig-pedagogisk

Innhold/presentasjon

Innholdet i pedagogisk teori er ordnet i fem hovedemner.

Temaer som læring og undervisning, sosialisering, kunnskapsutvikling, tilpasset opplæring, skolens læringsmiljø, faglig og didaktisk helhetstenkning, læreren som leder og veileder, den profesjonelle lærer, etisk refleksjon og eleven som ressurs i læringsarbeidet står sentralt i arbeidet med hovedemnene.

1. Barn, ungdom og voksne i læring og utvikling.

Arbeidet med dette emnet skal gi studentene grunnlag for å forstå forutsetninger for å foreta bevisste valg i planlegging og organisering av elevenes læringsprosesser.

- læring og motivasjon for læring - personlighetsutvikling med vekt på ungdomsalderen - sosialisering, kjønns sosialisering og ungdomskultur - lærevansker og spesialpedagogiske tiltak - kommunikasjon og sosialt samspill

2. Undervisning og læringsmiljø

I hovedemnet legges det vekt på å gi studentene grunnlag for å foreta bevisste valg i planlegging og organisering av elevenes læringsprosesser. - læreplanteori, læreplananalyse og læreplanarbeid - undervisning og didaktisk helhetstenkning - organisering og utvikling av klassemiljø - tilpasset opp-

læring og spesialundervisning - vurdering av undervisning og elevarbeid

3. Skolen som organisasjon

Dette hovedemnet skal gi en innføring i særtrekk ved skolen som organisasjon med sikte på å fremme studentenes forståelse av hva skoleorganisasjonen betyr for arbeidet i klasserommet og for det totale læringsmiljøet. - skolesystemets oppbygging, styrings- og beslutningsmønstre, ressursforvaltning - skolekultur og organisasjonsutvikling - ledelse og samarbeid på ulike nivåer - samarbeid skole - hjem, skole - nærmiljø/arbeidsliv - lokalt utviklingsarbeid, planarbeid og skolevurdering

4. Skole, kultur og samfunn

Hovedemnet tar sikte på å fremme studentenes innsikt i sammenhenger mellom skolens virksomhet, det lokale og nasjonale kulturgrunnlaget, sosiale forhold og nasjonale behov for utvikling av ulike typer kompetanse hos den oppvoksende generasjon. - skolens oppgaver og funksjon i samfunnet - mål og verdier i oppdragelse og undervisning - idèhistorisk ståsted for arbeid i skolen - den historiske fremveksten av norsk skole - skolen som kulturbevarer og kulturskaper - likestilling og likeverd i skolen

5. Læreren og læreryrket

Gjennom arbeidet med dette hovedemnet skal studentene utvikle bevissthet om hva læreryrket innebærer og gi dem beredskap til å møte nye krav og oppgaver i framtiden på en aktiv måte. - lærerens mandat og oppgaver - ulike sider ved lærerrollen - yrkesetikk - lærerprofesjonalitet og lærersamarbeid - arbeid med egen rolleutføring og utvikling av lærerpersonligheten

Organisering og arbeidsform

Studiet i pedagogisk teori har sin hovedtyngde i 2. semester. Studiet er her organisert dels som en selvstendig eksamensenheter, dels som en integrert enhet mellom fagdidaktikk og pedagogisk teori.

I 1. semester er enkelte delemner i pedagogisk teori samordnet med fagdidaktikken i det felles kurset i fagdidaktikk/didaktikk.

1. semester

Delemner under hovedemnene 1) Barn, unge og voksne i læring og utvikling, og 2) Undervisning og læringsmiljø tas opp i det felles kurset i fagdidaktikk/didaktikk. Dette gjelder bl.a.: - læringsteori - didaktisk helhetstenkning - observasjon og vurdering av undervisning

2. semester

I dette semesteret gis det en egen kursrekke i pedagogisk teori med vekt på hovedemnene: 3) Skolen som organisasjon, 4) Skole, kultur og samfunn og 5) Læreren og læreryrket. I denne delen vil også delemner innenfor hovedemnene: 1) Barn, unge og voksne i læring og utvikling, og 2) Undervisning og læringsmiljø bli nærmere utdypet. Temaet "opplæring av elever med særlige lærevansker" blir mer inngående behandlet enn i tidligere deler av utdanningen. Undervisning i denne kursdelen vil dels foregå i felles forelesninger og dels i seminarer.

Det skal arbeides med en semesteroppgave/prosjektarbeid som kan kombinere fagdidaktikk og pedagogisk teori og som har tilknytning til praksiserfaringer. Undervisningen i fagdidaktikk og pedagogisk teori vil støtte opp under denne oppgaven.

Undervisningen i pedagogisk teori i 2. semester legger vekt på å drøfte erfaringsmaterialet fra studentenes praksisopphold i skolen. Det stilles derfor krav til å kunne beskrive egne erfaringer, og drøfte disse erfaringene ut fra kunnskap i fagdidaktikk og pedagogisk teori.

PRAKSIS

Innledning

I Lov om lærarutdanning heter det: "Lærarutdanning skal fremme om praktisk opplæring. Føremålet med opplæringa er å gje studentane høve til observasjon av elevar og arbeidet i skolen, utprøving av undervisningsopplegg og øving i praktisk lærerarbeid. Opplæringa kan etter avtale gjevast ved kommunal, fylkeskommunal, statleg eller privat skole eller institusjon."

Mål

Praksisopplæringa tar sikte på å utvikle forståelse og innsikt i de ulike sider ved læreryrket, gi trening i undervisningsarbeid og stimulere til refleksjon over hva det vil si å være lærer.

I praksisopplæringa skal studentene:

- få grunnleggende kompetanse i å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i samsvar med mål, oppgaver og læreplaner i skolen

- tilegne seg grunnlag for å kunne tilrettelegge og lede læringsarbeid og læringsprosesser ut fra ulike evner og forutsetninger hos elevene

- utvikle sin evne til å kommunisere og samarbeide med elevar, lærere og andre i skolesamfunnet

- tilegne seg kunnskaper og innsikt i hvordan et skolesamfunn fungerer og samspiller med omgivelsene

- få hjelp til å utvikle en kritisk og reflektert holdning til arbeidet i skolen og sin egen lærerrolle.

Innhold/presentasjon

Praksisskolens planer og andre rammebetingelser vil til en viss grad bestemme innholdet i praksisopplæringa, men i løpet av de 2 semestrene skal studentene arbeide med følgende 3 hovedemner:

1. Læring og undervisning.

Læreren mest sentrale oppgave er å legge forholdene slik til rette at læring skal kunne finne sted.

Dette innebærer at studentene må arbeide med:

- undervisningsplanlegging på kort og lang sikt

- ledelse og organisering av læringsarbeid for elevar med ulike forutsetninger

- klassemiljøutvikling

- utvikling og vurdering av læringsarbeid og læreplaner slik at didaktisk refleksjon fremmes.

2. Kollegaveiledning og samarbeid.

Studentene skal tilegne seg innsikt i hvordan lærerne ved praksisskolene gir hverandre faglig- pedagogisk veiledning, og hvordan lærere samarbeider med forskjellige grupper i skolesamfunnet. Likeledes skal studentene erfare hvordan dette kan praktiseres i forhold til medstudenter og i forhold til egne veiledere.

Studentene skal utvikle innsikt i

- veiledning som utgangspunkt for samarbeid og faglig-pedagogisk utvikling

- samspill, konflikter og kommunikasjon

3. Skolesamfunnet og omgivelsene.

Skolesamfunnet er et samfunn i miniatyr med en rekke råds- og styringsorganer. Samtidig er skolen i interaksjon med samfunnet omkring. Studentene skal oppleve og tilegne seg kunnskaper om hvordan partene i skolesamfunnet fungerer og hvordan skole og lokalsamfunn forholder seg til hverandre. Studentene skal få kjennskap til:

- hvilke oppgaver og funksjoner elevar, lærere, administrasjon, andre tilsatte, foreldre, PP-tjeneste og overordnede skolemyndigheter har hver for seg og sammen

- hvordan lokalsamfunn og skole kan være en gjensidig ressurs.

Organisering og arbeidsform

Studentene skal helst ha praksis innenfor to av de skoleslag det utdannes for, normalt grunnskole og videregående skole. Etter spesiell avtale kan langpraksisperioden legges til voksenopplæringssektoren, folkehøgskoler, regionale høyskoler o.l. I det 1. semestret legges praksisen til øvingslærernes skoler, dvs. ungdomsskoler/videregående skoler.

Praksisen i 1. semester er på 5 uker, i 2. semester er praksisen på ca. 8 uker. Arbeidsmengden for studentene skal tilsvare 40 timer pr. uke, og undervisningstimetallet skal til vanlig være 8 - 10 t. pr. uke.

I praksisopplæringen er det lagt opp til en progresjon fra å "observere", "delta" og "prøve ut" i det 1. semestret til å "realisere og videreutvikle" i det 2. semestret.

1. semester

Hensikten med praksisen i 1. semester er observasjon og innføring i skolesamfunnet, samt deltakelse i planlegging og undervisning. Under veiledning av øvingslærer vil studentene få anledning til å planlegge, gjennomføre og vurdere egen undervisning i minst ett av de fagene de har.

2. semester

Praksis dette semesteret er vanligvis på 8 uker. Praksisen dette semesteret er vanligvis individuell, men den kan gjennomføres som parpraksis i det ene faget.

Hensikten med praksisen i 2. semesteret er å realisere og videreutvikle det en har lært i fagdidaktikk, pedagogikk, tidligere praksis og i fagstudiet.

I 2. semester gis det en samlet karakter i praktisk lærerdyktighet.

Veiledning av studentene i praksisen i 2. semester:

Under veiledning vil studentene få anledning til å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i hvert av sine to fag. Veileder og student planlegger undervisningen sammen. Studenten overtar gradvis mer og mer av planleggingen og får reaksjoner på sine planer før undervisningen (før-veiledning). Studenten skal skrive 4-6 veiledningsdokumenter med plan for en eller flere timer, og det skal alltid foreligge et veiledningsdokument for de timene når studenten har besøk fra ILS. Hver student får vanligvis 2 besøk av representanter for ILS.

Videre- og etterutdanning

SKOLELEDELSE

Om studiet

Studiet i skoleledelse består av tre semestremner (10 vekttallsenheter) som bygger på hverandre. Enhetene er godkjent som innpassing som mellomfag for studenter som ønsker å ta pedagogikk hovedfag.

Studiet i skoleledelse skal kvalifisere for ledelse på alle nivåer i skoleverket, og skal gi en forståelse av hvordan skoleledelse, skoleutvikling og organisasjonslæring inn-

går i en samfunnsmessig og utdanningspolitisk sammenheng. Formålet er å utvikle en profesjonell og kreativ ledelse i skolen hvor lærerplanens grunnleggende verdier er et viktig forankringspunkt. Søkelyset rettes særlig mot den pedagogiske ledelsesfunksjonen. De øvrige ledelsesområdene, de administrative, økonomiske, personalpolitiske og strategiske funksjonene vil også bli behandlet, men da som støttefunksjoner til, og underordnet pedagogisk ledelse.

De utfordringer som skoleledere møter i dag, gjør det nødvendig å tilby en systematisk tilrettelagt utdanning innen ledelsesfeltet som både ivaretar en faglig og en personlig utvikling, og en bevisstgjøring i forhold til den formelle og uformelle styringen som skjer i skolen. Ved utformingen av studieplanen for studiet i skoleledelse, har Kirke-, utdannings og forskningsdepartementets program for Ledelsesutvikling i skolen, LUIS, vært med som utgangspunkt. Studieplanen søker å imøtekomme behovet for en kompetansegivende videreutdanning innen dette feltet, og kan dermed ses i sammenheng med den etterutdanning som skjer i LUIS-regi i kommunene. I tillegg bygger studieplanen på flere års erfaringer med kompetansegivende studier i ledelse og skoleutvikling ved universitet og høyskoler, samt internasjonal forskning på området. ILS har også samarbeidet med Statens Utdanningskontor i Oslo og Akershus ved utforming av studieplanen.

Målgruppe

- Personer som er tilsatt i lederstillinger eller som ivaretar ledelsesfunksjoner i grunn- og videregående skole, eller på kommunalt, regionalt eller statlig nivå.
- Andre personer med lederansvar i skoleverket: f.eks ledere ved pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste og av skolefritidsordninger mv.
- Personer som ikke er tilsatt i lederstillinger, men som har eller har hatt sitt arbeid i skoleverket, og som ønsker å styrke sin lederkompetanse og kvalifisere seg for lederarbeid i skolen.
- Studiet vil også egne seg for andre medarbeidere innenfor den

kommunale oppvekstetaten, og ledere tilsatt i folkehøgskoler.

Opptakskrav

1. Semesteremne:

- Godkjent pedagogisk utdanning for arbeid i grunn- og videregående skole.
- Minimum 3 års praksis fra skoleverket eller annen pedagogisk virksomhet.

2. semesteremne:

- Godkjent eksamen fra 1. semesteremne eller tilsvarende studier fra universitet og høyskole. Eksempler er halvårsenheter fra høyskoler/universitet innen fagområdene ledelse, skoleutvikling, veiledning og skolebasert vurdering.

3. semesteremne:

- Godkjent eksamen fra 2. semesteremne eller tilsvarende studier. Ellers som for 2. semesteremne.

Studier innen rammen av Ledelse i skolen (LIS), Ledelse i videregående skole (LEVIS) og Ledelsesutvikling i skolen (LUIS) kan gi mulighet for særskilt opptak direkte til 2. semesteremne, men dette vil være avhengig av utdanningens faglige kvalitet, omfang og tilfredsstillende dokumentasjon.

Gjennomføring

Hvert semesteremne går over et år, med studiestart i januar/februar og eksamen ca. desember. Studiet gis på ettermiddagstid på faste ukedager og på noen helgesamlinger.

Hvilke semesteremner det gis undervisning i, avgjøres hvert år.

Oppmelding til studiet skjer til universitetets ordinære opptaksfrist om høsten.

Studieområder for 1. semesteremne

- 1) Skolens oppdrag, skolen som organisasjon og skoleleders mandat og ansvar.
 - Organisasjon, ledelse og etisk forankring
 - Læreplan og andre styringsdokumenter
 - Kunnskap og kunnskapsutvikling
 - Vurdering i og av skolen
- 2) Pedagogisk ledelse og personalledelse
 - Profesjonalitet og pedagogisk ledelsesfunksjoner
 - Kommunikasjon og konflikthåndtering
 - Veiledning og vurdering
 - Personalomsorg
- 3) Lederens egenutvikling
- 4) Metoder for undersøkende arbeid
- 5) Gjennomføring av prosjektarbeid

Vurdering og eksamen - 1. semesteremne

Prosjektoppgave der det gis karakter godkjent/ikke godkjent. Individuell skriftlig hjemmeeksamen over 10 dager der det gis karakter godkjent/ikke godkjent. Prosjektoppgaven må være godkjent for å kunne gå opp til skriftlig eksamen.

Studieområder for 2. semesteremne

- 1) Organisasjonskultur, profesjonalitet og læring.
 - Et historisk og kulturelt perspektiv på ledelse i skolen
 - Organisasjonskultur
 - Ulike organisasjonsteoretiske perspektiver på organisasjon og ledelse
 - Mikropolitiske handlinger blant aktørene
- 2) Politisk og profesjonell styring av skolen i et lokalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv.
 - Utviklingslinjer i skoleverket, nasjonalt og internasjonalt
 - Strategisk ledelse, målstyring og virksomhetsplanlegging
 - Beslutningsprosesser på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå
- 3) Arbeidsgiverrollen og økonomistyring i skolen
 - Offentlig forvaltning
 - Skolelederen som arbeidsgiver
- 4) Samfunnsvitenskapelig metode
 - Feltforskning og forskningsplanlegging. Kvalitative og kvantitative metoder for innsamling av data
 - Utvalg, registrering, analyse og tolkning av data. Rapportskrivning
 - Etske dilemmaer i undersøkende arbeid
- 5) Lederens egenutvikling

Vurdering og eksamen - 2. semesteremne

Prosjektoppgave og refleksjonsnotat i gruppe der det gis karakter godkjent/ikke godkjent. Individuell muntlig eksamen dels relatert til pensumlitteraturen og dels relatert til prosjektoppgaven der det gis karakter godkjent/ikke godkjent. Prosjektoppgave og refleksjonsnotat må være godkjent for å gå opp til muntlig eksamen.

Studieområder for 3. semesteremne

- 1) Skolen som læringssted
- 2) Leder og arbeidsgiver i skolen: i spenningsfeltet mellom forvaltning, tradisjon og profesjon
- 3) Skoleledelse i kommunalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- 4) Samfunnsvitenskapelige forskningsstrategier og forskningsplanlegging

Vurdering og eksamen - 3. semesteremne

Prosjektoppgave der det gis gradert karakter. Individuell muntlig eksamen dels relatert til pensumlitteraturen og dels relatert til prosjektoppgaven der det gis gradert karakter. Prosjektoppgaven må være bestått for å gå opp til muntlig eksamen. Prosjektoppgaven og muntlig eksamen teller 50%.

PEDAGOGISK VEILEDNING

Om studiet

Studiet består foreløpig av ett semesteremne, mens studieplan for 2. semesteremne er under godkjenning. Studiet bygger på KUFs rammeplan for pedagogisk veiledning.

Pedagogisk veiledning har som mål å støtte utvikling/videreutvikling av de menneskelige og faglige kvaliteter som trengs i læreryrket. Studiet i pedagogisk veiled-

ning skal derfor utvikle deltakernes kompetanse for å planlegge, gjennomføre og vurdere slik veiledning.

Studiet tar sikte på å bevisstgjøre deltakerne om egen funksjon og rolle, både som veileder og lærer. Studieplanen legger opp til å gi deltakerne innsikt og ferdigheter i de ulike veiledningsoppgavene som veileder har i praksisopplæring av studenter og veiledningsoppgaver i et lærerkollegium (kollegaveiledning mm.) eller i andre deler av utdanningsystemet.

I tillegg legges vekt på å videreutvikle deltakernes kompetanse som lærer. Dette er en forutsetning for å kunne gi veiledning til lærerstudenter/kolleger med vekt på refleksjon over praksis. Både i forhold til veilednings- og undervisningspraksis legges det vekt på å stimulere utviklingen av deltakernes analytiske og kritiske holdning og deltakernes evne til etisk vurdering.

Studieplanen tar utgangspunkt i at pedagogisk veiledning er nært knyttet til pedagogisk praksis og vektlegger derfor sammenhengen mellom drøfting av teori og reelle praksiserfaringer fra både undervisnings- og veiledningssituasjoner.

Da deltakerne vil ha sin praksis og erfaring fra ulike skoleslag og med ulike veiledningsoppgaver, vil deler av studiet tilpasses den enkeltes virksomhet.

Målgruppe

Lærere og andre i grunnskolen, innen videregående opplæring og voksenopplæring som

- enten har en funksjon som øvingslærer/praksisveileder i lærerutdanningen, eller tar sikte på en slik funksjon
- eller har en veilederfunksjon i forhold til kolleger eller medarbeidere.

Opptakskrav

Godkjent lærerutdanning og minimum 3 års yrkespraksis i relevant skoleslag. Utfra særskilte behov kan det gis dispensasjon fra kravet om minimum 3 års yrkespraksis.

Gjennomføring

1. semesteremne består av to moduler som må tas i angitt rekkefølge: modul 1 med et omfang som svarer til 3 vekttall og modul 2 med et omfang som svarer til 7 vekttall. Modul 1 undervises over ett semester og modul 2 over to semestre. Modul 2 avsluttes med en eksamen for hele semesteremnet.

Undervisningen skjer på ettermiddag/kveld og på noen lørdager.

Hvilke moduler som gis avgjøres for hvert år, og kunngjøres bl.a. i skolebladene.

Studieområder for 1. semesteremne

Modul 1: innføring i pedagogisk veiledning, består bl.a. av disse områdene

- 1) Innføring i lærerutdanningen og praksisopplæringens oppbygging og funksjon
- 2) Innføring i ulike veiledningsstrategier, prinsipper og begreper
- 3) Kommunikasjon, konflikter og samspillprosesser i veiledningen
- 4) Praktisk veiledningsarbeid

Modul 2: Analyse av pedagogisk virksomhet i grunnskole og videregående opplæring, består bl.a. av disse områdene:

- 1) Pedagogiske retninger og grunnsyn
- 2) Skolen i samfunnet
- 3) Didaktikk og læreplanteori
- 4) Analyse av pedagogisk virksomhet
- 5) Praktisk arbeid

Studieområder for 2. semesteremne

Det planlagte 2. semesteremne består av to moduler (Modul 3 og Modul 4), med et omfang som svarer til henholdsvis 6 og 4 vekttall.

Modul 3: Utvidet perspektiv på veiledning, består bl.a. av disse områdene:

- 1) Ulike retninger i veiledning.
- 2) Planlegging, gjennomføring og vurdering av veiledning.
- 3) Utvidet perspektiv på læreres yrkest teori
- 4) Veiledningens kontekst

Modul 4: Integrasjon av teori og praksis i anvendt veiledning, konsentreres mye om disse områdene:

- 1) Organisasjonsteori
- 2) Praktisk veiledning

Vurdering og eksamen

Arbeidet i hver modul blir vurdert. Både deltakelse og oppgaver/arbeid utenom samlinger (individuelle og gruppebaserte) er gjenstand for vurdering. Da benyttes karakteren godkjent/ikke godkjent. Avsluttende vurdering for første semesteremne er en individuell skriftlig eksamen på 6 timer som omfatter både modul 1 og 2. Det gis gradert karakter.

MODULBASERT VIDERE- OG ETTERUTDANNING I NATURFAG

Om studiet

Studieplanen bygger på Statens lærerkurs sin Rammeplan for modulbasert videreutdanning i naturfag. Studiet gis i samarbeid med faginstittuttene ved Det matematiske naturvitenskapelige fakultet representert ved skolelaboratoriene. Studiet er ikke

et alternativ til grunnutdanningen i biologi, kjemi og fysikk ved faginstittuttene, men en videreutdanning for praktiserende lærere. Studiet bygger på deltakernes skoleerfaring og vektlegger fagdidaktiske forhold i tillegg til den rent naturfaglige utdanningen.

Studiet består av en serie moduler med et omfang som svarer til 1, 2 eller 3 vekttall. For bestemte kombinasjoner av moduler på 5 vekttall, arrangeres det eksamen. Det gis moduler slik at deltakerne kan få formell kompetanse svarende til et semesters arbeid i hvert av fagene biologi, kjemi og fysikk.

Målgruppe og opptakskrav

Studiet er beregnet på lærere som underviser i naturfag i grunnskolen eller i videregående skole. De må være utdannet som allmennlærere eller faglærere med praktisk-pedagogisk utdanning, eller ha naturfaglig utdanning og praktisk-pedagogisk utdanning fra universitetet.

Gjennomføring

Modulene gis etter en fastlagt fremdriftsplan og kunngjøres i skolebladene. Undervisningen skjer på ettermiddag/kveld på faste ukedager og på enkelte lørdager.

Fra høsten 1997 planlegges fjernundervisning av en del av modulene. Dette løpet starter med moduler i kjemi.

Vurdering og eksamen

For å kunne gå opp til eksamen, må studenten ha tilfredsstillende krav om deltaking i feltarbeid, laboratoriearbeid o.l. og fått godkjent rapporter og skriftlige arbeid. Det avholdes skriftlig eksamen for enheter på 5, 10 og 20 vekttall. Unntaksvis kan det gis eksamen i enkelte moduler. Det gis gradert karakter.

FYSIKK FOR LÆRERE

Om studiet

Et brevkurs i Fysikk for lærere arrangeres i samarbeid med NKI. Studiet har et omfang som svarer til 10 vekttall. Det kan tas som selvstudium, men forutsetter tilgang til laboratorium ved en skole for gjennomføring av praktiske øvelser. NKI administrerer kurset og selger undervisningsmaterieell, mens ILS gir generell informasjon om studiet, og har ansvar for eksamen. En kan starte og gjennomføre studiet etter eget tempo.

Målgruppe og opptakskrav

Kurset er beregnet på lærere med fullført lærerutdanning.

Innhold

Studiet består av 4 obligatoriske moduler pluss en valgfri blant 4 moduler.

Obligatoriske moduler:

- 1) Energi og bevegelse
- 2) Vår elektriske hverdag
- 3) Vårt fysiske verdensbilde
- 4) Eksperimentalmetodikk

Valgfrie moduler:

- 1) Lyd og lys
- 2) Miljøfysikk
- 3) Datateknologi
- 4) Termofysikk. Vær og klima

Vurdering og eksamen

Hver studieenhet har obligatoriske innsendingsoppgaver som blir kommentert av brevskolelærer. Det gis gradert karakter på innsendingsoppgavene. For å gå opp til avsluttende eksamen må alle innsendingsoppgavene være bestått. Når studenten har gjennomført de tre første obligato-

riske modulene og en valgmodul, kan han gjennomføre modul 4 som inneholder et prosjektarbeid. Prosjektarbeid i modul 4 er første del av eksamen og det gis gradert karakter. Første del av eksamen må være bestått før semesteremnet avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen. Prosjektoppgaven teller 40% og skriftlig eksamen 60%.

MODULBASERT VIDEREUTDANNING I MILJØLÆRE

Om studiet

Studiet har et omfang som svarer til 10 vektall. Det tilbys på bakgrunn av myndighetenes sterke satsing på det tverrfaglige undervisningsområdet miljølære. Fra fylkesmyndighetene er det tidligere initiert ulike 40-timerskurs i miljølære. ILS er av myndighetene oppfordret til å utvikle nye etterutdanningsmoduler og å sammenbinde disse og andre 40-timerskurs til et halvårig videreutdanningsstudium. Moduler gjennomføres ved behov og annonseres i skolebladene.

Målgruppe og opptakskrav

Studiet er først og fremst beregnet på lærere som underviser i naturfag, samfunnsfag eller kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, men kan også gjennomføres av lærere som underviser i andre fag i skolen. Studentene må ha godkjent lærerutdanning eller som faglærere fra høyskole, eller ha universitetsutdanning med praktisk-pedagogisk utdanning.

Studiestruktur

Studiet består av to obligatoriske og tre valgbare moduler. Som obligatorisk start skal studentene ha gjennomgått en innføringsmodul i miljølære. Som obligatorisk avslutning skal studentene gjennomføre en

spesiell eksamensmodul. Eksamensmodulen kan bare gis av ILS, mens de øvrige modulene også kan gis av andre. De valgfrie modulene kan tas blant en godkjent liste over moduler som er beskrevet i studieplanen.

Vurdering og eksamen

For å kunne fremstille seg til eksamen må den enkelte student ha dokumentert fullført og fått godkjent innføringskurs i miljølære, ha fått godkjent tre valgte moduler etter beskrivelsen i studieplanen og ha blitt tatt opp på og være igang med eksamensmodulen. Eksamen er todelt og består av en skriftlig individuell eksamen og en prosjektrapport. Det gis gradert karakter og begge eksamener teller 50%.

TVERRFAGLIG PROSJEKTARBEID MED DIDAKTISK PERSPEKTIV - EN KUNST- OG KULTURHISTORISK TILNÆRMING TIL EPOKESTUDIUM

Om studiet

Studiet består av to moduler, hver med et omfang som svarer til 5 vektall:

- Modul 1: Shakespeares verk og renessansen i England
- Modul 2: Henrik Ibsens verk og 1800-tallet i Norden

Studieplan for modul 1 er godkjent mens studieplan for modul 2 er under godkjenning.

Studiet skal forberede for kvalifisert undervisningsarbeid med planlegging, gjennomføring og vurdering av prosjektarbeid, og studium av en historisk epoke, i samarbeid med lærere, elever og eventuelt lokalmiljøet. Studiet skal gi erfaringer med og forståelse av prosjektarbeidets forutsetninger og organisering og av fagkunnskapens plassering i tverrfaglige opplegg. Studiet skal videre vise kunststartens funksjon i

samfunnet, og demonstrere metoder til arbeid med litteratur, drama, musikk, visuell kunst og arkitektur som kilder til kunnskap om en svunnen tid.

Målgruppe

Studiet er rettet mot lærere i videregående skole som har ett eller flere av fagene drama, engelsk, historie, kunst- og kulturhistorie, musikk, norsk, samfunnsfag.

Søkere må ha fullført lærerutdanning og være tilsatt i videregående skole, eller ved høyskole som gir allmennlærerutdanning.

Gjennomføring av studiet

Hver modul består av 3 eller 4 samlinger hver på ca. 4 dager og som gjennomføres over 12 måneder. Mellom 1. og 2. samling og mellom 3. og 4. samling skal deltakerne i samarbeid med hverandre eller med kolleger ved sin skole - skaffe seg erfaringer med utført prosjektarbeid og rapportere dette skriftlig. Det er eksamen for hver modul.

Studiet annonseres i skolebladene

Vurdering og eksamen

Studenten må dokumentere (skriftlig og/eller ved muntlig framføring) arbeid med minst to individuelle oppgaver. Studentene arbeider i basisgrupper. Hver basisgruppe må sammen (eller i mindre grupper) levere og få godkjent to skriftlige teamrapporter fra gjennomført prosjekt på egen skole. En avsluttende eksamen for hver modul har form av hjemmeeksamen og består av en individuell rapport fra et tredje (hypotetisk) tverrfaglig prosjekt, gjennomført etter tredje samling. Det forutsettes at hver delatker har gjennomført prosjektet som et tverrfaglig prosjekt og i samarbeid med minst en kollega (helst med noen andre fag), men rapporten skal utformes individuelt. Rapporten kan i spesielle tilfelle ha form av en detaljert opplegg for et planlagt prosjekt (et metodisk opplegg, et læremid-

delhefte), der man definerer mål, organisering, vurderingsformer, osv. i forhold til den situasjonen man befinner seg i på sin skole. Eksamensrapporten gis karakter bestått/ikke bestått.

ENGELSK FOR YRKESFAGLIGE STUDIERETNINGER

Om studiet

Kurset har et omfang som svaret til 5 vekt-tall. Det gir fagdidaktisk oppdatering innenfor området yrkesfaglig engelsk. I kurset inngår samarbeid med engelske yrkes-teorilærere om fagtekster og faginnhold. Det gis også språklig oppdatering, både generell oppdatering og innsikt i "industriell culture". I kurset inngår også besøk på relevante arbeidsplasser i England.

Målgruppe

Engelsklærere på yrkesfaglige studieretninger i videregående skole.

Gjennomføring av studiet

Studiet består av et forkurs på Blindern, et 10 dagers opphold ved Det Norske Studiesenter i York og et oppfølgingskurs på Blindern. Studiet går over 1 år. Oppholdet i York foregår normalt om våren eller sommeren. Studiet annonseres i skolebladene.

ØKONOMI OG INFORMASJONSBEHANDLING

Om studiet

I samarbeid med Den Polytekniske Høgskolen ved NKI er det utarbeidet to semestere:

- Økonomi med fagdidaktikk for informatikklærere
- Informatikk med fagdidaktikk for økonomilærere

Økonomi og informasjonsbehandling er et nytt fag i videregående skole som ble introdusert i forbindelse med Reform 94. Det er et obligatorisk fag for alle som tar studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag. Læreplanen for faget integrerer emner fra flere basisfag. I faget underviser mange lærere med fagbakgrunn i informatikk, men som mangler økonomi og omvendt. Kursene søker å rette opp denne skjevheten i kompetanse og gi lærere mulighet for å undervise i hele faget.

Undervisningen gis ved behov og annonseres i skolebladene. Den Polytekniske Høgskolen står for praktisk gjennomføring, mens ILS har ansvaret for eksamen.

Opptaksgrunnlag

For å bli opptatt på økonomistudiet må man ha godkjent utdanning i informatikk/datafag og godkjent lærerutdanning for videregående skole. For å bli opptatt på informatikkstudiet, må man ha godkjent utdanning for undervisning i økonomifag og godkjent lærerutdanning for videregående skole.

Vurdering og eksamen

Hovedfag

HOVEDFAG I REALFAGDIDAKTIKK

Fag, fagområder og yrkesmuligheter

Studietilbudet i realfagdidaktikk gis i samarbeid mellom Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS) og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN). Det følger de vanlige regler som gjelder ved MN-fakultetets studier, og administreres av et felles styre oppnevnt av MN-fakultetet og ILS.

Det avholdes en individuell, skriftlig eksamen på 6 timer med oppgaver fra fagstoffet i første og tredje modul. Det avholdes en individuell skriftlig eksamen på 3 timer med oppgaver fra fagstoffet i andre modul. I tillegg skal studentene avlegge en individuell hjemmeeksamen der oppgavene er knyttet til fjerde modul; økonomididaktikk for de som tar økonomi med fagdidaktikk for informatikklærere og informatikkdidaktikk for de som tar semesteremne i informatikk med fagdidaktikk for økonomilærere, og bygge på hele studiets fagstoff samt inneholde integrasjon med informatikk/økonomi (f.eks. bruk av regneark). For alle tre eksamenskomponentene gis det gradert karakter. For å få vitnemål for fullført studium må studenten ha avlagt alle tre eksamener samt ha fullført og fått godkjent et obligatorisk prosjektarbeid.

Andre etterutdanningskurs

ILS gir en rekke mindre etterutdanningskurs for lærere i skolen på oppdrag fra skoler og skolemyndigheter. For tiden gis det mange kurs knyttet til skolereformene, både Reform 94 og GR-97. Det gis kurs om forståelse av læreplanene, om prosjektarbeid, og i en rekke skolefag.

Fra 1988 ble studietilbudet gitt som et samarbeid mellom ILS som lærerutdanningsinstitusjon og MN-fakultetet som et fagfakultet.

Det er omlag 40 kandidater som har tatt hovedfag med problemstillinger i realfagdidaktikk. Disse har funnet arbeid i skoleverket, i lærerutdanning ved høyskoler og universitet, i forlag og i offentlig forvaltning.

Realfagdidaktikk kan forenklet beskrives som pedagogisk teori anvendt på re-

alfaglig innhold. I fagdidaktikken reises grunnleggende spørsmål om fagenes Hva, Hvorfor og Hvordan?

Realfag er en viktig del av vår kultur og realfaglige miljøer har et ansvar knyttet til formidling og opplysning. Realister vil i de fleste yrker stå i en situasjon der perspektiver på dette er viktig. Som tillegg til den rent realfaglige kompetansen legger studier i fagdidaktikk et grunnlag for slik formidlingsvirksomhet i ulike samfunnsmessige sammenhenger, selv om det er hensynet til skole og undervisning som står mest sentralt for det utvalget av emner som tas opp.

Gjennom et hovedfag i realfagdidaktikk kvalifiseres kandidatene til arbeid knyttet til formidling av realfag i norsk skole- og utdanningssystem. Gjennom hovedfagsarbeidet skal kandidaten også bli istand til å drive forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til dette fagfeltet på en måte som styrker disse fagene kvalitativt i vårt skolesystem.

Fagstudiet: forkunnskaper og gjennomføring

Tar man sikte på et hovedfagsstudium i realfagdidaktikk, kan man legge opp dette på en slik måte at man inkluderer en emnegruppe innen et av MN-fakultetets fag. Hovedfag i realfagdidaktikk bygger på praktisk-pedagogisk utdanning (ppu). 10 vektall av ettårig praktisk-pedagogisk utdanning kan inngå i cand. mag. -graden.

Studieretning

Det er én studieretning i realfagdidaktikk: realfagdidaktikk. For studenter med ettårig ppu teller 5 (av de 10) vektall i fagdidaktikk som del av studieretningsgruppen. De øvrige 5 vektall utgjøres av emnet MNDID202 Realfagdidaktikk slik at studieretningsgruppen tilsammen blir 10 vektall.

For studenter med gammel (dvs. halvårig) ppu kreves at emnegruppen i et av MN-fakultetets fag er godkjent i henhold til dagens ordninger. Er den foreldet, må

den ajourføres med de nødvendige emner. For disse studentene vil det i studieretningsgruppen inngå 5 vektall videregående eller avanserte emner. Studiestyret for realfagdidaktikk skal godkjenne valget av emner. De øvrige 5 vektall i studieretningsgruppen utgjøres av MNDID202. Studentene må selv bringe seg opp på det nivå som MNDID202 forutsetter (dvs. fagdidaktikken i ettårig ppu).

Melding/opptak til hovedfagsstudiet

Hovedfag i realfagdidaktikk er adgangsregulert. Meldingsfristen for oppstart av hovedfagsstudiet i realfagdidaktikk høsten 1997 er 01.06.97. Meldingsfristen for oppstart av hovedfagsstudiet i realfagdidaktikk vårsemesteret 1998 er 01.12.97.

Opptaksgrunnlaget til hovedfag i realfagdidaktikk er minst 45 vektall der en emnegruppe i ett av MN-fakultetets fag inngår. Studiestyret i realfagdidaktikk skal godkjenne studieplanen.

Gjennomføring av hovedfagsstudiet

Hovedfag i realfagdidaktikk bygger på ppu. Det er også en stor fordel med erfaring fra skole eller annen formidling. Studiet kan også gjennomføres direkte som et vanlig realfagsstudium. For disse studenter er normalt studietid 10 semester.

Forskningsoppgaven skal tilsvare en arbeidsmengde på ett år. Hovedoppgaver innen realfagdidaktikk kan spenne over et vidt område, og det er nedfelt en rik internasjonal tradisjon innen dette fagområdet. Oppgavene kan være både teoretiske og empiriske, og den realfaglige innholdskomponenten kan være mer eller mindre spesifikk. En liste over tidligere hovedfagsoppgaver er tilgjengelig ved ILS.

Hovedfagspensum vil normalt bestå av 3 vektall forskningsmetoder (MNDID304, emnet er under revidering) og videre 3 vektall i enten naturfagdidaktikk (MNDID321) eller matematikdidaktikk

(MNDID311). Disse emnene gis normalt hvert høstsemester. De vil inngå som felles del av hovedfagspensum for studenter som velger hovedoppgave i realfagdidaktikk basert på hhv. naturfag eller matematikk.

Det vil også bli gitt egne hovedfagskolokvier knyttet til sentral fagdidaktisk litteratur. Dette stoffet kan danne bakgrunn for spesialpensum som også vil inneholde litteratur knyttet til hovedoppgavens problemområde.

Veiledning. Både ved ILS og MN-fakultetet er det vitenskapelig ansatte med realfagdidaktikk som arbeidsområde. Det er utarbeidet en oversikt over aktuelle veiledere og deres spesialområder.

Det vises for øvrig til studieplan i studiehandboken for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

**NORDISK, SÆRLEG NORSK SPRÅK OG
LITTERATUR HOVUDFAG -
FAGDIDAKTISK VARIANT
("NORSKDIDAKTIKK")**

**Institutt for lærarutdanning og
skoleutvikling og Institutt for nordistikk
og litteraturvitskap**

Adresse ILS

Fysikkbygget, austfløya 3.et.
Postboks 1099 Blindern
0316 Oslo
Telefon 22 85 50 70, 22 85 50 58

Adresse INL

Henrik Wergelands hus, 2. et.
Postboks 1013 Blindern
0315 Oslo
Telefon 22 85 67 08, 22 85 69 45

Presentasjon av faget

Hovudfagsstudiet i norskdidaktikk er ein særskild variant av hovudfagsstu-

diet i nordisk, særleg norsk språk og litteratur (sjå studiehandboka for Det historisk-filosofiske fakultet). Studiet er eit samarbeidstiltak mellom Institutt for lærarutdanning og skoleutvikling (ILS) ved UV-fakultetet og Institutt for nordistikk og litteraturvitskap (INL) ved HF-fakultetet. Det norskdidaktiske studiet samlar seg om slike problemstillingar som er særleg relevante for den funksjonen nordisk og især norsk språk og litteratur har i utdanning og oppfostring generelt og i ulike skoleslag og utdanningsinstitusjonar spesielt.

Norsk er morsmål for dei fleste i Noreg, men andrespråk for eit veksande mindretal. Studiet konsentrerer seg om forhold som gjeld læring av og undervisning i norsk som morsmål, men utelukkar ikkje andrespråksperspektivet.

For di norsk språk og litteratur både før og no høyrer heime i ein nordisk kultursamanheng, og fordi det er eit aktuelt utdanningspolitisk mål å oppretthalde og styrke banda til dei nordiskspråklege grannelanda, inkluderer studiet didaktiske spørsmål som knyter seg til grannespråksundervisning. Men hovudvekta ligg på det norske.

Norskdidaktikk handlar om den språkutviklinga barn og unge går igjennom og ei rekkje språklege og språksosiologiske, -psykologiske og -pedagogiske forhold av allmenn og særnorsk/-nordisk art som verkar inn på haldningar til og forståing av norsk språkkultur og på utvikling av praktisk dugleik i norsk og nordiske språk. Dette inkluderer skolen som språksosialisierende arena. Likeins tar norskdidaktikken opp særkjenne ved talt og skrive språk og forholdet mellom dei, og han behandlar språklege og læringsteoretiske aspekt ved lesing og skrivning.

Den litteraturdidaktiske delen av faget legg vekt på å sjå litteraturen dels i eit breitt kulturelt perspektiv, dels i eit skoleperspektiv og dels i eit individuelt perspektiv. Studiet vil spesielt ta opp korleis litteratur

både kan gi leseglede og medverke til modning for den einskilde, vidare til å skape historiemedvit og kjønnsidentitet og forme haldningar hos individet og i samfunnet.

På nokre område er språklege og litterære aspekt meir samanvovne enn på andre. Det gjeld til dømes sjangerlære, retorikk og evaluering av elevarbeid. I heile det fagdidaktiske norsk- og nordiskstudiet blir det likevel lagt vekt på å setje kvart delemne inn i dei skole- og studiefaglege samanhengane dei høyrer heime i.

Dei språk- og litteraturdidaktiske emnekrinsane skal studerast faghistorisk og grunnfestast vitskapsteoretisk. Norskfagets historie og vitskapsteori for humanvitskapane har derfor ein viktig plass i studiet.

Studiet skal både ivareta ei norsk-/nordiskdidaktisk tematisk breidd og vere fleksibelt nok til å tilfredsstillе individuelle ønske om å målrette det for bestemte undervisnings-/praksissamanhengar. Der-

for inkluderer studiet høve til å velje ein emnekrins fritt og utover det til å bestemme ein viss del av pensumlitteraturen i dei obligatoriske emnekrinsane.

Studiet er særleg aktuelt for lærarar i ulike utdanningsinstitusjonar - frå førskolen til vaksenopplæringsinstitusjonar - som ønskjer å vidareutdanne seg i norskfaget, men det kan også veljast av studentar som ønskjer ei profesjonalisering av hovudfagsstudiet før dei tek til å undervise. Hovudfagsstudiet i norskdidaktikk er eit tilskot til styrkinga av Universitetet i Oslo som lærarutdanningsinstitusjon.

Meir allment om hovudfaget, om mål, opptakskrav, oppbygging, undervisning, pensum, eksamen og karakterberekning, sjå studiehandboka for Det historisk-filosofiske fakultetet og rettleiingshefta om faget ved Institutt for lærarutdanning og skoleutvikling (ILS) ved UV-fakultetet og Institutt for nordistikk og litteraturvitskap (INL) ved HF-fakultetet.

Institutt for spesialpedagogikk

Besøksadresse: Sem Sælandsvei 7 (Helga Eng's hus)

Postboks: 1140 Blindern

0317Oslo

Telefon: 22 85 80 59

Fax: 22 85 80 21

Innledning

Faget spesialpedagogikk har fått sitt innhold gjennom arbeid med undervisnings- og opplæringsproblemer i forbindelse med funksjonshemmede i skolen og samfunnet ellers. Begrepet «funksjonshemning» står altså sentralt i spesialpedagogikken. For dem som arbeider med eller har tilknytning til spesialpedagogikk, er det nødvendig å ta opp til drøfting hva funksjonshemningsbegrepet innebærer i forskjellige sammenhenger.

Spesialpedagogikk er et handlingsorientert fag. Dette innebærer bl.a. at spesialpedagogikken må leve med to fundamentale, klassiske spenningsforhold: teori/praksis og behandling/forebygging.

Kanskje har vekselvirkningen mellom teori og praksis vært et av spesialpedagogikkens fremste kjennetegn. En kritisk vekselvirkning mellom teori og fundamentale verdifulderinger og praktisk yrkesutøvelse er nødvendig for at faget skal være utviklingsdyktig. Spesialpedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid vil ofte ha sitt utgangspunkt i praksis.

Spesielt er praksistilknytningen sentral på 2. og 4. avdeling, som kan sies å utgjøre en kjerne i det spesialpedagogiske profesjonsstudiet.

Begrepet praksis innebærer i denne betydning mer enn det de fleste av oss tenker på når vi hører begrepet brukt. I denne

sammenheng er praksis altså ikke bare eksternt praksis med utplassering av studenter ved ulike samfunnsinstitusjoner. I instituttets praksisbegrep ligger også problembasert læring, kasuistisk undervisning, prosjektarbeid m.m.

Det andre spenningsforholdet gjelder vektleggingen på forebyggende arbeid og/eller behandling. Lærerenollen og behandlerrollen har nok stått i forgrunnen helt fram til våre dager. Tendensen i dag går klart i retning av økende vekt på forebyggende tiltak innen den spesialpedagogiske virksomhet.

Det er viktig å ha innsikt i det komplekse samspillet mellom individ og gruppe dersom en skal motvirke og begrense virkningene av en funksjonshemning. En helhetstilnærming som tar hensyn til vekselvirkningen mellom individ, organisasjon og samfunn er nødvendig for å kunne ta vare på interessene til ressursvake minoriteter.

Samfunnet forandrer seg, og dette kan ikke spesialpedagogikken stille seg likegyldig eller passiv til. Spesialpedagogikkens yrkesutøvere må gå aktivt inn i forandringprosesser. Det er nødvendig å være med på å påvirke utviklingen på de funksjonshemmedes premisser, og være innstilt på å arbeide med problemer der det ikke tidligere er utviklet løsninger. Spesialpedagogikken må være utviklings- og aksjonsorientert både når det gjelder praksis og forskning.

Informasjon om instituttet

Instituttet har flere faste service- og utviklingsseksjoner. I tillegg til de interne funksjonene gir disse seksjonene faglig hjelp og veiledning til eksterne brukere.

Seksjon for klinisk spesialpedagogikk

Seksjon for klinisk spesialpedagogikk har et særskilt ansvar for å ivareta instituttets kontakt med praksisfeltet. Gjennom diagnostisk arbeid i avdelingen kan instituttets vitenskapelige personale bidra til å utvikle kunnskap om praktisk rettede fagproblemer, samtidig som de holder egne kliniske ferdigheter ved like.

Det kliniske arbeidet retter seg primært mot ulike typer lærevansker, spesielt mot matematikk-, språk-, lese- og skrivevansker.

Avdelingen har følgende hovedfunksjoner:

- test, observasjon og rådgivning
- utvikling, systematisering og informasjonsformidling av materiell til bruk i diagnostiserende og pedagogisk arbeid med barn
- forsknings- og utviklingsarbeid, spesielt innenfor områdene test, observasjon og rådgivning

Til avdelingen er det knyttet en læremiddelenhet og en lekotekenheter.

Læremiddelenheten har en omfattende samling av undervisningsmateriell for funksjonshemmede i alle skoleslag, spesielt for elever med store lærevansker. Læremiddelenheten er åpen for besøk.

Seksjon for internasjonal virksomhet

Norsk spesialpedagogikk har tiltrukket seg internasjonal oppmerksomhet, og

instituttet har lenge hatt faglig samarbeid over landegrensene. Instituttet har de siste årene vært engasjert i prosjekter i en rekke utviklingsland i Asia, Afrika, Midt-Østen og Øst-Europa. Instituttets vitenskapelige personale gir konsulenthjelp i mange land, og utenlandske stipendiater og studenter studerer ved instituttet.

Instituttet har i dag Master of Philosophy-program på engelsk. Dette er et viktig hjelpemiddel i det internasjonale samarbeidet.

Den internasjonale virksomheten ved instituttet er samordnet med universitetets sentrale internasjonale virksomhet.

IBBY dokumentasjonstjeneste - bøker for alle

IBBY (Internasjonalt dokumentasjonssenter for bøker om og for funksjonshemmede) er et resultat av samarbeidsprosjekter mellom Institutt for spesialpedagogikk, «International Board on Books for Young People (IBBY)» og Unesco.

Ved hjelp av et internasjonalt kontaktnett samler senteret tilrettelagt litteratur og vanlige bøker som er egnet for funksjonshemmede og andre lesere med spesielle behov. Bøkene stilles ut og brukes som grunnlagsmateriell for forelesninger og studier. For å stimulere forskning og utvikling, samt produksjon og formidling, arrangerer senteret nasjonale og internasjonale utstillinger, og gir informasjon og veiledning internt og eksternt. Bøkene lånes ut for utprøving med tilbakemelding.

Informasjon til ulike brukergrupper

Instituttet driver ulike former for eksternt virksomhet og har bred kontakt med det spesialpedagogiske praksisfeltet. Forankringen i praktisk spesialpedagogisk arbeid er sterk både i undervisning og forskning.

Informasjon skjer gjennom direkte kontakt, publikasjoner, etterutdanning, og gjennom instituttets studenter og deres praksisveiledere.

Institutt for spesialpedagogikk har også en viktig rolle som informator overfor myndighetene når det gjelder behovet for spesialpedagogisk utdanning og forskning såvel som behovet for tiltak som kan bedre funksjonshemmedes utviklingsmuligheter og livsvilkår.

Yrkesmuligheter

Spesialpedagogisk utdanning gir kompetanse i samsvar med den grunnutdanningen studenten har. Spesialpedagogisk utdanning alene gir ikke undervisningskompetanse. Søkere uten pedagogisk grunnutdanning f.eks. fysioterapeuter, ergoterapeuter, barnevernspedagoger, vernepleiere og søkere med fag fra universitetet bør selv undersøke hvilke kompetanseregler som gjelder for deres yrke, og hvilken kompetanse, lønnsopprykk o.l. spesialpedagogisk utdanning eventuelt kan gi innenfor de respektive yrkes- og stillingskategoriene.

Profesjonsstudiets 2. avdeling gir, i tillegg til den generelle spesialpedagogiske kompetansen, en spesialisert yrkeskompetanse innenfor det arbeidsområdet som den enkelte studieretning omfatter. For nærmere informasjon om dette henvises til informasjon om de ulike studieretningene i det følgende.

Spesialpedagogisk kunnskap er nødvendig om du ønsker å arbeide med barn, unge og voksne med spesielle behov. Studiet fokuserer på kunnskaper om funksjonshemmedes situasjon både i et individuelt, sosialt og samfunnsmessig perspektiv. Studier i spesialpedagogikk kan som sådan benyttes som grunnlag for arbeid i kompetansesentre, helse- og sosialsektoren, skoleverket, administrasjon, personalarbeid etc. Den høyeste utdanningen i faget gir dess-

uten kompetanse som forsker og faglærer på universiter og høyskoler.

Studietilbudene

Det spesialpedagogiske studium/profesjonsstudiet

STUDIER I SPESIALPEDAGOGIKK

Grunnfag i spesialpedagogikk

Grunnfag i spesialpedagogikk gir ett-årig utdanning i spesialpedagogikk med breddeorientering.

Sommerstudiet i spesialpedagogikk

Studiet omfatter 2. halvdel av grunnfaget i spesialpedagogikk. Studietilbudet er rettet mot studenter som med bakgrunn i tidligere utdanning får innpass til 2. halvdel av grunnfag i spesialpedagogikk.

Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk (cand.ed) - Ny studiestruktur

Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk er under omstrukturering. Profesjonsstudiet vil etter ny struktur føre fram til graden cand.ed.(candidata/candidatus educationis). Fra vårsemesteret 1998 vil Institutt for spesialpedagogikk starte opp studietilbud under denne graden. Profesjonsgraden cand.ed. vil avløse profesjonsgraden under gammel struktur, cand.ped.spec.. Det nye profesjonsstudiet vil være organisert i to avdelinger som bygger på forstudier der grunnfag i spesialpedagogikk inngår. Samlet studietid for profesjonsstudiet vil være 6 år med rent fagstudium i spesialpedagogikk utover grunnfag i spesialpedagogikk på 3,5 år. Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk skal gi en forskningsbasert, yrkesrettet kvalifisering for opplæring, rådgivning, habilitering og rehabilitering rettet mot personer med funksjonshemninger. Studieplan for profesjonsstudiet i spesialpedagogikk (cand.ed.) vil foreligge i løpet av høstsemesteret 1997. Nedenfor gis det en skjematisk oppbygging av studiet. Arbeidet med innføringen av cand.ed

studiet er en pågående prosess, og det tas derfor forbehold om endring.

1. avdeling er et studium over tre semestre. Første semester er et felles semester for alle studentene og skal omfatte en videreføring av overordnede spesialpedagogiske problemstillinger knyttet til høyfrekvente funksjonsvansker. De to siste semestrene vil hovedsaklig være knyttet til særskilte studieretninger. Det vil i tillegg være en fellesmodul og valgfrie moduler. Instituttet gir tilbud om seks studieretninger på 1. avdeling:

- Audiopedagogikk
- Synspedagogikk
- Psykisk utviklingshemning
- Sosiale- og emosjonelle vansker
- Logopedi
- Spesifikke lærevansker

Studieretning for synspedagogikk og studieretning for psykisk utviklingshemning vil alternere, slik at det tas opp til 5 studieretninger ved hvert opptak.

2. avdeling er et studium over fire semestre. I denne avdelingen utvides teori-grunnlaget fra tidligere faser av studiet med områder som rådgivning, test og observasjon. Videre får studentene på dette nivået omfattende kjennskap til vitenskapsteori og forskningsmetoder i relasjon til spesialpedagogiske problemstillinger, og de får opplæring i bruk av statistiske programmer. Det inngår dessuten en hovedoppgave som skal dyktiggjøre studentene i vitenskapelig metode og danne grunnlaget for forskning.

Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk (cand.paed.spec) - tidligere studiestruktur

Cand.paed.spec studiet er under avvikling og vil bli avløst av et profesjonsstudie som fører frem til cand.ed. graden. Høsten 1997 er siste gang det vil bli startet opp 2. og 3. avdeling under cand.paed.graden. Studenter som avlegger/har avlagt 2. avdeling under cand.paed.spec graden må

søke seg inn på 2. avdeling i cand.ed. studiet hvis de ønsker å gå videre i sitt studium. Det vil være opptak til 4. avdeling under cand.paed.spec. graden to ganger til; høsten 1997 (med studiestart vår 1998) og høsten 1998 (med studiestart vår 1999). Nedenfor er det gitt en skjematisk oversikt over oppbyggingen av studiet som bygger på grunnfag i spesialpedagogikk.

2. avdeling er et ett-årig studium. Hovedvekten ligger på spesialisering innenfor et avgrenset spesialpedagogisk arbeidsområde. Instituttet gir studieåret 1997/98 tilbud innenfor følgende syv ulike studieretninger:

- audiopedagogikk
- fysisk funksjonshemning
- logopedi
- psykisk utviklingshemning
- sosiale og emosjonelle vansker
- spesifikke lærevansker
- synspedagogikk

3. avdeling (hovedfag) er normert til 1 1/2 år og omfatter bl.a. studier innen forskningsmetode, vitenskapsteori og statistikk. Studiet omfatter et selvstendig arbeid i form av en hovedoppgave. 3. avdeling fører fram til hovedfagseksamen i spesialpedagogikk. Gjennomført 3. avd. gir også grunnlag for opptak til forskerutdanningen.

4. avdeling er et ett-årig studium. Hovedvekten blir lagt på spesialpedagogisk utviklingsarbeid (innovasjon) og rådgivning. Studiet er siste ledd i profesjonsstudiet og gir rett til tittelen cand.paed.spec.

ANDRE STUDIETILBUD

Storfag i tolking for døve, døvblitte og døvblinde

Utdanningen er en avsluttet toårig yrkesutdanning som kvalifiserer for yrkesbetegnelsen tolk for døve, døvblitte og døvblinde.

Grunnfag i tegnspråk

Studiet er organisert som et fulltidsstudium, og er bygget opp som to semesterer (2x10 vektall). Studiet er spesielt rettet mot døve primærbrukere av tegnspråk, men det er i begrenset omfang også mulig å søke for hørende med morsmålskompetanse i tegnspråk. Neste studiestart for grunnfag i tegnspråk vil være høsten 1998.

Mellomfagstillegg i tegnspråk

Mellomfagstillegget i tegnspråk er et 10 vektalls påbygningsstudium utover grunnfaget i tegnspråk. Studiet er organisert som et deltidsstudium over ett år. Studietilbudet gis ikke hvert år. Neste studiestart for mellomfagstillegget i tegnspråk vil være høsten 1997.

Mastergradsstudiet

To-årig studium spesielt rettet mot studenter fra utviklingsland og Øst-Europa.

FJERNUNDERVISNING

Grunnfag i spesialpedagogikk: 10 moduler + 2 tilvalgsmoduler (20 vektall)

Studiet blir organisert som videreutdanning med særlig vekt på spesialpedagogisk arbeid i videregående skole. Fjernundervisning kombineres med undervisning regionalt og lokalt knyttet til studentenes egen praksis. Fjernundervisningsstudiet er en del av instituttets videre- og etterutdanningstilbud, og er belagt med en kursavgift.

astrid

Studieplaner/fagplaner

Grunnfag i spesialpedagogikk

Opptakskrav

Studierett på grunnfaget i spesialpedagogikk krever opptak/studierett ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Alle som søker om opptak må oppfylle kravene til immatrikulering ved universitetet. Opptak skjer ut fra skolepoeng og tilleggspoeng. Søknadsfrist er 15. april.

Søknad om opptak til sommerstudiet (2. halvdel av grunnfaget) gjøres på eget skjema og sendes instituttet. Dette er et studium for studenter som fyller kravene til innpass.

Innpassing til 2. halvdel av grunnfagstudiet

Studenter som har tre-årig lærerutdanning med spesialpedagogikk tilsvarende 1. halvårshet (må dokumenteres), studenter som har grunnfag/årshet i pedagogikk eller sosialpedagogikk, idrett for funksjonshemmede samt vernepleiere og barnevernspedagoger kan søke om innpass til 2. halvdel av grunnfaget. Søknaden om innpass stiles til instituttet, og kommer i tillegg til søknaden om opptak ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Målsetting

Studiet skal gi en innføring i fagfeltet spesialpedagogikk med sentrale problemområder og disipliner. Studentene skal gjennom studiet tilegne seg kunnskap om og oversikt over funksjonshemmedes situasjon både i individuelt, sosialt og i samfunnsmessig perspektiv.

Organisering

Grunnfag i spesialpedagogikk er organisert som et fulltidsstudium. Studiet er faglig delt i fire hoveddeler:

- 1) *Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt*
- 2) *Utvikling og læring*
- 3) *Generelle og spesielle funksjons- og læreversker*
- 4) *Spesialpedagogiske tiltak og rehabilitering*

Undervisningen dekkes gjennom forelesninger og seminarer. Deltaking på det undervisningstilbudet som gis, vurderes som viktig i forbindelse med gjennomføringen av studiet.

Studentene er organisert i faste seminargrupper med ca. 30 studenter i hver gruppe.

Seminarene skal følge progresjonen i forelesningene og skal brukes til oppgaveskriving, faglige drøftinger relatert til tema som går gjennom i forelesningene, studentfremlegging av fagstoff i plenum og faglig gjennomgang av seminarledere

Studentene oppfordres til å etablere kollokviegrupper. Kollokviegrupper ses på som viktig for studentenes totale utbytte av studiet.

Innhold

Første semester:

1. Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt (5 vt)

Det legges vekt på spesialpedagogikk som profesjonsgrunnlag, fagets historie, idegrunnlag, filosofi og etikk, forståelse og vurdering av faget i et samfunnsperspektiv. Likeså skal studentene få innsikt i spesialpedagogisk forskning.

2. Utvikling og læring (5 vt)

I dette studieemnet legges det vekt på utviklings- og læringsteori og psykososial utvikling.

Annet semester:

3. Generelle og spesielle funksjons- og lærevansker (5 vt)

Det legges vekt på høyfrekvente funksjonsvansker og funksjonshemninger, herunder lese- og skrivevansker, matematikkvansker, sosiale og emosjonelle problemer og generelle lærevansker

4. Spesialpedagogiske tiltak og rehabilitering (5 vt)

Hovedvekten legges på spesialpedagogiske metoder og arbeidsmåter som kartlegging, læreplanarbeid, bruk av hjelpemidler samt samarbeid, veiledning og rådgivning.

Veiledning/administrasjon

Faglig koordinator har i samarbeid med studieledelsen ansvar for den generelle praktiske gjennomføringen av studiet. Informasjon fra administrasjon og faglig koordinator vil bli slått opp på instituttets oppslagstavler. Studentene har ansvar for å følge med på oppslagstavlen for eventuelle endringer av undervisningsplaner, informasjon om tidsfrister etc.

I forbindelse med individuell hjemmeoppgave vil det bli gitt noe veiledning i seminargruppene.

Eksamen

Grunnfaget i spesialpedagogikk er oppdelt i tre eksamenskomponenter. Det gis eksamen i alle tre komponentene hvert semester.

- 1) Skriftlig 6-timers prøve med graderte tallkarakterer som normalt avlegges i slutten av 1. semester (10 vektall).
- 2) Skriftlig hjemmeoppgave over 14 dager (maks 10 maskinskrevne sider) som normalt avlegges midt i annet semester vurdert til godkjent/ikke godkjent.

- 3) Skriftlig 6 timers prøve med graderte tallkarakterer som normalt avlegges i slutten av 2. semester. (eksamen punkt 2 og 3 = 10 vt.)

Det gis en samlet karakter for grunnfaget hvor de to skriftlige 6-timers prøvene veier likt. Eksamenskomponentene 2 og 3 er å betrakte som en helhet og må begge avlegges og består i samme semester.

For å kunne melde seg opp til eksamenskomponent 2 og 3 kreves det at kandidaten har avlagt og bestått eksamenskomponent 1 i tidligere semester, eller at kandidaten melder seg opp til alle tre eksamenskomponentene i samme semester. I det siste tilfellet gis det ikke sensur for eksamenskomponentene 2 og 3 dersom kandidaten ikke består eksamenskomponent 1.

Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk

PROFESJONSSTUDIET I
SPESIALPEDAGOGIKK (CAND.ED) - NY
STUDIESTRUKTUR

Fra vårsemesteret 1998 gir Institutt for spesialpedagogikk undervisning under graden cand.ed. (candidata/candidatus educationis), som vil avløse cand.ped.spec. graden. Det nye profesjonsstudiet vil være organisert i to avdelinger som bygger på forstudier der grunnfag i spesialpedagogikk inngår. Samlet studietid for profesjonsstudiet vil være 6 år hvorav 3,5 år vil være rene fagstudier utover grunnfag i spesialpedagogikk. Profesjonsstudiet i spesialpedagogikk skal gi en forskningsbasert, yrkesrettet kvalifisering for opplæring, rådgivning, habilitering og rehabilitering rettet mot personer med funksjonshemninger. Studieplan for profesjonsstudiet i spesialpedagogikk (cand.ed.) vil foreligge i løpet av høstsemesteret 1997. Nedenfor gis en oversikt

over oppbygningen av studiet. Det tas derfor forbehold om endringer.

Forstudier

For studieplan grunnfag spesialpedagogikk, vises det til tidligere beskrivelse.

1. avdeling

Denne avdelingen omfatter 1.5 års studier. Instituttet vil ta opp studenter på ny 1. avdeling i høstsemesteret 1997 med studie-start vårsemesteret 1998.

Opptak til studiet

Opptak til 1.avdeling krever studier på høgskole/universitetsnivå tilsvarende 40 vektall inkludert grunnfag i spesialpedagogikk. I tillegg må ex.phil/ex.fac. være avlagt før første fageksamen. Vekttallene for ex.phil/ex.fac. kan ikke inngå i kravet på 40 vektallsstudier.

Mål

1. semester skal omfatte en videreføring av overordnede spesialpedagogiske problemstillinger knyttet til høyfrekvente funksjonsvansker. Studiet skal utvikle studentenes innsikt i og forutsetninger for å forebygge pedagogiske, personlige og sosiale problemer. 1.semester utgjøres av tre studieemner:

- *Psykososiale lærevansker.* Hovedvekten legges på ulike tilnærminger for å fremme sosial kompetanse som grunnlag for læring og forebygging av psykososiale lærevansker.
- *Språk- og kommunikasjonsrelaterte lærevansker* Hovedvekten legges på språk- og kommunikasjonsteori og språklig-kognitiv teori som grunnlag

for kunnskap om ulike former for tale- og skriftspråkvansker.

- *Migrasjonsrelaterte lærevansker* Hovedvekten legges på tospråklighet, migrasjon og kultur som grunnlag for innsikt funksjons- og lærevansker hos språklige- og kulturelle minoritetsrepresentanter.

I 2. og 3. semester skal studentene fordype seg i tema knyttet til spesialpedagogisk virksomhet med tanke på spesifikke grupper funksjonshemninger, og på habilitering og rehabilitering med tanke på funksjonell integrering og likestilling i samfunnet. Fordypningen knyttes til ulike studieretninger. Det defineres en valgfri modul innen hver studieretning som kan velges av studenter både innen studieretningen, men også av studenter fra andre studieretninger.

Studentene skal oppnå en kompetanse som setter dem i stand til å utvikle individuelle opplæringsplaner for det enkelte spesialiseringsfelt, med innsikt og begrunnelse i teori og didaktikk.

Praksis og praksisrelaterte aktiviteter vil omfatte både intern og ekstern praksis, og totalt være på 6 - 8 uker.

Instituttet gir tilbud om seks studieretninger på 1.avdeling:

- Audiopedagogikk:
 - Hørsel og hørselshemning
 - Språk- og kommunikasjonsvansker
 - Didaktikk relatert til språk- og hørselsvansker
- Synspedagogikk
 - Syn og synshemning
 - Optikk
 - Mobility og ADL
 - Didaktikk relatert til synspedagogikk

- Psykisk utviklingshemning
 - Psykisk utviklingshemning
 - Multihandicap
 - Språk og kommunikasjon relatert til psykisk utviklingshemning og multihandicap
 - Didaktikk relatert til psykiske utviklingshemninger

- Sosiale- og emosjonelle vansker
 - Sosiale og emosjonelle vansker
 - Teoretiske referanserammer
 - Barnevern
 - Didaktikk relatert til sosiale og emosjonelle vansker

- Logopedi
 - Afasi
 - Stemmevansker
 - Taleflytvansker
 - Språkvansker
 - Didaktikk relatert til logopediske problemstillinger

- Spesifikke lærevansker
 - Lese- og skrivevansker
 - Matematikkvansker
 - Persepsjonsvansker og vansker med sansemotorisk koordinering
 - Oppmerksomhetsvansker og konsentrasjonsvansker
 - Motoriske vansker
 - Kommunikasjonsvansker

tene. Den felles delen inneholder fire emner:

- Kartlegging/diagnostikk
- Rådgivning
- Læreplanarbeid
- Innovasjons- og utviklingsarbeid

Eksamen

En skriftlig 8 timers prøve etter 1.semester. Det gis graderte tallkarakterer.

Prosjektarbeid knytter til valgmodulen i slutten av 2.semester. Det gis godkjent/ikke godkjent.

En skriftlig semesteroppgave i midten av 3.semester. Det gis graderte tallkarakterer.

En skriftlig 8 timers prøve i slutten av 3.semester. Det gis graderte tallkarakterer.

Som en forutsetning for å gå opp til eksamen må studentene ha bestått praksis og eventuelle obligatoriske oppgaver, samt ha deltatt på obligatorisk undervisning.

Det gis en samlet karakter for 2. og 3.semester der semesteroppgaven og avsluttende eksamen vektet 1:1. Praksis og prosjektoppgave vektet ikke.

For utregning av samlet karakter for 1.avdeling vektet første 10 vektallsenhet og siste 20 vektallsenhet 1:2.

2. avdeling

Denne avdelingen omfatter to års fagstudier og utgjør siste avdeling i profesjonsstudiet. Opptaket vil skje første gang vårsemesteret 1998 med studiestart høstsemesteret 1998.

Mål

Målsettingen for 2. avdeling er å kvalifisere for spesialpedagogiske arbeidsoppgaver innen forskning og utdanning samt innenfor områdene diagnostisering, rådgivning, test og innovasjon. I denne avdelingen utvides teorigrunnlaget fra 1. og

Studieretning for synspedagogikk og studieretning for psykisk utviklingshemning vil alternere, slik at det tas opp til 5 studieretninger ved hvert opptak.

Det inngår også en mindre del i 2. og 3.semester som er felles for alle studen-

2. avdeling med områder som rådgivning, test og observasjon. Videre får studentene på dette nivået omfattende kjennskap til vitenskapsteori og forskningsmetoder i relasjon til spesialpedagogiske problemstillinger, og de får opplæring i bruk av statistiske programmer. Det inngår dessuten en hovedoppgave som skal dyktiggjøre studentene i vitenskapelig metode og danne grunnlaget for forskning.

2. avdeling består av to studieemner i tillegg til hovedoppgaven:

- Rådgivning, innovasjon, test og observasjon (13 vt)
- Forskningsmetode, vitenskapsteori, statistikk (10 vt)
- Hovedoppgave (17 vt)

Rådgivning, innovasjon, test og observasjon
(13 vt)

Innenfor dette temaet vurderes ulike rådgivningsteorier i forhold til hverandre og i forhold til de grunnleggende fasene i rådgivningsprosessen. Det legges vekt på teoretisk kunnskap og praktiske øvelser med egen trening. Videre gis det orientering og trening i bruk av tester som er særlig aktuelle i pedagogisk psykologisk rådgivningstjeneste. Det gis anledning til fordypning i ulike tester og observasjonsmetoder med vekt på å drøfte opplæringsmessige konsekvenser av undersøkelsene og for analyse av organisasjonsmessige forhold. Temaet inneholder også teorier om innovasjons- og utviklingsarbeid med vekt på innsikt i forandrings- og ledelsesprosesser.

Forskningsmetode, vitenskapsteori, statistikk
(10 vt)

Dette studieemnet består av teoretisk kunnskap innenfor områdene vitenskapsteori, ulike forskningsmetoder, statistikk og forskningsformidling. På grunnlag av den skoleringen studentene får, skal

de være i stand til å oppsøke, avklare og avgrense sentrale spesialpedagogiske forskningsoppgaver. De skal videre forberede og planlegge et hovedfagsarbeid. Sentralt står deltakelse på hovedfagsseminarer.

Hovedoppgave (17 vt)

Hovedoppgaven skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid med relevans for det spesialpedagogiske fagområdet. Arbeidet skal omfatte planlegging, gjennomføring og utskrivning av en hovedfagsoppgave hvor studenten viser innsikt i aktuell forskning, teorier og metoder med relevans til oppgavens problemstillinger.

Arbeidet med hovedoppgaven skjer under veilegning, og det arrangeres spesielle kurs knyttet til ulike deler av hovedfagsarbeidet som f.eks. bruk av EDB, dataanalysemodeller, presentasjon og formidling av data.

Emnet for avhandlingen skal være relevant for det valgte spesialiseringsområdet.

Eksamen

To skriftlige 8-timers prøver. En prøve som omfatter vitenskapsteori, forskningsmetode og statistikk og en som omfatter rådgivning og innovasjon.

Den skriftlige 8-timers prøven i vitenskapsteori, forskningsmetode og statistikk avlegges i slutten av første semester.

Fremleggelse av hovedoppgave.

Det gis graderte tallkarakterer både til de to skriftlige eksamenene og til hovedoppgaven.

Ved fastsettelse av samlet karakter for 2. avdeling, vektet de to skriftlige eksamenene og hovedoppgaven i forholdet 1:1:2.

PROFESJONSSTUDIET I
 SPESIALPEDAGOGIKK
 (CAND.PAED.SPEC) - GAMMEL
 STUDIESTRUKTUR

2. avdeling

Høsten 1997 er siste gang det vil bli startet opp 2. avdeling under cand.paed.spec graden. Studenter som avlegger/har avlagt 2. avdeling under cand.paed.spec. graden må søke seg inn på 2.avdeling i cand.ed studiet hvis de ønsker å gå videre i studiet.

Målsetting

Studiet er yrkesorientert, og hovedvekten blir lagt på fordypning innenfor et avgrenset arbeidsområde. Studiet omfatter også en videreføring av generelle spesialpedagogiske problemstillinger.

Felles mål for 2. avdeling er:

- å kvalifisere for spesialisert virksomhet innenfor opplæring-, rådgivning,- habilitering- og rehabilitering for personer med funksjonshemninger innen rammen av barnehage, skole, voksenopplæring samt helse og sosialvesenet
- utvikle studentenes forutsetninger for å forebygge pedagogiske, personlige og sosiale problemer og forbedre livskvaliteten for personer med funksjonshemninger
- utvikle evnen til samarbeid med andre fagpersoner som har sin virksomhet rettet mot funksjonshemmede, deres nærmeste, administrative og folkevalgte organer o.a.
- stimulere til økt interesse for utviklingsarbeid og forskning innen områdene læring, opplæring og oppvekstvilkår og arbeid med personer med funksjonshemninger.

Organisering

Studiet er organisert som et heltidsstudium over 2 semestre. Størstedelen av undervisningen på 2.avdeling er lagt opp særskilt for hver studieretning, der en tar opp spesialpedagogiske, sosiale, psykologiske og medisinske problemer innenfor det spesialiseringsområdet som studieretningen kvalifiserer for. Det blir tilrettelagt for undervisning som tar opp mer generelle spesialpedagogiske tema i fellesundervisning for alle studieretningene og for noen av studieretningene i fellesskap. Studenten har selv ansvar for den faglige framdriften og det legges stor vekt på selvstudium.

Studentene kan i studieåret 1997/98 velge mellom 7 ulike studieretninger:

- audiopedagogikk
- fysisk funksjonshemning
- logopedi
- psykisk utviklingshemning
- sosiale og emosjonelle vansker
- spesifikke lærevansker
- synspedagogikk

Studieretningene inneholder obligatoriske komponenter. Det vil bli redegjort for disse i starten av studieåret.

Praksis

Praksis på hver studieretning skal tilsammen utgjøre ca. 8 uker. Dette innebærer både det man kan kalle intern praksis ved instituttet og ekstern praksis hvor studentene er utplassert i arbeidslivet. Ekstern praksis kan variere fra 3-8 uker avhengig av studieretning.

Det eksterne praksisopplegget er lagt til spesialinstitusjoner, pedagogisk-psykologisk tjeneste, kompetansesentra, førskole, grunnskole og videregående skole, voksenopplæring, barne- og ungdomspsykiatrien, hjelpemiddelsentraler og fylkesaudio- og synspedagogtjenesten samt hørselssentraler.

Instituttet benytter særlig praksissteder i Osloregionen, men praksis kan også bli lagt til andre deler av landet i mangel av relevante praksisplasser i rimelig nærhet til instituttet. Praksisen er tilpasset behovet på de enkelte studieretningene.

Den enkelte student vil få tildelt praksisplass i god tid før praksisperioden tar til. Studentene må regne med at det kan bli aktuelt med noe ekstra reising og utgifter forbundet med praksisen.

Studenter som selv ønsker ekstern praksis på andre kanter av landet, må regne med å dekke alle utgifter til reise og opphold selv.

Det skal utarbeides en rapport ved avslutningen av praksisperioden. Praksis er en obligatorisk komponent i studiet og skal vurderes med godkjent/ikke godkjent. Praksis vurderes av godkjent praksisveileder. Hver periode vurderes for seg.

En student som har fått «ikke godkjent» i praksis, har anledning til å framstille seg på nytt en gang. Ved ny framstilling i praksis, oppnevnes ny praksisveileder som skal vurdere studenten. Når denne praksisperioden er avsluttet, skal den nye praksisveilederen, i møte med faglig koordinator for den aktuelle studieenheten, fastsette den endelige vurderingen.

Praksis må være godkjent før studenten kan framstille seg for eksamen.

Veiledning og informasjon

Studentene har rett til 1 timers individuell veiledning i forbindelse med semesteropp-gaven. Hver prosjektgruppe har krav på 1.5 timers veiledning i forbindelse med eksa-mensprosjektet.

Faglig koordinator har i samarbeid med studieledelsen ansvar for den generelle praktiske gjennomføringen av studiet. Informasjon fra administrasjon og faglig koordinator vil bli slått opp på instituttets oppslagstavle i 4. etg. Studentene har ansvar for å følge med på oppslagstavlen for eventuelle endringer

av undervisningsplaner, informasjon om tidsfrister osv.

Litteratur

Pensum på 2. avdeling er ca. 4000 sider, hvorav 1000 sider selvvalgt. Dersom fellespensum for den enkelte studieretning går noe over 3000 sider, vil dette likevel ikke motregnes og salderes mot selvvalgt pensum som står fast på 1000 sider. Det selvvalgte pensum skal leveres faglig koordinator til godkjenning. Det kan gjøres dokumenterte unntak fra det ovenstående sideantall, f.eks. dersom ferdighetstrening utgjør en stor del av studiets innhold. Det vil bli opplyst om dette på de studieretningene der det er aktuelt. Det forventes at studentene kan sette seg inn i engelskspråklig litteratur og at de har et grunnlag innenfor utviklingspsykologi og læringsteori før studiestart på 2. avdeling.

Obligatoriske komponenter

Det vil bli avkrevet gjennomført og bestått obligatoriske oppgaver og obligatorisk praksis.

Eksamen

Komponentene i eksamen

Eksamen 2. avdeling i spesialpedagogikk avholdes ordinært en gang i året og består av følgende deler:

a) *Individuell semesteroppgave.* Hver student skal legge fram en skriftlig semesteroppgave med selvvalgt problemstilling knyttet til studieretningen. Det gis graderte tallkarakterer.

b) *Prosjektarbeid.* Prosjektarbeidet er et gruppearbeid og omfatter:

- Skriftlig rapport fra et prosjektarbeid.

- Muntlig framlegging av prosjektarbeidet for sensorer og medstudenter.
- En samtale med eksterne og interne sensorer med utgangspunkt i prosjektrapporten og muntlig framlegg.

Prosjektarbeidet vurderes til godkjent/ ikke godkjent.

c) *Individuell skriftlig eksamen.* Den individuelle skriftlige eksamen er gitt en varighet på 6 timer og foregår under vanlige eksamensvilkår. Det gis graderte tallkarakterer.

Vilkår for framstilling til eksamen

For å gå opp til eksamen må studenten ha deltatt i og fått godkjent obligatorisk undervisning og fått godkjent obligatoriske oppgaver og obligatorisk praksis.

For å gå opp til individuell skriftlig eksamen, må studenten i tillegg ha gjennomført og bestått semesteroppgaven. Frist for innlevering av semesteroppgaven og prosjektarbeidet, samt tidspunkt for avvikling av individuell skriftlig eksamen, fastsettes av fakultetet. Semesteroppgaven skal normalt være levert senest en måned før avviklingen av individuell skriftlig eksamen.

Karakterfastsettelse

Det gis en samlet karakter for individuell semesteroppgave og individuell skriftlig eksamen. Begge eksamenskomponenter teller likt.

Utskrift med påført resultat av samlet karakter blir utstedt etter forespørsel til fakultetet når alle deler av eksamen er gjennomført og bestått.

Ny eksamen

a) *Individuell semesteroppgave.* Dersom semesteroppgaven blir vurdert til dårligere enn 4.0 (immaturus/stryk) kan omarbeidet

eventuelt ny semesteroppgave, leveres til ny vurdering i løpet av studieåret inntil en gang og senest en måned før individuell skriftlig eksamen. Det gis ikke veiledning.

b) *Prosjektarbeid.* Dersom prosjektarbeidet blir vurdert til «ikke godkjent», får prosjektgruppen en uke til å arbeide videre med prosjektet. Deretter blir det en ny muntlig samtale med intern og eksternt sensor.

Dersom gruppen igjen får «ikke godkjent», skal hver av deltakerne gå opp til en individuell muntlig eksamen som tar utgangspunkt i prosjektarbeidets problemstilling. En student har anledning til å framstille seg på nytt inntil to ganger når det gjelder individuell muntlig eksamen. Ved slik individuell muntlig eksamen etter 2. gangs stryk ved gruppeeksamen, blir det oppnevnt nye sensorer. Tidspunktet for individuell muntlig eksamen blir fastsatt av instituttet.

c) *Individuell semesteroppgave og individuell skriftlig eksamen.* Når karakteren på individuell semesteroppgave og/ eller individuell skriftlig eksamen er dårligere enn 4.0 (immaturus/stryk), må studenten framstille seg for ny eksamen i begge eksamenskomponenter. Ved stryk på individuell skriftlig eksamen velger studenten selv om vedkommende vil levere semesteroppgaven omarbeidet, evt. med ny problemstilling eller levere den gamle om igjen. Det gis ikke veiledning ved ny eksamen.

For hvert eksamensforsøk må det oppnevnes ny sensorkommisjon.

Frister

Studenten plikter selv å gjøre seg kjent med frister for oppmelding til eksamen, frister for innlevering av semesteroppgaven samt hvor og til hvilken tid den skriftlige eksamen holdes.

Alle eksamenskomponenter må avsluttes innenfor en maksimal tidsramme på 3 år fra 2. avdelingsstudiet påbegynnes.

Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt.

Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsene. Søknad om dette sendes fakultetet.

Forbedring

Når karakteren på individuell semesteroppgave og/eller individuell skriftlig eksamen er satt til 4.0 eller bedre, gis studenten mulighet til å framstille seg til ny eksamen bestående av de to elementene individuell semesteroppgave og individuell skriftlig eksamen samlet, inntil to ganger uten også å måtte framstille seg for ny eksamen i prosjektarbeid. Studenten velger selv om vedkommende vil levere semesteroppgaven omarbeidet, evnt. med ny problemstilling eller levere den gamle om igjen. Det gis ikke veiledning i forbindelse med ny innlevering. For hvert nytt eksamensforsøk, må det oppnevnes ny sensorkommisjon.

Forsøkene kan bare skje i forbindelse med neste ordinære eksamen og innenfor en maksimal tidsramme på 3 år fra 2. avdelingsstudiet første gang ble påbegynt. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsene. Søknad om dette sendes fakultetet.

Det vises forøvrig til «Utfyllende regler om avleggelse og gjennomføring av eksamen og prøver» vedtatt i fakultetsstyret ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet, UiO, 4. okt. 1996

Studieretning: audiopedagogikk

Mål

Målet med utdanningen av audiopedagoger er å kvalifisere til spesialpedagogisk arbeid for personer med hørselsvansker og språkvansker.

Organisering

Hvert av studiets to semestre inneholder både teoriundervisning og praksis. I vårsemesteret vil en del av studiet bli organisert som valgfrie fordypningsemner, avhengig av studentenes faglige bakgrunn og spesielle interesse. Alternative fordypningsemner kan være: døvepedagogikk, tunghørt-pedagogikk og teknisk audiologi

Undervisningsformer

Studiet legger opp til undervisningsformer som varierer med emne og praktiske rammer for det enkelte fagområdet. Det legges opp til en veksling mellom rene forelesninger, seminarpregete drøftinger, gruppearbeid, videodemonstrasjoner og kasusstudier. Det forventes at studentene deltar aktivt gjennom alle faser av studiet.

Innhold

Kommunikasjon og språk

Formålet med dette studieavsnittet er at studentene skal få innblikk i språk og kommunikasjon i relasjon til språk- og hørselshemmede.

Kommunikasjonsteori, lingvistikk, språkutvikling, ulike perspektiver på språktilegnelse, tegnspråk, fonetikk, nevropsykologi, flerspråklighet.

Hørsel og hørselshemning

Formålet med dette studieavsnittet er at studentene skal få fagkunnskaper om hørsel og økt forståelse av hørselshemning i et mer helhetlig perspektiv.

Døvhets, tunghørthets, hørselshemmede i et sosialpsykologisk perspektiv, ørets og strupehodets anatomi og fysiologi, audioteknikk/tekniske hjelpemidler, audiologisk diagnostikk og tilpasning av høreapparat.

Språkvansker

Formålet med dette studieavsnittet er at studentene skal få kunnskap om de språkvansker hørsels- og språkhemmede har.

Forsinket og avvikende språkutvikling, sykdomslære, nevrologi, nevrofysiologi, afasi - årsaksforhold og følgetilstander, multihandikap, lese- og skrivevansker, migrasjonsrelaterte læreversker.

Arbeid med språk og hørselshemmede

Formålet med dette studieavsnittet er at studentene skal få kunnskap om og erfaring med ulike former for arbeid med språk- og hørselshemming.

Studentene skal også få kunnskap om og erfaring med kartlegging og helhetlig observasjon og vurdering, slik at de kan legge opp egnede spesialpedagogiske tiltak.

Ulike observasjonsmetoder, testkurs, kartlegging og diagnostisering av ulike språkvansker. Undervisning/opplæring av hørselshemmede, språkhemmede, afatikere og flerspråklige, lover og regelverk, organisering av ulike undervisnings- og opplæringstilbud, bruk av praktisk-estetiske aktiviteter og litteratur, forebyggende arbeid, rehabiliterende arbeid, datastøttet læring og alternativ kommunikasjon.

Samarbeid og rådgiving

Formålet med dette studieavsnittet er å gi innføring i rådgivningsteori, saksbehandling og forandringsstrategi (innovasjonsteori), og anvendelse av dette i praktisk spesialpedagogisk arbeid. Det er også et mål at studentene lærer å la grundige og helhetlige vurderinger ligge til grunn for rådgivning og samarbeid.

Rådgivingsteorier, konsultasjonsmodeller, kollegaveiledning, audiopedagogen som rådgiver, audiopedagogens yrkesrolle og samarbeidspartnere, rapportskriving, integreringsproblematikk, etikk, lover og regelverk.

Praksis

Studentene skal få erfaring i arbeidet med hørselshemmede samt innsikt i ulike problemstillinger og arbeidsoppgaver i dette praksisfeltet. Oppholdet på hørselssentral vil være en del av praksisopplegget for alle studenter. Ellers vil det så langt som mulig bli tatt hensyn til studentenes valg av fordypningssemne ved utplassering i praksis.

Studieretning: fysisk funksjonshemming*Mål*

Målet med utdanningen er å kvalifisere til spesialpedagogisk arbeid for personer med fysiske funksjonsvansker (bevegelsesvansker, nevromuskulære funksjonsvansker og skjulte funksjonshemninger).

Organisering

Høstsemesteret består av ca 13 uker med teoretiske studier, 3 uker ekstern praksis knyttet til spesialpedagogisk arbeid eller tilrettelegging av betingelser for fysisk funksjonshemmede.

Vårsemesteret består av ca 11 uker med teoretiske studier, 3 ukers ekstern praksis, 4 uker til utarbeiding av en prosjektoppgave og framlegging av denne (muntlig gruppeeksamen). Skrivning av semesteroppgave er lagt til slutten av høstsemesteret og begynnelsen av vårsemesteret.

Linjemøte holdes ca. en gang i måneden for studentene på studieretning: fysisk funksjonshemming. Her kan studenter og faglig koordinator drøfte faglige og organisatoriske spørsmål. En kan også ta opp saker av mer allmenn interesse for studiet og for instituttet. Forøvrig bestemmer studentene hvordan linjemøtene skal benyttes.

Undervisningsformer

Det legges opp til undervisningsformer som varierer mellom forelesninger, seminarpregete drøftinger og gruppearbeid, individuelle litteraturstudier, prosjektarbeid og rollespill.

Skriftlig egenproduksjon blant annet gjennom besvarelse av obligatoriske oppgaver, er en viktig del av studiet. Den vil gi studentene trening i å finne fram til relevant litteratur i forhold til definerte problemstillinger og vil gi trening i å lese og vurdere relevant forsknings- og oversiktslitteratur. Skriftlig framstillingsevne er dessuten en viktig ferdighet i forbindelse med samarbeid i yrkesmessig sammenheng.

Innhold

Kommunikasjon og språk

- utvikling av kommunikative ferdigheter
- kommunikasjonsvansker
- alternativ kommunikasjon og spesialpedagogiske tilnærminger

Kommunikasjonsvansker hos personer med fysiske funksjonsvansker vil stå sentralt i gjennomgangen. Tiltak vil rettes mot personer med tale- og språkvansker forårsaket av fysiske funksjonsvansker.

Fysiske funksjonsvansker

Bevegelsesvansker, nevrologiske funksjonsvansker, skjulte funksjonshemninger og alvorlige sykdommer.

- beskrivelser og årsaker, tilleggsvansker
- motoriske og sansemotoriske funksjoner
- nevrologi og nevropsykologi

En vil legge vekt på de konsekvensene fysiske funksjonsvansker kan få for utvikling og læring. Tilleggsvansker som ofte forekommer sammen med fysiske funksjonsvansker vil også vektlegges.

Hjelpemidler og tilpasninger

- enkle og avanserte hjelpemidler
- leker og materiell tilpasset fysisk funksjonshemmede
- hjelpemiddelformidling
- finansieringsordninger og søknadsprosedyrer

I tilknytning til disse temaene vil det bli organisert studiebesøk/ekskursjoner.

Bruk av datatekniske hjelpemidler og læremidler

- forutsetninger og rammer i miljøet
- tekstbehandling
- data som læremiddel for elever med oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker
- hjelpemidler for personer med håndmotoriske vansker og forflytningsvansker
- læremidler for personer med motoriske vansker
- argumentativ og alternativ kommunikasjon

Temaene vil presenteres i forelesningsform og som demonstrasjoner. Det forutsettes dessuten at studentene oppøver egenferdighet og fortrolighet med bruken av data gjennom selvstendige øvelser og undervisning.

Utarbeiding og gjennomføring av opplæringsprogram og andre tiltak

- diagnostikk og evaluering

- planlegging av tiltak for personer med fysisk funksjonsvansker
- sansemotorisk trening og tilpasset fysisk aktivitet
- praktisk-estetiske aktiviteter
- yrkesmessig attføring
- lover og regelverk

Disse temaene vil dels bli behandlet gjennom særskilte forelesninger og dels bli integrert i undervisningen om fysiske funksjonsvansker. De vil også bli behandlet gjennom praksis, ekskursjoner og prosjektarbeid.

Samarbeid, rådgivning og veiledning

- samarbeid med foresatte og andre fagfolk
- rådgivning
- veiledning
- spesialpedagogers arbeidsområder

En vil bl.a. arbeide med praktiske oppgaver for å videreutvikle studentenes forutsetninger for samarbeid med funksjonshemmede, med foresatte og med andre fagfolk.

Praksis

Hovedmålet med praksis er at studentene skal få erfaring i arbeidet med fysiske funksjonsvansker. I vårsemesteret vil det vanligvis bli lagt inn et opphold på et helsesenter. Gjennom praksis, prosjektarbeid og ekskursjoner får studentene kjennskap til funksjonshemmede personers situasjon og bruken av ulike opplæringstiltak.

Studieretning: logopedi

Mål

Målet med utdanningen er å kvalifisere til spesialpedagogisk arbeid for personer med språk- og talevansker (forsinket og avvi-

kende språk- og taleutvikling, afasi, stamming/taleflytvansker og stemmevansker).

Organisering

Hvert av studiets to semestre inneholder både teoriundervisning og praksis. Linjemøte holdes jevnlig. Her kan studenter og faglig koordinator drøfte faglige og organisatoriske spørsmål. En tar også opp saker av mer allmenn interesse for instituttet.

Undervisningsformer

Studiet legger opp til undervisningsformer som varierer med emne og praktiske rammer for det enkelte fagområde. Det legges opp til en veksling mellom rene forelesninger, seminarpregete drøftinger, gruppearbeid, videodemonstrasjoner, rollespill og kasusstudier.

Selvstudium i form av litteratur- og tidskriftstudier, kollokviearbeid og testøvelser kommer i tillegg til den timeplanlagte undervisningen.

Skriftlig selvstendig arbeid gir studentene trening i og stiller krav om å finne fram, lese og vurdere relevant oversikts- og forskningslitteratur. Den skriftlige egenproduksjonen er en viktig del av studiet.

Innhold

Kommunikasjon og språk

Kommunikasjonsteori, lingvistikk, fonetikk, nevrologi og nevropsykologi, språkutvikling, ulike perspektiver på språktilegnelse, språkets funksjon og tospråklighet.

Stemmedannelse og stemmevansker

Oppøving av egen stemme, strupehodets anatomi og fysiologi, organiske og funksjonelle stemmevansker samt laryngektomi, ytringsformer, årsaker og følgetilstander, kartlegging, logopediske

tiltak; behandling, hjelpemidler og forebyggende arbeid.

Afasi

Nevrofysiologi, sykdomslære, afasi, dysartri, taleapraksi; ytringsformer, årsaksforhold og følgetilstander, kartlegging og afasitester, rehabilitering, språk- og tale trening.

Talevansker og løpsk tale

Taleflyvansker; ulike ytringsformer, årsaksforhold og utviklingsforløp, psykologiske og sosiale følgetilstander, kartlegging, logopediske tiltak for barn og voksne; forebyggende arbeid, behandling og rådgivning

Språkvansker hos barn

Forsinket og avvikende språkutvikling, test og testevaluering, kartlegging av språkvansker, ulike modeller for språkstimulering og opplæring og alternativ augmentativ kommunikasjon, bruk av praktisk-estetiske aktiviteter og litteratur i språkstimulering, hørselshemming og audioteknikk.

Språkløydansker

Språkløydansker; utvikling, ytringsformer, årsaksforhold, kartlegging, logopediske tiltak; opplæring og forebyggende arbeid.

Samarbeid og rådgivning

Rådgivningsteorier, rådgivning, veiledning, konsultasjon, logopedens yrkesrolle, samarbeid med foresatte og andre fagfolk, lovverk.

Praksis

Studentene skal ha praksis innen hvert av fagområdene afasi, språk- og talevansker,

stamming/taleflytvansker og stemmevansker.

Studieretning: psykisk utviklingshemning

Mål

Målet med utdanningen er å kvalifisere for spesialpedagogisk arbeid for mennesker med psykisk utviklingshemning.

Organisering

Studiet består av 6 studieavsnitt samt praksis (se innhold). Linjemøter holdes jevnlig. Her kan studenter og faglig koordinator drøfte faglige og organisatoriske spørsmål.

Undervisningsformer

Undervisningsformene for studiet må sees i sammenheng med mål for studiet og det faglige innholdet studieplanen omhandler. Undervisningsformene for studiet er:

- selvstudium, inklusive selvvalgt pensum på ca. 1000 s. i tilknytning til semesteroppgave, prosjektarbeid, praksis
- forelesninger, drøftinger, gruppearbeid, evt. skriftlige treningsoppgaver.

Innhold

Idehistoriske og moralfilosofiske emner

Formålet med dette studieavsnittet er å videreføre kunnskapen om det spesialpedagogiske arbeidsfeltet fra grunnfag og å se på funksjonshemming og funksjonshemmedes rettigheter i en idehistorisk og moralfilosofisk sammenheng.

- psykisk utviklingshemning i et historisk perspektiv

- epistemologisk/kunnskapsteoretisk grunnlag for spesialpedagogiske tiltak
- kunstens beskrivelser av mennesker med psykisk utviklingshemning
- medisinsk genetikk og etiske konsekvenser
- menneskesyn, etisk refleksjon og kunnskapsutvikling

- samspill, kommunikasjon og språk (bl.a. tidlig stimulering)
- opplæring for livet (ADL, sosial trening, leseopplæring, matematikk, musikk (terapi), forming, bevegelse)
- psykisk utviklingshemmede voksne og spesialpedagogiske tiltak
- læremidler og tekniske hjelpemidler
- psykisk utviklingshemning i flerkulturelt perspektiv

Årsaksforklaringer

Formålet med dette studieavsnittet er å gi en innføring i spesialpedagogiske, medisinske og nevropsykologiske forhold med relevans til psykisk utviklingshemning og spesialpedagogisk virksomhet.

Omsorg for mennesker med psykisk utviklingshemning. Lov og regelverk.

Formålet med dette studieavsnittet er å se nærmere på juridiske forhold, lov- og regelverk, relatert til mennesker med psykisk utviklingshemning.

- psykisk utviklingshemning, definisjoner, teori og empiri
- psykisk utviklingshemning, hjerneskade, cerebral parese, autisme, medisinske syndromer og andre diagnoser som medfører psykisk utviklingshemning
- nevrologi og nevropsykologi
- psykisk utviklingshemning relatert til psykisk sykdom og psykologisk/psykiatrisk behandling
- psykisk utviklingshemning som flerhandikapp

- lov og reglement, rettsikkerhet for psykisk utviklingshemmede
- normalisering, integrering
- omsorg, tiltak og livskvalitet for mennesker med psykisk utviklingshemning i et livsperspektiv (hjem, barnehage, skole, egen bolig, institusjon, samfunn)

Psykisk utviklingshemning og spesialpedagogiske tiltak

Formålet med dette studieavsnittet er å nærme seg psykisk utviklingshemning ut fra en spesialpedagogisk og flerfaglig innfallsvinkel.

Kartlegging

Formålet med dette studiet er å gi innføring i ulike metoder for kartlegging/diagnostisering og utvikling av læreplaner for mennesker med psykisk utviklingshemning.

- psykisk utviklingshemning relatert til kunnskapsteoretiske, læringsteoretiske og utviklingspsykologiske perspektiver

- funksjonsanalyse, spesialpedagogisk diagnostisering, differensialdiagnostikk, tester, vurderingsskjemaer m.m.
- didaktikk og individuelle læreplaner

Rådgivning

Formålet med dette studieavsnittet er å gi innføring i rådgivningsteori, saksbehandling og forandringsstrategi (innovasjonsteori), og anvendelse av dette i praktisk spesialpedagogisk arbeid innenfor tverrfaglig/tverretattlig samarbeide, og i samarbeide med barn/elever, foreldre/foresatte.

- få og leve med et psykisk utviklingshemmet barn/familiemedlem
- kriseteori og mestringsstrategier
- rådgivningsteorier og konsultasjonsmodeller, rådgivningsfunksjoner
- flerfaglig samarbeid; - barnehage, skole, PPT, kompetansesentra, habiliteringstjenesten, kulturetaten, kommunale og fylkeskommunale tiltak

Praksis

Formålet med praksis er å få kunnskap om og erfaring fra det spesialpedagogiske praksisfeltet knyttet til mennesker med psykisk utviklingshemning og øving i refleksjon over forholdet mellom teoretisk og praktisk kunnskap.

Studieretning: sosiale og emosjonelle vansker

Mål

Målet med utdanningen er å kvalifisere til spesialpedagogisk arbeid for personer med sosiale og emosjonelle vansker.

Organisering

Planen er en rammeplan der det er lagt vekt på å få fram det særegne ved faget, studieinnholdet og organiseringen av studiet.

Studiet er delt inn i fem områder inklusive praksis. Det gis mulighet for avgrenset

spesialisering og fordypning gjennom valg av to prosjektarbeid.

Linjemøter blir holdt jevnlig. Her drøftes faglige og organisatoriske spørsmål. Det blir tatt beslutninger i saker som ligger innenfor linjemøtets avgjørelsesmyndighet.

Undervisningsformer

Det vil bli benyttet varierte undervisningsformer: forelesninger, gruppearbeid, individuelt arbeid, litteraturstudier, prosjektarbeid, rollespill og bruk av video.

Innhold

Sosiale og emosjonelle vansker i teori og praksis

- Innføringsperiode
- Hva er sosiale og emosjonelle vansker?
- Teoretiske referanserammer og metoder for å beskrive, kartlegge og forstå sosiale og emosjonelle vansker.
- Spesialpedagogiske konsekvenser og tiltak på individ-, gruppe- og samfunnsnivå.
- Barne- og ungdomslitteratur
- Nevrologi

Omsorgssvikt og seksuelle overgrep

- Barnevern

Prosjektarbeid (høst og vår)

Prosjektarbeidet i høstsemesteret vil bli knyttet til 2 dagers skoleovertakelse.

Rådgivning, forebyggende og problemløsende tiltak i rådgivningsperspektiv

- Observasjon, test og kartlegging
- Rådgivningsteorier og konsultasjonsmodeller
- Ulike rådgivningsroller
- Praktisk rådgivning og kommunikasjonstrening (rollespill, video)
- Kriseteori
- Innovasjon som rådgivningsstrategi

Praksis

Praksis skal i likhet med studiet forøvrig medvirke til at studentene får økt bevissthet om nødvendigheten av å ha et helhetsperspektiv på spesialpedagogisk arbeid.

Praksis skal spesielt medvirke til å utvikle bevissthet om forholdet mellom teori og praksis, stimulere til refleksjon over integreringsproblematikken og hjelpe studentene til å foreta en kritisk vurdering av eget arbeid og egen fungering.

Studieretning: spesifikke lærevansker

Mål

Målet med utdanningen er å kvalifisere til spesialpedagogisk arbeid for personer med spesifikke lærevansker (lese- og skrivevansker, matematikkvansker.) Det legges vekt på å kvalifisere for bruk av datateknologi i spesialpedagogisk arbeid for personer som har slike vansker.

Organisering

Hvert av studiets to semestre inneholder både teoriundervisning og praktiske aktiviteter. Høstsemesteret starter med to ukers forkurs for de studenter som mangler elementær grunnleggende kunnskap i bruk av datamaskin. Disse ukene blir lagt til

de to siste ukene før offisiell studiestart i høstsemesteret.

Studiet er temaorientert med forelesninger organisert både i perioder og rekker. Høstsemesteret består av grunnleggende teoriundervisning og oppøving av egenferdighet i spesialpedagogisk anvendelse av datamaskin. Denne praksisaktiviteten blir fordelt utover hele høstsemesteret.

Vårsemesteret består av teoriundervisning, spesialpedagogisk anvendelse av datamaskin, skriving av semesteroppgave, 3 uker ekstern praksis og 4 uker til prosjektarbeid.

Linjemøter holdes ca. en gang i måneden som ledes av studentene. Her kan studentene og faglig koordinator drøfte faglige og organisatoriske spørsmål og annet som er av betydning for studiet.

Undervisningsformer

Undervisningsformene i studiet vil variere mellom forelesninger, gruppearbeid, demonstrasjoner av utstyr og programmer, prosjektarbeid og individuelt arbeid på datamaskiner. Selvstendig arbeid med faglitteratur, fagtidsskrifter, kollokviearbeid og egenøvelser på datamaskin kommer i tillegg til forelesningene.

Skriftlig egenproduksjon er en viktig del av studiet. Det gir studentene trening i å finne fram til relevant litteratur i forhold til en faglig problemstilling og å vurdere relevant og anvendelige forsknings- og oversiktslitteratur.

Studentene skal skrive en semesteroppgave og en skriftlig rapport som del av et prosjektarbeid og utarbeide obligatoriske oppgaver i datateknologi.

Innhold

Utvikling og læring i relasjon til spesifikke lærevansker

Studieplaner/fagplaner

Nevropsykologi, læringspsykologi, lingvistik, persepsjon og sansemotorikk, kommunikasjon, språk- og begrepsutvikling.

- Matematikk - diagnostikk, S.A. Ostad
- Orientering om WISC-R
- Reynell

Lese- og skrivevansker/dysleksi

- Språkutvikling, lese- og skriveutvikling, årsaker til lese- og skrivevansker.
- Spesialpedagogiske tiltak for lese- og skrivevansker: diagnostisering av lese- og skrivevansker, forebygging av lese- og skrivevansker, leseforberedende aktiviteter, ulike lesemetoder.
- Datastøttet læring som hjelp for lese- og skrivevansker, tekstbehandling som hjelpemiddel for lese- og skrivevansker, bruk av ulike læreplaner.

Spesialpedagogiske tiltak for lese- og skrivevansker

- Diagnostisering og analyse av lese- og skrivevansker
- Forebygging av lese- og skrivevansker
- Leseforberedende aktiviteter
- Tilpasset opplæring på ulike skrivevansker
- Ulike lesemetoder
- Stavestrategier og staveprosesser
- Processorientert skriving
- Datastøttet læring som hjelp for lese- og skrivevansker
- Tekstbehandling som hjelpemiddel for lese- og skrivevansker
- Utarbeiding av spes.ped. opplegg med EDB som hjelpemiddel

Matematikkvansker

- Utvikling av matematikkforståelse og ferdighet, årsaker til matematikkvansker.
- Spesialpedagogiske tiltak for matematikkvansker: diagnostisering og forebygging av matematikkvansker, undervisningsprinsipper og metoder.
- Datastøttet læring som hjelp for matematikkvansker, bruk av ulike læreprogrammer.

Spesialpedagogiske tiltak for matematikkvansker

- Diagnostisering av matematikkvansker/a>
- Forebygging av matematikkvansker
- Undervisningsprinsipper og metoder
- Matematikkforberedende aktiviteter
- Tilpasset opplæring på ulike alderstrinn
- Datastøttet læring som hjelp for matematikkvansker
- Bruk av ulike læreprogrammer

Tester og undersøkelsesmateriell

- Diverse lese- og skriveprøver
- Diverse kartleggingsprøver i matematikk
- ITPA
- KOAS

Datamaskin med spesialpedagogisk tilleggsutstyr

- Standard maskinvare, tilleggsutstyr for funksjonshemmede, (brytere, alternative tastaturer, pekeskjerm, hodestyring, kunstig tale), talestøtte, kommunikasjons hjelpemidler med vekt på datatekniske løsninger feilretting og tilkobling av utstyr.

Samarbeid, rådgivning og veiledning

- Rådgivningsteorier, veiledning og konsultasjon, samarbeid med andre fagfolk og foresatte, lovverk.

Det vil arbeides med praktiske oppgaver som rollespill for å utvikle forutsetninger for samarbeid med ulike grupper fagfolk og foresatte.

Spesialpedagogisk programvare

- Utvalgte standardprogrammer og systemer, multimedia, hjelpeprogrammer for mus- og tastaturstatninger, programvare for datakommunikasjon.

Praksis

Praksis blir knyttet til det spesialpedagogiske arbeidsområdet, og det blir gitt anledning til å prøve ut datateknisk innsikt og ferdighet i forhold til spesialpedagogisk anvendelse.

Design og tilpasning av løsninger

- Innstallasjon av programvare, tastatur og muserstatning i programvare, utvikling av applikasjoner ved bruk av Parmaker, Linkway og Intercept.

Studieretning: synspedagogikk

Mål

Målet med utdanningen av synspedagoger er å kvalifisere for spesialpedagogisk arbeid med synshemmede på ulike alderstrinn innenfor barnehage, skole og helse- og sosialvesenet.

Forkurs

Undervisning i temaet om spesialpedagogisk anvendelse av datamaskin starter med et forkurs i to uker der studentene lærer elementære datatekniskferdighet knyttet til standardprogrammer, bl.a. tekstbehandling og enkel bruk av operativsystemet. Dette kurset er obligatorisk og gjelder bare for de studenter som ikke innehar denne kunnskapen fra før. Litteratur til dette kurset vil være et kompendium utarbeidet av Lage Jonsborg.

Organisering

Studiet er et heltidsstudium som omfatter 2 semestre. Hvert av studiets semestre inneholder teoriundervisning og praksis knyttet til spesialpedagogisk arbeid med tilrettelegging av opplæring for synshemmede.

Linjemøter blir holdt jevnlig. Her drøftes faglige og organisatoriske spørsmål.

Det vil bli redegjort nærmere for obligatoriske komponenter i starten av studieåret.

Undervisningsformer

Arbeidsformene i studiet vil variere mellom forelesninger, selvstudier og gruppearbeid som må sees i sammenheng med mål for studiet og det faglige innholdet studiepla-

nen omfatter. Det forventes at studentene deltar aktivt i alle faser av studiet. Selvstendig arbeid med faglitteratur og tidsskrifter er en viktig del av studiet.

Det vil i løpet av studiet bli krevd at studentene demonstrerer egenferdigheter i en del utvalgte temaer, besvarer kortsvarsoppgaver, skriver en semesteroppgave og gjennomfører et praksisrettet prosjektarbeid. Det er utarbeidet krav til dette arbeidet som studentene vil få utdelt ved studiestart. Studentene skal underveis legge frem til godkjenning et selvvalgt pensum på ca. 1000 sider i tillegg til de obligatoriske sidene i litteraturlista. En del av pensum er på engelsk.

Innhold

Rådgivning

Formålet med dette emnet er å kvalifisere studentene for rådgivning og faglig veiledning til foreldre, lærere og annet fagpersonale. Området inneholder teorier om rådgivning, konsultasjon og veiledning. Studentene vil få praktisk trening og veiledning i ulike rådgivningsroller gjennom bruk av rollespill og video.

Utredning og planarbeid

Formålet med denne delen av studiet er å kvalifisere studentene i ulike typer utredninger som deler av grunnlaget for utvikling av habiliterings- og rehabiliteringsplaner for synshemmede. Viktige temaer er:

- synssansens anatomi, fysiologi og patologi
- barnenevrologi, nevropsykologi, syn og nevrologi
- optikk for synshemmede
- prinsipper og vurderinger i kartlegging og observasjon
- pedagogisk synsprøving
- synshemmede og hørsel
- sosialt nettverk

- synspedagogisk sakkyndighet, planarbeid og didaktikk

Fagrettet tiltak

Formålet med disse emnene er å kvalifisere studentene i noen fagemner innen synspedagogikken som har betydning for opplæring, habilitering og rehabilitering av synshemmede. Utvalgte områder er:

- synshemmedes lesing og skriving
- matematikk og blinde
- synshemmede, kropp og sansemotorikk
- kulturspektiver
- mobilitet og ADL

Formålet med denne delen av studiet er å gi studentene teoretisk og praktisk kunnskap om tilrettelegging av vilkår for utvikling og læring.

- optimalisering av fysisk miljø
- hjelpemiddelformidling og informasjonsteknologi for synshemmede
- tidlig stimulering og foreldreveiledning
- kognitive konsekvenser av synshemming
- sosiale konsekvenser av synshemming

Praksis

I den tiden som er avsatt til praksis skal studentene arbeide i grupper med oppgaver knyttet til praksisfeltet.

3. AVDELING

Høsten 1997 er siste gang det vil bli startet opp 3. avdeling under cand.paed. graden.

Målsetting

3. avdelingsstudiet har som overordnet målsetting å kvalifisere for spesialpedagogiske arbeidsoppgaver innen forskning og utdanning.

Sentralt i denne sammenheng står skole- ring i ulike forskningsmetoder, forskningsformidling og bevisstgjøring av forskningsetiske spørsmål.

På grunnlag av denne skole- ringen skal studentene være i stand til å oppsøke, avklare og avgrense sentrale spesialpedagogiske forskningsoppgaver. De skal selv forberede og gjennomføre et prosjekt og skrive dette ut som hovedfagsoppgave.

Organisering

Undervisningen er organisert tematisk i følgende hovedtema:

- vitenskapsteori
- pedagogiske grunnlagsspørsmål
- forskningsmetode
- statistikk
- forskningsformidling
- planlegging og utforming av hovedfagsoppgave

Det er obligatorisk frammøte til hovedoppgaveseminar og en del øvelser knyttet til forelesningene. Det vil bli gjort nærmere rede for dette ved studiestart.

Studietiden er organisert i to studieavsnitt:

1. studieavsnitt: 1. semester (høsten 1997)
2. studieavsnitt 2. og 3. semester.

Innhold

1. studieavsnitt (Ett semester)

I dette studieavsnittet blir hovedvekten lagt på undervisning i de hovedtemaene som er nevnt foran. Studieavsnittet avsluttes med en skriftlig eksamen.

Arbeidsformer

Arbeidet er preget av teoretiske og metodiske studier. Det blir også lagt opp til å stimulere og veilede den enkelte student i valg av problemstilling for arbeidet med hovedoppgaven og metoder for å kaste lys over denne.

Undervisningen blir i hovedsak gjennomført av instituttets faste vitenskapelige personale og gis i form av oversiktsforelesninger, praktiske øvelser og utfyllende seminararbeid.

Sentralt i opplegget står hovedoppgaveseminar. I seminaret blir hovedvekten lagt på prosjektplanene for hovedfagsarbeidet som studentene skal utarbeide i løpet av semesteret (ca 4-5 sider).

I forbindelse med hovedoppgaveseminar vil studentene arbeide i mindre grupper. Hver studiegruppe vil ha en av instituttets faste stab som veileder.

2. studieavsnitt

Andre studieavsnitt (2. og 3. semester vår/høst1998)

Dette studieavsnittet omfatter planlegging, gjennomføring og utskriving av en hovedfagsoppgave. I tillegg skal studentene utarbeide en artikkel med grunnlag i forskningsarbeidet.

Studieavsnittet vil hovedsakelig være preget av konsentrert arbeid med den selvvalgte hovedoppgaven.

Vårsemesteret inneholder en samling på 1-2 uker som skal brukes til undervisning i forskningsmetode og analyseproblemer, samt organisering og skriving av hovedoppgave.

I siste semester gjennomføres en samling der bl.a. forskningsformidling og presentasjon av data er sentrale tema.

Veiledning

Det er oppnevnt et team som leder hovedfagsstudiet. Teamet har, i samarbeid

med studieledelsen, ansvaret for den faglige gjennomføringen av studiet.

I det andre studieavsnittet (2. og 3. semestret) har hver student rett til inntil 20 timer veiledning i forbindelse med hovedfagsoppgaven. For å få oppnevnt veileder må studenten kunne dokumentere deltagelse i hovedfagsseminar og innlevet prosjektbeskrivelse, samt ha avlagt og bestått eksamen i statistikk, vitenskapsteori og forskningsmetode.

Eksamen

Eksamen 3. avdeling spesialpedagogikk avholdes ordinært en gang i året og består av følgende komponenter:

a) *Individuell skriftlig eksamen i statistikk, vitenskapsteori og forskningsmetode.* Denne eksamen har en varighet på 8 timer og går over to dager med følgende oppdeling:

- 3 timers eksamen i statistikk
- 5 timers eksamen i vitenskapsteori og forskningsmetode

Det gis graderte tallkarakterer.

b) *Hovedoppgave*

Det gis graderte tallkarakterer.

c) *Faglig artikkel* skrevet med utgangspunkt i hovedfagsoppgaven som vurderes godkjent/ikke godkjent. Den faglige artikkelen skal leveres senest 3 uker etter innlevering av hovedfagsoppgaven.

Eksamen i statistikk, vitenskapsteori og forskningsmetode teller 1/3 og hovedfagsoppgaven teller 2/3 ved utregning av samlet karakter. 3. avdelingsstudiet må avsluttes innenfor en maksimal tidsramme på 4 år. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsene. Søknaden sendes fakultetet.

Ny eksamen

Ved ny eksamen, dvs dersom enten eksamenskomponent a) eller b) vurderes til dårligere enn 4,0 (immaturus/stryk) eller eksamenskomponent c) vurderes til ikke godkjent, kan studenten fremstille seg til ny eksamen i den angjeldene eksamenskomponenten. Fremstilling til ny eksamen kan skje innenfor en maksimal tidsramme på 4 år fra 3. avdelingsstudiet ble påbegynt. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsen.

Dersom den den individuelle skriftlige eksamenen er vurdert til dårligere enn 4,0 (immatures/stryk), kan ny fremstilling til eksamen skje i forbindelse med neste ordinære eksamen og inntil to ganger.

Dersom hovedfagsoppgaven blir vurdert til dårligere enn 4,0 (immatures/stryk), må omarbeidet, eventuelt ny hovedfagsoppgave leveres til ny vurdering. Det gis inntil 5 timers veiledning i forbindelse med ny innlevering. Ved 2. gangs stryk blir det oppnevnt ny sensorkommisjon.

Dersom den faglige artikkelen ikke godkjennes, får studenten anledning til å foreta de nødvendige endringer innen en rimelig frist som fastsettes av den interne sensor. Det gis normalt ikke veiledning.

Forbedring av karakter

Forbedring av karakter på en eksamenskomponent vil si å fremstille seg til ny eksamen i denne eksamenskomponenten når tidligere karakter er satt til 4,0 eller bedre (bestått).

Det gis anledning til å fremstille seg til ny individuell skriftlig eksamen (eksamenskomponent a)) alene for forbedring av karakter når hovedoppgaven enda ikke er levert for sensur. Nytt eksamensforsøk kan bare skje i forbindelse med neste ordinære eksamen.

Ved forbedring av karakter dersom alle eksamenskomponentene allerede er bestått, må alle eksamenskomponentene tas på nytt. Nytt eksamensforsøk for den individuelle skriftlige eksamen kan bare skje i forbindelse med neste ordinære eksamen. En hovedfagsoppgave som er bedømt til bestått, kan ikke innleveres på ny. Ved forbedring av karakter på hovedfagsoppgaven må ny oppgave leveres, dvs tittelen og problemstillingen må være ny. Det gis ikke veiledning ved ny innlevering. For hvert nye eksamensforsøk for begge eksamenselementene må det oppnevnes ny sensorkommisjon.

4. AVDELING

Det vil være opptak til 4. avdeling under cand.paed.spec graden to ganger til; 1997 (med studiestart vår 1998) og høsten 1998 (med studiestart vår 1999).

Opptak til studiet/forkunnskaper

Opptak til 4. avdeling krever fullført 2. avdeling og 3. avdeling i spesialpedagogikk eller tilsvarende utenlandsk utdanning

Målsetting

Studiet sikter mot å kvalifisere kandidatene til spesialpedagogisk arbeid innenfor følgende hovedområder:

- undersøkings- og rådgivningsarbeid
- innovasjons- og utviklingsarbeid

Organisering

Studiet går over to semestre.

Det første semestret har mye organisert undervisning, mens det andre semestret er preget av selvstendig studium og prosjektarbeid.

De to hovedområdene rådgivning og innovasjon har sammen vektlegging, og er bygd opp slik at de gjensidig skal støtte hverandre teoretisk og praktisk.

Det er obligatorisk frammøte til alt gruppearbeid, samt gjennomgang og arbeid med ulike tester.

Innhold

Rådgivningsteorier

Det er en forutsetning at studentene på forhånd har satt seg inn i de mest sentrale rådgivningsteoriene. I dette kurset vil det bli lagt vekt på å se ulike rådgivningsteorier i forhold til hverandre.

Rådgivningsmetoder

Metodekurset omfatter de grunnleggende fasene i rådgivning. Dette gjelder involveringsfasen, kartleggingsfasen, bevisstgjøringen av egen situasjon og måldefinisjonsfasen, samt handlings- og tiltaksfasen. Innenfor hver fase blir rådgiveren stilt overfor ulike krav, fra å observere og gi hjelp til nyorientering, til å reflektere tilbake til klienten. Det vil her bli lagt vekt på praktiske øvelser og trening. Prosessen vil primært bli sett ut fra en problemløsningsmodell. Fagetiske problemstillinger vil bli drøftet underveis.

Kurset vil også omfatte konsultasjon som metode. I tilknytning til denne delen av studiet skal studentene skrive en rapport der egne valg i rådgivningsfeltet blir drøftet. Selvvalgt pensum skal grunngis i denne sammenhengen.

Test og observasjon

I testkurset tar en sikte på gi trening i bruk av tester som er særlig aktuelle i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste. Det vil spesielt bli arbeidet med WISC-R. Ved siden av å gi praktisk trening i enkelte sentrale tester vil det

bli gitt orientering om en rekke tester som kan være aktuelle å bruke i ulike rådgivningssammenhenger.

Etter eget ønske vil det bli gitt anledning til fordypning i ulike tester og observasjonsmetoder. Det vil bli lagt vekt på å drøfte pedagogiske konsekvenser av de psykologiske undersøkelsene.

Helhetsperspektiv - trening med utgangspunkt i konkrete saker

I siste delen av kurset vil det bli lagt vekt på å gi et helhetsperspektiv omkring rådgivningsprosessen. Det vil bli arbeidet med analyse og tolkning av psykologiske prosesser og utvikling av egen rådgiverstil.

Innovasjons- og utviklingsarbeid

Målsettingen med innovasjonsdelen i 4. avdelingsstudiet er å gi studentene kunnskaper om planlegging, gjennomføring og vurdering av grunngitte endringer i utdanningssystemet.

Det blir lagt vekt på innsikt i forandrings- og ledelseprosesser for at kandidatene skal utvikle seg til selv å kunne drive innovasjonsarbeid, og til å kunne lede og veilede andre i å drive slik virksomhet på ulike områder.

Det teoretiske studiet er organisert i fire kursrekker i vårsemestret:

Organisasjon og ledelse

Det blir lagt vekt på hva organisasjon og ledelse har å si i forbindelse med innovasjonsarbeid. Ulike ledelses- og organisasjonsfilosofier blir behandlet, sammen med teoretisk og praktisk kunnskap om ledelse, organisasjonsutvikling og innovasjon.

Det blir lagt vekt på kunnskaper om prosesser og spesielle problemer i samband med implementering og spredning av ideene i innovasjonen.

Evaluering og innovasjonsarbeid

Denne kursrekken forutsetter kunnskaper i vitenskapsteori og forskningsmetode tilsvarende kravene på 3. avdeling i spesialpedagogikk. Det blir lagt vekt på kunnskaper om systematikk, teknikker og spesielle problemer i forbindelse med evaluering av innovasjonsarbeid.

Læreplanutvikling

Det blir lagt vekt på kunnskaper om hva verdivalg har å si som grunnlag for læreplaner, og om systematikk og design for læreplanutvikling. Det blir fokusert på bruk av læreplaner og individuelle læreprogram som middel til fornyelse i pedagogisk sammenheng.

Innovasjonsrapporten

Studenten skal gjennomføre et praktisk innovasjonsprosjekt og legge fram en rapport om dette. Arbeidet med innovasjonsprosjektet kan starte i vårsemestret. Det er satt av ca 10 studieuker til planlegging, gjennomføring og rapportering. Det blir stilt de samme faglige krav som for en hovedoppgave når det gjelder systematikk, indre logikk, drøfting, referansesystem m.m.

Rapporten bør være på mellom 20 og 40 sider.

Innholdet i innovasjonsrapporten bør omfatte følgende fire komponenter:

- situasjonen før innovasjonen
- innovasjonen (ide og gjennomføringsplan)
- hendingsforløpet
- vurdering

Veiledning

Studentene har rett til 10 timers veiledning under arbeidet med innovasjonsprosjektet.

Eksamen

Eksamen 4. avdeling spesialpedagogikk avholdes ordinært en gang i året og består av følgende komponenter:

a) *Individuell skriftlig 6 timers eksamen i rådgivning* som avholdes etter første semester (vår). Det gis graderte tallkarakterer. Deretter en muntlig eksamen som kan justere resultatet fra resultatet fra den skriftlige besvarelsen. For å få gå opp til eksamen må kandidaten ha deltatt i, og fått godkjent, obligatorisk undervisning, samt ha gjennomført og bestått interne prøver.

b) *Innovasjonsrapport* som leveres etter annet semester. Det gis graderte tallkarakterer. For å kunne levere innovasjonsrapporten må den individuelle eksamenen i rådgivning være bestått.

Rådgivningseksamen og innovasjonsoppgaven teller likt ved utregning av samlet karakter. 4. avdelingsstudiet må avsluttes innenfor en maksimal tidsramme på 3 år. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsen. Søknaden sendes fakultetet.

Ny eksamen

Ved ny eksamen, dvs dersom enten eksamenskomponent a) eller b) vurderes til dårligere enn 4,0 (immaturus/stryk), kan studenten fremstille seg til ny eksamen i den angjeldene eksamenskomponenten.

Dersom den individuelle eksamen i rådgivning er vurdert til dårligere enn 4,0 (immatures/stryk), kan ny fremstilling til eksa-

men skje i forbindelse med neste ordinære eksamen og inntil to ganger.

Dersom innovasjonsrapporten blir vurdert til dårligere enn 4,0 (immatures/stryk), må omarbeidet, eventuelt ny innovasjonsrapport leveres til ny vurdering. Det gis inntil 3 timers veiledning i forbindelse med ny innlevering. For hvert nye eksamensforsøk blir det opprettet ny sensorkommisjon.

Fremstilling til ny eksamen må skje innenfor en maksimal tidsramme på 3 år fra 4. avdelingsstudiet ble påbegynt. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene gjennomføres på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsen. Søknad sendes fakultetet

Forbedring av karakterer

Ved forbedring av karakter, dvs. dersom eksamenskomponentene samlet er vurdert til 4,0 (bestått) eller bedre, gis studenten mulighet til å gå opp til ny eksamen inntil to ganger. Ved denne eksamenen anses individuell eksamen i rådgivning og innovasjonsrapporten som en helhet, og den nye eksamen må bestå av begge komponenter. Nytt eksamensforsøk for den individuelle skriftlige eksamenen kan bare skje i forbindelse med neste ordinære eksamen. En innovasjonsrapport som er bedømt til bestått, kan ikke innleveres på ny. Ved forbedring av karakter på innovasjonsrapporten, må ny rapport leveres, dvs tittelen og problemstillingen må være ny. Det gis ikke veiledning. For hvert nye eksamensforsøk for begge eksamenselementene må det oppnevnes ny sensorkommisjon.

Fjernundervisning

GRUNNFAG I SPESIALPEDAGOGIKK

Formålet med studiet er å imøtekomme det store behovet for spesialpedagogisk utdanning i skolen. Studiet er bygd opp av moduler og er organisert som skolebasert etter og videreutdanning for lærere og ledere i skolen. Studiet forutsettes å være skolebasert og praksisrettet. Lærere og andre interesserte bør derfor ha kontakter med praksisfeltet.

Studiet består av Spesialpedagogikk I og Spesialpedagogikk II.

SPESIALPEDAGOGIKK I

(10 vekttall/1. halvdel) har følgende moduler: (10 vekttall/1. halvdel) har følgende moduler.

- Modul 1: Elev - lærer - skole
- Modul 2: Planlegging, oppfølging og samarbeid
- Modul 3: Funksjonshemming i samfunnsperspektiv
- Modul 4: Særlige vansker som hemmer læring og utvikling
- Tilvalgsmodul 1: Fremmedspråklige elever i videregående skole
- Tilvalgsmodul 2: EDB i spesialpedagogisk arbeid

SPESIALPEDAGOGIKK II

10 vekttall/ 2. halvdel har følgende moduler:

- Modul 5: Spesialpedagogikk som fornyingsarbeid

- Modul 6: Spesialpedagogiske arbeidsmåter
- Modul 7: Generelle lærevesker
- Modul 8: Lese- og skrivevesker
- Modul 9: Sosiale og emosjonelle vansker
- Modul 10: Egenpraksis under veiledning

Det er utviklet egen studielitteratur, video-grammer, TV-programmer m.m. til hver enkelt modul. Fjernundervisningen kombineres med samlinger regionalt og lokalt. Statens Utdanningskontorer deltar i gjennomføringen av utdanningen.

Studenter som gjennomfører alle modulene, kan gå opp til avsluttende kompetansegivende eksamen. Det er også mulig å ta enkeltmoduler som etterutdanning uten å gå opp til eksamen. Bestått eksamen i Spesialpedagogikk I og Spesialpedagogikk II godskrives som Spesialpedagogikk grunnfag.

Studietilbudet er et nasjonalt samarbeidsprosjekt mellom Universitetet i Oslo, tidligere Sogndal lærarhøgskule, tidligere Bodø lærerhøgskole, Norsk fjernundervisning og Kirke-, utdannings og forskningsdepartement.

Formelle krav

For å ta eksamen må man være immatrikulert ved et universitet eller en vitenskapelig høgskole i Norge.

For nærmere opplysninger om studietilbudet ta kontakt med

Institutt for spesialpedagogikk
Boks 1140, Blindern
0316 Oslo
Tlf. 22858059

Studietilbud utenfor profesjonsstudiet

MASTERGRAD/MASTER OF
PHILOSOPHY IN SPECIAL EDUCATION

Opplegg

Institutt for spesialpedagogikk tar hver høst (fra og med høsten 1996) opp et kull på Mastergradstudiet. Studiet er spesielt rettet mot studenter fra utviklingsland og Øst-Europa. Studiet er et heltidsstudie og har en varighet på 2 kalenderår (24 måneder).

Forutsetninger/opptakskrav

Det forutsettes BA, BED i spesialpedagogikk, minst 3 års yrkespraksis i spesialpedagogikk og bestått engelsk språkstest med minst 550 poeng på TOEFL-skalaen (Test of English as a Foreign Language) eller oppnådd minst 6.0 på IELTS (International English Language Testing System).

Kvalifiserte lærere som i tillegg har en utdanning i spesialpedagogikk tilsvarende Bachelor-nivå og 3 års yrkespraksis, og som tilfredsstillende nevnte språkkrav kan også komme i betraktning.

Mål

Målet med kurset er å:

- overføre innsikt i anvendelse av prinsipper og metoder i utdanning og habilitering/rehabilitering av personer med særskilte behov i alle aldersgrupper i og utenfor klasserommet.
- sørge for at kandidatene har grundig kunnskap om samfunnsvitenskapelig metode og teori, samt forskningsmetoder i spesialpedagogikk, samt gjennomføring av et forskningsarbeid.

- kvalifisere kandidatene for å utvikle videre det spesialpedagogiske fagområdet i deres hjemland

Organisering

Undervisningen skjer på engelsk. Kurset er organisert etter «sandwich» prinsippet med et forberedende prosjekt i hjemlandet, forelesning og seminar i Norge, avsluttet av en periode med innsamling av primærdata i hjemlandet. Studentene kommer tilbake til Norge i en avsluttende periode for å skrive hovedoppgaven og gå opp til avsluttende eksamen.

Eksamen

Kandidatene vurderes på grunnlag av muntlig eksamen, et forprosjekt, 2 semesteroppgaver, hovedoppgave, en avsluttende samtale om hovedoppgaven, samt muntlig eksamen.

Toårig studium i tolking for døve, døvblitte og døvblinde

OPPTAK TIL STUDIET/FORKUNNSKAPER

- generell studiekompetanse (tre-årig videregående skole, linje almennfag eller tilsvarende)
- kommunikative ferdigheter i tegnspråk (opptaksprøve)
- normalt syn, hørsel og bevegelighet
- det forutsettes ferdighet i tastaturbehandling, eller at studenten tilegner seg disse 1. semester.

MÅLSETTING

Målet med utdanningen er å gi grunnleggende kunnskaper om og ferdigheter i tolking av språklige meddelser til og fra døve, døvblinde og døvblitte med vekt på sentrale disipliner som språkvitenskapelige elementer, ikke-verbal kommunikasjon, leksikon og grammatikk og analyse av tegnspråktekster. Studiet skal også gi studentene innsikt i språksituasjonen i Norge og Norden, samt gi studentene kunnskaper om de etiske og juridiske aspekter ved tolkeyrket.

ORGANISERING

Studiet er organisert som et fulltidsstudium over to år (40 vektall)

Undervisningen vil veksle mellom forelesninger, trening i språklaboratorium og praktisk tolketrening. Noen delemner vil ha de samme betegnelse i studiets første og annet år. Innholdet i delemnene vil imidlertid bli forskjellig, i og med at store deler av andre studieåret utgjør fordypninger. Som et eksempel kan nevnes at innenfor delemnet tolkeprosessen (tolke-teori) vil forelesningenes innhold være avhengige av den brukergruppen (døve, døvblitte, døvblinde) det skal tolkes for.

INNHold 1. ÅR

Studiets 1. år tar sikte på å gi studentene basale, teoretiske kunnskaper om de forskjellige brukergruppene og en grunnleggende innføring og ferdighetstrening i de kommunikasjonsmetoder som brukes.

Hovedområder

Døve, døvblinde og døvblittes situasjon i samfunnet

Delemner

- brukergruppens situasjon
- miljøet, kultur og organisasjoner

- konsekvenser av syns- og hørselstap
- tekniske hjelpemidler
- lovverk etc relatert til brukergruppen

Språk og kommunikasjon

Studieemnet skal gi studentene en teoretisk innføring i aspekter ved språk og kommunikasjon som er relevante for deres framtidige yrkesutøvelse.

Delemner

- språkvitenskapelige elementer
- ikke-verbal kommunikasjon
- aspekter innenfor sosiolingvistik
- forholdet mellom tale- og skriftspråk
- ulike kommunikasjonsformer blant døve, døvblitte og døvblinde
- tegnspråkernes status i Norden

Tegnspråk

Studieemnet skal øke studentenes kunnskaper om tegnspråk generelt og norsk tegnspråk spesielt

Delemner

- leksikon og grammatikk
- transkripsjon av tegn og hele ytringer
- analyse av tegnspråktekster
- blandingsformer
- håndalfabet (bl. a. norsk og internasjonalt)

Norsk

Studieemnet skal øke studentenes kunnskaper om norsk tale- og skriftspråk slik at studentenes aktive og passive språk blir mer nyansert og presist.

Delemner:

- språksituasjonen i Norge
- dialekter
- taleøvelser/stemmebruk
- logikk
- en og flertydigheter i tale og skriftspråket
- språkform- og stil

- prinsipper for utvelgelse av momenter og trening i beskrivelse av disse
- ledsaging, teori og praksis
- mobilitets-teknikker
- bruk av tekniske hjelpemidler

Tolketeori

Studieemnet skal gi studentene en teoretisk bakgrunn for å forstå de prosesser som skjer i en tolkesituasjon.

Delemner:

- konsentrasjonsøvelser
- teoretiske prinsipper for hukommelse
- oversettelsesteori
- tolkeprosessen

Yrkesrolle/etikk

Studieemnet skal gi studentene kunnskaper om de etiske og juridiske aspekter ved tolkeyrket.

Delemner:

- tolkens yrkesrolle
- taushetsplikt og yrkesetiske retningslinjer
- den offentlige tolketjeneste
- tolkeorganisasjoner

Beskrivelse, ledsaging, mobilitet, tekniske hjelpemidler

Studieemnet skal gi studentene kjennskap til de prinsipper som ligger til grunn for utvelgelse av relevante momenter ved beskrivelse. Studentene skal få en teoretisk forståelse og en praktisk erfaring med mobilitet inkludert ledsaging.

Delemner:

Tolking

Studentene skal få kunnskap om, og praktisk trening i tolking til/fra alle brukergruppene (døv, døvblinde, døvblitte).

Studentene skal få trening i de kommunikasjonsmetodene og de kombinasjonene av disse som brukes til å synliggjøre det norske tale/skriftspråket (en-språklig tolking) og trening i oversettelse mellom to språk (tegnspråk/norsk)

Det omfatter konsekutiv, resymé- og simultantolking tilpasset en eller flere mottakere og i forskjellige tolkesituasjoner.

Delemner:

- tospråklig tolking (tegnspråk til tale og tale til tegnspråk)
- tegnspråk i begrenset synsfelt
- taktilt tegnspråk
- håndalfabeter
- tydelig tale
- punktskrift
- tegn som støtte til munnavlesning (TSS)

INNHold 2. ÅR

Studiets 2. år vil være en videreføring av metodiske og språklige elementer, som vil gi studentene muligheter til fordypning og profesjonalisering innenfor forskjellige tolkeområder- emner og/eller til forskjellige tolkebrukere.

Hovedområder

Tegnspråk

Studieemnet skal øke studentenes kunnskaper om, og videreutvikle deres ferdigheter i norsk tegnspråk.

Delemner:

- grammatikk
- transkripsjon
- fagterminologi
- nordiske tegnspråk - innføring
- trening i egen tegnspråkferdighet gjennom praktiske øvelser og trening i avlesning gjennom analyse av tegnspråktekster

Norsk

Studieemnet skal videreutvikle studentenes reseptive og produktive ferdigheter i norsk tale- og skriftspråk som grunnlag for en mest mulig nyansert og korrekt tolking.

Delemner:

- språksituasjonen i Norden og nordiske talespråk
- typer av prosa
- språkbruksanalyse
- sosiolekt
- stil- og genrebrudd

Tolketeori

Studieemnet skal øke studentenes kunnskaper om tolkeprosessen og videreutvikle deres ferdigheter i oversettelse mellom to språk

Delemner:

- auditiv og visuell hukommelsestrening
- oversettelsesteori
- tolkeprosessen
- tolketeknikker

Yrkesrolle/etikk

Studieemnet skal bidra til å bevisstgjøre studentene på yrkesrollen i et samfunns- perspektiv. Studentene skal få viten om og trening i hvordan yrkesskader kan forebygges.

Delemner:

- yrkesskader, avspenning
- psykososiale forhold
- organisering av tolketjenesten

Tolking

Studieemnet skal i del 2 øke studentenes kunnskaper om og ferdigheter i tospråklig tolking. Studentene skal under dette studieemnet gis mulighet til valgfri fordypning: spesialisering innenfor bestemte tolkeområder (f.eks.: undervisnings- retts- geistelig- sosialtolking) og/eller tolking til bestemte brukergrupper (døve- døvblitte- døvblinde).

Delemner:

- tolking til talespråk - (undervisnings-, retts-, geistelig-, sosialtolking)
- tolking til tegnspråk - undervisnings-, retts-, geistelig- sosialtolking
- tolking til døvblinde - skrive TSS- tolking)
- tolking til døvblinde - (TS i begrenset synsfelt, TS taktil, håndalfabeter, kombinasjonsformer

OBLIGATORISKE KOMPONENTER

For å kunne gå opp til eksamen, må interne prøver og ekstern praksis være gjennomført og bestått

Interne prøver

De interne prøvene må være godkjent før studentene kan avlegge de enkelte eksamenskomponentene.

Ekstern praksis

Studentene skal totalt ha fem ukers ekstern obligatorisk praksis med veiledning i løpet av første studieår. Praksisen organiseres med en ukers observasjonspraksis og fire ukers treningspraksis.

Studentene skal totalt ha syv ukers ekstern obligatorisk praksis med veiledning i løpet av andre studieår.

Studentene må være forberedt på at praksisstedene både i første og andre studieår kan være geografisk spredt og medføre kveld, helg og døgnopphold.

Den eksterne praksisen vurderes til godkjent/ikke godkjent. Ekstern praksis må være godkjent for at kandidaten skal kunne avlegge individuell skriftlig eksamen.

En student som ikke har fått godkjent ekstern praksis, har anledning til å fremstille seg på nytt i praksis en gang. Ved ny fremstilling oppnevnes ny praksisveileder som skal vurdere studenten. Når praksisperioden er avsluttet, skal de nye praksisveilederne, i møte med faglig koordinator for tolkestudiet, fastsette den endelige vurderingen.

EKSAMEN

Storfag i tolking for døvde, døvblitte og døvblinde består av følgende komponenter:

1. Praktisk individuell eksamen i:

- punktskrift
- skrivetolking
- tolking for døvblitte (TSS)
- tolking for døvblinde (tegnspråk taktilt, tegnspråk i begrenset synsfelt)

Delene under eksamenskomponent en avholdes i løpet av første studieår, eller i tredje studiesemester, og vurderes godkjent/ikke godkjent.

2. Praktisk individuell eksamen i:

- tolking fra tegnspråk til talespråk
- tolking fra talespråk til tegnspråk

Delene under eksamenskomponent to avholdes i løpet av andre studieår, og vurderes godkjent/ikke godkjent.

3. Prosjektarbeid organisert som gruppearbeid, og som skal omfatte:

- en skriftlig rapport
- en muntlig fremlegging for medstudenter og sensorer

Prosjektarbeidet skal leveres i andre semester av andre studieår innen frist fastsatt av instituttet, dog ikke senere enn en måned før avviklingen av den individuelle skriftlige eksamen (eksamenskomponent 4). Prosjektarbeidet vurderes godkjent/ikke godkjent.

4. Individuell skriftlig 6-timers eksamen.

Eksamen avholdes i slutten av siste semester, og vurderes med graderte tallkarakterer.

Før kandidaten kan avlegge individuell skriftlig eksamen (eksamenskomponent 4) må interne prøver, ekstern praksis og eksamenskomponentene under pkt. 1 og 3 være avlagt og godkjent.

Karakterutskrift gis på anmodning når alle deler av eksamen er avlagt og bestått.

Ny eksamen/forbedring av karakter

Eksamenskomponent 1 og 2

Hvis en student på ett eller flere deler av de praktisk individuelle eksamenskomponentene blir vurdert til «ikke godkjent», gis studenten mulighet til å gå opp til ny eksamen i den eller de delene dette gjelder inntil to ganger. Fremstilling til ny eksamen skjer

normalt i forbindelse med neste ordinære eksamen og innenfor en tidsramme på fire år fra tolkestudiet ble påbegynt. Oversittes denne fristen, må begge eksamenskomponentene tas på nytt. Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsene. Søknad sendes fakultetet.

Studenten har et tilbud om 10 timer veiledning i perioden frem til ny eksamen. Studenten har selv ansvar for å ta kontakt med instituttet hvis veiledning ønskes. Ekstern veileder skal godkjennes av instituttet.

Eksamenskomponent 3

Dersom prosjektarbeidet blir vurdert til "ikke godkjent", får prosjektgruppen en uke til å arbeide videre med prosjektet. Deretter blir det ny muntlig samtale med intern og ekstern sensor. Dersom gruppen igjen får "ikke godkjent", skal hver av deltagerne gå opp til en individuell muntlig eksamen som tar utgangspunkt i prosjektarbeidets problemstilling. Ved slik individuell muntlig eksamen blir det oppnevnt nye sensorer. Instituttet fastsetter tidspunktet for individuell muntlig eksamen. Hvis individuell muntlig eksamen legges til etter tidspunktet for individuell skriftlig eksamen, vil den sistnevnte ikke bli sensurert hvis kandidaten blir bedømt "ikke godkjent" på individuell muntlig eksamen.

Eksamenskomponent 4

Hvis kandidaten på individuell skriftlig eksamen oppnår karakteren immaturus/stryk, eller ønsker å forbedre sin karakter gis han/hun mulighet til å fremstille seg til ny eksamen inntil to ganger. Det gis ikke veiledning. Fremstilling til ny eksamen kan bare skje i forbindelse med neste ordinære eksamen og innenfor en maksimal tidsramme på fire år fra tolkestudiet ble påbegynt. Oversittes denne fristen, må alle eksamenskomponentene tas på nytt.

Når særlige grunner foreligger, kan det gis dispensasjon fra fristbestemmelsen. Søknad sendes fakultetet.

Grunnfag tegnspråk

OPPTAK TIL STUDIET/FORKUNNSKAPER

Faget krever primærpråklig kompetanse i tegnspråk for studenter som er døve primærbrukere eller som er hørende med morsmålskompetanse i tegnspråk. Det arrangeres en opptaksprøve for å teste søkerens ferdigheter i tegnspråk. Inntil 1/3 av studentkullet kan være hørende. Det kreves gjennomført et førstesemesterstudium (lingvistikkvarianten, eventuelt en annen variant supplert med forprøve i lingvistikk). Gode norskkunnskaper og lesekunnskaper i engelsk er en forutsetning for å gjennomføre studiet. Det tas opp maksimum 20 studenter på studiet.

MÅL

Målet er å gi grunnleggende lingvistiske kunnskaper om norsk tegnspråk, med vekt på sentrale disipliner som språksymbolers oppbygning, morfologi og syntaks, og gi en bredere orientering i faget hvor også samfunnsmessige, kulturelle og historiske sider ved språkstudiet tas opp.

ORGANISERING

Studiet er organisert som et fulltidsstudium. Undervisningen gis på tegnspråk, men i noen sammenhenger på norsk tolket til tegnspråk.

Undervisningen er å anse som en del av fagets pensum, og den er obligatorisk. Det forutsettes at studentene deltar aktivt i undervisningen som gis i form av forelesning og seminar.

Faget er bygget opp som to semesterremner (2 x 10 vektall), a) Semesterremne i tegnspråk og b) grunnfagstillegg i tegnspråk. Det første (10 vektall) avsluttes

med eksamen. De studentene som ønsker å gå videre, vil bygge på med et grunnfagstillegg (10 vekttall) med eksamen.

I løpet av studietiden på grunnfagstillegget er det lagt inn en semesteroppgave. Temaet for semesteroppgaven formuleres av student. Faglærer gir veiledning på problemstilling. Oppgavens omfang skal være på inntil 20 sider (eventuelt et videoopptak på tegnspråk på ca. 30 minutter) og tilsvare ca. 3 ukers heltidsarbeid.

Studentene kan regne med et begrenset antall individuelle veiledningstimer samt gruppeveiledning i seminarform.

INNHold

Semesteremne i tegnspråk

Tema 1: Innføring (vektall 2)

- Forskjeller og likheter mellom tegnet og talt språk
- Forholdet mellom verbal og ikke-verbal kommunikasjon
- Sosiolingvistisk innføring: Hvem er döv/tegnbruker?
- Generell og norsk tegnspråkhistorie
- Metoder i tegnspråkrelevant forsknings- og utviklingsarbeid

Tema 2: Fonologi / leksikon (vektall 3)

- Klassisk modell av tegns oppbygning
- Ulike metoder for å notere tegn
- Transkripsjonsøvelser
- Oversikt over andre modeller
- Non-manuelle komponenter
- Etymologi og ikonisitet
- Historisk forandring og nydanning
- Tegnforråd og tegnordbøker

Tema 3: Morfologi (vektall 3)

- Pronomener og pronominal peking
- Substantiv/verb-par
- Distribusjon
- Proformer
- Non-manuelle komponenter med adjektival/adverbial funksjon
- Referanse med henblikk på rom og tid

Tema 4: Kultur, samfunn og historie (vektall 2)

- Døvehistorie (døves levekår og undervisning)
- Døve i litteraturen
- Organisasjonsliv
- Andre lands tegnspråk
- Fortellertradisjon
- Person- og stedstegn
- Dialekter og sosiolekter
- Tegnspråkpoesi

Grunnfagstillegg i tegnspråk

Tema 5: Syntaks (vektall 4)

- Setningsledd
- Ulike setningstyper
- Nonmanuell ledd- og setningsmarkering
- Kongruens
- Transkripsjonsøvelser

Tema 6: Tekst og semantikk (vektall 3)

- Grensemarkører
- Turtakingssignaler
- Deiktisk og anaforisk referanse
- Stil
- Synsvinkel
- Innføring i semantikk
- Oversettelsesteori og -øvelser

Tema 7: Barnetegnspråk/døves tospråklighet (vektall 3)

- Alment om språkutvikling
- Døve barns tegnspråkutvikling
- Alment om tospråklighet
- Hvordan fungerer tegnspråk og norsk for døve?
- Tospråklig døveundervisning
- Orientering om blandingsformer av tegnet og talt språk

EKSAMEN

Grunnfaget er delt i to semesteremner hvert avsuttet med eksamen. Betingelsen for å gå opp til eksamen er at studenten har deltatt i minst 75 prosent av undervisningstiden. For å gå opp til eksamen i grunnfagstillegget må eksamen i semesteremne være avlagt og bestått.

Semesteremne i tegnspråk

Eksamen i semesteremne i tegnspråk består av:

- En individuell 6-timers skriftlig eksamen med graderte tallkarakterer.
- En individuell muntlig eksamen som kan justere karakteren fra 6-timers prøven med inntil 3 tideler

Den skriftlige eksamen for semesteremnet kan eventuelt være i form av en hjemmeoppgave, eller etter søknad i for av en 6-timers prøve med video på tegnspråk.

Grunnfagstillegg i tegnspråk

Eksamen i grunnfagstillegg i tegnspråk består av:

- En individuell 6-timers skriftlig eksamen med graderte tallkarakterer.
- En individuell muntlig eksamen som kan justere karakteren fra 6-timers prøven med inntil 3 tideler
- En individuell semesteroppgave som skal være knyttet til et av temaene i studiet

Den skriftlige eksamen for grunnfagstillegget kan eventuelt være i form av en hjemmeoppgave, eller etter søknad i form av en 6-timers prøve med video på tegnspråk.

Den muntlige prøven tar utgangspunkt i den individuelle 6-timers eksamen (evt. hjemmeoppgaven) og i pensum.

Semesteroppgaven skal besvares skriftlig eller ved bruk av video på tegnspråk (sammen med en skriftlig innholdsfortegnelse og et skriftlig sammendrag).

Individuell skriftlig eksamen (evt. hjemmeeksamen) med justering fra muntlig eksamen og semesteroppgaven teller likt i karakteren for grunnfagstillegget.

Samlet grunnfagskarakter

I den endelige grunnfagskarakter teller de to delene, semesteremne og grunnfagstillegg likt.

Mellomfag tegnspråk

Mellomfag tegnspråk består av grunnfag tegnspråk pluss et to-semester, halvtids påbyggingsstudium normert til 10 vt. ut-

over grunnfaget. Påbyggingsstudiet kalles mellomfagstillegget. Det er ikke mulig å ta eksamen i fullt mellomfag i samme semester.

OPPTAK

- 1) Bestått eksamen fra Examen philisophicum
- 2) Bestått eksamen fra forprøve i fonetikk og lingvistikk
- 3) Bestått eksamen i grunnfag tegnspråk

Det vil bli tatt opp maksimum 20 studenter.

MÅL

Målet er å videreføre og utdype kunnskaper fra grunnfaget, og slik utvikle evnen til kritisk analyse.

ORGANISERING

Studiet er organisert som et deltidsstudium over ett år. Det vil normalt bli gitt 2-3 timer undervisning i uken. Undervisningen gis på tegnspråk, og i noen sammenhenger på norsk tolket til tegnspråk.

Studietilbudet gis ikke hvert år. Hvorvidt studietilbudet gis, vil avhenge av student- og lærersituasjonen. Mellomfag tegnspråk skal alternere med grunnfag tegnspråk. Grunnfag tegnspråk vil gis oftere enn mellomfaget.

UNDERVISNINGSFORMER

Undervisninger er en kombinasjon av forelesninger og seminarer. Det forutsettes at studentene deltar aktivt i undervisningen gjennom gruppearbeid, seminarinnlegg og plenumsdiskusjoner. Undervisningen er obligatorisk. Studentene skal i tillegg forfatte en semesteroppgave.

INNHold

Mellomfagstillegget gir utdypende kunnskaper i forhold til grunnfaget.

Mens grunnfaget omfatter mange forskjellige tema innenfor lingvistikk, tospråklighet, språkutvikling, kultur og historie, er mellomfagstillegget konsentrert om 3 komponenter. Minst en av komponent I og II skal være fonologi, morfologi, leksikon eller syntaks. Komponent III er seminar med oppgaveskriving.

Komponent I og II

Innholdet i komponent I og II vil kunne variere fra år til år. Grunnen til variasjon skyldes bl.a. at området er i stadig utvikling. Det vil omfatte emner som fonologi (f.eks. videreføring av alternative modeller for tegnstrukturen, historisk forandring), morfologi (f.eks. typologi, tegndanning, modifikasjon, polysyntetiske tegn), leksikon (f.eks. ikonisitet, terminologiutvikling), syntaks (f.eks. setningsledd, setningsmarkering, bruk av tegnrommet), semantikk (f.eks. betydningsendring), teklingvistikk (f.eks. synsvinkel, sjangre), tospråklighet og sosiolingvistikk.

Første gang studietilbudet gis, vil emnet for komponent I være morfologi med fordypning i polysyntetiske tegn og emnet for komponent II vil være syntaks med fordypning i bruk av tegnrommet.

Komponent III

Øvelse i selvstendig analyse og beskrivelse av tegnspråk dokumentert gjennom akkriv deltaking i seminar samt semesteroppgave.

Pensum for komponent III blir knyttet til den enkelte students semesteroppgave.

EKSAMEN

Eksamen i mellomfagstillegget består av:

- En individuell 6-timers skriftlig eksamen i komponent I og II med graderte tallkarakterer i første studiesemester.
- En individuell semesteroppgave med graderte tallkarakterer i andre studiesemester, som skal være levert inn senest 6 uker før den muntlige prøven.
- En individuell muntlig prøve i andre studiesemester.

Etter søknad kan den individuelle 6-timers skriftlige eksamen erstattes av en tegnspråklig videoinnspilt besvarelse.

Temaet for semesteroppgaven formuleres av student. Faglærer gir veiledning på problemstilling.

Semesteroppgaven kan forfattes skriftlig eller på tegnspråk med videoinnspilling. En skriftlig semesteroppgave skal i tillegg til ca. 20 maskinskrevne sider, omfatte et videogram med sammendrag på tegnspråk. En tegnspråklig semesteroppgave skal i tillegg til et videogram på ca. 30 minutter,

omfatte en skriftlig innholdsfortegnelse og et skriftlig sammendrag.

Den muntlige prøven tar utgangspunkt i semesteroppgaven.

Det blir lagt vekt på forståelse og kunnskaper, på evne til å fremstille og på evne til å samtale om et faglig emne. Nettopp denne form for aktivitet kan en øve opp gjennom aktiv deltaking i undervisningen og i grupper. Hensikten med muntlig eksamen er å gi kandidatene mulighet til å få vist kunnskaper og resonnement på en annen måte enn ved skriftlig prøve/videoinnspilling.

KARAKTERBEREGNING

Det gis vanlige tallkarakterer.

Ved utregning av karakter i mellomfagstillegget teller den skriftlige eksamen og semesteroppgaven med den muntlige justerende prøven likt (1/2 hver). Ved utregning av den endelige mellomfagskarakteren teller grunnfagskarakteren og karakteren for mellomfagstillegget som 2 : 1.

Samlet mellomfagskarakter fastsettes etter muntlig eksamen.

Det tas forbehold om justeringer underveis i studiet.

Doktorgradsprogrammet i spesialpedagogikk

Mål

Doktorgradstudiet i spesialpedagogikk fører fram til graden dr.polit. Doktorgradsprogrammet i spesialpedagogikk skal både gi faglig fordypning og bredde. Det skal gi opplæring og trening i forskningsarbeid, slik at den som fullfører doktorgraden har slik innsikt og kunnskap om fagets metoder og problemområder at vedkommende

kan virke som selvstendig forsker eller utføre andre oppgaver som setter liknende faglige krav. Dybdeorienteringen ivaretas ved det forskningsarbeidet, teoretisk og metodisk, som er knyttet til en vitenskapelig avhandling (doktoravhandlingen). Målsettingen om faglig bredde ivaretas ved obligatoriske kurs og ved planmessig litteraturstudium.

Omfang og organisering

Doktorgradsprogrammet er lagt opp innen en ramme av en fire års forskerutdanningsperiode også inkludert 25 % av arbeidsplikt.

Doktorgradsavhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid på høyt faglig nivå og skal ha et omfang svarende til i overkant av to års effektiv studietid.

Opplæringsdelen

Opplæringsdelen omfatter emner og spesialpensa tilsvarende et arbeid på i underkant av ett års effektiv studietid (15 vt.)

Opplæringsdelen skal minst inneholde følgende komponenter:

- Vitenskapsteori
- Metode
- Faglig teori
- Formidling

Som del av opplæringsdelen vil det bli arrangert doktorgradsseminar. Omfanget av de enkelte komponentene i opplæringsdelen er fastsatt av instituttet i form av vekt tall og står spesifisert i studieplanen for doktorgradsstudiet.

Doktorgradsavhandling

Det vitenskapelige arbeidet kan omfatte et større enkeltarbeid eller flere mindre arbeider. Avhandlingen skal ivareta forskerutdanningens krav om faglig fordypning. Avhandlingen kan bestå av enten en

sammenhengende forskningsrapport, eller flere mindre arbeider som etter innhold utgjør et hele.

Veiledning

Arbeidet med doktorgradsavhandlingen skal foregå under individuell veiledning av en eller flere av det vitenskapelige personalet ved instituttet, en annen person med nødvendig kompetanse eller flere slike i samarbeid. Dersom det blir oppnevnt en ekstern veileder, skal det også oppnevnes en intern veileder.

Veileder(e) skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse.

Bedømmelse

For å få godkjent komponentene under opplæringsdelen er det satt et krav på Laudabilis (2.5) for hver enkelt prøve. Dersom en kandidat ikke består en av delprøvene i opplæringsdelen, kan ny prøve avlegges tidligst i det påfølgende semester. Til bedømmelse av prøveforelesning, avhandling og forsvaret av denne, oppnevner instituttet en bedømmelseskomite som skal omfatte minst tre medlemmer. Minst ett av komitemedlemmene skal være uten tilknytning til Universitetet i Oslo. Det vises for øvrig til Reglement for doktorgrader ved Universitetet i Oslo vedtatt av Det akademiske kollegium 10.03.1992 og til Utfyllende bestemmelser for graden doctor polit av 08.12.1992, samt studieplan for dr. polit i spesialpedagogikk av 19.12.96.

Pedagogisk forskningsinstitutt

Besøksadresse: Helga Engs hus

5. etg

Postboks: 1092 Blindern

0317Oslo

Ekspedisjonstid: Mandag-fredag kl. 9-11 og 12-15

Telefon: 22 85 53 51

Fax: 22 85 42 50

Innledning

Det vises til lover og reglement for fakultetet annet sted i håndboka.

Hvorfor er faget pedagogikk viktig i dagens samfunn?

Faget pedagogikk har alltid hatt produksjon av kunnskap og overføring av denne som sentrale deler av sitt felt. I forskningen er man opptatt av hvorledes kunnskap frembringes, blir grunnlag for virksomhet, utvikles til fag, som igjen er utgangspunktet og målet for alle former for kvalifisering. Eller den omvendte prosessen er tema: Fra virksomhet eller læreplan og undervisning, til erkjennelse og mestring hos det enkelte individ. Utgangspunktet for forskning og faglig aktivitet kan være den enkeltes identitetsdannelse og utvikling, eller utvikling av kulturelementer som folkenes mestringsgrunnlag.

Ved slik å sette mennesket og/eller menneskene sammen med kunnskap og/eller kultur i sentrum for fagets interesse, har pedagogikken mer enn noen gang plassert seg som et sentralt fag i sin samtid. Derfor er også faget en av de kunnskaps- og forskningsmessige forutsetninger for vårt moderne samfunn.

Hvorledes faget best kan bidra til videreutvikling av dagen samfunn, er det selvfølgelig ulike meninger om. En oppfatning

er at faget best kan møte samfunnets kunnskapsbehov ved å organisere seg i forhold til de sentrale problemområder som til enhver tid måtte være der. F. eks.: Bør de tema som er nevnt innledningsvis være utgangspunkt for fagets oppbygning i dag?

En annen oppfatning er at faget best kan organiseres i forhold til den sentrale teori-dannelse forskningen gjennom tidene har frembragt. Teoriene ordnes så i deldisipliner til en hoveddisiplin, pedagogikk.

I dag er forskning og undervisning ved Pedagogisk forskningsinstitutt bygget opp ved å kombinere disse to oppfatninger. Ved disiplinorientering sikres en langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygning, samtidig som problemorientering sikrer fagets aktualitet og samfunnsmessige relevans. Eksempler på denne organisering er didaktikk knyttet til flerkulturelle forhold, eller analyser av utdannelsens betydning i omformingen av de tidligere østeuropeiske land.

Nok et eksempel kan være studier av motivasjonelle faktorerets betydning for skolekarriere. På denne måten mener vi å kunne sikre samfunnet en langsiktig kompetanseoppbygning, uavhengig av særinteresser, samtidig som kunnskapen sikres nødvendig relevans og umiddelbar anvendelsesmulighet.

Profesjonsstudiet i pedagogikk er under omstrukturering. Profesjonsstudiet vil etter ny struktur føre frem til graden cand. ed. (candidata/candidatus educationis). Fra høstsemesteret 1997 vil Pedagogisk forskningsinstitutt starte opp studietilbud under denne graden. Profesjonsgraden cand. ed. vil avløse profesjonsgraden under gammel struktur, cand. paed. Det nye profesjonsstudiet vil være organisert i 2 avdelinger som bygger på forstudier der grunnfag pedagogikk eller tilsvarende må inngå.

På universitetet har man i dag to utdanningsveier innenfor pedagogikk, den ene innen rammen av hovedfag mot graden cand. polit., den andre innen rammen av et profesjonsstudium. Ved disse to studieordningene søker en å imøtekomme samfunnets behov for kandidater med en generell kompetanse i pedagogikk, samtidig som den gir samfunnet den spesialiserte pedagogiske arbeidskraft som det har behov for.

Slik arbeidsmarkedet har utviklet seg med stor ettespørsel etter fagpedagoger, vil noe av det viktigste samfunnsmessige bidrag fra Pedagogisk forskningsinstitutt side i så henseende være å øke produksjonene av kandidater.

Pedagogisk forskningsinstitutt har vært en del av Det samfunnsvitenskapelige fakultet så lenge fakultetet har eksistert, fra 1. januar 1996 er Pedagogisk forskningsinstitutt en del av Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Allmenn orientering

Et universitetsstudium stiller i utgangspunktet store krav til studenten med hensyn til selvstendighet og disiplin i studieforløpet. Pedagogikkstudiet har få krav om obligatorisk tilstedeværelse, studieprogresjon m.v.

I dette ligger at studenten selv bestemmer hvilket forløp studiet skal ha, ut fra sitt behov.

Det påligger derfor studenten selv å skaffe seg nødvendig informasjon om undervisning, tidsfrister og hvilke krav som stilles til eksamen m.v. Informasjon av ulikt slag er gjort tilgjengelig for studentene gjennom studiehåndbøkene, forelesningskatalogen og oppslag eller ved henvendelse til instituttene. I tillegg er oppslagstavlene nyttige informasjonskanaler, men det forutsettes da at en er tilstede der undervisningen foregår. Utover det bistår administrasjonen med informasjon ved direkte henvendelse, enten ved fremmøte eller over telefon.

Studenter som ikke har tatt examen philosophicum, kan søke fritak for å ta enkeltksamener (f.eks. et grunnfag). Forutsetningen for å få innvilget en slik søknad er at en har en avsluttet utdanning fra universitet eller høgskole fra før av, og ikke sikter inn mot en grad ved universitetet (f.eks. cand.mag.). Nærmere opplysninger får en ved Rådet for examen philosophicum, tlf. 22 85 69 11.

Alle studenter må være immatrikulert.

Studenter som skal begynne på hovedfag eller cand. ed./cand. paed.-studiet, må søke om opptak på eget skjema innen gjeldende frister. Skjema fås ved instituttet. Studenter som ønsker å starte på mellomfagstillegget eller hovedfaget på grunnlag av annen ekstern utdanning, må søke instituttet om innpassing. Søknad om innpassing sendes inn i god tid før planlagt studiestart. Utdanning som ikke er fullført innpasses ikke. Se utfyllende informasjon etter hvert nivå (grunnfag, mellomfag, etc.)

Både cand. polit. og cand. ed./cand. paed. gir formell kvalifikasjon for søkning til dr. polit studiet.

Yrkesmuligheter/ fag og profesjon

Pedagogisk forskningsinstitutt har i dag følgende studier/studieveier:

- Som del av cand. mag.- og cand. polit.-eksamen: grunnfag, mellomfag, hovedfag.

- Som profesjonsstudium: 1. og 2. avdeling som fører fram til cand. ed/ cand. paed.-graden.

- Semesteremne

De ulike studieveier og nivåer i faget gir en mangartede kvalifikasjon og kompetanse når det gjelder arbeid og yrker. Ved siden av å gi en generell kunnskap om og innsikt i pedagogiske problemstillinger, vil grunnfagsstudiet også kunne gi kompetanse for undervisning i valgfag i skolen. Mellomfagstillegget eger seg som vidererutdanningsenhet for lærere i grunn- og videregående skole som i tillegg til sin lærerutdanning har en teoretisk-praktisk halvårshenhet.

Et hovedfag i pedagogikk kan kvalifisere for mange forskjellige oppgaver. Studenter som har tatt pedagogikk hovedfag, innehar forskjellige stillinger i skoleverket, f.eks. ved de pedagogiske høyskoler, innenfor skoleadministrasjonen på ulike nivåer, innenfor den pedagogiske veiledningstjenesten, i forlagsstillinger etc. Studiet kvalifiserer også for stillinger innen personalarbeid og intern opplæring, konsulentvirksomhet i helse, sosial og fritidssektoren og annet utviklingsarbeid.

Profesjonsstudiet i pedagogikk er sammen med hovedfaget, innrettet mot yrkesfunksjoner i pedagogikk ved universitet, høyskoler og lærerhøyskoler m.m. Videre gir profesjonsstudiet kompetanse for stillinger i den pedagogisk-psykologiske rådgivningstjenesten på linje med cand.psychol. Ellers kvalifiserer profesjonsstudiet i pedagogikk for en rekke yrkesfunksjoner innen skoleadministrasjonen, for arbeidet med lærebøker (forlag), i den pedagogiske

veiledningstjenesten både ved pedagogiske sentra og i offentlig forvaltning og privat næringsliv.

Målsetting og kunnskapsfelt

Siktepunktet for pedagogikkstudiet er å oppnå innsikt i læring, oppdragelse, undervisnings- og sosialiseringssprossers innhold, form, betingelser og mål, slik at en blir i stand til å analysere, forstå, vurdere og utøve pedagogisk virksomhet.

Den pedagogiske vitenskap må i sine undersøkelser og drøftinger trekke inn argumenter, begrunnelser og synsvinkler fra en rekke vitenskaper. Av sentrale hjelpevitenskaper kan nevnes filosofi, historie, psykologi og sosiologi. Ved dette blir det også nødvendig å se pedagogiske problemstillinger i sosiale, kulturelle og historiske sammenhenger hvor integrering av ulike deldisipliner må til for å skape helhetlig forståelse og kunnskap.

De ulike nivåene i studiet vil hver for seg og tilsammen gi grunnlag for stadig ny og utvidet kunnskap om pedagogiske problemstillinger og virksomheter. Grunnfagsstudiet tar særlig sikte på å gi en første innføring i fagets ulike disipliner, begreper og problemområder. Mellomfagstillegget gir muligheten til fordypning i et mer begrenset område av faget. Hovedfaget er ved siden av profesjonsstudiets første og andre avdeling, det høyeste faglige nivå i pedagogikk, innen en cand. polit.- eller cand. ed/ cand. paed.-struktur. I hovedfagsstudiet og profesjonsstudiets andre avdeling vil et arbeid med en teoretisk og/ eller empirisk hovedoppgave være vesentlig.

Studieplaner/fagplaner

Grunnfag

Grunnfag i pedagogikk er egnet for, og gir kompetanse for undervisning i valgfag i grunn- og videregående skole hvor kunnskap om sosialisering, personlighetsutvikling, oppdragelse og læring er viktig. Dette kan f.eks. være fag som personlære, psykologi eller deler av samfunnslære.

Vel så viktig er den mer uformelle kvalifiseringen faget gir, både for lærere i ulike skoleslag, for ansvarlige i personalopplæring i offentlige og private foretak, for arbeid i fritidshjem og opplæringsinstitusjoner, og generelt for arbeid hvor det kreves innsikt og kompetanse i hva sosialisering, oppdragelse og læring er.

OPPTAK TIL STUDIET/FORKUNNSKAPER

For å studere pedagogikk grunnfag må du være tatt opp ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Opptak til Det utdanningsvitenskapelige fakultet skjer via samordnet opptak. Det kreves ingen spesielle forkunnskaper.

OPPBYGGING

Studiet er delt i 3 vekttallsenheter

1. Innføring i forskningsmetoder - PED 111 (3 vekttall)

2. Sentrale pedagogiske disipliner - PED 121 (9 vekttall)

- pedagogisk filosofi
- pedagogisk historie
- pedagogisk psykologi
- pedagogisk sosiologi

3. Undervisnings- og oppdragelsesteori - PED 131 (8 vekttall)

MÅLSETTING

Grunnfagsstudiet tar sikte på å gi en innføring i sentrale pedagogiske begreper, problemområder og disipliner. Grunnfagseksamen i pedagogikk kan inngå i en fagkrets som fører fram til cand. mag., cand. polit. eller cand. ed/ cand. paed. eksamen.

Målet for grunnfagsstudiet er å utruste og motivere for videre pedagogisk fagstudium og for praktisk pedagogisk virksomhet. Studiet av PED 121 skal føre fram til (1) kjennskap til disiplinens terminologi og metoder, (2) oversikt over disiplinens grunnleggende problemer og områder, (3) et visst kjennskap til ulike teoretiske synsmåter og prinsipper og (4) innsikt i disiplinens betydning for pedagogikken. I PED 131 søker en dessuten å integrere kunnskapen fra de ulike pedagogiske disiplinene med sikte på å nå fram til en helhetlig forståelse av sentrale problemer som angår undervisning og oppdragelse.

INNHOOLD

Hver vekttallsenhet utgjør en del av grunnfagsstudiet, har eget pensum, egne kurs og eksamenskrav. Det vises til beskrivelsene av enhetene, samt avsnittet om eksamen nedenfor.

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av innholdet i studiet i form av en kortfattet mål- og emnebeskrivelse innenfor de ulike delene. Grunnbøkene, som er oppført i litteraturlister (fås ved instituttet), presiserer nærmere de emnene som er angitt for studiet, og angir et rimelig nivå og omfang av disse emnene. Studenten kan lese andre grunnbøker, men må da påse at disse gir en tilsvarende dekning av emnene når det gjelder nivå og omfang.

I. Innføring i forskningsmetoder - PED 111

Metodeproblemer i pedagogisk forskning vil være både generelle og avhengige av

hvilke områder innenfor faget pedagogikk man er opptatt av. Det kan være forskningsmetodiske problemer av didaktisk, pedagogisk-filosofisk, pedagogisk-historisk, pedagogisk-sosiologisk eller pedagogisk-psykologisk karakter.

Studiet av metodeproblemer innenfor grunnfaget tar sikte på å hjelpe studenten til å forstå den pedagogiske faglitteraturen for så vidt det gjelder de mer elementære forskningsmetodiske aspekter, skaffe seg et grunnlag for kritisk å kunne vurdere hvor pålitelig og gyldig den kunnskap er som innvinnes gjennom forskning og å ha et utgangspunkt i forskningsmetodisk orientering for et videregående studium i faget.

Metodeproblemer vil også bli belyst under studiet av de enkelte problemområder og disipliner i faget. Denne metodediskussionen skal sammen med selve metodekurset gi studenten, et grunnlag for selv å kunne reflektere over hva som er karakteristisk for vitenskapelige problemstillinger i faget.

Studiet tar sikte på at studenten:

- blir kjent med viktige vitenskapsteoretiske og forskningsmetodiske begreper og tenkemåter.

- får en viss forståelse for problemer av mer analytisk karakter i teoretisk forskning, metodeproblemer innenfor ulike former for empirisk forskning og problemer i tilknytning til bruken av kildemateriale.

- får noe innsikt i de pålitelighets- og gyldighetsproblemer som knytter seg til datainnsamling generelt og til ulike datainnstillingsmetoder.

- får et visst kjennskap til elementære statistiske begreper.

II. Sentrale pedagogiske disipliner - PED 121

Pedagogisk filosofi

Den pedagogiske filosofien tar opp pedagogiske problemer, begreper, metoder og gir innføring i viktige grunnlagsproblemer

i pedagogikken knyttet til historiske eksempler. Den pedagogiske filosofien vil inneholde analyser av noen sentrale begreper i pedagogikken, som f. eks. oppdragelse, autoritet, frihet og rasjonalitet. Studieområdet vil også ta for seg problemer knyttet til tenkemåter og metoder for oppdragelse og undervisning. Hensikten er å sette studentene i stand til å klargjøre sentrale pedagogiske begreper, til å vurdere pedagogisk praksis og til å se pedagogikken i et allment filosofisk og samfunnsmessig perspektiv.

Studieområdet henter sitt innhold fra amerikansk, tysk og engelsk pedagogisk filosofi. Innholdet skal vise hvordan ulike filosofiske tradisjoner oppfatter og behandler pedagogiske stridsspørsmål. Hensikten er å presentere ulike argumentasjonsmåter og med det ulike kritiske perspektiv på aktuelle pedagogiske problemer.

Pedagogisk historie

Pedagogisk historie har som mål å gi økt forståelse av aktuelle undervisnings- og oppdragsproblemer ved å se dem i et vidt perspektiv: bakover i eget land, og utover landegrensene. Studiet omfatter de områder av pedagogikken som bare fullt ut kan forstås i et historisk og komparativt perspektiv. Utvalget av emner blir bestemt av den relevansen de har for norsk pedagogikk i dag, og ikke ut fra den betydningen de hadde i tidligere tider. Et viktig siktemål med studiet er å motvirke en "a-historisk" innstilling hos vordende pedagoger.

Studiet av pedagogisk historie omfatter tre deldisipliner: pedagogisk idéhistorie, norsk utdanningshistorie og komparativ/internasjonal pedagogikk. Disse tre disiplinene bør i størst mulig utstrekning studeres i sammenheng.

Ideer og tanker om oppdragelse og undervisning helt fra antikken og framover har meget stor innflytelse på pedagogikken i dag. Den sum av innsikt og erfaring som idéhistorien rommer, gir stadig inspi-

rasjon til nye generasjoner av pedagoger, men også en ballast av sindighet. "Nye" ideer kan med fordel prøve sin originalitet mot eldre tankegods før de sjøsettes.

Idéhistorien belyser de mange problemstillingene i pedagogikken som har varig aktualitet. Blant disse er forholdet mellom individ og samfunn, mellom skole og samfunn og hvordan ulike pedagogiske, politiske og verdimeslige holdninger påvirker utdanningsvesenets innhold og struktur. Studiet viser også hvordan de pedagogiske ideene virker i samspill med økonomiske, politiske og andre samfunnsmessige forhold. Det vil kunne gi økt forståelse av den kontinuerlige debatten og som stadig foregår om undervisnings- og oppdragsesspørsmål.

Studiet omfatter følgende temaer: opphavet til den europeiske dannelsesstradisjonen; oppdragsels- og dannelsesidealene i middelalderen; reformasjon og humanismen på 1500- og 1600-tallet; opplysningsfilosofien, ny-humanismen og romantikken ca. 1750-1850; positivismen fra ca. 1850; reformpedagogikken i vårt hundreår og sentrale pedagogiske idéstrømninger i etterkrigstiden.

Utdanningshistorien, eller realhistorien som den også kalles, sikter mot en økt forståelse av dagens norske utdanningsvesen, ved å vise hvordan det framstår som et resultat av en historisk utviklingsprosess.

Norsk utdanningshistorie viser nedslagsfeltet for de pedagogiske idéstrømningene, og kan være med å berike den pedagogiske debatten. Den inneholder også erfaringer som kan være med å legge grunnlaget for at nye utdanningstiltak kan få en bredest mulig basis å bygge på.

Studiet omfatter følgende temaer: Barnehagen; utvikling fra allmueskole - folkeskole og framhaldsskole - grunnskole; utviklingen fra latinskole - lærd skole - høgre skole og yrkesskole - videregående skole; lærerutdanningen ved seminar - lærerskole - pedagogisk høgskole og ved universitetet;

samisk skole; folkehøgskolen; enhetsskolen; historisk perspektiv på utdanningens mål, innhold, evaluering, integrering, differensiering og kompetanse.

I komparativ/internasjonalt pedagogikk sammenlignes skole- og utdanningsforholdene i ulike land. Det norske skolevesenet har klare fellestrekk med skolen i andre land, men det har også trekk som er spesielle for Norge. Grunnfagsstudiet avgrenser sammenligningen til de nordiske land.

Studiet omfatter følgende temaer: førskole/barnehage og grunnskole i Danmark, Finland, Island og Sverige; en komparativ analyse av førskole og grunnskole i alle de nordiske land.

Pedagogisk psykologi

Pedagogisk psykologi omfatter kunnskap og viten som kan bidra til å forstå psykologiske prosesser og fenomener av betydning for læring, oppdragelse, undervisning og sosialisering.

Innholdet i denne disiplinen knyttes til psykologiske begreper, teorier og forskningsresultater som er relevante for pedagogisk virksomhet, både i den generelle oppdragelse og i undervisningssituasjoner, for mennesker på ulike alderstrinn og i ulike kontekster. Siden pedagogisk virksomhet alltid foregår under bestemte sosiale, kulturelle og historiske omstendigheter, vil det bli lagt vekt på å se i hvilken grad også den psykologiske dimensjon av pedagogikken påvirkes av disse forhold. Især vil det være viktig å reflektere over de psykologiske konsekvenser av den historiske utvikling som oppdragelsen i det moderne samfunn vil være en del av.

Kunnskapsinnholdet skal bidra til å belyse såvel teoretiske som praktiske problemstillinger innen oppdragelse og undervisning. Innholdet er ikke avgrenset av rene anvendelseshensyn, men omfatter også stoff som kan bidra til å prege faglig tenkemåte og holdninger. Derved

skal disiplinen gi et bedre grunnlag for valgavgjørelser i situasjoner som krever pedagogiske vurderinger.

Hvilken psykologisk kunnskap som oppfattes som relevant i den pedagogiske virksomhet, vil ikke bare bestemmes av emnenes art og innhold, men også av hensikt og teoretisk perspektiv. Det er i høy grad den enkelte pedagog som avgjør i hvilken grad og på hvilken måte psykologisk innsikt og kunnskap gjøres relevant for den pedagogiske virksomhet. For å gi et faglig grunnlag for slike avgjørelser må det i studiet arbeides både på det rent teoretiske plan, og på omsetting av teoretisk kunnskap til praktiske situasjoner - ikke minst til en selv og ens egen pedagogiske virksomhet.

Studiet innledes med en kort, generell innføring i sentrale psykologiske begrep av betydning for studiet av utvikling og læring (f. eks. kognisjon, emosjon, motivasjon, identitetsdanning og sosiale prosesser) og i ulike teoretiske perspektiv som disse begreper brukes innenfor. Hensikten med innføringen er å plassere studiets hovedemner - utvikling og læring - såvel i et generelt psykologisk perspektiv, som i en sosial, kulturell og historisk kontekst.

Utviklingsdelen vil fokusere på utvikling, sosialisering og identitetsdanning hos barn og ungdom. Ulike teorier om utvikling, ulike utviklingsområder og ulike sosialiseringstekster vil bli behandlet. Viktige perspektiver vil være å se utviklingsprosessen i forhold til sosial forandring, sosiale og kulturelle verdier og i forhold til individets kjønn.

Læringsdelen vil ta for seg læring som generelt og kulturbetinget fenomen. Dessuten vil ulike læringsområder og ulike typer av læringsprosesser bli behandlet. Det overordnede prinsipp vil være å se læring som en interaksjon mellom personer og mellom personer og situasjon.

Pedagogisk sosiologi

Pedagogisk sosiologi omfatter den kunnskap og viten som kan bidra til en forståelse av sosiale og kulturelle prosesser av betydning for oppdragelse, undervisning og sosialisering.

Studiet innledes med en kort, generell innføring i sentrale sosiologiske begreper og teorier av betydning for studiet av sosialisering og utdanning. Spesielt vil det bli lagt vekt på en innføring i begrepet sosialisering som kulturell og sosialt fenomen.

Kunnskap er forankret i sosialt liv og i samfunnets sosiale reproduksjon. Kunnskapssosiologien ser på kunnskap og undervisning i en kulturell og samfunnsmessig sammenheng. Nye forutsetninger skaper nye oppgaver for den moderne kunnskapsforvaltningen. Utdanningssystemets rolle i den kulturelle og sosiale reproduksjon og samfunnsmessig utvikling vil stå sentralt i studiet. Det samme vil forholdet mellom formell og uformell kunnskap og spørsmål om hvordan dette forandrer seg historisk, sosialt og kulturelt. Studiet vil ta opp skolen som organisasjon og samhandling i klasserommet.

Disiplinen tar også opp spørsmål om kulturell tilhørighet til forskjellige delkulturer, til lokalsamfunn, til ungdomskulturer, men også tilhørighet til kultur i en nasjonal og mer global sammenheng, jf. begrepet om menneskerettigheter. Begrepet flerkulturell pedagogikk vil bli tatt opp her.

III. Undervisningsteori og oppdragelsesteori - PED 131

I undervisningsteori og oppdragelsesteori behandles spørsmålene om undervisningens og oppdragelsens HVA (mål og innhold). HVORDAN (metoder/midler) og HVORFOR (begrunnelse).

For å besvare disse spørsmålene i en gitt situasjon må det gjøres vurderinger og foretas valg. Undervisnings- og oppdragelsesteori bidrar her med en teoretisk bak-

grunn og en ramme for slike overveielser og beslutninger.

Studiet tar sikte på:

- å klargjøre og systematisere sentrale problemer innenfor undervisning og oppdragelse,

- å bidra til å utvikle et helhetssyn på faget pedagogikk og pedagogisk virksomhet,

- at studenten får kunnskap og forståelse som vurderingene og avgjørelsene kan baseres på.

Studiet tar her sikte på å beskrive og analysere oppdragelsens og undervisningens hverdag, og forsøker å finne forklaringer på hvorfor den er slik og hvordan den er i forhold til de planer og idealer som eksisterer (lover, læreplaner, instruksjoner). Et aktuelt uttrykk her er skjult læreplan.

Skolen er "møtestedet" mellom samfunnets krav, skolens forutsetninger og deltakernes forutsetninger. Dette gir seg utslag i krav om opprettholdelse eller forandring av formål, mål, metode/strategi, innhold, arbeidsformer, organisering og evaluering av undervisnings- og læringsforløpet i organisasjonen. I dette feltet oppstår det konflikter. Følelser og opplevelser i undervisnings- og oppdragelsessituasjonen blir et viktig tema.

Ettersom de andre områdene i studiet behandler spørsmål som har konsekvenser for undervisnings- og oppdragelsesmessige vurderinger og avgjørelser, er det en forutsetning at disse er gjennomgått eller studeres parallelt, slik at dette fagstoffet kan anvendes her.

Studiet omfatter en generell del som danner et felles grunnlag for undervisningsdelen og oppdragelsesdelen. Her drøftes oppdragelsens og undervisningens egenart, nødvendighet og mulighet. Spesielt vil en se disse spørsmålene i relasjon til ulike menneskesyn og samfunnssyn og til spørsmålet om pedagogisk mandat og ansvarsfordeling.

Undervisningsteorien fokuserer på sentrale didaktiske kategorier (mål, innhold,

forutsetninger, metoder, organisasjonsformer, læremidler og evaluering); planlegging av undervisning (med utgangspunkt i regler og læreplaner) og fagdidaktiske spørsmål. Ut fra prinsippet om didaktisk relasjonstenkning vil en legge vekt på sammenhengen mellom didaktiske kategorier i planlegging og gjennomføring av undervisning.

Oppdragelsesteorien vil drøfte oppdragelsens mål, innhold og virkemidler og autoritetens plass og funksjon i oppdragelsen. Disse spørsmålene vil bli sett i sosial og kulturell sammenheng der en vil legge særlig vekt på familien som oppdragelsesmiljø, men også drøfte andre sosialiseringsfaktors oppdragelsesfunksjon.

Studierefleksjon

Til PED 131 skal studentene levere et studierefleksjonsnotat i 2 eksemplarer. Dette notatet skal inneholde studentenes erfaring og vurdering av grunnfagsstudiet og bidra til å øke studentenes evne til kritisk å vurdere egen studiesituasjon og studieopplegg, og om mulig komme med konstruktive forslag til forbedringer. Notatet er *obligatorisk*.

Studierefleksjonen inngår derved som en viktig del av grunnfagsstudiet og er også en del av den kompetanse en skal tilegne seg som grunnfagsstudent. Notatet inngår imidlertid ikke som del av sensurgrunnlaget til eksamen.

Lag en forside hvor du skriver navnet på og leverer til instituttet. Denne vil bli revet av før notatet leveres videre til nivåkoordinator. Refleksjonsnotatet bør ikke overstige 3-4 maskinskrevne sider.

UNDERSVISING

Undervisningen på grunnfag vil bli gitt både som forelesninger og seminarer. Normalt vil undervisningen være lagt opp med henblikk på start i høstsemesteret. Undervisningen til PED 111 går hvert semester.

Det er ikke krav om deltakelse i undervisningen, men studentene anbefales å følge i det minste noe undervisning innenfor hver av disiplinene. De anbefales sterkt å lese parallelt med undervisningen.

Ved begynnelsen av hvert semester gis det normalt et *intensivt innføringskurs (over 2 dager)* for nye studenter. Her blir det gitt informasjon om studieopplegget, studieinnholdet, pensumlitteraturen, undervisningsopplegget m.m. Alle nye studenter *anbefales* å følge dette kurset.

Så langt ressursene strekker til, vil det bli holdt *oppgavekurs* for studenter i eksamenenssemesteret. De vil her få anledning til å skrive eksamensoppgaver, og de vil få veiledning i skriving av semesteroppgaver.

VEILEDNING/SEMINARGRUPPER

Veiledning

Det gis veiledning i forbindelse med semesteroppgaven enten i form av veiledningsseminar, gruppeveiledning eller individuell veiledning. Hvis det gis tilbud om veiledningsseminar eller gruppeveiledning, forutsettes det at alle som ønsker veiledning, følger dette kurset.

Når det gjelder faglig veiledning av mer generell karakter, kan studentene oppsøke de lærerne som underviser på grunnfag i deres treffetid, som står oppført i forelesningskatalogen.

Seminargrupper

Det settes opp seminargrupper under ledelse av hovedfags- og 2. avdelingsstudenter. (Frist for påmelding se forelesningskatalogen)

Studentene anbefales også å danne egne kollokvier (3-5 deltakere). All erfaring viser at deltagelse i kollokvier er meget verdifullt - både faglig og sosialt. Kollokvierom kan reserveres gjennom fakultetssekretariatet for Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Helga Engs hus.

LITTERATUR

Grunnfag har et litteraturomfang som svarer til ca. 3500 sider. Av dette er ca. 400-500 sider knyttet til forskningsmetoder. Ca. 3000 sider er knyttet til studiets to hoveddeler. Litteraturlister fås ved henvendelse til instituttet. Studenten kan lese andre bøker i stedet, men må da påse at disse gir en *tilsvarende dekning* av emnene når det gjelder *nivå og omfang*. Det anbefales at det i tilfelle avklares med faglæreren/nivåkoordinator for grunnfaget.

EKSAMEN

Studenter melder seg opp til den enkelte eksamen innen hver vekttallsenhet (PED 111, PED 121 og PED 131). Frist for eksamensoppmelding står oppført i forelesningskatalogen.

Bekreftelse på om en er oppmeldt til eksamen og eksamensresultatene blir alltid kunngjort ved oppslag ved instituttet. Studenten har også anledning til å få muntlig beskjed ved å kontakte instituttet. En god regel er alltid å sjekke ved selvsyn. Utskrift fra lavere grads eksamener får en ved henvendelse til UV- sekretariatet, tlf: 22 85 80 43.

PED 111

Avsluttes med en 4 timers skriftlig eksamen.

PED 121

Avsluttes med 8 timers skriftlig eksamen. Eksamen kan tas i første semester.

PED 131

Avsluttes med innlevering av en semesteroppgave og muntlig eksamen. Eksamen til PED 131 kan ikke tas før eksamen til PED 121, og tidligst samtidig med denne.

PED 111, 121 og 131 vurderes etter gradert skala. Innen PED 131 gis det en karakter på semesteroppgaven før muntlig. Etter muntlig eksamen gis det en felles karakter på denne enheten, hvor karakteren på semesteroppgaven og muntlig vektet likt.

Det gis endelig slutt karakter til grunnfag med utgangspunkt i karakteren på PED 111, PED 121 og PED 131. Disse vektet i forholdet 3/20, 9/20 og 8/20.

Semesteroppgave

Semesteroppgaven må være bestått før en kan gå opp til muntlig eksamen. Diskusjon av oppgaven inngår i den muntlige prøven.

Hensikten med semesteroppgaven

Semesteroppgaven skal erstatte én skriftlig eksamensdag. Som for all oppgaveskriving i eksamenssammenheng er formålet å gi studentene mulighet til å dokumentere sin faglige kunnskap og innsikt gjennom be-lysning og drøfting av et faglig problem.

Opgaveskrivingen er med andre ord en problemløsningsprosess, der studentene gjennom en systematisk måte skal samle og bruke erfaringsmateriale hentet fra litteratur for å kaste lys over en faglig problemstilling.

Godkjenning av emne for semesteroppgaven

Kandidaten velger selv emne for semesteroppgaven, men emnet skal godkjennes av instituttet. Kandidaten leverer inn en blankett i 1 eksemplar som skal inneholde:

1. En beskrivelse i få ord av *emnet* for semesteroppgaven (Kandidaten trenger ikke her å ha ferdig formulert problemstilling.).

2. Henvisninger til grunnboklitteraturen der det finnes relevant stoff for oppgaven.

Det understrekes at det er tilstrekkelig å angi *emne* for oppgaven. I forbindelse med utarbeidelsen av selve oppgaven vil kandidaten som regel måtte arbeide videre

med å utforme en mer presis *problemstilling* innenfor det valgte emnet.

Men det er selvsagt ikke noe i veien for at problemstillingen presenteres allerede i forbindelse med godkjenningen av emnet. Emnet må ikke være for generelt formulert.

Hensikten med henvisningene til grunnboklitteraturen er at kandidaten skal *dokumentere at emnet ligger innenfor kunnskapsfeltet for PED 131*, dvs. at emnet er behandlet i grunnboklitteraturen innenfor denne enheten. Henvisningene bør derfor være forholdsvis presise, dvs. på minst kapittelnivå.

Det understrekes at disse litteraturhenvisningene selvsagt ikke behøver å representere den endelige litteraturlisten i den ferdige semesteroppgaven. Poenget med listen i denne omgang er kun å dokumentere at det valgte emnet kan godkjennes.

Blanketten med søknad om å få godkjent semesteremne leveres inn i ett eksemplar. Blanketten blir ikke returnert. Hvis en ikke har hørt noe fra instituttet innen 10 dager etter innleveringen, kan en regne med at emnet er godkjent. Hvis søknaden ikke blir godkjent, vil en få tilbakemelding om dette innen 10 dager med ny frist for innlevering.

Semesteroppgavens innhold

Studentene skal som del av PED 131 skrive en semesteroppgave. Oppgaven skal ligge innenfor området «Undervisningsteori og oppdragelsesteori» slik dette er beskrevet i studieplanen.

Emnet må med andre ord være slik at det kunne ha vært gitt som eksamensoppgave i PED 131. Et emne som ligger utenfor dette definerte kunnskapsfeltet, vil altså ikke bli godkjent. I søknaden om godkjenning av emne for semesteroppgaven pålegges det kandidaten selv å påvise at det foreslåtte emnet er behandlet i grunnboklitteraturen.

Det er viktig at kandidaten legger vekt på å formulere *en klar og avgrenset problemstilling* innenfor det valgte emnet, og

oppgaven skal belyse denne problemstillingen. Ofte kan det være nyttig å formulere problemstillingen i spørsmåls form. Men dette er ikke noe krav.

Innholdet i semesteroppgaven skal basere seg på *litteraturstudier*, og da primært på litteratur som dekker pensum fra PED 131. Det er anledning til å trekke inn stoff fra PED 121 som bidrar til å belyse problemstillingen, men oppgaven skal ikke være en prøve i dette området. En kan også gjerne hente stoff fra annen litteratur, men dette er ikke noe krav.

Kravet om at semesteroppgaven skal basere seg på litteraturstudier betyr at det ikke er anledning til å bygge oppgaven på data som en selv har samlet inn gjennom spørreskjema, intervju e.l. Dette betyr ikke at en ikke kan trekke inn egne erfaringer og observasjoner for å belyse og eksemplifisere et synspunkt i oppgaven.

De enkelte momenter, synspunkter og påstander i oppgaven skal så langt det er mulig være faglig underbygget og dokumentert ved henvisninger til undersøkelser, teorier, framstillinger o.l. fra faglitteraturen. De enkelte resultater, synspunkter osv. må ikke bare refereres, men tolkes og brukes slik at de blir relevante i forhold til problemstillingen, og belyser denne.

Semesteroppgavens struktur og utforming

Framstillingen skal ha en klar og faglig-logisk oppbygning som følger en gjennomtenkt disposisjon. Denne disposisjonen bør danne grunnlag for en inndeling av oppgaven som markeres med overskrifter og eventuelt underskrifter.

Opgaven bør ha en kort *innledning*, der en redgjør for oppgavens tema og problemstilling. I innledningen bør en også si noe om hvordan en vil gå fram for å belyse den valgte problemstillingen.

Deretter *hoveddelen*, der problemstillingen blir belyst. Oppgaven bør ha en kort *avslutning*, gjerne med en sammenfatning eller konklusjon.

Fremstillingsformen skal være så klar og presis som mulig. Målet må være at alt som står i oppgaven skal bidra til å belyse/besvare det som er oppgavens problemstilling.

Opgavens omfang

Semesteroppgaven skal leveres i to eksemplarer og skal ikke overstige 20 maskinskreve sider (linjeavstand 1,5), forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste ikke medregnet, heller ikke eventuelle sluttnoter. Derimot regnes eventuelle figurer, tabeller og illustrasjoner med.

Studenter som ønsker det kan levere inn fellesarbeid. En slik oppgave skal ikke overstige 50 sider. Fellesarbeid skal *alltid* inneholde et forord hvor det går frem hvem som er hovedansvarlig for hva (f.eks. hvilke kapitler) i oppgaven. Det gis fellessensur på fellesarbeider.

Instituttet ønsker at studentene *kun* stifter sammen oppgaven.

Innlevering av semesteroppgaven

Semesteroppgaven skal innleveres i det semesteret kandidaten har meldt seg opp til eksamen i PED 131.

Semesteroppgaven skal leveres i to eksemplarer, kun stiftet.

Alle kandidater skal også levere inn en obligatorisk erklæring. Erklæringen er et ledd i å forhindre fusk til eksamen.

Mellomfag

Mellomfaget består av grunnfaget og et mellomfagstillegget i pedagogikk.

MELLOMFAGSTILLEGGET

OPPTAK TIL STUDIET/ FORKUNNSKAPER

Studenter som har ekstern utdanning som kan godkjennes "tilsvarende pedagogikk grunnfag", må søke instituttet om å få

denne innpasset til mellomfagstillegget. Utdanning som ikke er avsluttet innpasses ikke.

OPPBYGGING

Det er et fast fellespensum. I tillegg skal studentene lese særpensumet under *ett* av følgende fordypningsområder:

- Begrunnelse for oppdragelse og undervisning - Pedagogisk filosofi og pedagogisk historie.
- Individets utvikling, læring og sosialiseringssprosess - Pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi.
- Kunnskap, undervisning og oppdragelse - Undervisningsteori og oppdragelsesteori.

MÅLSETTING

Studenten skal etter eget valg fordype seg i emner som har betydning for forståelse av pedagogiske problemer. Denne fordypningen består i utarbeidelse en semesteroppgave samt studium av fellespensum, og ett særpensum .

INNHOOLD

På mellomfagstillegget skal studentene etter eget valg fordype seg i emner som har betydning for forståelse av pedagogiske problemer. Denne fordypningen består i utarbeidelse av en semesteroppgave, samt studium av et fellespensum og et særpensum i et nærmere angitt faginnhold innenfor følgende områder:

1. Begrunnelse for oppdragelse og undervisning, pedagogisk filosofi og pedagogisk historie.

2. Individets utvikling, læring og sosialiseringssprosess - pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi.

3. Kunnskap, undervisning og oppdragelse - undervisningsteori og oppdragelsesteori.

Særpensum skal leses innen ett av områdene. Valg av emne for semesteroppgave skal ligge innenfor det valgte fordypningsområdet, og emnet skal godkjennes av instituttet .

UNDERSVISING

Melding om undervisning for mellomfagstillegget vil for hvert semester bli gitt i forelesningskatalogen. Hvert semester vil det gå minst en forelesningsrekke eller ett seminar innenfor hvert av de tre hovedområdene og det vil bli gitt oppgaveveiledning innenfor områdene.

På grunn av fristen for innlevering av semesteroppgavene starter undervisningen med en gang semesteret begynner. (ca. 22. august i høstsemesteret, ca. 15. januar i vårsemesteret).

Undervisningen vil normalt bli gitt som forelesninger og/eller seminarer innen de enkelte fordypningsområdene.

En lærer og minimum 4 studenter kan alternativt organisere prosjekt som undervisningsform. Prosjektet skal ha sin faglige forankring innen et av fordypningsområdene. Det er obligatorisk deltakelse i prosjektets undervisningstilbud, hvis en er knyttet til prosjektet.

Det er mulig å gjennomføre mellomfagstillegget uten å følge undervisningen ved Universitetet i Oslo. Vi vil imidlertid anbefale sterkt at alle holder kontakt med de lærerne som har hovedansvaret for mellomfagstillegget.

VEILEDNING/ SEMINARGRUPPER

Veiledning

Det gis veiledning i forbindelse med semesteroppgaven enten i form av veiledningsseminar, gruppeveiledning eller individuell veiledning. Hvis det gis tilbud om veiled-

ningsseminar eller gruppeveiledning, *forutsettes det at alle som ønsker veiledning, følger dette kurset.*

Seminargrupper

Det settes opp seminargrupper under ledelse av hovedfagsstudenter. Lister for påmelding til seminargrupper ligger i 5. etasje HE.

Studentene anbefales ellers å danne egne kollokvier (3-5 deltakere). All erfaring viser at deltagelse i kollokvier er meget verdifullt - både faglig og sosialt. Reservering av seminarrom skjer gjennom fakultetssekretariatet for Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Helga Eng's hus.

EKSAMEN

Eksamen i mellomfagstillegget består av semesteroppgaven og en muntlig prøve som skal tas samme semester. Til muntlig prøve vil det dels bli eksaminert i tilknytning til pensum (fellespensum og særpensum), og dels med utgangspunkt i semesteroppgaven, men uten at studenten skal stå ansvarlig for litteraturen det vises til i semesteroppgaven som om den var pensumlitteratur.

Det gis en foreløpig karakter på semesteroppgaven før muntlig prøve. Etter muntlig prøve gis det en endelig karakter med utgangspunkt i karakteren på semesteroppgaven. I den endelige karakteren skal muntlig telle halvparten.

På mellomfag/ mellomfagstillegget gis det gradert karakter på semesteroppgaven. Semesteroppgaven må være bestått før en kan framstille seg til muntlig eksamen.

En student som går opp til eksamen i grunnfaget og mellomfagstillegget samme semester og består mellomfagsprøven, men trekker seg fra eller stryker til grunnfagsprøven, må gå opp til ny muntlig prøve til mellomfagstillegget samtidig med eller etter at grunnfaget fullføres.

Bekreftelse på om en er oppmeldt til eksamen og eksamensresultatene blir alltid kunngjort ved oppslag ved instituttet. Studenten har selv sagt også anledning til til å få muntlig beskjed ved å kontakte instituttet. En god regel er alltid å sjekke ved selvsyn.

Hvis en ønsker å gå opp til ny eksamen, *kan* samme semesteroppgave innleveres på nytt, eller en kan levere inn en revidert/ny semesteroppgave. *Det regnes som eksamensforsøk dersom en student trekker seg før den muntlige prøven, også om dette skjer før sensuren på semesteroppgaven er falt.* Dette betyr altså at hvis en trekker seg fra eksamen etter at semesteroppgaven er innlevert, regnes det som eksamensforsøk.

Semesteroppgave

Hensikten med semesteroppgaven

Semesteroppgaven skal gi studentene muligheter til å dokumentere sin faglige kunnskap og innsikt gjennom belysning og drøfting av et faglig problem.

Opgaveskrivingen er med andre ord en *problemløsningsprosess*, der studentene gjennom en systematisk og etterprøvbart metode skal samle relevant faglitteratur og bruke "erfaringsmateriale" for å kaste lys over en faglig problemstilling. Semesteroppgaven kan bare i meget begrenset utstrekning bygge direkte på pensum. Studenten skal i oppgaven vise til den litteraturen som er brukt.

I tillegg til tidsmomentet skiller semesteroppgaven seg fra en vanlig skriftlig eksamen bl.a. ved at det stilles krav til korrekt bruk og dokumentasjon av de faglige kilder. I så måte ligger semesteroppgaven nærmere hovedoppgaven, men skiller seg fra denne når det gjelder kravene til nivå og omfang. Derimot stilles de samme formelle krav som til en hovedoppgave, for eksempel med hensyn til litteraturreferanser o.l.

Semesteroppgavens innhold

Det er et krav i studieplanen at *emnet for semesteroppgaven skal ligge innenfor det valgte fordypningsområdet. Dvs. innenfor det området en velger særpensum*. Et emne som ligger utenfor fordypningsområdet vil altså ikke bli godkjent.

De enkelte momenter, synspunkter og påstander i oppgaven skal så langt det er mulig være faglig underbygget og dokumentert ved henvisninger til undersøkelser, teorier, framstillinger o.l. fra faglitteraturen. Det må gå fram hvordan de enkelte resultater, teorier, synspunkter o.l. bidrar til å kaste lys over oppgavens problemstilling. De enkelte resultater, synspunkter osv. må med andre ord tolkes og brukes slik at de blir relevante i forhold til problemstillingen.

Semesteroppgavens struktur og utforming

Framstillingen skal ha en klar og faglig-logisk oppbygning som følger en gjennomtenkt disposisjon. Denne disposisjonen bør danne grunnlag for en inndeling av oppgaven som markeres med overskrifter og eventuelt underskrifter.

Opgaven bør ha en kort *innledning*, der en redgjør for oppgavens tema og problemstilling. I innledningen bør en også si noe om hvordan en vil gå fram for å belyse den valgte problemstillingen.

Deretter *hoveddelen*, der problemstillingen blir belyst. Oppgaven bør ha en kort *avslutning*, gjerne med en sammenfatning eller konklusjon.

Fremstillingsformen skal være så klar og presis som mulig. Målet må være at alt som står i oppgaven skal bidra til å belyse/besvare det som er oppgavens problemstilling.

Oppgavens omfang

Semesteroppgaven skal leveres i to eksemplarer og skal ikke overstige 20 ma-

skinskreve sider (linjeavstand 1,5), forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste ikke medregnet, heller ikke eventuelle sluttnoter. Derimot regnes eventuelle figurer, tabeller og illustrasjoner med.

Studenter som ønsker det kan levere inn fellesarbeid. En slik oppgave skal ikke overstige 50 sider. Fellesarbeid skal *alltid* inneholde et forord hvor det går fram hvem som er hovedansvarlig for hva (f.eks. hvilke kapitler) i oppgaven. Det gis fellessensur på fellesarbeider.

Instituttet ønsker at studentene *kun* stifter sammen oppgaven.

Godkjenning av emne for semesteroppgaven

Studenten foreslår selv *emne* for semesteroppgaven, men dette må godkjennes av instituttet. Det må ligge innenfor det valgte fordypningsområdet (*dvs. det området en også leser særpensum innenfor*), og skal representere en avgrenset del/fordypning av faget.

Kandidaten leverer inn ett skjema som skal inneholde:

1. En beskrivelse av emne/problemstilling for oppgaven, og
2. Avkrysning av hvilket fordypningsområde (særpensumsområde) som er valgt.

Det understrekes at det er tilstrekkelig å angi emne for oppgaven.

I forbindelse med utarbeidelsen av selve oppgaven vil kandidaten som regel måtte arbeide videre med å utforme en mer presis *problemstilling* innenfor det valgte emnet. Men det er selvsagt ikke noe i veien for at problemstillingen presenteres allerede i forbindelse med godkjenningen av emnet. - Emnet må ikke være for generelt formulert. F. eks. vil det *ikke* være tilstrekkelig å si at emnet er "Læring", "Skolens utvikling", "Oppdragelse", e.l.

Det kreves at semesteroppgaven direkte eller indirekte er satt inn i en pedagogisk sammenheng. Dette kan eksempelvis skje

ved at studenten i innledningen viser temaets pedagogiske relevans.

Blanketten leveres i *ett* eksemplar. Det blir gitt skriftlig melding om hvorvidt oppgavemnet er godkjent, eller ikke.

En kan få godkjent emnet for semesteroppgaven i ett semester og levere inn oppgaven i et senere semester. Normalt vil ca. 1/3 av semesteret gå med til arbeidet med semesteroppgaven.

Innlevering av semesteroppgaven

Semesteroppgaven skal innleveres i det semesteret kandidaten har meldt seg opp til eksamen.

Semesteroppgaven skal innleveres i *to* eksemplarer, samt ett erklæringskjema.

Semesteroppgaven må være godkjent før studenten får framstille seg til muntlig eksamen. Karakteren på oppgaven vil bli bekjentgjort ved oppslag umiddelbart før muntlig eksamen.

LITTERATUR

Pensumomfanget på mellomfagstillegget er på ca 1500 sider. Av dette utgjør ca. 1000 sider et fellespensum som er obligatorisk for alle. De resterende 500 sider er et særpensum innenfor det valgte fordypningsområde. Særpensumet er oppført som veiledende forslag. Studenter kan legge opp eget forslag til særpensum, men dette må godkjennes. Fellespensumet fordeler seg med ca. 200 sider innen pedagogisk filosofi og pedagogisk historie; ca. 500 sider innen pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi; og ca. 300 sider innen undervisningsteori og oppdragelsesteori. Pensum er ført opp i separate litteraturlister som fås ved instituttet.

Hovedfag

OPPTAK TIL STUDIET/FORKUNNSKAPER

Det må søkes om eget opptak til hovedfag. For å søke på hovedfag må du ha cand. mag-grad og ha bestått eller fått godkjent mellomfag i pedagogikk eller sosialpedagogikk.

Det tas opp nye studenter hvert semester. Ved en eventuell rangering gjelder de til enhver tid gjeldende bestemmelser for fakultetet vedtatt av kollegiet. Søknadskjema fås ved Pedagogisk forskningsinstituttet.

Det gjøres oppmerksom på at studenter som ønsker å ta profesjonsstudiet i pedagogikk (cand. ed./ cand.paed.-studiet), må gjennomgå de studier og eksamener som er foreskrevet i studieplanen for dette studiet. Kandidater som har hovedfag i pedagogikk, kan søke om overgang til profesjonsstudiet i pedagogikk. Regler som gjelder for slik innpassing fås ved henvendelse til instituttet.

OPPBYGGING

- PED 311 - Pedagogikk som forskningsdisiplin
- PED 321 - Pedagogisk teori
- PED 331 - Hovedoppgave
- PED 341 - Selvvalgt del

MÅLSETTING

Hovedfaget i pedagogikk er et videregående studium av kunnskap, kommunikasjon, læring, undervisning, oppdragelse og sosialisering. Hovedfaget skal utdanne for yrker og arbeidsoppgaver der disse kunnskapsområdene er sentrale, og gi grunnlag for forskning innenfor disse områdene.

Med grunnlag i mellomfaget skal studiet lede studenten i faglig videreutvikling gjennom et studium der han/hun får anledning til å tilegne seg:

- en selvstendig og kritisk begrunnet oppfatning av teoretiske og praktiske pedagogiske problemer med grunnlag i faglitteratur, undervisning og egen observasjon,
 - innsikt i vitenskapelig tenkning og metode, og erfaring i å bruke dette i arbeidet med en hovedoppgave.

INNHold

PED 311 - Pedagogikk som forskningsdisiplin (6 vekttall)

Målet med PED 311 er at studenten skal få innsikt i vitenskapsteoretiske problemstillinger knyttet til pedagogisk forskning, og få grunnlag såvel for kritisk analyse og vurdering av andres forskningsarbeid som for selvstendig forskningsvirksomhet.

Til PED 311 hører også et kurs i statistiske metoder med egen eksamen.

PED 321 - Pedagogisk teori (12 vekttall)

Denne delen omfatter et teoretisk grunnlagsstudium av oppdragelse, undervisning og utdanning, og de fire pedagogiske disiplinene pedagogisk filosofi, pedagogisk historie, pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi.

Undervisnings- og oppdragelsesteori

Sentralt står drøftinger av ulike didaktiske kategorier, deres relasjon til hverandre og deres betydning i undervisning og oppdragelse.

Dette emnet skal bidra til å få fram en helhetlig forståelse av pedagogikk som fag.

Pedagogisk filosofi

Omfatter begrunnelser for oppdragelse og undervisning. Begrepene kunnskap og danning utgjør sentrale kategorier innenfor pedagogisk filosofi.

Pedagogisk historie

Omfatter utdanningshistorie, pedagogisk idehistorie og komparativ/internasjonal pedagogikk.

Pedagogisk psykologi

Retter oppmerksomheten mot psykologiske prosesser som inngår i individets læring og utvikling.

Pedagogisk sosiologi

Fokuserer de kulturelle og sosiale prosessene bak individers og gruppers sosialisering og utvikling, og ulike samfunnsinstitusjoners rolle og interesse i kunnskapsproduksjon og kunnskapdistribusjon.

PED 331 - Hovedoppgaven (17 vekttall)

Hovedoppgaven skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid der kandidaten viser innsikt i aktuell forskning og relevant teori og metoder som har betydning for oppgavens problemstilling.

Alle studenter får oppnevnt veileder i forbindelse med hovedoppgavearbeidet. Studenter som ikke ønsker å arbeide individuelt med hovedoppgaven, kan søke tilknytning til et prosjekt sammen med medstudenter og en lærer.

Til hjelp under hovedfagsarbeidet vil det bli arrangert hovedoppgaveforberedende kurs som anbefales tatt semesteret før man starter på selve hovedoppgavearbeidet, og hovedoppgavekurs som sikter på å være til hjelp under arbeidet med oppgaven. Det kan være kurs til spesielle moduler og kurs som går på tvers av moduler (f.eks. praktiske kurs i forskningsmetoder, dataanalyser og bruk av EDB i hovedoppgavearbeidet).

Ped 341 - Selvvalgt del (5 vekttall)

Studenten skal selv velge et pensum på ca 1000 sider. Pensum skal være anbefalt av veileder/prosjektlærer og godkjent av nivåkoordinator før oppmelding til eksamen i denne delen.

Det selvvalgte pensumet inngår som del av grunnlaget til avsluttende muntlig eksamen (se eksamen).

Individuell studieplan

I forbindelse med eksamensoppmeldingen til PED 341 skal studentene levere en individuell studieplan som angir;

- tema for hovedoppgaven,
- om hovedoppgaven har vært skrevet individuelt eller i tilknytning til prosjekt,
- dersom hovedoppgaven er et gruppearbeid, hvilke deler som skal identifiseres til den enkelte student i gruppen,
- litteraturliste over selvvalgt pensum,
- et kort studierefleksjonsnotat (ca 1 side).

UNDERVISNING

Undervisningen på hovedfag gis i form av forelesninger og seminar innen fellesdelen. Det vil også organiseres forelesninger og prosjekt- og oppgaveseminar i tilknytning til de vitenskapelige ansattes forskningsinteresse og studentenes behov i hovedoppgavearbeidet.

Det er ikke krav om obligatorisk deltakelse i undervisningen.

Studietiden på hovedfag er normert til 2 år på heltid etter avsluttet mellomfag. Hovedfagsstudiet er strukturert med fire deler som til sammen utgjør 40 vekttall.

Hovedfaget består av en teoretisk del og arbeid med en avhandling. Den teoretiske delen består av følgende kurs: PED 311, PED 321 og PED 341, som tilsammen utgjør 23 vekttall. Hovedoppgaven, PED 331, er berammet til 17 vekttall.

Det anbefales å ta eksamen i PED 311 - *Pedagogikk som forskningsdisiplin* i første semester samtidig som man begynner med PED 321 - *Pedagogisk teori* med tanke på å fullføre dette i andre semester. I andre semester anbefales at man ved siden av PED 321 følger hovedoppgaveforberedende kurs, for å kunne komme raskt i gang med hovedoppgavearbeidet etter andre semester. Tredje semester og halvparten av fjerde semester forventes brukt på hovedoppgaven PED 331, og resten av fjerde semester på PED 341 - *Selvvalgt del*.

VEILEDNING

Når en ønsker å begynne å arbeide med hovedoppgaven, henvender en seg til instituttet (studiekonsulenten, se forelesningskatalogen) for å få anbefalt en hovedveileder. Studenten står selvsagt også fritt til å kontakte andre medlemmer av personalet om spesielle deler av arbeidet om det skulle være ønskelig. En veiledningsavtale fylles ut. Pedagogisk forskningsinstitutt foretar den endelige godkjenning av veileder.

Studenten bør ha anledning til å oppsøke veileder både når de har konkrete problemstillinger å legge fram, og når de har vanskeligheter av mer generell art.

Behovet for veiledning vil variere, men studentenes følte behov for hjelp må være retningsgivende for omfanget av veiledningen. Veiledningen skal dog *ikke overstige 26 timer*, inkludert veileders tid til lesing. Veiledningstiden er skjematisk satt til 13 timer pr. semester i to semestre, etter normert studietid, og inntil fire semestre på deltid. *Godt forberedte veiledningstimer fra begge parter, gir bedre og raskere avsluttet avhandling.*

Dersom det oppstår problemer i forbindelse med veiledningen, skal studiekonsulenten kontaktes. Hvis veileder er bortreist i lengre tid, f.eks. i forbindelse med permisjoner, skal veileder gjøre studiekonsulenten og de studentene som vedkommende er

veileder for, oppmerksom på dette så tidlig som mulig. Studiekonsulenten vil da vise studenten til ny veileder dersom dette er nødvendig.

Hovedveilederen vil normalt bli oppnevnt som medlem av den komite som skal vurdere avhandlingen ved eksamen.

Det er også mulig å få oppnevnt en person utenom instituttets personale som veileder. Studenten må i slike tilfelle sende begrunnet søknad på egen blankett (fås på instituttet). Eksterne veiledere vil få godtgjørelse for sitt arbeid. Instituttet skal kunne godkjenne veilederen som medlem av vurderingskomiteen. Tilbudet om ekstern veileder er avhengig av at instituttet har økonomiske muligheter til finansieringen av dette.

EKSAMEN

Hovedfagseksamen er knyttet til de enkelte kurs (se ovenfor), og en må melde seg opp til eksamen i hvert enkelt kurs innen gjeldende frister.

Eksamen i PED 311 anbefales avlagt i første semester, og består av en 4 timers skriftlig eksamen i statistikk og en 8 timers skriftlig eksamen i resten av pensum (begge dager med alle trykte og skrevne hjelpemidler tillatt).

Statistikk-eksamen, som vurderes til godkjent/ikke godkjent, dekker også krav om samfunnsvitenskaplig statistikk til cand.polit.-graden.

På den andre eksamensdagen gis gradert tallkarakter.

Eksamen i PED 321 anbefales avlagt i andre semester, og må være avlagt før hovedoppgaven innleveres for sensur. Eksamen i PED 321 består av en skriftlig 8-timers eksamen og en hjemmeeksamen. Det gis én gradert karakter for 8-timers eksamen og én for hjemmeeksamen. Disse vektet likt.

Det gis gradert tallkarakter på hovedoppgaven.

Eksamen i PED 341 består av to deler, en fagartikkel og en muntlig eksamen. Fagartikkelen skal utarbeides med bakgrunn i hovedoppgaven og/eller selvvalgt pensum. Fagartikkelen og selvvalgt pensum danner temaet for den muntlige prøven. Fagartikkelen vurderes til bestått/ikke bestått, men det gis gradert karakter på muntlig eksamen.

Det gis en felles hovedfagskarakter der de graderte karakterene fra PED 311, PED 321, PED 331 og PED 341 vektlegges i forholdet 1:2:3:1.

HOVEDOPPGAVEN - PED 331

Temaet for hovedoppgaven skal ha sammenheng med den faglige spesialiseringen studenten velger i denne delen av studiet. Emnevalget skal godkjennes av hovedveileder.

For å få veiledning i forbindelse med oppgaveskrivingen kan studenten enten skaffe veileder selv ved å kontakte vitenskapelige ansatte, eller få hjelp til dette hos studiekonsulenten. Nærmere opplysninger om veilederoppnevning, frister, skjema o.l. vil bli gitt ved semesterstart.

I tillegg til hovedveileder kan studenten også søke hjelp hos andre av instituttets personale. Hvis instiuttet mangler ekspertise innenfor et område, vil en kunne søke om å få oppnevnt ekstern veileder i den utstrekning de økonomiske ressursene tillater dette.

Ved innleveringen skal studentene:

- Lovere inn 3 eksemplarer av oppgaven
- Lovere obligatorisk erklæringsskjema
- Lovere inn et separat eksemplar av det obligatoriske sammendraget. Sammen- draget skrives på standardisert blankett etter vedtatte retningslinjer. Retningslinjene med forside til sammendraget fås i ekspedisjonen. Dette sammendraget vil bli benyttet i instituttets informasjonsvirksomhet om studentforskningen.

- Gi evt. en skriftlig bekreftelse på at en ikke ønsker at avhandlingen skal være of-

fentlig tilgjengelig (til utlån på biblioteket) etter eksamen er avlagt.

- Få en kvittering på at avhandlingen er innlevert.

Med hovedoppgaven siktes det i denne sammenhengen til den "selvstendige vitenskapelige undersøkelse" som inngår i studiet til hovedfag.

Emnet for hovedoppgaven bør ligge innenfor det pedagogiske fagområdet på hovedfag. Ut over dette står studentene fritt i valget av hovedoppgave og i arbeidet med sin selvvalgte problemstilling, dvs. studentene velger selv problemstilling, arbeidsform og metode. Arbeidet kan skje individuelt, i gruppe eller i nær tilknytning til prosjekter som er i gang ved instituttet (eller andre institutter/institusjoner). Men den enkelte students andel må kunne identifiseres. Tema for hovedoppgaven skal godkjennes av veileder.

Formålet med hovedoppgaven

Hovedoppgaven bør korrespondere med og bidra til formålet med studiet som helhet, likevel slik at visse sider ved studiets formål særlig aktualiseres gjennom arbeidet med hovedoppgaven (oppøving til selvstendig arbeid, kritisk tenkning, kjennskap til forskningsprosesser, faglig fordypning).

Arbeidet med hovedoppgaven skal videre dyktiggjøre studentene til - i senere pedagogisk virksomhet - å kunne se hvilke problemer i tilknytning til deres eget arbeid som kan belyses forskningsmessig, benytte innsikt og erfaring fra hovedoppgavearbeidet til å vurdere og eventuelt planlegge forskningsopplegg i forbindelse med slike problemer, eller formulere problemstillinger for slike opplegg. De skal eventuelt selv kunne inngå som deltakere i slike forskningsopplegg, og dessuten kunne analysere kritisk og vurdere hvilke bidrag annen forskning yter til løsningen av de pedagogiske problemer vedkommende kommer til å arbeide med.

Former for oppgaver

Instituttet aksepterer ulike typer hovedoppgaver. *Empiriske* oppgaver kan ha enten en *kvantitativ* eller *kvalitativ tilnærming*. For begge typer oppgaver kan ulike metodiske innfallsvinkler velges. *Teoristudier*, der man gjennomgår og kritisk analyserer litteratur som gjelder et område av faget, kan legges opp slik at man utvikler egne teoretiske perspektiver og/eller slik at man arbeider seg fram til et hypotesesett og/eller et sett av problemstillinger uten å gjennomføre noen form for undersøkelser eller hypoteseprøvinger eller bare gjennomfører en begrenset undersøkelse/utprøving. *Pedagogisk-historiske og pedagogisk filosofiske (f.eks. begrepsanalytiske)* oppgaver kan også leveres.

Innholdsmessig kan oppgaven være knyttet til førskole, grunnskole, videregående skole, høyere utdanning, voksenopplæring, privat eller offentlig næringsliv. De kan også dreie seg om pedagogisk relevante problemstillinger utenfor utdanningssystemet - f.eks. familiepedagogiske, sosialiseringsteoretiske eller organisasjonsteoretiske problemstillinger.

Valg av problemområde og oppgavetype bør være realistisk i forhold til den del av studietiden som er avsatt til arbeidet med hovedoppgaven.

Problemstilling og undersøkelsesopplegg bør være slik at oppgaven lar seg gjennomføre i løpet av stipulert normaltids.

Det kan ikke stilles opp klare krav til omfang og kvalitet, men en regner med en normalstørrelse for en *individuell* hovedoppgave fra ca. 75 til 150 maskinskrevne sider. Når det gjelder kvalitetskriterier, vil en bl.a. legge vekt på:

- Problemstillingens relevans.
- Valg og begrunnelse for metode ut fra definert problemstilling.
- Kandidaten evne til å definere og avgrense gyldighetsområdet for de konklusjoner som arbeidet kan medføre.

- Samsvaret mellom problemstilling, metodevalg og konklusjoner.

- Kandidatens evne til å samle, systematisere, tolke og presentere informasjon/kunnskap på en nøyaktig og oversiktlig måte.

- Kandidatens evne til å orientere seg i litteratur og i tidligere arbeider innen samme område, samt bruke litteratur- og sitathenvisninger og kilder på en korrekt, konsekvent og oversiktlig måte.

- Referanseoversikt med angivelse av forfatter(e), korrekt navn, forlag, utgiversted og år.

- Kandidatens evne til å vise varsomhet med hvilke konklusjoner som kan trekkes ut fra det foreliggende materialet, samt å sikre holdbarheten i de konklusjoner som trekkes.

- Kandidatens skriftlige framstillings-evne og evne til å gi produktet en skikkelig oppbygging med nøyaktige grafiske framstillinger og tabeller, der det er påkrevd.

- Kandidatens evne til å innlede/avslutte det skriftlige produktet med et sammen- drag med konklusjon som i korte trekk gjengir hva avhandlingen dreier seg om og de viktigste resultatene.

Profesjonsstudiet

CAND. PAED.

For informasjon om Cand.paed-studiets 1. avdeling vises det til studiehåndboken for studieåret 1996/1997 eller WWW.

Informasjon om cand. paed.-studiets 2. avdeling kommer etter informasjonen om cand. ed. i denne studiehåndboken.

Siste opptak til 2. avdeling cand. paed.vil være våren 1999.

CAND. ED.

Profesjonsstudiet i pedagogikk har vært gjennom en revidering. Den nye graden

cand. ed. erstatter den tidligere profesjonsgraden cand. paed.

Generell informasjon

Denne studieplanen er gjeldende fra studieåret 1997/1998 med forbehold om Kongelig resolusjon.

Formålet med profesjonsstudiet i pedagogikk er å gi en yrkesrettet, forskningsbasert pedagogisk utdanning

Profesjonsstudiet i pedagogikk er normert til 6 år og omfatter 3 1/2 års pedagogikkstudium utover pedagogikk grunnfag.

Hovedtrekkene i studiets oppbygning går frem av tabell 1:

Normal studietid er fire semestre forstudium hvorav to semestre ikke er pedagogikk eller fag med sperre for pedagogikk og to semestre er grunnfag i pedagogikk; tre semestre på 1. avdeling og fire semestre på 2. avdeling. Dertil kreves avlagt ex. phil./ex. fac. For kandidater med can. mag.-grad gis det imidlertid (etter søknad) dispensasjon fra dette kravet.

FORSTUDIUM

A) Fagstudium utenom pedagogikkstudiet

Den ene delen av forstudiene består av et grunnfag eller jevn god utdanning etter avgjørelse av fakultetet. Denne delen av studiet skal tjene som bakgrunn for de pedagogiske problemstillinger studenten skal arbeide med.

Alle grunnfag ved universitetene og all utdanning godkjent som grunnfag, spesialisert og uspesifisert (Unntatt pedagogikk/sosialpedagogikk og fag med sperre for pedagogikk) kan godkjennes

Utdanningsenheter på ett år, to halvårsheter eller annen utdanning på universitet og høyskolenivå av ett års varighet, kan også godkjennes. Det må være faglig sammenheng innenfor den enkelte utdanningsenhet, og enhetene må ikke over-

Ex. phil./ Ex fac.	2 års forstudier		1. avdeling	2. avdeling
1/2 år	1 år annet fag	grunnfag pedagogikk	1 1/2 år med pedagogisk teori	2 år med teori, praksis hoved- oppgave

Tabell 3

lappe hverandre. For at utdanningen skal godkjennes, må individuell prøving inngå i evalueringen. Utdanning som inneholder pedagogikk, kan bare godkjennes hvis pedagogikk utgjør en svært begrenset del av studiet

Treårig og fireårig lærerutdanning ved pedagogiske høyskoler eller tilsvarende lærerutdanning som inneholder pedagogiske studier av minst ett års omfang, godkjennes som forstudium og gir dermed rett til å begynne på første avdeling.

Grunnfag

Det vises til studieplanen for pedagogikk grunnfag under cand.polit.-studiet

1. AVDELING - CAND. ED.

Opptak

Opptak til, og studiestart for 1. avdeling Cand. ed er høsten 1997. I en overgangsperiode vil det bli gitt undervisning både til cand. ed. og cand. paed.

Det må søkes om eget opptak til 1. avdeling.

Det tas opp nye studenter hvert semester. Ved eventuell rangering gjelder de til enhver tid gjeldende bestemmelser for fakultetet vedtatt av kollegiet. Søknadsskjema fås ved henvendelse til Pedagogisk forskningsinstitutt

Oppbygging

Emneområdene i denne avdelingen er

- Pedagogisk psykologi
- Undervisnings- og oppdragelsesteori
- Pedagogisk historie, pedagogisk filosofi, pedagogisk sosiologi og komparativ/ internasjonal pedagogikk
- Pedagogikk som forskningsdisiplin
- Læreforutsetninger og tilrettelegging for læring

Målsetting

Hensikten med 1. avdeling er å utdype det teoretiske grunnlaget fra forstudiene og gi et felles om mer omfattende teorigrunnlag for den spesialiserte profesjonsrettede utdanningen i 2. avdeling. 1. avdeling består derfor av et felles pensum som tar sikte på å gi innsikt i pedagogiske teorier og viten med hovedvekt på utvikling, læring, undervisning og oppdragelse i et individ- og samfunnsperspektiv, og på pedagogikk som forskningsdisiplin.

Innhold

PED 411 - Videreføring i de pedagogiske disipliner/ hovedområder (20 vt)

1. Pedagogisk psykologi

Hovedvekten legges på teori og prinsipper i studiet av utvikling, læring, kognisjon, personlighet og motivasjon

Undervisnings- og oppdragelsesteori

Hovedvekten legges på verdiproblemer i undervisning og oppdragelse, blant annet slik det kommer til uttrykk i læreplanteori.

Pedagogisk historie, pedagogisk filosofi, pedagogisk sosiologi og komparativ/internasjonal pedagogikk.

Hovedvekten legges på vurdering av norsk utdanning i historisk, filosofisk, sosiologisk og komparativ/internasjonalt pedagogisk lys.

PED 421 - Pedagogikk som forskningsdisiplin (6 vt)

Målet er at studenten skal få innsikt i vitenskapsteoretiske problemstillinger knyttet til pedagogisk forskning, og få grunnlag såvel for kritisk analyse og vurdering av andres forskningsarbeid som for selvstendig forskningsvirksomhet. Det inngår også et eget kurs i statistiske metoder med egen eksamen.

PED 431 - Læreforutsetninger og tilrettelegging for læring (4 vt)

Målet er at studenten skal få kunnskap om teoretiske forklaringer på ulikheter i læreforutsetninger og om kartlegging av læreforutsetninger, og innsikt i tilpassing av læreplaner til og tilrettelegging av undervisning for elever med ulike læreforutsetninger.

Undervisning

Undervisningen på 1. avdeling blir gitt i form av forelesninger, seminarer og korte kurs.

Det er ikke krav om deltakelse i undervisningen, men studentene anbefales å følge noe undervisning innenfor hver av disiplinene. Studentene anbefales også å lese parallelt med undervisningen.

Seminargrupper

Det settes opp seminargrupper under ledelse av 2. avdelingsstudenter.

Studentene anbefales også å danne egne kollokvier (3-5 deltakere). All erfaring viser at deltagelse i kollokvier er meget verdifullt - både faglig og sosialt. Kollokvierom kan reserveres gjennom fakultetssekretariatet for Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Helga Eng's hus.

Litteratur

Pensumliste fås ved instituttet

Eksamen

PED 411 - Videreføring i de pedagogiske disipliner/hovedområder.

Eksamen består av en skriftlig 8-timers eksamen, en semesteroppgave som skrives ut fra pensum og en muntlig prøve.

Skriftlig prøve og semesteroppgave vektis likt. Den muntlige prøve kan justere den samlede karakteren.

PED421 - Pedagogikk som forskningsdisiplin.

Eksamen består av en 4 timers skriftlig eksamen i statistikk og en 8 timers skriftlig prøve i resten av pensum. (Begge dager med alle trykte og skrevne hjelpemidler tillatt) Statistikk eksamen vurderes til bestått/ikke bestått. På den øvrige delen gis det gradert karakter.

PED 431 - Læreforutsetninger og tilrettelegging for læring.

Eksamen består av en 6 timers skriftlig eksamen.

Karakterberegning - 1. avd.

Karakterene i PED411, PED421 og PED431 vekttes sammen til en felles 1. avdelingskarakter, i forholdet 10:3:2.

2. AVDELING - CAND. ED.

I annen avdeling velger studentene å spesialisere seg i retning av ett av to profesjonsområder. Den ene spesialiseringen tar primært sikte på pedagogisk-psykologisk rådgivning og administrasjon/utredning knyttet til dette feltet, mens den andre er rettet mot andre arbeidsoppgaver på ulike nivåer innenfor og utenfor skoleverket, som undervisning og undervisningsveiledning, ledelse, læreplanarbeid, læremiddelanalyse og læremiddelproduksjon.

Innenfor hvert av disse områdene er studiet organisert i moduler som omfatter både teori og praksis. Til sammen utgjør denne delen av 2. avdeling 20 vekt-tall hvorav 15 ukers praksis, vanligvis med 4 dager pr. uke på praksisstedet. Det er obligatorisk deltakelse i praksisseminar i tilknytning til praksis.

2. avdeling under cand. ed-graden blir *tidligst*satt i gang høstsemesteret 1998.

Forkunnskaper

Eksamen i 1. avdeling må være avlagt og bestått før man kan begynne på 2. avdeling.

Oppbygging

- PED 511 - Fellesområde
- PED 521 - Spesialiseringsområde
Pedagogisk-psykologisk rådgivning
eller
- PED 531 - Spesialiseringsområdet
Undervisning og ledelse
- PED 541 - Hovedoppgave

Målsetting

2. avdeling skal gi profesjonsrettet pedagogisk innsikt innenfor det valgte området. Gjennom arbeidet med hovedoppgaven skal 2. avdeling også bygge videre på studiet av pedagogikk som forskningsdisiplin i 1. avdeling og gi grunnlag for egen forskning, f. eks. i forbindelse med dr. polit-studiet.

Innhold

PED 511 - Fellesområdet (3 vektall)

Fellesområdet skal gi studentene innsikt i etiske spørsmål og i flerkulturell pedagogikk, med sikte på anvendelse i pedagogisk yrkesutøvelse.

PED 521 - pedagogisk-psykologisk rådgivning (20 vektall).

Innenfor profesjonsområdet pedagogisk-psykologisk rådgivning er studiet delt i tre moduler. Hver modul omfatter teoretisk stoff, praksis og praksisseminar. Det avlegges ikke skriftlig eksamen innenfor hver modul, men felles for hele profesjonsområdet når alle tre modulene er tatt. Modul 2.3 bør tas etter de to andre.

2.1 Lærevansker (8 vektall)

Målet med modulen er kunnskap om generelle og spesifikke lærevansker - om årsaker, kartlegging og pedagogiske tiltak.

Praksistid: Spesialpedagogiske kompetansesentra, vanlig skole eller forsterket skole.

Praksistid: 3 uker.

2.2 Emosjonelle, atferdsmessige og sosiale problemer - omsorgssvikt (4 vektall)

Målet med modulen er å gi kunnskap om personlige og samspillrelaterte problemer i familie-, gruppe- og institusjonssammen-

heng, herunder om omsorgssvikt og barnevernsproblematikk i forhold til dette.

Praksissted: Institusjoner for barn, ungdom eller voksne med emosjonelle, atferdsmessige eller sosiale problem, barnevernsinstitusjoner eller kommunalt og fylkeskommunalt barnevern.

Praksistid: 3 uker.

2.3 Pedagogisk-psykologisk rådgivning i teori og praksis. (8 vektall)

Målet med modulen er teoretisk kunnskap om rådgivning og teoretisk og praktisk kunnskap om rådgiverens rolle og funksjon.

Praksissted: Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste

Praksistid: 9 uker.

PED 531 Undervisning og ledelse (20 vektall)

Innenfor profesjonsområdet Undervisning og ledelse må studentene velge modulene 3.1 og 3.2, og to av modulene 3.3 - 3.6. Hver modul omfatter teoretisk stoff, praksisseminar og praksis.

Det avlegges ikke skriftlig eksamen innenfor hver modul, men felles for hele profesjonsområdet når alle fire modulene er tatt. Eksamensoppgaven vil måtte variere avhengig av hvilken modulkombinasjon studenten har valgt.

3.1 Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning (5 vektall)

Målet med modulen er at studentene skal få teoretisk og praktisk innsikt i prinsipper for kunnskap-/lærestoffutvalg til undervisning, metodisk tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av undervisning.

Praksissted: Skoleverket, institusjoner innen universitets- og høyskolesektoren.

Praksistid: 4 uker

3.2 Læreplanarbeid - læreplanstudier (5 vektall)

Målet med modulen er at studentene skal få teoretisk og praktisk innsikt i ulike former for læreplanarbeid, internasjonalt, nasjonalt og lokalt.

Praksissted: Institusjoner innen ulike nivå av forvaltningen (KUF, utdanningsdirektørene, lokalt skolekontor) samt skoler og administrasjonsavdelinger innen universitets- og høyskolesektoren.

Praksistid: 3 uker

3.3 Ledelse i skole og utdanning (5 vektall)

Modulen skal gi studentene kjennskap til teori om ledelse på ulike nivåer i utdanningssystemet, og sette dem i stand til å betrakte og analysere utdanningsinstitusjonen som en organisasjon og sette ledelsesteori og skoleutviklingsteori i relasjon til organisasjonens kjennetegn.

Praksissted: Som 3.2: Institusjoner innen ulike nivå av forvaltningen (KUF, utdanningsdirektørene, lokalt skolekontor) samt skoler og administrasjonsavdelinger innen universitets- og høyskolesektoren.

Praksistid: 4 uker

3.4 Organisasjonslæring (5 vektall)

Modulen omfatter såvel generell organisasjons- og ledelsesteori som relevant pedagogisk teori, og har som siktemål å gi studentene innsikt i bedrifter og organisasjoner som læringsarenaer.

Praksissted: Bedrifter og ulike typer organisasjoner.

Praksistid: 4 uker

3.5 Utvikling og vurdering av læremidler (5 vektall)

Målet med modulen er å gi studentene teoretisk og praktisk innsikt i prinsipper

for utvikling og vurdering av læremidler (bøker, video, IT-baserte læremidler etc.) med utgangspunkt i læreplaner.

Praksissted: Forlag, mediebedrifter, offentlige og private organisasjoner som arbeider med informasjonsteknologi, læremidler, informasjons- og reklamemateriell.

Praksistid: 4 uker.

3.6 Valgfri modul.

Målet med modulen er å knytte teori og praksis sammen innenfor et område studenten selv vurderer som et hovedinteresseområde og dermed får anledning til å spesialisere seg innenfor. Dette også med tanke på muligheter i yrkeslivet.

Praksissted: Selvvalgt (godkjennes av instituttet)

Praksistid: 4 uker.

Hovedoppgaven (17 vekttall)

Hovedoppgaven skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid der kandidaten viser innsikt i aktuell forskning og relevante teorier og metoder som har betydning for oppgavens problemstilling. Emnet for avhandlingen skal være relevant for det valgte profesjonsområdet.

Undervisning

Eksamen

PED 511

I PED 511 skal det skrives et essay som anvender stoff fra Ped 511 i forhold til ett eller flere av de praksisfelt studenten har vært innom i profesjonsområdet.

PED 521/531

Innen hver modul er det spesifiserte krav til frammøte, praksis og andre oppgaver for å få modulen godkjent.

Det avlegges én skriftlig 8-timers eksamen for profesjonsområdet. Den skriftlige

eksamen kan avlegges før hovedoppgaven er levert. I tillegg er det en muntlig eksamen som kan justere karakteren.

PED 541

Hovedoppgaven skal leveres

Karaktergivning

Det gis gradert karakter på skriftlig eksamen og hovedoppgaven, mens essayet vurderes til bestått/ikke bestått.

Ved fastsetting av samlet karakter for 2. avdeling vektet skriftlig eksamen og hovedoppgave i forholdet 2:3.

Total karakter for profesjonsstudiet

Total karakter beregnes ved at karakteren for 1. og 2. avdeling vektet i forholdet 3:4.

Hovedoppgaven

Temaet for hovedoppgaven skal ha sammenheng med den faglige spesialiseringen studenten velger i denne delen av studiet. Emnevalget skal godkjennes av hovedveileder.

For å få veiledning i forbindelse med oppgaveskrivingen kan studenten enten skaffe veileder selv ved å kontakte vitenskapelige ansatte, eller få hjelp til dette hos studiekonsulenten. Nærmere opplysninger om veilederoppnevning, frister, skjema o.l. vil bli gitt ved semesterstart.

I tillegg til hovedveileder kan studenten også søke hjelp hos andre av instituttets personale. Hvis instituttet mangler ekspertise innenfor et område, vil en kunne søke om å få oppnevnt ekstern veileder i den utstrekning de økonomiske ressursene tillater dette.

Ved innleveringen skal studentene:

- Levere inn 3 eksemplarer av oppgaven
- Levere obligatorisk erklæringsskjema
- Levere inn et separat eksemplar av det obligatoriske sammendraget. Sammen-

draget skrives på standardisert blankett etter vedtatte retningslinjer. Retningslinjene med forside til sammendraget fås i ekspe- disjonen. Dette sammendraget vil bli be- nyttest i instituttets informasjonsvirksom- het om studentforskningen.

- Gi evt. en skriftlig bekreftelse på at en ikke ønsker at avhandlingen skal være of- fentlig tilgjengelig (til utlån på biblioteket) etter eksamen er avlagt.

- Få en kvittering på at avhandlingen er innlevert.

Med hovedoppgaven siktes det i denne sammenhengen til den "selvstendige viten- skapelige undersøkelse" som inngår i stu- diet til hovedfag.

Emnet for hovedoppgaven bør ligge innenfor det pedagogiske fagområdet på profesjonsstudiet. Ut over dette står studentene fritt i valget av hovedoppgave og i arbeidet med sin selvvalgte pro- blemstilling, dvs. studentene velger selv problemstilling, arbeidsform og metode. Arbeidet kan skje individuelt, i gruppe eller i nær tilknytning til prosjekter som er i gang ved instituttet (eller andre institutter/institusjoner). Men den enkelte students andel må kunne identifiseres. Tema for hovedoppgaven skal godkjennes av veileder.

Formålet med hovedoppgaven

Hovedoppgaven bør korrespondere med og bidra til formålet med studiet som hel- het, likevel slik at visse sider ved studiets formål særlig aktualiseres gjennom arbei- det med hovedoppgaven (oppøving til selv- stendig arbeid, kritisk tenkning, kjennskap til forskningsprosesser, faglig fordypning).

Arbeidet med hovedoppgaven skal vi- dere dyktiggjøre studentene til - i senere pedagogisk virksomhet - å kunne se hvilke problemer i tilknytning til deres eget arbeid som kan belyses forskningsmessig, benytte innsikt og erfaring fra hovedoppgavearbei- det til å vurdere og eventuelt planlegge forskningsopplegg i forbindelse med slike

problemer, eller formulere problemstillin- ger for slike opplegg. De skal eventuelt selv kunne inngå som deltakere i slike forsk- ningsopplegg, og dessuten kunne analy- sere kritisk og vurdere hvilke bidrag annen forskning yter til løsningen av de pedago- giske problemer vedkommende kommer til å arbeide med.

Former for oppgaver

Instituttet aksepterer ulike typer hoved- oppgaver. *Empiriske* oppgaver kan ha en- ten en *kvantitativ* eller *kvalitativ tilnær- ming*. For begge typer oppgaver kan ulike metodiske innfallsvinkler velges. *Teoristu- dier*, der man gjennomgår og kritisk ana- lyserer litteratur som gjelder et område av faget, kan legges opp slik at man utvikler egne teoretiske perspektiver og/eller slik at man arbeider seg fram til et hypote- sesett og/eller et sett av problemstillinger uten å gjennomføre noen form for under- søkelses eller hypoteseprøvinger eller bare gjennomfører en begrenset undersøkelse/ utprøving. *Pedagogisk-historiske og pe- dagogisk filosofiske (f.eks. begrepsanaly- tiske)* oppgaver kan også leveres.

Innholdsmessig kan oppgaven være knyttet til førskole, grunnskole, vi- deregående skole, høyere utdanning, voksenopplæring, privat eller offentlig næringsliv. De kan også dreie seg om pedagogisk relevante problemstillinger utenfor utdanningssystemet - f.eks. familiepedagogiske, sosialiseringsteo- retiske eller organisasjonsteoretiske problemstillinger.

Valg av problemområde og oppgavetype bør være realistisk i forhold til den del av studietiden som er avsatt til arbeidet med hovedoppgaven.

Problemstilling og undersøkelsesopp- legg bør være slik at oppgaven lar seg gjennomføre i løpet av stipulert normalt看.

Det kan ikke stilles opp klare krav til omfang og kvalitet, men en regner med en normalstørrelse for en *individuell* hoved-

oppgave fra ca. 75 til 150 maskinskrevne sider. Når det gjelder kvalitetskriterier, vil en bl.a. legge vekt på:

- Problemstillingens relevans.
- Valg og begrunnelse for metode ut fra definert problemstilling.

- Kandidaten evne til å definere og avgrense gyldighetsområdet for de konklusjoner som arbeidet kan medføre.

- Samsvaret mellom problemstilling, metodevalg og konklusjoner.

- Kandidatens evne til å samle, systematisere, tolke og presentere informasjon/kunnskap på en nøyaktig og oversiktlig måte.

- Kandidatens evne til å orientere seg i litteratur og i tidligere arbeider innen samme område, samt bruke litteratur- og sitat henvisninger og kilder på en korrekt, konsekvent og oversiktig måte.

- Referanseoversikt med angivelse av forfatter(e), korrekt navn, forlag, utgiversted og år.

- Kandidatens evne til å vise varsomhet med hvilke konklusjoner som kan trekkes ut fra det foreliggende materialet, samt å sikre holdbarheten i de konklusjoner som trekkes.

- Kandidatens skriftlige framstillings- evne og evne til å gi produktet en skikkelig oppbygging med nøyaktige grafiske framstillinger og tabeller, der det er påkrevd.

- Kandidatens evne til å innlede/avslutte det skriftlige produktet med et sammen- drag med konklusjon som i korte trekk gjengir hva avhandlingen dreier seg om og de viktigste resultatene.

2. AVDELING - CAND. PAED.

Opptak til studiet/forkunnskaper

Det må søkes eget opptak til 2. avdeling. For å søke på 2. avdeling må du ha bestått 1. avdeling i pedagogikk.

Det tas opp nye studenter hvert semester til og med vårsemesteret 1999. Ved eventu-

ell rangering gjelder de til enhver tid gjel- dende bestemmelser for fakultetet vedtatt av kollegiet. Søknadsskjema fås ved peda- gogisk forskningsinstitutt.

Studieavtale og veilederkontrakt

Etter vedtak i kollegiet skal det skrives studieavtaler og veiledningsavtale med alle nye studenter på høyere studier. Den enkelte student vil bli tilskrevet om dette.

Siste opptak til 2. avdeling under cand. paed. blir våren 1999

På 2. avdeling velger man spesialisering innen enten pedagogisk-psykologisk råd- givning eller undervisning og ledelse.

Oppbygging

Avdelingen er delt i fem avsluttende vekt- tallskurs

PED510

Fellesområdet inkludert pedagogiske forskningsmetoder og statistikk

PED520-530

To spesialiseringsområder (pedagogisk- psykologisk rådgivning og undervisning og ledelse) som studenten kan velge mellom. Hvert område består av bestemte studieemner (15 vektall).

PED560

Valgfrie påbygningsområder hvorav stu- dentene velger to. (5 vektall).

PED570

Praksis (10 vektall)

PED580

Selvstendig vitenskapelig avhandling (hovedoppgave) som er knyttet til spesialiseringsområdet. (18 vektall)

Målsetting

Mens 1. avdeling av profesjonsstudiet skal gi en teoretisk innføring i pedagogikk som vitenskap, er 2. avdeling i tillegg profesjons- og yrkesrettet. I denne delen av studiet er det to spesialiseringsområder hvor det tas sikte på å kvalifisere kandidatene for ulike typer pedagogisk arbeid (pedagogisk-psykologisk rådgivning/undervisning og ledelse) innen utdanningssystemet, forvaltningen og det private næringsliv. Ved siden av teoretiske studier inngår det derfor blant annet obligatoriske kurs og praksis i 2. avdelingsstudiet. Opplegget for de obligatoriske kurs, praksis og teoretiske studier vil i noen grad være forskjellig for de to spesialiseringsområdene.

Innhold

Fellesområdet - PED 510

Fellesområdet omfatter følgende studieemner:

1. Forskningsmetode og vitenskapsteori. Statistikk.
2. Læring og generelle lærevansker: Årsaker, diagnostisering, læreplanutvikling og tilrettelegging av undervisning.
3. Administrasjon og ledelse: Organisasjons-, kommunikasjons- og konfliktteori.
4. Etikk og utdanningsjus: Lover og forordninger knyttet til pedagogiske institusjoner, pedagogisk praksis og forskning.

Spesialisering 1. Pedagogisk-psykologisk rådgivning - PED 520

Spesialiseringen som kvalifiserer for ulike pedagogisk-psykologiske rådgivningsoppgaver i skole og samfunn, har følgende innhold:

1. Teoretisk og praktisk studium av ulike avvik og problemer, deres årsaker og symptomer. Dette kan omfatte ulike typer lærevansker, psykiske problemer og atferdsavvik, samt sensorisk og nevrologisk betingede vansker. I tillegg tar en opp ulike samspillsproblemer i familier, skoleklasser, skoler og andre pedagogiske institusjoner og hvilken betydning slike forhold kan ha for utviklingen hos det enkelte individ i gruppen eller organisasjonen.

2. Metoder og hjelpemidler i forbindelse med diagnostisering og kartlegging av ulike problemer, herunder testing, observasjon og samtale.

3. Med utgangspunkt i det foregående studeres mulighetene for å etablere tiltak som kan redusere eller forebygge utviklingshemninger og problemer.

4. Opplegg og gjennomføring av ulike tiltak. Dette kan omfatte metoder og hjelpemidler i forbindelse med tilpasset opplæring, individuell rådgivning, familierådgivning, konsultasjon og organisasjonsutvikling. I tilknytning til dette tas også det som knytter seg til selve rådgivningsprosessen, rådgiverens rolle og funksjon og samarbeid med skolen og det øvrige hjelpeapparat.

Spesialisering 2. Undervisning og ledelse - PED 530

Spesialiseringen som kvalifiserer for lederoppgaver i undervisningsplanlegging og undervisning har følgende innhold:

1. Grunnprinsipper i læreplanteori, pedagogisk filosofi, undervisningsteori, fagdidaktikk og veiledningsteori.

2. Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning, læreplanutvikling og organisasjonslæring. Modeller, meto-

der, teknikker og hjelpemidler. Observasjon og diagnostisering.

3. Utviklingsarbeid knyttet til organisasjoner og pedagogisk ledelse.

Valgfrie påbygningsområder - PED 560

Studenten skal velge to av de nedenstående områder med relevans for spesialiseringområdet, ev. erstatte ett av dem med et selvvalgt pensum på 500 sider (må godkjennes av fagveileder for det aktuelle spesialiseringsområdet på 2. avd.)

1. Religionspedagogikk - kirkelig pedagogikk.
2. Familiepedagogisk opplysning og veiledning.
3. Total kvalitetsledelse i skole og næringsliv.
4. Utdanningsadministrasjon og utdanningsrett.
5. Konsultasjon og veiledning.
6. Barnevern.
7. Klinisk pedagogikk.
8. Spesifikke lærevansker.
9. Habilitering av utviklingshemmede.
10. Småbarn i risiko.
11. Flerkulturell pedagogikk.
12. Læreplanforskning og læreplanteori.
13. Didaktikk og fagdidaktikk.

Kurset avsluttes med et essay på opptil 15 maskinskrevne sider (à ca. 500 ord). Emnet for essayet skal ligge innenfor de valgte påbygningsområdenes pensum, og skal godkjennes av fagveileder på forhånd. Selvvalgt påbygningsområde/pensum skal også godkjennes av fagveileder. Skjema for godkjent emne og valgte påbygningsområder med evt. pensumlister må vedlegges bakerst i hvert essay ved innlevering. Ved innlevering av essay skal obligatorisk erklæring leveres. Kurset må være avsluttet med godkjent essay, senest semesteret før hovedoppgaven innleveres for sensur. Det gis ingen veiledning i forbindelse med essayet.

Hovedoppgaven - PED 580

Temaet for hovedoppgaven skal ha sammenheng med den faglige spesialiseringen studenten velger i denne delen av studiet. Emnevalget skal godkjennes av hovedveileder.

For å få veiledning i forbindelse med oppgaveskrivingen kan studenten enten skaffe veileder selv ved å kontakte vitenskapelige ansatte, eller få hjelp til dette hos studiekonsulenten. Nærmere opplysninger om veilederoppnevning, frister, skjema o.l. vil bli gitt ved semesterstart.

I tillegg til hovedveileder kan studenten også søke hjelp hos andre av instituttets personale. Hvis instituttet mangler ekspertise innenfor et område, vil en kunne søke om å få oppnevnt ekstern veileder i den utstrekning de økonomiske ressursene tillater dette.

Ved innleveringen skal studentene:

- Levere inn 3 eksemplarer av oppgaven.
- Levere obligatorisk erklæringskjema.
- Levere inn et separat eksemplar av det obligatoriske sammendraget. Sammen- draget skrives på standardisert blankett etter vedtatte retningslinjer. Retningslinjene med forside til sammendraget fås i instituttets ekspedisjon. Dette sammendraget vil bli benyttet i instituttets informasjonsvirksomhet om studentforskningen.
- Gi ev. en skriftlig bekreftelse på at en ikke ønsker at avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig (til utlån på biblioteket) etter eksamen er avlagt (klausulbelagt).
- Få en kvittering på at avhandlingen er innlevert.

Med hovedoppgaven siktes det i denne sammenhengen til den "selvstendige vitenskapelige undersøkelse" som inngår i studiet til 2. avdeling av profesjonsstudiet i pedagogikk.

Emnet for hovedoppgaven skal ligge innenfor spesialiseringsområdet på 2. avdeling (emnet må godkjennes av fagveileder på spesialiseringsområdet). Ut over dette står studentene fritt i valget av hovedopp-

gave og i arbeidet med sin selvvalgte problemstilling, dvs. studentene velger selv problemstilling, arbeidsform og metode. Arbeidet kan skje individuelt, i gruppe eller i nær tilknytning til prosjekter som er i gang ved instituttet (eller andre institutter/institusjoner). Men den enkelte students andel må kunne identifiseres.

Formålet med hovedoppgaven

Hovedoppgaven bør korrespondere med og bidra til formålet med studiet som helhet, likevel slik at visse sider ved studiets formål særlig aktualiseres gjennom arbeidet med hovedoppgaven (oppøving til selvstendig arbeid, kritisk tenkning, kjennskap til forskningsprosesser, faglig fordypning).

Arbeidet med hovedoppgaven skal videre dyktiggjøre studentene til - i senere pedagogisk virksomhet - å kunne se hvilke problemer i tilknytning til deres eget arbeid som kan belyse forskningsmessig, benytte innsikt og erfaring fra hovedoppgavearbeidet til å vurdere og eventuelt planlegge forskningsopplegg i forbindelse med slike problemer, eller formulere problemstillinger for slike opplegg. De skal eventuelt selv kunne inngå som deltakere i slike forskningsopplegg, og dessuten kunne analysere kritisk og vurdere hvilke bidrag annen forskning yter til løsningen av de pedagogiske problemer vedkommende kommer til å arbeide med.

Former for oppgaver

Instituttet aksepterer ulike typer hovedoppgaver. *Empiriske* oppgaver kan ha enten en *kvantitativ* eller *kvalitativ tilnærming*. For begge typer oppgaver kan ulike metodiske innfallsvinkler velges. *Teoristudier*, der man gjennomgår og kritisk analyserer litteratur som gjelder et område av faget, kan legges opp slik at man utvikler egne teoretiske perspektiver og/eller slik at man arbeider seg fram til et hypotesett og/eller et sett av problemstillinger

uten å gjennomføre noen form for undersøkelser eller hypoteseprøvinger eller bare gjennomfører en begrenset undersøkelse/utprøving. *Pedagogisk-historiske og pedagogisk filosofiske* (f.eks. *begrepsanalytiske*) oppgaver kan også leveres.

Innholdsmessig kan oppgaven være knyttet til førskole, grunnskole, videregående skole, høyere utdanning, voksenopplæring, privat og offentlig næringsliv. De kan også dreie seg om pedagogisk relevante problemstillinger utenfor utdanningssystemet - f.eks. familiepedagogiske, sosialiseringsteoretiske eller organisasjonsteoretiske problemstillinger. *Det forutsettes at temaet for oppgaven har klar relevans i forhold til spesialiseringsområdet.*

Valg av problemområde og oppgavetype bør være realistisk i forhold til den del av studietiden som er avsatt til arbeidet med hovedoppgaven.

Problemstilling og undersøkelsesopplegg bør være slik at oppgaven lar seg gjennomføre i løpet av stipulert normaltids.

Det kan ikke stilles opp klare krav til omfang og kvalitet, men en regner med en normalstørrelse for en *individuell* hovedoppgave på fra ca. 75 til 150 maskinskrevne sider. Når det gjelder kvalitetskriterier, vil en bl.a. legge vekt på:

- Problemstillingens relevans.
- Valg og begrunnelse for metode ut fra definert problemstilling.
- Kandidatens evne til å definere og avgrense gyldighetsområdet for de konklusjoner som arbeidet kan medføre.
- Samsvaret mellom problemstilling, metodevalg og konklusjoner.
- Kandidatens evne til å samle, systematisere, tolke og presentere informasjon/kunnskap på en nøyaktig og oversiktlig måte.
- Kandidatens evne til å orientere seg i litteratur og i tidligere arbeider innen samme område, samt bruke litteratur- og sitathenvisninger og kilder på en korrekt, konsekvent og oversiktlig måte.

- Referanseoversikt med angivelse av forfatter(e), korrekt navn, forlag, utgiversted og år.

- Kandidatens evne til å vise varsomhet med hvilke konklusjoner som kan trekkes ut fra det foreliggende materialet, samt å sikre holdbarheten i de konklusjoner som trekkes.

- Kandidatens skriftlige framstillings-evne og evne til å gi produktet en skikkelig oppbygging med nøyaktige grafiske framstillinger og tabeller, der det er påkrevd.

- Kandidatens evne til å innlede/avslutte det skriftlige produktet med et sammen- drag med konklusjon som i korte trekk gjengir hva avhandlingen dreier seg om og de viktigste resultatene.

Veiledning

Det er oppnevnt fagveileder og praksisveileder for hvert spesialiseringsområde. Fag-veileder/praksisveileder kan være samme person eller oppgavene deles mellom to av lærerne på spesialiseringsområdet. Disse har til oppgave å godkjenne valg av praksis, tema for hovedoppgaven, emne for essayet samt pensum. Koordinering av praksis for PP-området foretas av studieadministras-jonen.

Veiledning - Hovedoppgaven

Når en ønsker å begynne å arbeide med hovedoppgaven, henvender en seg til insti- tuttet (studiekonsulenten, se forelesnings- katalogen) for å få anbefalt en hovedveile- der. Studenten står selvsagt også fritt til å kontakte andre medlemmer av personalet om spesielle deler av arbeidet om det skulle være ønskelig. En veiledningsavtale fylles ut. Pedagogisk forskningsinstitutt foretar den endelige godkjenning av veileder.

Studenten bør ha anledning til å opp- søke veileder både når de har konkrete pro- blemstillinger å legge fram, og når de har vanskeligheter av mer generell art.

Behovet for veiledning vil variere, men studentenes følte behov for hjelp må være retningsgivende for omfanget av veiled- ningen. Veiledningen skal dog *ikke over- stige 26 timer*, inkludert veileders tid til lesing. Veiledningstiden er skjematisk satt til 13 timer pr. semester i to semestre, etter normert studietid. *Godt forberedte veiled- ningstimer fra begge parter, gir bedre og raskere avsluttet avhandling.*

Dersom det oppstår problemer i forbin- delse med veiledningen, skal studiekonsu- lenten kontaktes. Hvis veileder er bortreist i lengre tid, f.eks. i forbindelse med permi- sjoner, skal veileder gjøre studiekonsulen- ten og de studentene som vedkommende er veileder for, oppmerksom på dette så tidlig som mulig. Studiekonsulenten vil da vise studenten til ny veileder dersom dette er nødvendig.

Hovedveilederen vil normalt bli opp- nevnt som medlem av den komite som skal vurdere avhandlingen ved eksamen.

Det er også mulig å få oppnevnt en per- son utenom instituttets personale som veileder. Studenten må i slike tilfelle sende begrunnet søknad på egen blankett (fås på instituttet). Eksterne veiledere vil få godtgjørelse for sitt arbeid. Instituttet skal kunne godkjenne veilederen som medlem av vurderingskomiteen. Tilbudet om eks- tern veileder er avhengig av at instituttet har økonomiske muligheter til finansiering av dette.

Praksis - PED 570 (10 vekttall)

I tillegg til hovedoppgave og studium av ut- valgte emner inngår 17 ukers obligatorisk praksis. Denne praksis og praksisforbere- dende undervisning utgjør et eget vekttall- skurs, men kan tas som en integrert del av andre avdeling. En melder seg ikke opp til dette kurset. Godkjent deltakelse registre- res på instituttet.

I de tilfeller instituttet skaffer praksis- plasser må studentene ta de tildelte plas- sene. De som eventuelt takker nei uten

spesiell grunn (sykdom etc.) stiller bakerst i køen ved neste tildeling.

Betingelsene for å kunne delta er at studentene er opptatt på 2. avdeling og har gjennomgått de nødvendige obligatoriske kurs under hvert spesialiseringsområde. Det er også en fordel om studentene har fulgt teorikurs som behandler de problemene, men dette er ikke satt som betingelse. Studentene bør legge opp sitt praksisprogram på en slik måte at det passer inn i de øvrige deler av studiet på 2. avdeling.

Det er således viktig at praksisperiodene blir koordinert med undervisningen, særlig med de praksisforberedende kurs, og med hovedoppgavearbeidet. Problemer i denne sammenheng bør diskuteres med praksisveileder for det enkelte spesialiseringsområdet. Praksisveileder for spesialiseringsområdet sørger for at studentene får den nødvendige informasjon om praksisperioden. Ved eventuell mangel på praksisplasser enkelte semestre vil plasser tildeles etter ansienitet.

I begynnelsen av hvert semester blir studentene innkalt til et møte for orientering om praksis.

Praksisopplegget som er forskjellig for studenter med ulik spesialiseringsområder, legges opp og gjennomføres i samråd med avdelingens lærere og godkjennes av instituttet. Etter praksisperioden skal studenten legge fram en kort rapport om gjennomføring av praksis.

Praksis for pedagogisk-psykologisk rådgivning

Hensikten med praksis er først og fremst at studentene skal få innblikk i hvordan pedagogisk-psykologiske problemer arter seg, hva som kan ligge til grunn for problemene, hvordan diagnostiseringen planlegges, hvordan råd gis og behandlingen gjennomføres og hvordan problemer søkes forebygget.

Praksis er fordelt i fire praksiskategorier: - 8 uker ved PP-kontor.

- 3 uker ved institusjon for barn/ungdom med spesifikke lærevansker.

- 3 uker ved institusjon for barn/ungdom med emosjonelle/atferdsmessige problem.

- 3 uker selvvalgt praksis.

Betingelser

For å ta praksis ved PP-kontor må begge testkursene være gjennomført og godkjent. For praksis ved institusjon for spesifikke lærevansker kreves vårkurset, kurs B, og for praksis for emosjonelle/atferdsmessige problemer, kreves høstkurset, kurs A. Hvilke(t) kurs som kreves før selvvalgt praksis avhenger av denne praksisens art, og vurderes for det enkelte tilfellet. Selvvalgt praksis kan legges til den obligatoriske praksis under spesifikke lærevansker eller til den obligatoriske praksis innen emosjonelle/atferdsmessige problem. Det vil si at det er mulig å søke om å få utvidet den ene av disse til seks uker. En kan ikke utvide praksisen ved PP-kontor.

Praksissteder/supervisører godkjennes av instituttet. Dette gjelder også selvvalgt praksis.

Praksisrettigheter

Studenter som er tatt opp på 2. avd. har rett til praksisstilbud i løpet av den ordinære studietiden. Praktiske og økonomiske grunner gjør at studentene må være forberedt på å ta praksis i det semesteret studenten er kvalifisert, eller i påfølgende semester. Praksis organiseres av administrasjonen.

Godkjenning av praksissteder/supervisører

Når det gjelder ikke-selvvalgt praksis har instituttet faste godkjente institusjoner/supervisører. Hvis en student ønsker sin praksis lagt til en annen institusjon (innenfor samme kategori) må vedkommende ta

kontakt med praksisveileder for å drøfte dette og få stedet/supervisøren godkjent.

Når det gjelder praksis innen selvvalgt område så tar studenten selv uformell kontakt med praksisstedet for å finne ut om det er muligheter for praksisplass (liste over praksisstedene og evt. brosjyrer fås hos administrativt ansvarlig).

Praksisveileder skal godkjenne valg av selvvalgt praksisområde før endelig avtale gjøres. Når dette er i orden, gjør studenten endelig avtale med praksisstedet.

Studenten leverer godkjenning og beskjed om praksissted, supervisor og tidspunkt til administrativt ansvarlig, som sender formell avtale og honorarskjema til praksisstedet.

Studenten får tildelt et supervisjons-skjema som skal leveres supervisor når praksisperioden starter. Supervisjons-skjema skal vedlegges praksisrapporten som leveres praksisveileder straks etter at praksisperioden er avsluttet.

Det gjøres oppmerksom på at dersom de ønsker praksis innen selvvalgt område innenfor en av de institusjonene som benyttes som obligatoriske praksissteder, må administrativt ansvarlig kontaktes før det gjøres avtale med institusjonen for å sjekke hvordan belegget er i henhold til de obligatoriske praksisperiodene.

Informasjon om når praksisplass er tildelt

Så snart instituttet har avklart praksisopp-
legget for det aktuelle semester blir det satt opp oppslag om hvilke studenter som har fått plass hvor og når. Den enkelte student blir tilskrevet.

Studentene kan også få disse opplysningene av administrativt ansvarlig. Dersom en tildelt praksisplass av uforutsette grunner ikke kan benyttes, må det gis umiddelbar beskjed til administrativt ansvarlig.

Godkjenning av gjennomført praksis

Etter at praksis er gjennomført leveres, umiddelbart, en praksisrapport (ca. 2 sider) til den lærer som er oppnevnt som praksisveileder for spesialiseringsområdet. Det gis her en kort beskrivelse av hva studenten har deltatt i, synspunkter på om det er andre ting som det kunne være ønskelig å få inkludert, og eventuelle ønsker og forslag. Når praksisrapporten er godkjent og praksisinstitusjonen erverfor instituttet har bekreftet gjennomføringen av praksisen, henvender studenten seg til praksisveileder og får dette påført godkjenningsskjemaet.

All praksis må være godkjent før opp-
melding til avsluttende eksamen.

Praksis for undervisning og ledelse

Formålet med praksis for spesialiserings-
området undervisning og ledelse på 2. av-
deling er å få kjennskap til viktige arbeids-
og yrkesområder hvor pedagogisk teori,
kunnskap og innsikt blir anvendt i tilknyt-
ning til ulike former for pedagogisk virk-
somhet.

Blant de områdene som står sentralt i denne sammenheng kan en her nevne planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning, veiledningsarbeid ved lærerhøgskole/øvingsskole, administrativt arbeid på det lokale og sentrale plan, utvikling og evaluering av læremidler av forskjellige slag (f. ekd. undervisningsfilm, TV-program, skoleprogram i radio, trykte undervisningsopplegg, lærebøker etc.) og planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæring utenfor skoleverket.

Praksis består av et fast praksisprogram på 12 uker, 4 ukers valgfri praksis og 1 ukes praksisoppsummering. Totalt 17 uker.

Den selvvalgte praksis kan enten brukes til fordypning innenfor det faste praksis-
programmet eller på et annet område som er av spesiell interesse for studenten. Også

denne praksis skal godkjennes av instituttet.

Betingelsen for at studenten kan delta i praksis er at de har gjennomgått de obligatoriske praksisforberedende kursene. Studentene begynner vanligvis ikke praksis før 2. semester av 2. avdeling. Det anbefales å ikke vente for lenge med å gjennomføre praksisperiodene.

Praksisprogrammet omfatter:

- 4 uker innen undervisning og veiledning i skoleverket.

- 4 uker innen pedagogisk ledelse og administrasjon.

- 4 uker innen læremiddelutvikling og/eller opplæringsvirksomhet utenfor skoleverket.

- 4 uker selvvalgt praksis.

- 1 uke praksisoppsummering.

Etter at praksis er gjennomført, leveres umiddelbart en praksisrapport (ca. 2 sider) til den av lærerne som er oppnevnt som praksisveileder for spesialiseringsområdet.

Alle praksisrapporter skal være innlevert og godkjent av praksisveileder før studenten kan framstille seg til eksamen.

Ett av områdene kan sløyfes til fordel for lenger praksis på ett av de andre områdene, eller - under forutsetning av kapasitet - legges til et pedagogisk-psykologisk rådgivningskontor (studenter fra spesialiseringsområdet PP-rådgivning har fortrinnsrett til disse praksisplassene). All praksis skal godkjennes av instituttet.

Eksamen

Kandidaten melder seg opp til eksamen i hvert enkelt kurs med unntak for kurs PED 570 (praksis) og PED 580 (hovedoppgave). Eksamen i kurs PED 510 skal avlegges før hovedoppgaven leveres til sensur. Før eksamen i PED 520, må hovedoppgaven være innlevert for sensur. Eksamen i PED 520 består av en 8-timers skriftlig eksamen samt justerende muntlig eksamen. Eksamen (godkjent essay) i kurs PED 560 må

være avlagt senest semesteret før hovedoppgaven leveres.

Forøvrig gjelder følgende bestemmelser:

1. Hovedoppgaven skal inneholde et ekstra sammendrag av avhandlingen på 2-3 sider. Sammendraget skal skrives på et standardisert skjema som fås ved henvendelse til instituttet. Ett eksemplar av sammendraget skal innleveres særskilt.

2. Det gis gradert karakter på eksamener i PED 510 (8-timers eksamen) og PED 520-530, samt hovedoppgaven. 5-timers eksamen i pedagogiske forskningsmetoder og statistikk under PED 510 og essayet under kurs PED 560 vurderes etter karakteren bestått/ikke bestått.

Fastsetting av den endelige karakteren til andre avdeling skjer ved at hovedoppgaven og eksamen på kurs PED 510 og PED 520 blir vektet i forholdet 3:1:2.

Fellesområdet - PED 510

Kurset avsluttes med 8-timers skriftlig eksamen i fellespensum og 5-timers skriftlig eksamen i pedagogiske forskningsmetoder og statistikk. Kurset er ikke godkjent før de to kursdelene er gjennomført med godkjent resultat.

Studenter med tilsvarende utdanning i forskningsmetode og statistikk fra før kan søke fritak for kurset.

Det må søkes fritak for hele kurset i forskningsmetoder og statistikk. Det gis ikke fritak for en av delene.

Spesialisingsområdene - PED 520

Kurset avsluttes med 8 timers skriftlig eksamen i spesialiseringpensum, samt muntlig prøve, som er justerende. Eksamen kan *ikke* avlegges i dette kurset før hovedoppgaven er levert for sensur.

Valgfrie påbygningsområder - PED 560

Kurset avsluttes med et essay på opptil 15 maskinskrevne sider (à ca. 500 ord). Emnet

for essayet skal ligge innenfor de valgte påbygningsområdenes pensum, og skal godkjennes på forhånd. Kurset må være avsluttet med godkjent essay, senest semesteret før hovedoppgaven innleveres for sensur.

Hovedoppgaven - PED 580

Emnet for hovedoppgaven skal ha relasjon til det valgte spesialiseringsområdet. Det skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid der kandidaten viser innsikt aktuell forskning og relevant teori og metoder som har betydning for oppgavens problemstilling. Alle studenter får oppnevnt veileder i forbindelse med hovedoppgavearbeidet.

Retningslinjer for gjennomføring av eksamen

a) Hovedoppgaven

Det blir oppnevnt individuelle komiteer til vurdering av hovedoppgaven. Komiteer fastsettes av styret ved instituttet og slås opp på instituttets oppslagstavle.

Sensuren for hovedoppgaven vil foreligge i god tid før skriftlig eksamen.

Dersom en student ikke får godkjent hovedoppgaven, kan han/hun ikke framstille seg til avsluttende eksamen.

Eksamen i PED 510 og PED 520 - 530

Til eksamen i PED 510 oppnevnes to komiteer, en for pedagogisk forskningsmetoder og statistikk og en for det øvrige fellespensum. Til eksamen i PED 520 - 530

og PED 560 essay oppnevnes to komiteer, en for hvert spesialiseringsområde. Komiteene sensurerer skriftlig eksamen, essay og muntlig eksamen. Muntlig eksamen er justerende.

Muntlig eksamen starter normalt dagen etter at skriftlig sensur har falt for PED 520 - 530. Plan for muntlig eksamen slås opp i 5 et. Helga Eng's hus. Eventuelt kan en ringe ekspedisjonen, tlf. 22 85 53 51.

Litteratur

Fellesområdet - PED 510

Fellesområdet har et pensum på ca. 2750 sider.

Spesialiseringssområdene - PED 520/ PED530

Spesialiseringssområdet har et pensum på ca. 2500 sider.

Valgfrie påbygningsområder

Studentene skal velge to profesjonsrettede påbygningsområder på ca. 500 sider hver. For områdene er det satt opp et fast pensum. Det vises til orientering for 2. avdeling om hvilke påbygningsområder en kan velge mellom, og pensum for disse.

I stedet for ett av de to områdene kan studenten sette opp et selvvalgt pensum på ca. 500 sider knyttet til et profesjonspreget område. Dette skal godkjennes av instituttet på forhånd.

Semesteremne

OPPLEGG

Semesteremnestudiene er lagt opp som to-semesterers deltidsstudium, som normalt begynner i høstsemesteret.

Det kan kreves visse forkunnskaper for opptak til semesteremnene. Se nedenfor.

Instituttet har i dag følgende semesteremner:

1. Skoleutvikling
2. Læreplanteori og læreplanarbeid
3. Mediepedagogikk og fjernundervisning
4. Flerkulturell pedagogikk

Hvilket semesteremnestudier som settes i gang er avhengig av faglige ressurser.

Opplysninger om dette gis innen 1. april hvert år.

Studieåret 1997/1998 vil kun Flerkulturell pedagogikk bli tilbudt.

Flerkulturell pedagogikk

OPPTAK TIL STUDIET/FORKUNNSKAPER

Det kreves lærerutdanning eller tilsvarende (*lærerprøve eller utdanning som adjunkt eller lektor*), for å bli tatt opp på studiet. Annen utdanning kan også vurderes. Søkere som har overlappende utdanning (f.eks. migrasjonspedagogikk) prioriteres ikke.

PENSUM

Semesteremnestudiet har et pensumomfang på ca. 1000 sider. Pensum er ført opp i separate litteraturlister som fås ved instituttet

UNDERVISNING

Undervisningen kan bli lagt opp som forelesninger og/eller seminarer

EKSAMEN

Eksamen på semesteremnestudiet består av en semesteroppgave og en muntlig prøve som tas samme semester.

Den muntlige prøven omfatter hele pensum. I tillegg trekkes semesteroppgaven inn og diskuteres.

Semesteroppgave

Alle studenter som velger et av semesteremnene skal skrive en semesteroppgave.

Emnet for semesteroppgaven skal godkjennes av studieansvarlig for det enkelte semesteremnestudium.

MÅLSETTING

Studiet tar sikte på å gjøre studentene i stand til å mestre pedagogiske arbeidsoppgaver i flerkulturelle sammenhenger. Det legges særlig vekt på at studentene skal tilegne seg:

- Kunnskaper om skole og utdannelse i et flerkulturelt samfunn. Og flerspråklig skolemiljø.

- Kunnskap om undervisning, undervisningsorganisering, undervisningsgjennomføring, læreplanarbeid og læremiddelutvikling i flerkulturelle og flerspråklige skoler.

- Kunnskap om språk, språklæring, tospråklighet, begrepslæring, faglig og sosial utvikling.

- Kjennskap til sentrale teorier om sosialisering, verdier, identitetsutvikling, kultur og etnisitet.

- Kunnskaper om rasisme, diskriminering og fordommer.

- Kunnskaper om arbeid med minoriteter generelt.

UNDERVISNING

Semesteremnet gis som et deltidstilbud over 2 semestre. Undervisningen begynner i høstsemesteret og er på ettermiddags-/kveldstid.

VEILEDNING

Veiledning gis kun til studenter som er opptatt ved studiet. Veiledning ved skriving av semesteroppgaven vil dels foregå i gruppe, dels individuelt. Den endelige form på, og omfang av veiledningen vil avhenge av antall studenter, de temaene studentene velger, og disponible veiledere.

Alle studenter skal være tildelt en kontaktperson/veileder før jul, etter fristen for godkjenning av tema for oppgaven.

LITTERATUR

Studieinnholdet er definert som et fast pensum. Pensum dekker utvalgte emner. Semesteremnestudiet har et pensumomfang på ca. 1000 - 1200 sider.

EKSAMEN

Krav til eksamen

For å få «godkjent» eksamen kreves det: For det første at en er i stand tilredgjøre for de begrepene en bruker både skriftlig og muntlig. Begrepene må en metodisk kunne referere til i forhold til de aktuelle kildene. For det andre fordres det at en viser forståelse av begrepene idet en *anvender* dem i forhold til aktuelle områder og prosjekter. For det tredje må en kunne se sammenhenger og ulikheter mellom pensumkildene og de kildene en bruker i tillegg.

En må kunne drøfte begreper i *relasjon* til hverandre. Og for det fjerde fordres det at en har utviklet *selvstendighet* til de begrepene en bruker.

Eksamen i flerkulturell pedagogikk består av semesteroppgaven og en muntlig prøve, og blir vurdert bestått/ikke bestått.

Semesteroppgaven

Studenten(e) foreslår selv temaet for semesteroppgaven, men dette må godkjennes av instituttet. Studenten skal sende sitt forslag til faglig ansvarlig og får da skriftlig melding om hvorvidt oppgavetemaet er godkjent.

Fristen for innsending av forslag til temaet for semesteroppgaven er *1. november*.

Opgaven skal være på ca. 20 maskinskrevne sider. Relevant pensumlitteratur bør brukes, men også annen relevant referanselitteratur utenom pensum skal trekkes inn. Oppgaven må ha referanseliste som viser hvilken litteratur som er brukt.

Ca. 1/3 av normal studietid vil gå med til arbeidet med semesteroppgaven.

Opgaven skal kun være stiftet, ikke innbundet.

Instituttet aksepterer at studenter som arbeider sammen om ett eller når beslektede tema leverer en samlet semesteroppgave, så lenge hver enkelt students bidrag,

sidetall/oppgavetittel oppgis klart, og videre tilfredsstiller de kvalitative og kvantitative krav vi setter til en semesteroppgave.

Opgaven må være godkjent før studenten kan gjennomføre muntlig eksamen.

Desentraliserte studietilbud

Instituttet har flere desentraliserte tilbud rundt om i landet. Kontakt instituttet for

nærmere opplysninger om hvilke tilbud vi har dette studieåret.

Fagområdet Universitetspedagogikk

Universitetet i Oslo legger vekt på kvalitet i studietilbud og undervisning. Som ledd i arbeidet med å utvikle og opprettholde høy studiekvalitet krever Universitetet av sine lærere at de skal ha en viss pedagogisk basiskompetanse. Er du tilsatt i fast stilling eller II-stilling med undervisningsplikt, har du sammen med tilsetningsbrevet fått melding dersom du ikke har slik kompetanse ved tilsetningen.

Fagområdet for universitetspedagogikk ved Pedagogisk forskningsinstitutt har fått i oppdrag fra Kollegiet å tilby kurs i universitetspedagogikk for tilsatte som skal skaffe seg pedagogisk basiskompetanse og for tilsatte som formelt har basiskompetanse gjennom annen pedagogisk utdanning, men som ønsker å kvalifisere seg ytterligere for arbeidet sitt som universitetslærer.

Kurset består av

- En fellesdel på ca. 50 arbeidstimer
- valgfrie moduler som du selv kan sette sammen til et program på ytterligere ca. 50 arbeidstimer.

"Store" moduler omfatter ca. 25 arbeidstimer og "små" moduler er på ca. 12 arbeidstimer. Du kan altså sette sammen et program med to store moduler, én stor og to små moduler eller fire små moduler i tillegg til fellesdelen. Det normale vil være å ta fellesdelen først. Er du tilsatt i II-stilling, dekkes kravet om basiskompetanse ved at du tar bare fellesdelen. Hvis du allerede har pedagogisk basiskompetanse kan du melde deg til hvilken som helst av kursdelene som du er interessert i.

Kollegiet har vedtatt at den som tar hele kurset i universitetspedagogikk, har rett til reduksjon i undervisningsplikten i omfang på én (forelesnings)time pr. uke i ett år. Hvordan dette praktisk kan ordnes, må du ta opp med grunnenheten din. Kursene er gratis, med du må selv skaffe kurslitteratur.

FORMÅL

Fellesdelen av kurset i universitetspedagogikk skal bidra til å sette universitetslærere i stand til å løse sine pedagogiske oppgaver. Kurset skal bidra til å utvikle deltakernes forståelse og mestring av disse oppgavene.

KOMPETANSE

Gjennomført fellesdel med tilhørende oppgaver utgjør 50% av kravene til pedagogisk basiskompetanse for personer i hel fast stilling. For personer i II-stilling vil dette kurset dekke kravene.

MÅLGRUPPE

Personer i vitenskapelige stillinger som er tillagt undervisningsplikt. Fast tilsatte og tilsatte i II-stilling prioriteres, men kurset er også åpent for personer i rekrutteringsstilling så langt plassen tillater. Det er nødvendig at deltakerne har noe undervisning i kursperioden.

MÅL

Deltakerne skal etter gjennomført kurs

- ha kunnskap om hvordan studenter lærer
- ha styrket egne undervisningsferdigheter
- være mer bevisst hva som styrer egen og andres undervisningspraksis
- kjenne til ulike eksamensformer og konsekvenser for studentenes læring

OMFANG/ORGANISERING

Kurset holdes i første halvdel av hvert semester og har et omfang på ca. 50 arbeidstimer. Det består av:

- to samlinger, hver på 2 1/2 dag, den ene på internat,
- gjensidig observasjon av undervisning med veiledning i smågrupper.

INNHOLD PÅ SAMLINGENE

- Studiekvalitet
- Praktisk undervisningsferdighet
- Læring og undervisning
- Planlegging av undervisning
- Studentaktivisering
- Ulike undervisningsformer
- Eksamen

EVALUERING

Kurset godkjennes på grunnlag av aktiv deltaking og oppgavearbeid i tilknytning til fellessamlinger og grupper. Fravær utover ca. 20% kompenseres etter avtale.

OVERSIKT OVER VALGFRIE MODULER

Store moduler (ca. 25 arbeidstimer pr. modul)

- Studentevaluering av undervisning
- Problembasert læring
- Klinisk undervisning
- Vitenskapelig veiledning
- Utvikling av studieplaner

Små moduler (ca. 12 arbeidstimer pr. modul)

- Forelesningstrening
- Visualisering i undervisningen
- Laboratoriekurs
- Bruk av skriving i undervisningen
- Gruppeundervisning
- Veiledning i PBL-grupper
- Instruksjon og veiledning i klinisk odontologisk undervisning

Doktorgradsprogrammet i pedagogikk

Regelement og utfyllende bestemmelser for dr. polit.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo, finnes lenger bak i Studiehåndboken og i Studiehåndboken for Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Studieplanen for dr. polit.-studiet i pedagogikk, som ble vedtatt 29.04.94, erstatter studieplanen av 24.10.91, med senere endring i vedtak av 03.02.92. Planen ble gjort gjeldende fra 1. januar 1995. Kandidater som er opptatt etter tidligere studieplaner, følger disse.

Dr. philos. graden er ikke en del av den organiserte forskeropplæringen og har ingen egen studieplan.

Opptak til studiet/forkunnskaper

Opptak skjer en gang i året. Søknadsfrist 1. oktober, med opptak fra 1. januar. Den maksimale årlige opptaksrammen avgjøres ut fra vurdering av instituttets ressurser.

For opptak til studiet kreves at kandidaten har embetseksamen av høyere grad (cand. paed. eller cand. polit. med profesjonsstudiet eller hovedfag i pedagogikk/sosialpedagogikk) eller har annen utdanning på tilsvarende nivå som etter vurdering kan godkjennes som grunnlag for et dr. polit.-studium i pedagogikk. Søkere med annen bakgrunn enn pedagogikk/sosialpedagogikk, må vise faglig relevans og forutsetning for faget i søknad/prosjektplan. For søkere som ikke fullt ut tilfredsstiller det formelle kompetansekravet kan forutdanningen kreves supplert gjennom spesielle kurs eller på annen måte.

Søknad om opptak skal skrives på fakultetets skjema og sendes Pedagogisk forskningsinstitutt. Med søknaden

skal følge dokumentasjon for avlagte eksamener/grader og prosjektbeskrivelse, utarbeidet av søkeren, der det redgjøres for problemstilling, metodevalg, fremdriftsplan og opplysning om finansiering av prosjektet. Det skal også legges ved søknad om godkjenning av veileder som bør inneholde bekreftelse på tilsagn om veiledning. Veileder må ha kompetanse på doktorgradsnivå. Hvis det er aktuelt med ekstern veileder, må spørsmålet om finansiering avklares på forhånd.

Styret ved Pedagogisk forskningsinstitutt behandler søknad om opptak etter innstilling fra koordinator for forskeropplæringen. Styrets vedtak går som innstilling til fakultetet. Endelig behandling av søknadene skjer i doktorgradsutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Målsetting

Dr. polit.-studiet har som formål å gjøre kandidaten i stand til å fylle forskerrollen. Dette skjer primært gjennom å videreutvikle kandidatens kvalifikasjoner for forskning, herunder å legge grunnlag for et reflektert forhold til egen og andres forskning. På denne måten søkes kandidaten dyktiggjort for deltakelse i og oppbygging, vedlikehold og videreutvikling av forskningsmiljøer. Målsettingen søkes realisert gjennom at det legges vekt på såvel faglig fordypning som bredde i den vitenskapelige skolerung. Arbeidet med avhandlingen skal ivareta kravet om faglig fordypning, mens bredde kravet søkes ivaretatt gjennom innholdet i opplæringsdelen, som dessuten skal støtte opp under avhandlingsarbeidet. Opplæringsdelen skal gi innsikt i sentrale vitenskapsteoretiske emner og i pedagogikk som vitenskap og studiefag, i forskningsmetoder og i pedagogisk teori, og skal dessuten gi øvelse i faglig formidling.

Organisering

TIDSRAMMER

Dr.polit.-studiet er normert til 3 fulle årsverk. Av dette utgjør den organiserte opplæringsdelen 3/4 årsverk. Eventuelt pliktarbeid kommer i tillegg, slik at opptaksperioden vanligvis utgjør 4 år. Når opptaksperioden er ute, opphører status som student, og kandidaten skrives ut av dr.polit.-studiet. Det kan imidlertid søkes om å få opptaksperioden forlenget, forutsatt at nødvendig tid for å fullføre studiet antas å være kortere enn 1 år. Kandidater som skrives ut av studiet, vil likevel senere kunne søke om å få disputere for dr.polit.-graden. (Opptaksperioden forlenges automatisk ved permisjoner som er hjemlet i departementets retningslinjer for tilsetning i utdanningsstillinger.).

Innhold

Opplæringsdelen skal både støtte opp under arbeidet med avhandlingen og sikre bredde i den vitenskapelige skolering, og skal utgjøre minimum 15 vektall (3/4 forskerårsverk). For å tilfredsstille bredde kravet skal alle kandidater gjennomføre kurs tilsvarende 10 1/2 vektall som spesifisert nedenfor. De resterende 4 1/2 vektall velges fritt i samråd i med hovedveileder blant godkjente kurs m.v., dog slik at det ikke blir noen innholdsmessig overlappning av betydning mellom de komponenter som inngår i kandidatens opplæringsprogram.

Det samlede kurstilbud skal reflektere pedagogikkens ulike forskningsfelter. Undervisningsplan/kursplan utarbeides for hvert semester, og fås ved henvendelse til instituttet.

- A. Kurs i vitenskapsteori
- B. Kurs i forskningsdesign og forskningsmetoder
- C. Kurs i pedagogisk teori/faglig emner
- D. Spesialkurs

Følgende kurs med dokumentasjonskrav er obligatorisk innenfor kandidatens opplæringsprogram:

- 3 vektallskurs i vitenskapsteori (fakultetets felles kurs pluss oppfølgingskurs ved PFI).

- 1 1/2 vektallskurs i design og evaluering
- 1 1/2 vektallskurs i multivariat dataanalyse
- 1 1/2 vektallskurs i kvalitativ forskningsmetode
- 3 vektallskurs (evt. 2 x 1 1/2 vektallskurs) i pedagogisk teori/faglige emner.

KRAV TIL FAGLIG FORMIDLING

For å kunne framstille seg for doktorgradsprøven, skal kandidaten ha tilegnet seg noe erfaring med faglig formidling. Eksempler på faglig formidling som godkjennes:

- forelesnings- eller seminarrekker
- populærvitenskapelige arbeider (f.eks. kronikker, populariserte artikler, foredrag e.l.)

Arbeidsinnsatsen i formidlingsdelen skal tilsvare forelesnings- eller seminarrekke på 1 uketime over ett semester (ca. 1 1/2 ukes arbeidsinnsats). Innholdet i formidlingsdelen skal godkjennes av veileder.

For kandidater som ikke innfrir kravene til faglig formidling innenfor opplæringsdelen, kommer dette kravet i tillegg til de 15 obligatoriske vektall.

Veiledning

Under arbeidet med avhandlingen har kandidaten rett til veiledning, jfr. Fellesreglementet, pkt. 4.3.

Søknad om godkjenning av veileder(e) inngår i søknaden om opptak på dr.polit.-studiet.

Det skal inngås skriftlig avtale om veiledning mellom kandidaten, veileder og instituttet, normalt innen 1. mars i opptaksåret. Instituttets koordinator for forskeropplæringen er ansvarlig for at dette blir gjort. Avtalen skal bidra til å sikre kandidatens, veileders og instituttets ansvar, rettigheter og plikter i veiledningen.

Er mer enn en veileder oppnevnt, skal en av dem ha hovedansvar/være hovedveileder. Oppnevnes det en eksternt veileder, skal det også oppnevnes en intern. Maksimal veiledningstid er 150 timer pr. kandidat, tatt ut med inntil 30 timer pr. semester. Dette timetallet inkluderer også tid til forberedelse (f.eks. gjennomlesing av manuskripter) og etterarbeid. Kandidaten har ikke rett på veiledning ut over opptaksperioden.

Dersom det benyttes både hoved- og biveileder, skal fordelingen mellom disse normalt være slik at hovedveileder gjennomfører minst 2/3 av den totale veiledningen.

Den faglige veiledningen skal foregå under hensyntagen til kravet om at avhandlingen skal utgjøre et *selvstendig* vitenskapelig arbeid.

Eksamen

Det vises til Reglement og utfyllende bestemmelser for dr.polit.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

AVHANDLING

Det sentrale ledd i studiet er det selvstendige arbeidet med en vitenskapelig avhandling, som skal ivareta dr.polit.-studiets krav om faglig fordypning. Avhandlingen kan bestå av enten en sammenhengende forskningsrapport, eller flere mindre arbeider, jfr. Fellesreglementet pkt. 4.4. Uavhengig av form skal avhandlingen ligge på et nivå som tilsvarer standard for internasjonal publisering.

ÅRLIG FRAMDRIFTSRAPPORTERING

Med sikte på å bidra til kvalitet og gjennomstrømning i forskerutdanningen er kandidatene pålagt innen 1. oktober hvert år å levere en skriftlig rapport om framdriften i arbeidet. Rapporten skal påtegnes av veileder. Manglende eller utilfredsstillende rapportering kan være grunn til terminering av avtalen før avtaleperioden utløper.

Reglementer

Lov av 12. mai 1995 om universiteter og høgskoler

Dette er et utdrag av loven.

Kapittel 1 Virkeområde og formål

§ 1 INSTITUSJONER LOVEN GJELDER FOR

1.

Denne lov gjelder for:

- Universitetene:
- Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Universitetet i Tromsø med Norges fiskerihøgskole;
- De vitenskapelige høgskolene:
- Arkitektthøgskolen i Oslo, Norges handelshøgskole, Norges idrettshøgskole, Norges landbrukshøgskole, Norges musikkhøgskole og Norges veterinærhøgskole;
- De statlige høgskolene:
- Høgskolen i Agder, Høgskolen i Akershus, Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Buskerud, Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Harstad, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Molde, Høgskolen i Narvik, Høgskolen i Nesna, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Stavanger, Høgskolen Stord/Haugesund, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Telemark, Høgskolen i Tromsø, Høgskolen i Vestfold, Høgskolen i Volda, Høgskolen i Østfold, Høgskolen i Ålesund og Sami allaskuvla/Samisk høgskole.

2.

Siviløkonomutdanningene og sivilingeniørutdanningene ved de statlige høgskolene har anledning til å bruke eget navn som undertittel til institusjonens navn.

§ 2 INSTITUSJONENES VIRKSOMHET

1.

Institusjonene under denne lov skal gi høgre utdanning som er basert på det fremste innen forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. Innenfor et nasjonalt nettverk for høgre utdanning og forskning (Norgesnettet) skal institusjonene samarbeide og utfylle hverandre i sine faglige aktiviteter. Utdanningstilbud skal utformes og ses i sammenheng med andre nasjonale og internasjonale utdanningstilbud.

2.

Institusjonene skal drive forskning og faglig utviklingsarbeid og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

3.

Institusjonene kan ikke gis pålegg om læreinnholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller det kunstneriske og faglige utviklingsarbeid.

4.

Institusjonene har ansvar for å formidle kunnskap om virksomheten og for å utbre forståelse for vitenskapens metoder og resultater.

5.

Institusjonene har ansvar for å gi eller organisere tilbud om etterutdanning på sine fagområder.

6.

Universitetene og de vitenskapelige høyskolene har et særlig nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning og for å bygge opp, drive og vedlikeholde forskningsbiblioteker og museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger. Andre institusjoner kan tillegges et tilsvarende ansvar på sine særskilte fagområder.

7.

Undervisningsspråket er til vanlig norsk.

Kapittel 7 Studentorganene

§ 27 STUDENTORGANENES FORMÅL

1.

Studentene ved institusjonen kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre og råd. Tilsvarende kan studentene ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette studentorgan for denne.

2.

Ved valg til organ som nevnt i nr. 1 skal det avholdes urnevalg blant studentene.

3.

Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.

4.

Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå.

§ 28 KONSTITUERENDE MØTE. VEDTEKTER

1.

Innkalling til konstituerende møte for studentorgan foretas etter anmodning fra rektor eller et rimelig antall studenter. Innkalling til konstituerende møte for studentorgan for avdeling eller grunnenhet foretas også etter anmodning fra leder for studentorgan for hele institusjonen eller leder for vedkommende avdeling eller grunnenhet.

2.

Rektor eller den rektor utpeker, innkaller til møtet og leder dette til møteleder er valgt.

3.

Innkalling til konstituerende møte kunnngjøres på institusjonen med minst tre ukers varsel.

4.

Det konstituerende møte fastsetter vedtektene for vedkommende studentorgan med vanlig flertall. Møtet kan vedta regler om kvalifisert flertall for endring av vedtektene, men likevel aldri krav om mer enn to tredeler av de avgitte stemmer. Bestemmelsene i kap 5 gjelder ikke for studentorganer.

5.

Møteleder sender gjenpart av møteboken til rektor og eventuelt leder for vedkommende avdeling eller grunnenhet.

Kapittel 9 Opptak som student. Rett til å gå opp til eksamen. Bortvisning og utestenging

§ 37 UTDANNINGSKRAV FOR OPPTAK TIL HØGRE UTDANNING

1.

Det generelle grunnlag for opptak som student (generell studiekompetanse) er fullført og bestått norsk videregående opplæring med de krav til fagsammensetning og timestfordeling som departementet fastsetter. Departementet kan fastsette at også annen høvelig utdanning skal være generelt opptaksgrunnlag.

2.

Yrkespraksis kombinert med annen utdanning enn den som er angitt i nr. 1, kan danne grunnlag for opptak etter retningslinjer fastsatt av departementet.

3.

Departementet kan, etter innstilling fra styret, unnta enkelte studier eller fag for kravene til generell studiekompetanse.

4.

Departementet kan, etter innstilling fra styret, fastsette spesielle opptakskrav når hensynet til gjennomføringen av studiet gjør dette nødvendig.

5.

Styret selv kan fastsette særlige faglige minstekrav ved opptak til høgre grads studier.

6.

Den som er tatt opp som student ved en institusjon under loven, har adgang til åpne studier ved de øvrige, så fremt opptakskravet er generell studiekompetanse og søkeren ikke er tatt opp med hjemmel i nr.3.

§ 38 STUDENTOPPTAKET

1.

Studentopptaket foretas av en eller flere opptakskomiteer oppnevnt av styret. Det skal være eget opptak til høgre grads studier.

2.

Departementet kan gi bestemmelser om nasjonal samordning av opptakene.

3.

Dersom en institusjon oppdager at en søker har falskt vitnemål eller andre falske dokumenter, kan andre institusjoner under denne lov informeres. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner m.v.

§ 39 OPPTAKSREGULERING

1.

Når kapasitetshensyn eller ressurs-hensyn krever det, kan Kongen etter forslag fra styret, regulere adgangen til det enkelte studium eller deler av det. For regulering av opptak til universitetene kreves Stortingets samtykke. Slik regulering kan bare skje for ett år av gangen.

2.

Departementet kan fastsette adgangsregulering når det er nødvendig etter en samlet vurdering av utdanningen i landet.

3.

Departementet gir regler om rangering av søkerne.

§ 40 RETT TIL Å GÅ OPP TIL EKSAMEN

1.

Den som oppfyller de generelle og eventuelt spesielle opptakskrav og andre krav for å gå opp til eksamen i vedkommende fag eller studium, har rett til å gå opp til eksamen. Dette gjelder også studenter som ikke er opptatt ved faget eller studiet. Opptakskomiteen (jf. nr. 3) kan etter søknad lempe på krav til forutdanning m.m. når det er sannsynliggjort at søkeren har de nødvendige kunnskaper.

2.

Oppmelding etter denne paragraf kan nektes dersom kandidaten ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller gjennomført obligatorisk praksis.

3.

Styret selv gir nærmere regler om adgangen til å gå opp til eksamen uten å være opptatt som student, og kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for slike eksamenskandidater og frist for å søke om lempning av krav til forutdanning m.m. Spørsmålet om vilkårene for oppmelding er oppfylt, avgjøres av en eller flere opptakskomiteer oppnevnt av styret.

4.

Styret selv kan fastsette at eksamenskandidater som ikke er tatt opp som studenter ved institusjonen, skal betale et vederlag som dekker institusjonens merutgifter ved å holde eksamen for denne gruppen. Et mindretall i styret kan i møte hvor saken behandles, kreve at vedtak om vederlag skal forelegges departementet for godkjen-

ning. Departementet kan gi nærmere regler.

§ 41 STUDENTERS TAUSHETSPLIKT

En student som i studiesammenheng får kjennskap om noens personlige forhold, har taushetsplikt etter de regler som gjelder for yrkesutøvere på vedkommende livs-område. Institusjonen skal utarbeide taushetsplikterklæring som må underskrives av de studenter dette er aktuelt for.

§ 42 BORTVISNING. UTESTENING

1.

En student som tross skriftlig advarsel fra styret gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, kan etter vedtak av styret selv bortvises fra nærmere bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år. Hvis en student etter skriftlig advarsel fra styret fortsatt ikke respekterer slik bortvisning, kan styret selv utestenge ham eller henne fra studiet inntil ett år.

2.

En student som grovt klanderverdig har opptrådt på en slik måte at det er skapt fare for liv eller helse for pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre som studenten har å gjøre med som del i klinisk undervisning eller praksisopplæring, eller som gjør seg skyldig i grove brudd på taushetsplikt eller i grovt usømmelig opptreden overfor disse, kan etter vedtak av styret selv utestenges fra studiet i inntil 3 år.

3.

En student som har opptrådt slik som beskrevet i § 54 nr. 1 eller 2, kan ved vedtak av styret selv utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved

institusjoner under denne lov i inntil ett år. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner m.v.

4.

Vedtak om bortvisning eller utestenging treffes med minst to tredelers flertall. Vedtak om slik reaksjon kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven. Departementet er klageinstans.

5.

Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter nr. 1 er gitt. Utgiftene ved dette dekkes av institusjonen.

§ 43 DOMSTOLSPRØVING AV VEDTAK OM BORTVISNING ELLER UTESTENGING

1.

Studentene kan bringe vedtak om bortvisning eller utestenging inn for prøving ved herreds- eller byretten i den rettskrets institusjonens administrasjon har sitt sete. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger.

2.

Forliksmegling foretas ikke. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet, herunder også honorar til saksøkers advokat.

3.

Retten prøver alle sider av vedtaket.

Kapittel 10 Undervisning. Grader. Eksamen

§ 44 LÆRINGSMILJØ. UNDERVISNING

1.

Institusjonene har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Institusjonens ledelse skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

2.

Styret selv fastsetter med departementets godkjenning undervisningsterminene ved hver avdeling. Det kan treffes særskilte bestemmelser om terminene for enkelte fag og faggrupper.

3.

Forelesninger er offentlige. Når forelesningenes art tilsier det, kan styret likevel bestemme at visse forelesninger bare skal være for institusjonens studenter eller visse grupper av studenter.

4.

Styret kan bestemme at andre enn fagets studenter skal få delta i kurs og øvelser når det er ledig kapasitet.

§45 GRADER, YRKESUTDANNINGER OG ANDRE UTDANNINGSPROGRAM. TITLER

1.

Kongen bestemmer hvilke grader, yrkesutdanninger eller andre utdanningsprogram institusjonen kan gi, krav til bredde og fordypning, den tid det enkelte studium skal kunne gjennomføres på, og hvilken tittel graden, yrkesutdanningen eller utdanningsprogrammet gir rett til.

2.

En institusjon som har rett til å gi doktorgrad, kan på de samme fagområder tildele graden æresdoktor (doctor honoris causa) for betydningsfull vitenskapelig innsats eller fremragende arbeid til gagn for vitenskapen.

3.

Kongen kan, ved forskrift eller enkeltvedtak, forby bruk av titler som uriktig gir inntrykk av å være av samme karakter som titler som er beskyttet etter nr. 1 eller nr. 2, eller som på en misvisende måte er egnet til å forveksles med disse.

4.

Den som forsettlig eller uaktsomt tildeler eller bruker en tittel, alene eller som del av en annen tittel, uten å ha rett til dette etter nr. 1 eller nr. 2, eller i strid med bestemmelse gitt i medhold av nr. 3, straffes med bøter.

§ 46 FAG OG EMNER. RAMMEPLAN. STUDIEPLAN

1.

Departementet bestemmer hvilke fag, emner e.l som institusjonen kan tilby og som skal inngå i grunnlaget for en grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram fastsatt med hjemmel i § 45 nr. 1. Departementet bestemmer om et fag skal kunne tilbys desentralisert

2.

Departementet kan fastsette nasjonale rammeplaner for enkelte yrkesutdanninger og enkeltfag som inngår i en yrkesutdanning.

3.

Styret, eller vedkommende avdeling etter styrets bestemmelse, fastsetter studieplan for de enkelte fag og emner, herunder bestemmelser om obligatoriske kurs og praksis, og om forberedende prøver for de enkelte fag og emner.

§ 47 GODSKRIVING AV GRAD, YRKESUTDANNING, FAG ELLER EMNE FRA INSTITUSJON UNDER DENNE LOV

Grad, yrkesutdanning, fag eller emne fra en institusjon som går inn under denne lov, skal godskrives studenten ved de andre institusjonene etter nærmere regler fastsatt av departementet. Styret bestemmer om vedkommende avdeling eller særskilt organ ved institusjonen skal avgjøre søknaden. Vedkommende institusjon skal påse at det ikke gis dobbelt uttelling for samme faginnhold.

§ 48 GODKJENNING AV GRAD ELLER UTDANNING FRA UTENLANDSK ELLER NORSK

Institusjon som ikke går inn under denne lov:

1.

Den som har grad eller utdanning fra utenlandsk eller norsk institusjon som ikke går inn under denne lov, kan søke institusjon under loven om å få graden eller utdanningen godkjent som del av generell grad eller som jevngrad med grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram som gis ved institusjonen med hjemmel i § 45. Departementet kan gi forskrift om godkjenning og kan for visse typer utdanning opprette nemnder som skal avgjøre hvilke utenlandske læresteders grader m.m som skal få generell godkjenning. Er nemnd opprettet, er den klageorgan for institusjonens avgjørelse av søknader.

2.

Godkjenning som faglig jevn god med grad fastsatt med hjemmel i § 45 kan gis på grunnlag av enkelteksamener. Ingen av dem behøver å være avlagt ved norsk institusjon.

3.

I særlige tilfeller kan godkjenning gis helt eller delvis på grunnlag av kunnskaper som er dokumentert på annen måte enn ved eksamen. Prøve til kontroll av de dokumenterte kunnskaper eller tilleggsprøve kan kreves avlagt.

4.

Godkjenning gir rett til å bruke tittel som er fastsatt for den grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram som det er jevnført med.

§ 49 FRITAK FOR EKSAMEN ELLER PRØVE

Fritak for eksamen eller prøve skal gis når det godtgjøres at tilsvarende eksamen eller prøve er avlagt ved samme eller annen institusjon. Det kan også gis slikt fritak på grunnlag av annen velegnet eksamen eller prøve. Styret bestemmer om vedkommende avdeling eller særskilt organ ved institusjonen skal avgjøre saker om fritak. Departementet kan pålegge institusjonene å samordne praksis.

§ 50 EKSAMEN OG SENSUR

1.

Styret skal sørge for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium.

2.

Styret, eller vedkommende avdeling selv etter styrets bestemmelse, oppnevner sensorer ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innr.egnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer ved bedømmelsen av den enkelte kandidat, hvorav minst en ekstern. Styret selv kan gjøre unntak fra bestemmelsen i forrige punktum i forbindelse med avviklingen av den enkelte eksamen hvis det ikke er mulig å skaffe kvalifisert ekstern sensor, eller ved vurdering av praksisopplæring, o.l.

3.

Den muntlige del av eksamener og prøver skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamenen eller prøven tilsier noe annet. Styret kan gjøre unntak fra regelen om offentlig eksamen i det enkelte tilfelle etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende hensyn taler for det.

4.

Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift etter nr. 6 fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker. Styret selv kan i forskrift etter nr. 6 fastsette lengre frist for avhandlinger og tilsvarende større skriftlige arbeider.

5.

Ved ny sensurering etter § 51 nr. 2 og § 52 nr. 4 benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på

grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

6.

Styret selv gir forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener og prøver, herunder vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt eller for adgang til ny praksisperiode, og bestemmelser om oppmelding og vilkår for oppmelding. For yrkesutdanninger med nasjonale rammeplaner fastsatt etter § 46 nr. 2 må forskriften ta utgangspunkt i de generelle bestemmelser om eksamen og sensur som gis i rammeplanen. Styret kan delegere til den enkelte avdeling selv å gi utfyllende regler om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

§ 51 KLAGE OVER FORMELLE FEIL VED EKSAMEN

1.

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

2.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 52.

3.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

4.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 52 BEGRUNNELSE FOR OG KLAGE OVER KARAKTERFASTSETTING

1.

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen en uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

2.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

3.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig

Reglementer

for studentene etter at karakterer er fastsatt.

4.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

5.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

§ 53 VITNEMÅL

1.

Institusjonen, eller etter styrets bestemmelse vedkommende avdeling, utferdiger vitnemål om fullført grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram.

2.

Den som ikke har avsluttet grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram, skal på anmodning gis karakterutskrift for de eksamener eller prøver som han eller hun har bestått.

§ 54 ANNULLERING AV EKSAMEN ELLER PRØVE

1.

Styret selv kan annullere eksamen eller prøve, eller godkjenning avkurs, hvis studenten:

- a) Ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller
- b) Har fusket eller forsøkt å fuske ved avleggelsen av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs.

2.

Styret selv kan annullere godskrivning eller godkjenning av utdanning, eller fritak for eksamen eller prøve, hvis studenten har oppnådd dette ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden.

3.

Vedtak om annullering etter nr. 1 eller nr. 2 kan påklages til departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette.

4.

Adgangen til annullering foreldes ikke.

5.

Etter avgjørelse om annullering pliktes eventuelt vitnemål eller karakterutskrift tilbakelevert institusjonen. Blir ikke vitnemålet eller karakterutskriften tilbakelevert institusjonen i rett tid, kan denne kreve namsmannens hjelp til tilbakelevering i samsvar med reglene i tvangsfullbyrdelseslovens kap 13.

6.

Hvis vitnemålet kan danne grunnlag for autorisasjon for yrkesutøving, skal institusjonen gi melding om annulleringen til vedkommende myndighet.

7.

Andre institusjoner under denne lov kan informeres om annullering av eksamen eller prøve. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner m.v.

Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo

Fastsatt av Det akademiske kollegium 11. mars 1997 med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §§ 5, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49 og 53.

§ 1. GRADER OG VITNEMÅL

Fastsatt med hjemmel i § 5, § 45, kongelig resolusjon og § 53.

Kollegiet forvalter og tildeler den interfakultære cand.mag.-graden, herunder en spesifisert cand.mag.-grad i internasjonale kultur- og samfunnsstudier. I tillegg forvalter Kollegiet gradene M.A., M.Phil., M.Sc. og mag.art.

Universitetsdirektøren fastsetter utforming av vitnemål for de grader kollegiet forvalter, og gir i utfyllende regler bestemmelser om utstedelse av nytt vitnemål.

Universitetsdirektøren utferdiger vitnemål for den interfakultære cand.mag.-graden.

Fakultetet fastsetter utforming av vitnemål for de grader det forvalter, og gir i utfyllende regler bestemmelser om utstedelse av nytt vitnemål.

Vitnemål om fullført grad skal opplyse om grunnlaget for tildeling av graden.

Det teologiske fakultet

Det teologiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.theol. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil., videre cand.philol. ved kristendoms-kunnskap hovedfag og cand.san. ved helsehovedfag, studieretning for diakoni.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene M.Phil. og cand.theol. I tillegg utferdiger fakultetet selv vitnemål for gradene cand.philol. ved kristendoms-kunnskap hovedfag og cand.san. ved helsehovedfag, studieretning for diakoni.

Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.jur.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for graden cand.jur.

Det medisinske fakultet

Det medisinske fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.med., cand.san., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon og kandidat i syke-

pleievitenskap. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene cand.mag. og cand.scient. ved ernæringsstudiet.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.med., cand.san., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap samt for tilleggsutdanning for personer med utenlandsk medisinsk eksamen. I tillegg utferdiger fakultetet selv vitnemål for gradene cand.mag. og cand.scient. ved ernæringsstudiet.

Det historisk-filosofiske fakultet

Det historisk-filosofiske fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag. og cand.philol., herunder en spesifisert cand.mag.-grad i internasjonale kultur- og samfunnsstudier. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil. og mag.art.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., M.Phil., cand.philol. og mag.art.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag., siv.ing., cand.scient. og cand.pharm.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., siv.ing., cand.scient. og cand.pharm.

Det odontologiske fakultet

Det odontologiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.odont. I tillegg tildeler fakultetet selv graden M.Sc.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene M.Sc. og cand.odont., samt for tannpleiere.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol. og cand.oecon. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil., M.A. og mag.art.

Fakultetet selv tildeler også graden cand.polit. ved hovedfag i kriminologi og i forvaltningsinformatikk fra Det juridiske fakultet og graden mag.art. ved magistergraden i kriminologi.

Kandidater med hovedfag i medievitenskap kan i visse tilfeller få tildelt graden cand.polit.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., exam.oecon., M.Phil., M.A., cand.polit., cand.psychol., cand.oecon. og mag.art.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Det utdanningsvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.ed. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil. og cand.polit.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene M.Phil., cand.ed. og cand.polit., samt for gjennomført praktisk-pedagogisk utdanning.

I en overgangsperiode forvalter og tildeler fakultetet selv også gradene cand.paed. og cand.paed.spec. Fakultetet selv utferdiger også vitnemål for disse gradene.

Senter for utvikling og miljø

Senter for utvikling og miljø kan gi undervisning på lavere grads-, hovedfags- og doktorgradsnivå. Senterets undervisnings-tilbud på lavere grads nivå skal være konsentrert om tverrfaglig orienterte emner for studenter som ønsker en vektlegging innen miljø og/eller utvikling. Den enkelte fag-/emneenhet skal kunne inngå i en cand.mag.-grad ved universitetet.

§ 2. GRADENES OMFANG, FAGENHETER, FAGOPPRETTELSE, INNHOLD

Fastsatt med hjemmel i §§ 5, 45 og 46.

2.1 Omfang

Av kongelig resolusjon fremgår krav til bredde og fordypning og den tid det enkelte studium skal kunne gjennomføres på for gradene cand.mag., cand.san., cand.philol., cand.polit., cand.scient. og siv.ing. Kongelig resolusjon fastsetter videre hvilke eksamensenheter som utgjør grunnlaget for disse gradene.

Kongelig resolusjon fastsetter for hvilke grader examen philosophicum og examen facultatum skal inngå i grunnlaget for graden.

Av kongelig resolusjon fremgår også den tid det enkelte studium skal kunne gjennomføres på for gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap, cand.pharm., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed.

2.2 Fagenheter

Emne- og studieretningsgruppe omfatter emner med til sammen henholdsvis 20 og 10 vekttall. Studieretningsgruppe bygger på en emnegruppe.

Semesteremne består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner eller blir tatt under ett.

Grunnfag består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner og/eller semesteremner og grunnfagstillegg eller blir tatt under ett.

Mellomfag består av grunnfag og mellomfagstillegg i faget, av semesteremne og mellomfagstillegg i faget eller blir tatt under ett.

Storfag består av grunnfag og storfagstillegg i faget, av mellomfag og storfagstillegg i faget eller blir tatt under ett.

Hovedfaget er sammensatt av en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) og eksamen(er) i et faglig og metodisk studium. Hovedfag bygger på mellomfag i faget eller på annen eksamen/utdanning fastsatt av fakultetet selv. Fakultetet foretar eventuell godkjenning.

Fakultetet selv fastsetter fagenheter innenfor gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap, cand.pharm., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed. og for gradene M.A., M.Phil. og M.Sc.

Senter for utvikling og miljø har studie- og eksamensenheter semesteremne og emne som fastsettes med vekttall.

Kollegiet fastsetter enheter med mer enn 10 vekttall for videreutdanningstilbud som ikke kan inngå i grad. Fakultetet selv fastsetter enheter med inntil 10 vekttall for videreutdanningstilbud som ikke kan inngå i grad.

2.3 Fagopprettelse

Kollegiet fastsetter med hjemmel i kongelig resolusjon og departementets vedtak hvilke fag det skal gis studietilbud i ved det enkelte fakultet.

Kollegiet kan opprette grunnfag, emnegruppe eller emner med inntil til sammen 20 vekttall i et fag, som ikke kan danne basis for videregående studier i faget.

Kollegiet kan opprette semesteremne eller emner med inntil til sammen 10 vekttall i et fag, som ikke kan danne basis for studier utover grunnfag i faget.

Det teologiske fakultet selv, Det juridiske fakultet selv, Det historisk-filosofiske fakultet selv, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet selv, Det samfunnsvitenskapelige fakultet selv, Det

utdanningsvitenskapelige fakultet selv og Styret for Senter for utvikling og miljø selv kan opprette semesteremne eller emner med inntil til sammen 10 vektall som ikke kan danne basis for studier utover semesteremnet eller emner i faget med til sammen 10 vektall.

Kollegiet oppretter videreutdanningstilbud med mer enn 10 vektall, som ikke kan inngå i grad. Fakultetet selv oppretter videreutdanningstilbud med inntil 10 vektall, som ikke kan inngå i grad.

2.4 Innhold

For å få tildelt den interfakultære cand. mag.- graden ved Universitetet i Oslo må minst et grunnfag/en emnegruppe være avlagt ved Universitetet i Oslo og et av fagene være et universitetsmellomfag. Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette at andre fag enn mellomfag fra universitetene godkjennes som universitetsmellomfag.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det historisk-filosofiske fakultet må minst et grunnfag være avlagt ved fakultetet. Graden må omfatte minst to historisk-filosofiske fag hvorav det ene minst må være et historisk-filosofisk universitetsmellomfag og det andre et historisk-filosofisk grunnfag/en 20 vektallsenhet/en årsenhet eller et historisk-filosofisk semesteremne/en 10 vektallsenhet/en halvårshenhet.

Som historisk-filosofiske fag regnes alle fag som det undervises i ved Det historisk-filosofiske fakultet. Kristendomskunnskap regnes som historisk-filosofisk fag i denne sammenheng.

Cand.mag.-graden i internasjonale kultur- og samfunnsstudier må omfatte tre komponenter: et fremmedspråk, et humanistisk eller samfunnsvitenskapelig metodestudium og et områdestudium. Graden må omfatte minst et universitetsmellomfag og som områdestudium et grunnfag. Det historisk-filosofiske fakultet

selv fastsetter i utfyllende regler hvilke fag/fagområder som kan godtas i graden.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet må emner med til sammen minst 20 vektall være avlagt ved fakultetet. Graden må omfatte emner med til sammen minst 35 vektall innen matematisk-naturvitenskapelige fag og en av fakultetet selv godkjent emnegruppe i et av fakultetets fag.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det medisinske fakultet må emner med til sammen minst 20 vektall være avlagt ved fakultetet. Graden må omfatte emner med til sammen minst 35 vektall innen matematisk-naturvitenskapelige fag og en av Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet selv godkjent emnegruppe i ernæring.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet må minst et grunnfag være avlagt ved fakultetet. Graden må omfatte minst to samfunnsviten-skapelige fag hvorav det ene minst må være et samfunnsvitenskapelig universitets-mellomfag og det andre et samfunnsvitenskapelig grunnfag/en 20 vektallsenhet/en årsenhet.

Som samfunnsvitenskapelige fag regnes alle fag som det undervises i ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, men også fag som helt eller delvis tilhører et annet fakultet. Mediefag, pedagogiske fag og juridiske fag regnes som samfunnsvitenskapelige fag i denne sammenheng.

For gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap, cand.pharm., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed. fastsetter det gradsforvaltende fakultet selv krav til bredde og fordypning i fagsammensetningen.

For gradene mag.art., M.A., M.Phil. og M.Sc. fastsetter Kollegiet krav til bredde og fordypning.

§ 3. FAGLIGE KRAV

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 46.

Examen philosophicum og examen facultatum skal normalt avlegges i første semester. Krav om når examen philosophicum og examen facultatum senest må være avlagt, fastsettes i utfyllende regler av Kollegiet for studiene ved de enkelte fakulteter.

Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette krav om dokumenterte forkunnskaper tilsvarende den fakultetsrettede variantdelen av examen facultatum.

Kollegiet kan fastsette at examen philosophicum og examen facultatum skal ha obligatoriske kurs og praksis.

For øvrig kan fakultetet selv i utfyllende regler fastsette bestemmelser om at studiene skal ha obligatoriske kurs og praksis, hvilke forberedende prøver som skal kreves, og når de må være avlagt. Fakultetet selv kan i utfyllende regler også fastsette bestemmelser om krav om bestått eksamen i annet fag eller emne før et fag-/emnestudium. For studier ved Senter for utvikling og miljø fastsettes dette av senterets styre selv.

§ 4. STUDIEPLAN

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 46.

Kollegiet fastsetter studieplan for examen philosophicum og examen facultatum og kan i utfyllende regler gi bestemmelser om overgangsordninger ved endringer i studieplanene for examen philosophicum og examen facultatum.

Fakultetet fastsetter studieplan for emner med inntil 10 vekttall og fakultetet selv for øvrige fag og emner, i samsvar med eventuelle nasjonale rammeplaner. Studieplanen må omfatte bestemmelser om hvilke mål studiet har; hvordan studiet er bygget opp; hvilke krav som settes til forkunnskaper, herunder forberedende prøver; eventuelle krav om obligatorisk undervisning, kurs og praksis, hva slags

undervisning og eksamen som gis; hvilke semestre det er undervisning og eksamen, i hvilket tidsrom av et semester/en termin de ordinære eksamener holdes og studiets innhold/kunnskapskrav. For studiene ved Senter for utvikling og miljø fastsetter senterets styre selv studieplanen.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om overgangsordninger ved endringer i studieplanene.

§ 5. GODSKRIVING AV GRAD, YRKESUTDANNING, FAG OSV FRA INSTITUSJON UNDER LOVEN

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 47.

Fakultetet avgjør søknad om godskrivning av grad, yrkesutdanning, fag eller emne fra en institusjon som går inn under Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.

§ 6. GODKJENNING AV GRAD ELLER UTDANNING FRA INSTITUSJON SOM IKKE GÅR INN UNDER LOVEN

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 48.

For de utdanninger der departementet ikke har opprettet nemnd, kan fakultetet selv avgjøre søknad om å få godkjent grad eller utdanning fra utenlandsk eller norsk institusjon som ikke går inn under Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler, som del av generell grad eller som jevngrad med grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram som gis ved fakultetet.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om kontrollprøver og tilleggsprøver.

§ 7. FRITAK FOR EKSAMEN ELLER PRØVE

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 49.

Kollegiet fastsetter i utfyllende regler hvilke eksamener som kan danne grunnlag for fritak for examen philosophicum og examen facultatum.

Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om hvilke eksamener som kan danne grunnlag for fritak for eksamen eller prøve. Fakultetet gir fritak for eksamen eller prøve.

§ 8. BORTVISNING OG UTESTENING

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 42.

Fakultetet selv eller Universitetsdirektøren kan gi en student som opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved universitetet ellers, skriftlig advarsel om at forslag om bortvisning vil bli fremmet for Kollegiet.

Fakultetet selv eller Universitetsdirektøren kan gi en student skriftlig advarsel om at forslag om utestenging vil bli fremmet for Kollegiet, hvis studenten ikke respekterer bortvisning vedtatt av Kollegiet.

§ 9. UNDERVISNING

Fastsatt med hjemmel i §§ 5 og 44.

Ved universitetet er vårsemesteret 15. januar - 20. juni og høstsemesteret 15. august - 20. desember. Innen disse tider avholdes også ordinær eksamen. Enkelte

fakulteter kan etter vedtak i Kollegiet ha annen termin- eller semesterinndeling. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi nærmere bestemmelser ved slik inndeling.

Foruten jule- og sommerferiene regnes følgende ferier: Påskeferie fra og med mandag etter palmesøndag til og med tirsdag etter påske og pinseferie fra og med pinse-aften til og med mandag 2. pinsedag.

Fakultetet selv kan bestemme at andre enn fagets studenter skal få delta i kurs og øvelser når det er ledig kapasitet.

§ 10. UTFYLLENDE REGLER

Fastsatt med hjemmel i § 5.

Kollegiet fastsetter utfyllende regler for examen philosophicum og examen facultatum, for den interfakultære cand.mag.-graden og for gradene M.A., M.Phil., M.Sc. og mag.art. og kan gi utfyllende regler til §§ 2, 3, 4 og 7.

Universitetsdirektøren kan gi utfyllende regler til § 1.

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til §§ 1, 2, 3, 4, 6, 7 og 9. For studiene ved Senter for utvikling og miljø kan senterets styre selv gi utfyllende regler til de nevnte paragrafer.

Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo

Fastsatt av Det akademiske kollegium 11. februar 1997 med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §§5 og 50.

§ 1. EKSAMENSFORMER

Ved Universitetet i Oslo kan følgende eksamensordninger benyttes:

- skriftlig eksamen
- muntlig eksamen
- hjemmeeksamen
- gruppeeksamen
- praksis
- evaluert praksis
- klinisk/praktisk eksamen
- praktisk eksamen
- semesteroppgave/spesialoppgave
- prosjektoppgave
- hovedoppgave
- masteroppgave
- avhandling
- prøveforelesning

Fakultetet selv gir i studieplan eller utfyllende regler bestemmelser om hvilke eksamensformer eller kombinasjoner av eksamensformer det vil benytte for sine fag, emner, avdelinger osv. med sikte på at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte.

§ 2. KARAKTERSYSTEMER

Ved Universitetet i Oslo benyttes de karaktersystemer som fremgår av pkt. 2.1. - 2.10 nedenfor. Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette ved hvilke studier disse skal benyttes.

2.1 Det teologiske fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 4

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

A

B

C

D

Fail

D.

Pass/Fail

2.2 Det juridiske fakultet

A.

For eksamener etter studieordningen av 1984 benyttes følgende karaktersystem:

Reglementer

Laudabilis	2.00 - 2.15
Står til laudabilis	2.16 - 2.35
Kan få laudabilis	2.36 - 2.55
Kan vel få laudabilis	2.56 - 2.75
Haud illaudabilis	2.76 - 2.95
Står til haud illaudabilis	2.96 - 3.15

Tabell 5

Studenter som får dårligere karakter enn står til haud illaudabilis, har ikke bestått. For dem settes ingen tallverdi.

B.

Til privatrett grunnfag og offentlig rett grunnfag (og mellomfag) benyttes dette karaktersystem:

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 6

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

C.

Til profesjonsdelen benyttes dette karaktersystem:

Laudabilis	tre ulike karakterer
Haud illaudabilis	to ulike karakterer
Ikke bestått	

Tabell 7

Det gis ikke hovedkarakter.
(Endelig fastsettelse når fakultetet har vedtatt de enkelte karakterer.)

D.

Til rettslære grunnfag (semesteremnene yrkeslivets jus og privatlivets jus) og kriminologi (grunnfag, mellomfag og hovedfag) benyttes følgende karaktersystem:
Godkjent/ikke godkjent.

2.3 Det medisinske fakultet

A.

For hver eksamen gis det en karakter som uttrykkes i hele tall fra 12 til 6. Studenter som får dårligere resultat enn 6, har ikke bestått eksamen. For dem settes ingen tallverdi.

Avdelings- og hovedkarakter angis på følgende måte:

Laudabilis cum litteris commendatitius	11.00 - 12.00
Laudabilis	9.00 - 10.99
Haud illaudabilis	7.00 - 8.99
Non contemnendus	6.00 - 6.99

Tabell 8

Fakultetet selv gir regler for utregning av hovedkarakter, avdelingskarakter og karakterer i fag der karakteren er sammensatt.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 9

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpstørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

D.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpstørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

E.

Godkjent/Ikke godkjent

2.4 Det historisk-filosofiske fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 10

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpstørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Godkjent/Ikke godkjent

D.

A

B

C

D

Fail

E.

Pass/Fail

2.5 Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

A.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpstørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke. Dessuten kan karakteren Bestått med laud brukes.

B.

Bestått/Ikke bestått. Dessuten kan karakteren Bestått med laud brukes.

C.

Godkjent/Ikke godkjent

2.6 Det odontologiske fakultet

A.

Laudabilis cum litteris commendatitiis	11 og 12
Laudabilis	9 og 10
Haud illaudabilis	7 og 8
Non contemnendus	6

Tabell 11

Studenter som får dårligere karakter enn 6, har ikke bestått eksamen. For dem settes ingen tallverdi.

Fakultetet selv gir regler for utregning av karakter i fag der karakteren er sammensatt.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Godkjent/Ikke godkjent

D.

Pass/Fail

2.7 Det samfunnsvitenskapelige fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 12

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Godkjent/Ikke godkjent

C.

A

B

C

D

Fail

D.

Pass/Fail

2.8 Det utdanningsvitenskapelige fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 13

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

C.

Godkjent/Ikke godkjent

D.

Excellent	1.0 - 1.5
Very Good	1.6 - 2.5
Good	2.6 - 3.2
Not recommendable but pass	3.3 - 4.0
Fail	4.1 - 6.0

Tabell 14

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

E.

Pass/Fail

2.9 Examen philosophicum og examen facultatum

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tabell 15

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

2.10 Senter for utvikling og miljø

A.

1.0 - 6.0 med trinn på 0.1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1. til 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Bestått med laud, Bestått, Ikke bestått

§ 3. FAGLIGE KRAV FOR OPPMELDING TIL EKSAMEN

Ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det utdanningsvitenskapelige fakultet må examen philosophicum og examen facultatum være bestått før en student kan melde seg til en fageksamen, herunder eksamen i fag, avdeling eller emne som gir uttelling i en grad enten alene eller som del av en større fagenhet. Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette dispensasjonsbestemmelser, jf. § 14. Kollegiet kan i utfyllende regler også fastsette overgangsbestemmelser mht. kravet om examen facultatum.

Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette krav om at dokumenterte forkunnskaper tilsvarende den fakultetsrettede variantdelen av examen facultatum må være bestått før en student kan melde seg til eksamen.

Ved Det historisk-filosofiske fakultet må examen facultatum med lingvistikkvariant eller examen facultatum med annen variant og egen forprøve i lingvistikk være bestått før en student kan melde seg til eksamen i et språkfag.

For øvrig kan fakultetet selv i utfyllende regler gi bestemmelser om at visse eksame-

ner ikke kan avlegges før andre eksamen/kurs på forhånd er bestått.

Det må kunne godtgjøres at de krav som stilles til forkunnskaper og gjennomføring av obligatorisk arbeid for vedkommende eksamen, er oppfylt.

§ 4. ANDRE KRAV FOR OPPMELDING TIL EKSAMEN

Det er en forutsetning for å kunne melde seg til eksamen eller bli administrativt oppmeldt, jf. § 5, at studenten i det aktuelle semester har betalt semesteravgift, i henhold til lov og forskrift om studentsamskipnader, og har semesterregistrert seg innen de fastsatte frister, som er 15. februar om våren og 15. september om høsten. Universitetsdirektøren kan dispensere fra fristene.

Selv om en student tilhører en gruppe studenter som er fritatt fra betaling av semesteravgift, må studenten ordinært semesterregistrere seg i eksamenssemesteret.

§ 5. EKSAMENSMELDING

Studenten må til ordinær eksamen melde seg innen 15. september i høstsemesteret og 15. februar i vårsemesteret. For eksamen i hovedfagsemner og hovedfag kan fakultetet fastsette egne frister. For eksamen til forprøve i lingvistik i tilknytning til intensivkurs før/ved semesterstart fastsetter Det historisk-filosofiske fakultet selv eksamensmeldingsfristen i tilknytning til det enkelte kurs.

Universitetsdirektøren og fakultetet kan dispensere fra meldingsfristen. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om dispensasjon.

Studenter uten kullordning må ved semesterregistreringen melde seg til minst én av semesterets eksamener og/eller angi eksamenssemester for fremtidig eksamen. Studenten kan melde seg til flere eksamener eller andre opprinnelig eksamensmelding frem til fristen for semesterregistrering og eksamensmelding. Fakultetet selv kan

bestemme at studentene meldes opp administrativt.

Studenten kan annullere eksamensmeldingen senest 2 uker før eksamensdato/første eksamensdag i det enkelte fag/emne (ved hjemmeeksamen 2 uker før datoen for utlevering av hjemmeoppgaven). Trekk før denne fristen vil ikke gjelde som eksamensforsøk.

Dersom en student på grunn av sykdom eller annen gyldig grunn ikke kan møte til eksamen ved et fakultet med annulleringsordning for eksamensmelding, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet selv hvis forsøket ønskes annullert. En student som ikke møter til en eksamen med annulleringsordning for eksamensmelding og som ikke har annullert eksamensmeldingen innen den fastsatte frist, vil bli registrert med tellende forsøk, jf. § 12.

Ved eksamener ved Det odontologiske fakultet og ved muntlige og praktisk-kliniske eksamener ved Det medisinske fakultet, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet hvis forsøket ønskes annullert.

§ 6. EKSAMENSSEMESTER OG EKSAMENSTIDSPUNKT

Opplysninger om i hvilke semestre/terminer de ordinære eksamener i fag eller emner holdes, skal stå i studieplanen.

Ved vesentlige forandringer i studieplanen fastsetter fakultetet selv når eksamen i fag eller emne skal holdes for siste gang.

Opplysninger om i hvilket tidsrom av et semester/en termin de ordinære eksamener i fag eller emner holdes, skal fremgå av studieplanen.

Fakultetet skal minst 4 uker før ordinær, skriftlig eksamen/første skriftlige eksamensdag og minst en uke før ny eksamen/utsatt eksamen ha kunngjort eksamensdatoen(e). Kortere kunngjøringsfrist kan unntaksvis benyttes etter avtale med kandidaten(e).

Ordinær skriftlig eksamen avholdes i slutten av semesteret, tidligst 15. november i høstsemesteret og 15. mai i vårsemesteret. Fakultetet selv kan i studieplan eller utfyllende regler fastsette annet eksamens-tidspunkt når studieordning eller faglige hensyn tilsier dette.

§ 7. BRUK AV MÅLFORM OG SPRÅK TIL EKSAMEN

Bestemmelser om bruk av målform i eksamensoppgaver er gitt i forskrift til § 7 i forskriftene til Lov 11. april 1980 nr. 5 om Målbruk i offentlig tjeneste.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om bruk av fremmede språk til eksamen.

§ 8. HJELPEMIDLER UNDER EKSAMEN

Fakultetet fastsetter hvilke hjelpemidler som kan benyttes ved eksamen og hvordan dette skal bekjentgjøres. Fakultetet foretar godkjenningen av hjelpemidlet i det enkelte tilfelle.

§ 9. TILRETTELAGT EKSAMEN

Kollegiet gir i utfyllende regler retningslinjer for gjennomføring av tiltak som er nødvendige for at ulike grupper funksjonshemmede studenter kan avlegge eksamen ved universitetet. Retningslinjene skal bl.a. omfatte søknadsfrister, krav til dokumentasjon, ulike tiltak som kan være aktuelle og spørsmål om anonymitet ved evaluering.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om slike tiltak. Fakultetet behandler henvendelse om tilrettelagt eksamen.

§ 10. FREMSTILLELSE TIL EKSAMEN

En student ansees for å ha fremstilt seg til eksamen når han/hun er til stede i eksamenslokalet idet første oppgave gjøres

kjent. Ved hjemmeoppgave ansees studenten å ha fremstilt seg når oppgaven er delt ut. En student som trekker seg under eksamen, har således benyttet et forsøk, med mindre vedkommende leverer legeattest eller annen dokumentasjon, jf. neste avsnitt.

Dersom en student på grunn av sykdom eller annen gyldig grunn må trekke seg under eksamen, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet selv hvis forsøket ønskes annullert. Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om hva som kan være gyldig grunn. Fakultetet behandler henvendelse om annulleringsønske.

Ved eksamen uten annulleringsordning teller ikke manglende oppmøte som forsøk.

En student som har levert besvarelse, kan ikke unndra seg sensur. Dersom en student har avlagt samme eksamen flere ganger, vil beste karakter gjelde.

Fakultetet kan gjøre unntak fra regelen om offentlig muntlig eksamen og prøver i det enkelte tilfelle etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende hensyn taler for det.

§ 11. ADGANG TIL NY EKSAMEN, NY PRAKSISPERIODE, UTSATT EKSAMEN OG EVENTUELL EKSTRAORDINÆR EKSAMEN

En student har ved gyldig forfallsgrunn rett til utsatt eksamen dersom ordinær eksamen ikke avholdes hvert semester.

Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om adgang til ny eksamen, ny praksisperiode, om utsatt eksamen og eventuell ekstraordinær eksamen, herunder når slike eksamener skal avholdes. Fakultetet gir adgang til ny eksamen, ny praksisperiode osv.

§ 12. ANTALL FORSØK TIL EKSAMEN

En student kan ikke gå opp til samme fag eller emneeksamen mer enn tre ganger. Fakultetet kan i særlige tilfeller dispensere

fra denne bestemmelsen. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om hva som gir grunnlag for dispensasjon. Hva som regnes som tellende forsøk, fremgår av §§ 5 og 10.

Begrensningen i antall forsøk gjelder ikke examen philosophicum og examen facultatum.

§ 13. SENSUR

Fakultetet selv oppnevner sensorer.

For studier med både skriftlig og muntlig prøve som avsluttende eksamen skal sensur for hovedoppgaver, særavhandlinger og tilsvarende skriftlige arbeider foreligge før den muntlige eksamen. Fristen for innlevering av slike arbeider skal normalt være 4 - 8 uker før sensur skal foreligge. Frem til utgangen av 1998 gis det anledning til å ha inntil 13 ukers frist for visse hovedfag ved Det historisk-filosofiske fakultet, for visse hovedfag og hovedoppgaver i profesjonsstudiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, for hovedfag i helse-

fag ved Det medisinske fakultet og for særavhandlinger ved Det juridiske fakultet.

For studier med bare muntlig avsluttende eksamen gjelder de samme regler mht frist for innlevering av hovedoppgaver, særavhandlinger og tilsvarende skriftlige arbeider når studieplanen krever at sensur for slike arbeider skal foreligge før eksamen. Dersom studieplanen ikke krever dette, skal sensur foreligge senest 4 - 5 uker etter muntlig eksamen.

§ 14. UTFYLLENDE REGLER

Kollegiet fastsetter utfyllende regler for examen philosophicum og examen facultatum og kan gi utfyllende regler til §§ 5 og 9.

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til §§ 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 i denne forskrift. For studiene ved Senter for utvikling og miljø kan senterets styre selv gi utfyllende regler til nevnte paragrafer i denne forskrift.

Utfyllende regler for studiene

Versjon av 20.12.96. Vedtatt i fakultetsstyret ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet, UiO, 4. oktober 1996.

Reglene utfyller Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995, Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo og forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo vedtatt av Det akademiske kollegium 21.05.96.

De utfyllende reglene gjelder praktisk-pedagogisk utdanning, gradene M. Phil. in special education, cand. polit., cand. paed., cand. paed. spec. og cand.ed.

1. Grader og vitnemål

Ad. forskriftens § 1; Grader og vitnemål

Det utdanningsvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand. ed. Fakultetet selv tildeler gradene M. Phil. og cand. polit.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene M. Phil., cand. ed., og cand. polit., og for gjennomført praktisk-pedagogisk utdanning.

I en overgangsperiode forvalter og tildeler fakultetet selv gradene cand.paed. og cand. paed. spec. Fakultetet selv utferdiger vitnemål for disse gradene.

Fakultetet forvalter og tildeler ikke cand. mag.-grad.

2. Krav til gradene og fagenheter

Ad. forskriftens § 2; Gradenes omfang, fagenheter, fagopprettelse, innhold

2.1 Fagenheter

Det utdanningsvitenskapelige fakultet anvende følgende fagenheter:

- Semesteremne bestående av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner eller tatt under ett, presisert i den aktuelle studieplan.
- Grunnfag bestående av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner eller tatt under ett, presisert i den aktuelle studieplan.
- Mellomfag bestående av grunnfag og mellomfagstillegg i faget, presisert i den aktuelle studieplan.
- Storfag bestående av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner eller tatt under ett, presisert i den aktuelle studieplan. - To-årsstudie-enheter
- Hovedfag sammensatt av en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) og eksamen(er) i et faglig og metodisk studium. Hovedfaget bygger på mellomfaget i faget eller på annen eksamen/utdanning fastsatt av fakultetet selv.
- Profesjonsstudium sammensatt av forstudier og avdelingsstudier nærmere presisert i studieplanen, en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave), praksis og eksamen(er) i et faglig og metodisk studium

2.2 Krav til Grader

Normert studietid for cand.polit.-graden er ved kongelig resolusjon satt til 6 år. Av kongelig resolusjon fremgår det også at normert studietid for cand.paed. grad er satt til 6,5 år, cand.paed.spec.-grad er som et minimum satt til 6 år avhengig av forstudier. Normert studietid for M.Phil. in special education er 2 år i tillegg til forstudier basert på universitetsgrad av minst 3 års normert studietid utover norsk immatrikuleringsgrunnlag, eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet.

Cand. polit.-graden ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet blir tildelt på grunnlag av en cand.mag-grad eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet og hovedfagseksamen ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Graden forutsetter bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk.

Cand. paed.-graden blir tildelt på grunnlag av 2 års forstudier (grunnfag i pedagogikk eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet og ett års studium i annet fag (20 vt.)), samt gjennomført 1. avdeling og 2. avdeling pedagogikkstudier. Graden forutsetter bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk. I andre avdeling skal studenten levere inn en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagenheter, fagsammensetning, bredde og fordykning fastsettes av fakultetet. Første avdeling må være bestått før søknad om opptak på 2. avdeling. Examen philosophicum og examen facultatum inngår som en del av graden.

Cand. paed. spec.-graden blir tildelt på grunnlag av et minimum på 1,5 års forstudier, samt gjennomført 1.avdeling/grunnfag spesialpedagogikk, 2 avdeling spesialpedagogikk, 3. avdeling/hovedfag spesialpedagogikk og 4. avdeling spesi-

alpedagogikk. Examen philosophicum og examen facultatum kan inngå som en del av graden. Graden forutsetter bestått kurs i vitenskapsteori, forskningsmetode og statistikk. I 3. avdeling skal studenten levere inn en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagenheter, fagsammen-setning, bredde og fordypning fastsettes av fakultetet.

Cand. ed.- graden blir tildelt på grunnlag av 2 års forstudier (grunnfag pedagogikk/spesial-pedagogikk eller tilsvarende studier godkjent av fakultetet og ett års studium i annet fag (20 vt.)) samt gjennomført 1. avdeling, 2. avdeling, 3 avdeling innenfor pedagogiske eller spesialpedagogiske studier. Graden forutsetter bestått en prøve i forskningsmetode og statistikk. Examen philosophicum og examen facultatum inngår som en del av graden. I 3. avdeling skal studenten levere inn en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagenheter, fagsammen-setning, bredde og fordypning fastsettes av fakultetet.

M. phil.-graden blir tildelt på grunnlag av forstudier med universitetsgrad av minst 3 års normert studietid utover norsk imatrikuleringsgrunnlag, eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet, samt en hovedfagsdel med fordypningsstudier i spesialpedagogikk. Under forstudiene kreves faglig kompetanse innen fagområdet tilsvarende norsk mellomfags-eksamen/30 vt. eller annen eksamen godkjent av fakultetet. I hovedfagsdelen skal inngå et arbeide med en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) og en kursdel med eksamen i et faglig og metodisk studium som normalt skal ha et omfang på 2 semestre. Innholdet forøvrig fastsettes av fakultetet. For søkere med utdanning fra Norge, kreves forstudier av cand.mag.-grad eller tilsvarende utdanning.

2.3 Videreutdanningstilbud.

Ad. forskriftenes §§ 2.2 og 2.3

Videreutdanningstilbud som i sitt omfang totalt er på mer enn 10 vektall, og som ikke kan inngå i grad, skal fastsettes og opprettes av kollegiet. Videreutdanningstilbud som i sitt omfang totalt er på inntil 10 vektall, og som ikke kan inngå i grad, skal fastsettes og opprettes av fakultetet selv. Videreutdanningstilbud som kan inngå i grad behandles som studieplaner for øvrig.

3. Faglige krav

Ad. forskriftens § 3; Faglige krav

Examen philosophicum og examen facultatum skal normalt være avlagt før oppmelding til første fageksamen. Dette kravet kan fravikes i henhold til kollegiets beslutning om dispensasjonsordninger/overgangsordninger eller dersom studenten er innvilget fritak for en eller begge av disse eksamener.

For grunnfag i tegnspråk blir studentene avkrevet gjennomført forprøve i fonetikk og lingvistikk (nå lingvistikk) før eksamen kan avlegges. Studenter som har gjennomført examen facultatum ved Det historisk-filosofiske fakultet får fritak for dette kravet.

Under profesjonsstudiene og praktisk-pedagogisk utdanning er det obligatoriske kurs og obligatorisk praksis. Under hovedfagstudiene og semesteremner kan det også foreligge krav om obligatoriske elementer. Hvilke elementer, hvilke kurs og hvilken praksis dette gjelder fremgår av den konkrete studieplanen.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet kan vedta at veiledning i tilknytning til arbeidet med hovedoppgaven på hovedfag og profesjonsstudiene skal være obligatorisk.

Det vises for øvrig til utfyllende regler for gjennomføring av eksamener og prøver, punkt. 1 Faglige krav for oppmelding til eksamen.

4. Studieplan

Ad. forskriftens § 4; Studieplan

Fakultetet selv bestemmer at fageksamenner kan inndeles i emneprøver med vektall som gir uttrykk for omfanget av emnene, og som brukes ved utregning av karakteren for de enkelte fageksamenner.

Instituttene fastsetter pensum i samsvar med studieplanen.

Endringer i studieplaner til studieenheter utover 10 vt. fastsettes av fakultetet. Endringer skal kunngjøres på passende måte og være allment tilgjengelig på institusjonen.

4.1 Overgangsregler

Ved overgang til ny studieordning på grunn- og mellomfagsnivå, 1. avd. på profesjonsstudiene, praktisk-pedagogisk utdanning og adskilte eksamenner på inntil ett semesters normert studietid på grunn- og videregående nivå, gis normalt anledning til å gå opp til eksamen etter gammel ordning i ett år etter innføringen av vesentlige endringer/ny ordning eller ordningen blir avviklet. For hovedfag og avdelinger av profesjonsstudiene for øvrig, er overgangsperioden normalt to år. Søknad om dispensasjon fra overgangsperiodene avgjøres av fakultetet.

4.2 Hovedoppgaven

Hovedoppgaven innen M.Phil.-, cand.polit.-, cand.paed.-, cand.paed.spec.-, og cand.ed.-studiene ved fakultetet har en normert studietid tilsvarende 17 - 20 vektall. Detaljerte opplysninger fremgår av studieplanene.

Hovedoppgaven kan leveres inn enten i form av en monografi eller i form av flere enkelt-arbeider. En hovedoppgave av flere enkeltarbeider skal samlet sett innholdsmessig utgjøre et hele. Det vil bli krevet at enkeltdelene i tillegg knyttes sammen ved en innledning til arbeidet og et sammen-

drag av de viktigste resultatene og konklusjonene.

Arbeid som har inngått i annen eksamen kan ikke inngå som del av en hovedoppgave.

Del av et gruppearbeid kan godkjennes som hovedoppgave dersom den representerer en innsats hvor studentens art og omfang av arbeidet lar seg identifisere for sensorkomiteén i den utstrekning det er nødvendig for bedømmelsen. Komiteén kan, hvis nødvendig, innhente erklæringer fra de øvrige forfattere og i tvilstilfelle avgis særskilt uttalelse om hvorvidt arbeidet kan antas til bedømmelse etter disse bestemmelsene.

5. Fritak, godskriving og godkjenning av utdanning.

Ad. forskriftens §§ 6 og 7

Instituttet avgjør søknad om fritak på grunn- og mellomfagsnivå, 1. avdeling av profesjonsstudiet samt for praktisk-pedagogisk utdanning på grunnlag av retningslinjer vedtatt av fakultetet. Fakultetet avgjør søknad om fritak for avdelinger for øvrig under profesjonsstudiene og deleksamenner under hovedfagsstudiet.

6. Undervisning

Ad. forskriftens § 9; Undervisning

Deltagelse på kurs, seminarer og øvelser forutsetter normalt opptak ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Studenter uten ordinær studierett kan gis adgang til å følge undervisning på fakultets videre- og etterutdanningskurs i angitt emne og angitt semester.

Veiledning knyttet til arbeid med semesteroppgaver forutsetter normalt opptak ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Veiledning knyttet til arbeidet med hovedfagsoppgaven under hovedfagsstudiet og profesjonsstudiet forutsettes normalt opptak ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Veiledningsforholdet ved

hovedoppgaven skal stadfestes i en egen avtale mellom student, veileder, institutt og fakultet. Studenter som bruker mer enn et semesters studietid på sitt arbeide med

hovedoppgaven utover hva som fremgår av avtalen, mister rett til ytterligere veiledning.¹

Utfyllende regler om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver

Versjon av 8.04.97 Vedtatt i fakultetsstyret ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet, UiO, 4. oktober 1996 og 13. mars 1997.

Reglene utfyller Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995, Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo og forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo vedtatt av Det akademiske kollegium 21.05.96 og 11. mars 1997.

De utfyllende reglene gjelder praktisk-pedagogisk utdanning, gradene M. Phil. in special education, cand. polit., cand. paed., cand. paed. spec. og cand.ed.

1. Faglige krav for oppmelding til eksamen

Ad. forskriftens § 3; Faglige krav for oppmelding til eksamen

Før melding til eksamen i avdeling, fag eller semesteremne vil det normalt bli krevet bestått examen philosophicum og examen facultatum. Dette kravet kan fravikes i henhold til kollegiets beslutning om dispensasjonsordninger/overgangsordninger eller dersom det foreligger innvilget fritak for examen philosophicum og/eller examen facultatum.

Før eksamen til høyere avdeling i profesjonsstudiene må lavere avdelings eksamener være gjennomført og bestått. Før eksamen til hovedfag må mellomfageeksamen i

faget eller tilsvarende være gjennomført og bestått.

Hovedfag:

Prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk må være bestått, eventuelt som en del av en fageksamen før hovedoppgaven kan innleveres for vurdering.

Profesjonsstudiet:

Prøve i statistikk og forskningsmetode/samfunnsvitenskapelig statistikk må være bestått, eventuelt som en del av en fageksamen før hovedoppgaven kan innleveres for vurdering.

Følgende prøver godkjennes som prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk:

- a) Prøve i forskningsmetoder, studieplaner 1975-87.
- b) Obligatorisk statistikkurs under hovedfag/4.avd. i pedagogikk i studieplanen av 1984 og senere planer, samt eksamen etter studieplanen av 1995/96 og 1996/97.

Før oppmelding til eksamen i praktisk-pedagogisk utdanning skal normalt eksamener som minst dekker de følgende krav være avlagt og bestått:

Eksamen i 2 fag hvor av ett av fagene skal ha et omfang på 30 vekttall (mellomfag) og det andre faget skal ha et omfang på 20

¹Det må nedsettes et ad-hoc som kommer med forslag til retningslinjer for fritak for studieenhet på alle nivå.

vekt tall (grunnfag). Minst ett av fagene må være et undervisningsfag.

Når krav om faglig bredde og dybde ikke er tilfredsstillt, må som et minimum kravene satt for oppnåelse av cand.mag.-graden eller tilsvarende være tilfredsstillt.

Krav til praksis eventuelt øvrige krav under lavere og høgere studienivå (hovedfagstudier/ profesjonsstudiene/ praktisk-pedagogisk utdanning) fremgår av studieplanene.

For cand.paed.spec.-graden kreves normalt gjennomført og bestått eksamen i 1.semester/10 vt. av det ettårige studiet i praktisk-pedagogisk utdanning ved opptak på 2. avdeling spesialpedagogikk. Kravet kan fravikes ved gjennomført lærerutdanning/ førskolelærer-utdanning, vernepleierutdanning eller barneverns-pedagogutdanning. Denne bestemmelsen gjelder siste gang for opptak studieåret 1997/98.

For cand.paed.spec.-graden må den skriftlige eksamen i statistikk, vitenskapsteori og forskningsmetode være gjennomført og bestått før hovedoppgaven kan innleveres for vurdering.

Fakultetet fastsetter fritak for eksamener eller prøver.

2. Melding til eksamen

Ad. forskriftens § 5; Eksamensmelding

Fakultetets studenter må selv melde seg opp til eksamen innen de fastsatte frister, som er 15. februar for eksamen i vårsemesteret, og 15. september for eksamen i høstsemesteret. Oppmeldingen skjer ved fakultetet. Dette gjelder eksamener både på lavere og høyere grad.

Studenten plikter selv å gjøre seg kjent med hvor og til hvilken tid eksamen holdes.

Annultering av eksamensmelding må skje innen gitte frister. Studenter må ved annullering av eksamen melde fra til fakultetets eksamenskonsulent senest 14 dager før første eksamensdag. Dersom

en student ikke møter til en eksamen vedkommende er oppmeldt til, regnes det som tellende forsøk, forutsatt at studenten ikke har annullert eksamensmeldingen innen de gitte frister eller studenten har gyldig og dokumentert grunn til forfall (se punkt 4.3). En student som trekker seg under eksamen uten gyldig og dokumentert grunn, regnes også som å ha framstilt seg (se punkt 4.3).

3. Antall forsøk til eksamen

Ad. forskriftens § 12; Antall forsøk til eksamen

Det er mulig i særskilte tilfeller etter søknad å be om dispensasjon fra forskriftens bestemmelse om at det ikke er anledning til å gå opp til samme fag- eller emneeksamen mer enn tre ganger. En student kan etter søknad gis anledning til et fjerde forsøk på samme fag- eller emneeksamen dersom ett eller flere av punktene under er gjeldende:

- Studenten kan dokumentere personlige eller sosiale grunner som tydelig har innvirket på resultatet under ett av forsøkene.
- Eksamen er siste deleksamen under hovedfag/videregående studium.
- Ett av de tellende forsøkene var registrert som "ikke møtt".

En eksamen som annulleres som følge av fusk/forsøk på fusk, registreres som et tellende forsøk.

4. Sykdom før eller under eksamen, adgang til kontinuasjonseksamen, ny praksisperiode, utsatt eksamen og ny eksamen

Ad. forskriftens §§ 5, 10 og 11.

4.1 Sykdom før og under eksamen.

Dersom en student blir syk før eksamensdag må gyldig legeerklæring leveres

eksamens-konsulenten ved fakultetet. Erklæringen må være utstedt snarest mulig etter sykdommens inntredelse og ikke senere enn 2 - to - dager etter den aktuelle eksamensdag. Eksamenskonsulenten må ha legeerklæringen i hende senest 5 - fem - virkedager etter eksamensdag. Studenten må gi skriftlig beskjed til eksamenskonsulenten dersom vedkommende ønsker å søke om utsatt eksamen (sykdommen strekker seg over hele eksamesperioden) eller kontinuasjonseksamen (sykdommen strekker seg ikke over hele eksamensperioden). Slik søknad må oversendes fakultetet sammen med legeattest. Eksamensperioden er her å oppfatte som de eksamenskomponentene som er knyttet til en fag- eller emneeksamen, lagt til et kortere men definert tidsrom i samme semester.

En student som har dokumentert sykdomsforfall i løpet av de to siste ukene før innleverings-fristen på en semesteroppgave eller en hovedoppgave, kan etter søknad til instituttet få fristen forlenget. Dersom sensur for en slik utsatt innlevert oppgave ikke kan forfalle før (en) dertil påfølgende eksamen(er) er satt, vil det gis anledning til å gå opp til eksamenen, men det vil ikke gis sensur før det foreligger en avklaring om at oppgaven er bestått. Hvis oppgaven ikke er bestått, vil også de(n) påfølgende eksamensbesvarelsene underkjennes

En student som trekker seg under eksamen på grunn av sykdom, skal ikke levere besvarelsen. Studenten skal henvende seg til overinspektøren i eksamenslokalet og deretter oppsøke lege. For at forfallet skal være gyldig må legeerklæringen leveres til eksamenskonsulenten på fakultetet. Legeerklæringen må være utstedt snarest mulig etter sykdommens inntredelse og dattert ikke senere enn 2 - to - dager etter den eksamensdagen studenten ble syk. Eksamens-konsulenten må ha legeerklæringen i hende senest 5 - fem - virkedager etter eksamensdagen. Studenten må gi

skriftlig beskjed til eksamenskonsulenten dersom vedkommende ønsker å søke om utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen. Slik søknad må oversendes fakultetet sammen med legeattest.

Ved tidsavgrenset hjemmeoppgaver/eksamen kan kortere dokumenterte gyldig sykdomsforfall, gi forlenget innleveringsfrist. Legeerklæring sammen med søknad om forlenget innleveringsfrist må leveres instituttet til behandling.

4.2 Utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen

Utsatt eksamen vil si å få utsatt en eksamen som ikke er påbegynt, d.v.s. at det ikke er levert eksamensbesvarelse ved noen av eksamensdagene i samme eksamensperiode.

Kontinuering vil si å fortsette på en eksamen der en eksamensdag er fullført, men hvor studenten på grunn av sykdom eller annet dokumentert gyldig forfall ikke kan møte til de(n) resterende eksamensdagene.

Med utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen siktes det her til egne eksamener før neste ordinære eksamen holdes. Utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen kan holdes så snart som mulig etter at gyldig forfallsgrunn er bortfalt, etter nærmere bestemmelser fra fakultetet.

Annulering av eksamensmelding ved utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen må skje skriftlig og innen 7 - sju - dager før planlagt eksamensdag. Dersom man ikke overholder denne fristen om annullering av melding til utsatt prøve eller kontinuasjonseksamen, regnes dette som et av de tre tellende forsøkene man har til eksamen.

For at en kandidat skal få kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve gjelder at forfallet må være gyldig dokumentert.

4.3 Ny praksisperiode

En student kan etter søknad til instituttet bli innvilget ny praksisperiode hvis studenten kan dokumentere sykdom av en slik

varighet at forfall til oppmøte er større enn det som kreves for å få godkjent praksisperioden. Kravet til dokumentasjon gjelder som for eksamen for øvrig.

4.4 Gyldig forfall

Som gyldig forfall gjelder:

- Akutt sykdomsforfall. Akutt forverring av kronisk lidelse regnes her som akutt sykdom.
- Dødsfall eller alvorlig sykdom i nærmeste familie som inntreffer 3 - tre - uker eller mindre før eksamen.
- Graviditet med forventet termin i et tidsrom på 6 - seks - uker før eller 6 - seks - uker etter eksamen.

Studenten har bl.a. rett til fremskutt eller utsatt prøve. Studenten kan kreve at prøven legges til minst 6 - seks uker før forventet nedkomst, eller minst 6 - seks - uker etter nedkomst. I sistnevnte tilfelle må studenten gi melding til fakultetet senest 3 - tre - uker etter nedkomsten.

- Fedre kan få utsatt prøve/kontinuasjonseksamen for tilstedeværelse ved eget barns fødsel.

4.5 Krav til dokumentasjon

For krav til utstedelsestidspunkt og tidsfrister for oversendelse av legeerklæringen til fakultetet, vises det til punkt 4.1. Er det flere eksamensdager, og kandidaten blir syk før første dag, gjelder dette kravet fra første eksamensdag. Gjelder det for en senere eksamensdag, gjelder kravet fra denne dagen.

Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilket tidsrom den gjelder for. Fakultetet må umiddelbart få beskjed om friskmelding dersom det ikke fremgår av

legeerklæringen, slik at en eventuell kontinuasjonseksamen kan avholdes.

I tilfelle av dødsfall eller alvorlig sykdom i nærmeste familie, må fakultetet straks få skriftlig beskjed, og forfallet må dokumenteres som for sykdom.

Legeerklæringen som innleveres i forbindelse med eksamen, skal være utformet i over-enstemmelse med de retningslinjer som er gitt i Lægeforeningens Ethiske regler for leger. Utdrag fra disse reglene er gjengitt nedenfor:

Regler for legenes utstedelse av attester og andre legeerklæringer.

- § 3

En lege skal kreve opplysninger om formålet med legeerklæringen før han/hun utsteder den. Det skal fremgå av erklæringen hvilket formål legen har for øyet ved utstedelsen. Legen skal avslå å utstede erklæringen som etter hans skjønn er unyttig eller som ikke anses hensiktsmessig for det formål anmodningen gjelder.

- § 6

En legeerklæring skal inneholde de opplysninger som anses nødvendig for den som erklæringen er bestemt for. Opplysningene må være tilstrekkelig til å identifisere undersøkte. Erklæringen skal være så uttømmende og gitt i en slik form at misforståelse unngås. Det skal tydelig gå frem av erklæringen hvilke opplysninger som beror på legens egne undersøkelser og iakttagelser, og hvilke som skriver seg fra andre kilder.

- § 8

En lege bør i den utstrekning det er mulig, bruke de skjemaer for legeerklæringer som attestutvalget har godkjent. Hvis sentralstyret har påbudt at et bestemt skjema skal brukes til visse legeerklæringer, må medlemmene rette seg etter dette. Når

forholdene tilsier det, kan sentralstyret forby medlemmene å utstede erklæringer på skjema som attestutvalget ikke har kunnet godkjenne.

For eksamener ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet gjelder at legeerklæringen skal være skrevet på de skjema attestutvalget har godkjent.

4.6. Ny eksamen

En eksamen som består av flere eksamenskomponenter/prøver må alle være bestått/gjennomført til 4.0 eller bedre for at eksamenen skal bli vurdert til bestått. Komponenter som ifølge studieplanen skal gjennomføre i samme semester og lagt til samme eksamensperiode, her å oppfatte som de eksamenskomponentene som er knyttet til en fag- eller emneeksamen, lagt til et kortere men definert tidsrom i samme semester, må alle være bestått i samme eksamensperiode.

Ved forbedring av bestått karakter eller når den samlede karakter er dårligere enn 4.0 (immaturus/stryk), gis studenten mulighet til å fremstille seg til ny eksamen innenfor rammen av antall forsøk som normalt ikke skal overstige 3 - tre - forsøk. Denne eksamenen som normalt består av alle definerte eksamenskomponenter på nytt, kan bare avlegges i tilknytning til neste ordinære eksamen.

Eksamenskomponenter av en fageksamen som det er mulig å ta om igjen alene, enten ved stryk eller ved forbedring av karakter, skal fremgå av studieplanen.

5. Målform og språk til eksamen

Ad. Forskriftens § 7; Bruk av målform og språk til eksamen

Eksamensoppgavene gis normalt kun på bokmål og nynorsk.

Det er anledning til å skrive eksamensbesvarelsen på norsk, svensk, dansk eller engelsk uten søknad på forhånd.

Ønskes eksamensoppgaven på annet språk enn norsk, må det søkes instituttet om dette. Søknadsfrist er den samme som fristen for oppmelding til eksamen. Ønskes anledning til å besvare eksamensoppgavene på annet språk enn norsk, svensk, dansk eller engelsk, må det søkes instituttet om dette. Søknadsfristen er den samme som for oppmelding til eksamen d.v.s. henholdsvis 15. februar og 15. september.

6. Hjelpemidler under eksamen

Ad. forskriftens § 8; Hjelpemidler under eksamen

De hjelpemidler som er tillatt brukt under eksamen skal stå beskrevet i studieplanen. Informasjon om tillatte hjelpemidler skal være lett tilgjengelig for studentene og skal stå skrevet på eksamensoppgaven.

Dersom kun skriftlige trykte kilder tillates brukt under eksamen, skal disse være fri for håndskrevne kommentarer. Kun understrekninger i teksten tillates. Dersom alle typer hjelpemidler er tillatt, også egne håndskrevne notater, følger ikke slike krav til de trykte kildene.

Søknad om å bruke hjelpemidler som ikke står presisert i studieplanen må i god tid før eksamen leveres instituttet og senest to uker før denne. Det siktes her kun til ordbøker til/fra norsk som hjelpemidler for utenlandske studenter. Instituttet skal oversende oversikt over innvilgede søknader til fakultetet. Eventuelle øvrige søknader eller spørsmål rettes til eksamensansvarlig på instituttet.

7. Tilrettelagt eksamen

Ad. forskriftens § 9

Det utdanningsvitenskapelige fakultet vil i den grad det er praktisk mulig gjennomføre de tiltak som er nødvendig for at studenter med ulike former for funksjonshemninger skal få anledning til å avlegge eksamen ved fakultetet.

Det må innleveres en skriftlig søknad til fakultetet om den bistand i eksamenssituasjonen som vurderes nødvendig. Dette må dokumenteres i form av legeattest. Legeattest må oversendes fakultetet for hver eksamen det søkes tilrettelegging for. Legeattesten må beskrive hvilke dispensasjonsordninger det er behov for.

De ulike tiltakene det søkes tilrettelegging for, kan være av følgende karakter:

- Anledning til lengre pauser, eventuelt med mulighet til å hvile.
- Skriftlig eksamen i stedet for muntlig prøve, eller i spesielle tilfeller muntlig prøve i stedet for skriftlig eksamen. Muntlig prøve kan i henhold til Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995, § 52 ikke påklages.
- Et eget eksamenslokale med egen inspektør.
- Bruk av PC/skrivemaskin og/eller andre tekniske hjelpemidler.
- Skrivehjelp, døvetolk og/eller annen praktisk hjelp.
- Overføring av oppgavene til punktskrift eller forstørret skrift for blinde og svaksynte, eventuelt høytlesning av oppgaveteksten.
- Høytlesning av besvarelsen for korrektur for blinde og svaksynte.

Fakultetet forsikrer seg om at kandidaten på forhånd er blitt gjort kjent med bruken av de hjelpemidler som er blitt godkjent for bruk under eksamen.

Attest for dysleksi (som er anonymisert) legges ved kandidatens skriftlige besvarelse ved sensur.

Ved evaluering av eksamensbesvarelsene skal anonymitetsprinsippet gjelde så langt råd er.

Søknadsfristen for tilrettelagt eksamen er den samme som fristen for oppmelding til eksamen d.v.s. henholdsvis 15. februar og 15. september. Dersom Det akademiske kollegium fastsetter en felles søknadsfrist

gjeldende for UiO, kan den oppsatte fristen bli endret.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet, vil i samråd med studenten og eventuelt Rådet for funksjonshemmede studenter, komme fram til hvilke tiltak som bør iverksettes.

8. Vitnemål og karakterutskrift.

Ad forskriftens § 2

8.1 Karakterfastsetting

Beregning av endelig karakter for en studieenhet med deleksamener tar utgangspunkt i en vektning av delene ut fra det relative arbeidsomfang de antas å ha. Karakteren for studieenheten regnes med én desimal, som forhøyes dersom den følgende desimal ville bli 5 eller høyere. Den nøyaktige vektningen mellom eksamenselementene skal stå i studieplanen.

Ved beregning av endelig karakter for samlet mellomfagseksamen, teller karakteren for grunnfagseksamen 2/3 og karakteren for mellomfagstillegget 1/3 av samlet karakter.

Studenter med fritak for deler av eksamen ved fakultetet, får normalt ikke regnet ut samlet karakter for den aktuelle studieenheten.

8.2 Vitnemål

På vitnemål for tildelt grad føres opp endelig karakter for hver studieenhet (avdeling, hovedfaget eksklusive mellomfaget.) Hovedoppgaven føres opp med tittel på den vitenskapelige undersøkelsen og egen karakter. Det vises til utstedt vitnemål for lavere grad (cand.mag.-grad).

En kandidat kan ikke få tildelt egne vitnemål for to grader som i stor grad er samordnet dvs. der forskjellen mellom gradene utgjør høyst ett års normert studietid. Kandidaten må her velge hvilken grad vitnemålet skal skrives ut på. Fakultetet

gir eksamensutskrift som bekrefter at også vilkårene for den andre graden er oppfylt.

En kandidat som flere ganger har avlagt samme eksamen, får beste resultat regnet med på vitnemålet. Dersom vitnemålet allerede er utstedt, vil eksamener som forbedres etter dette bli dokumentert ved eksamensutskrift, ikke ved nye vitnemål.

8.3 Karakterutskrift.

Karakterutskrifter for studieenheter utstedes ved fakultetet. For eksamener på lavere grad er det kun karakterer for hele studieenheter (grunn-, mellomfag og semesteremne) som oppgis på karakterutskriften. Instituttet kan etter avtale med fakultetet utstede bekreftelser for gjennomført deksamener mv. som ikke er en studieenhet.

Studenter har ansvaret for selv å gjøre seg kjent med resultatet av sensuren.

Reglement for opptak til de pedagogiske fag ved Universitetet i Oslo

Gjeldende for studieåret 1997/98

Vedtatt i Fakultetsstyret 22. mai 1997, med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler og Forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til universitet og høyskoler av 23. desember 1996 samt presiseringer og overgangsregler fastsatt i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets brev av 23. desember 1996.

For studieåret 1997/98 er Universitetet i Oslo av departementet gitt hjemmel til å videreføre de regler som er gitt av institusjonen for studieåret 1996/97.

1. Hvem omfattes av reglementet

Dette reglementet omfatter følgende søkere til Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.

- norske og nordiske statsborgere.
- utenlandske (ikke-nordiske) statsborgere som har permanent oppholdstillatelse i Norge, eller tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse i Norge

(herunder EØS-borgere), og som har fullført norsk utdanning som i seg selv danner immatrikuleringsgrunnlaget.

- utenlandske (ikke-nordiske) statsborgere som har permanent oppholdstillatelse i Norge, eller tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse i Norge (herunder EØS-borgere), og som har utenlandsk utdanning som alene eller i kombinasjon med norsk utdanning danner immatrikuleringsgrunnlaget. Disse søkerne må i tillegg dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk og engelsk (jf § 5 pkt c).

Andre utenlandske søkere omfattes av egne regler for opptak til studier ved Universitetet i Oslo.

§ 2 Opptaksstørelse mm

Fastsettelse av opptaksrammer og adgangsregulering foretas etter Lov av 12. mai

1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler, § 39.

Hovedopptaket holdes om sommeren. Ved slutten av høstsemesteret holdes et sekundærøptak for spesielle kategorier søkere, jf. § 7.

Studenter som har bestått eksamen i et grunnfag eller mellomfagstillegg som privatist ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet får ikke tildelt automatisk studierett ved fakultetet.

Studenter som har bestått tilsvarende privatisteksamener ved andre fakulteter ved Universitetet i Oslo, kan heller ikke oppnå automatisk studierett ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Studenter med ordinært opptak ved et annet fakultet ved Universitetet i Oslo og som avlegger en grunnfagseksamen/ eventuelt 20 vektall ved dette fakultetet, vil kunne oppnå automatisk studierett ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Examen philosophicum og examen facultatum kan ikke inngå som en del av de 20 vektallene.

§ 3 Opptakskomite

Det utdanningsvitenskapelige fakultet oppnevner opptakskomite med 5 - 7 medlemmer, hvor studentene skal ha minst 2 representanter. Opptakskomiteen oppnevnes for 1997/98. Studentrepresentasjonen er av samme varighet. Fakultetet kan gi regler om delegasjon av deler av opptakskomiteens arbeid til utvalg under denne. Fakultetene kan samarbeide om saksforberedelsen for opptakskomiteene og /eller om komitéarbeidet.

Opptakskomiteen skal ha nødvendig sekretærhjelp.

§ 4 Opptakskriterier og rettigheter

a) Opptak

Opptaket skjer på grunnlag av eksamensresultatet fra den utdanning som gir rett

til immatrikulering med eventuelle tilleggspoeng beregnet etter § 6 pkt. 2, eller etter individuell vurdering (jf. § 5 siste avsnitt)

Søkeren kan maksimalt oppgi 15 studieønsker ved søknad om opptak til grunnstudier ved universitetene og høyskoler som omfattes av den nasjonale samordningen av opptak.

Søkeren må sette opp sine studieønsker i prioritert rekkefølge. Tilbud om studie-plass i første (og eventuelt senere) opptaksrunde(r) samordnes slik at hver søker får høyst ett tilbud.

Fakultetet er ikke forpliktet til å behandle søknader som innleveres etter søknadsfristen. Når dokumentasjon innleveres etter fristen for ettersending, vil søknaden normalt bli vurdert i sekundærøptaket.

Søkere som får tilbud om studie-plass, men som blir forhindret fra å påbegynne studier det studieåret opptaket gjelder, på grunn av svangerskap, sykdom eller avtjening av førstegangstjeneste, kan søke fakultetet om å beholde studie-plassen til neste studieår.

All dokumentasjon som legges ved søknaden skal være stemplet og underskrevet av offentlig tjenesteperson. Fakultetet kan kreve at originaldokumenter skal framvises ved opptak. Hvis dette ikke overholdes kan studie-plassen inndras. Forfalsket dokumentasjon kan medføre politianmeldelse.

b) Betingelser for å beholde studie-plassen

Opptaket er betinget av at søkeren er immatrikulert ved norsk universitet eller høyskole, og registrerer seg på et studium ved fakultetet enten høstsemesteret opptaket skjer eller påfølgende vårsemester. Studieretten er videre betinget av at studenten fremstiller seg til første fageksamen innen 2 år etter opptak, ev 2 1/2 år hvis studenten ikke har bestått examen philosophicum/examen facultatum. Med fremstille seg menes oppmelding og oppmøte til eksamen.

§ 5 Opptaksgrupper

Ved opptaket deles søkerne inn i følgende grupper:

Gruppe A.

Søkere (norske, nordiske, og ikke-nordiske statsborgere med permanent oppholdstillatelse i Norge, samt EØS-borgere) med fullført og bestått eksamen fra norsk 3-årig videregående skole som alene gir rett til immatrikulering (herunder inngår studieretning for allmenne, økonomisk og administrative fag, studieretning for allmenne fag, studieretning for handels- og kontorlag og andre studieretninger med tilleggsfag fra studieretning for allmenne, økonomisk og administrative fag eller fra studieretning for allmenne fag), og søkere med examen artium/eksamen fra økonomisk gymnas og søkere med diplom fra International Baccalaureate.

Opptak av søkerne skjer på bakgrunn av enten skolepoeng eller konkurransepoeng (skolepoeng + tilleggs-poeng). Opptakskomiteen fastsetter to grenser der alle søkere blir vurdert i forhold til begge grensene.

Søkere med færre enn 15 tallkarakterer på vitnemålet fra 3-årig videregående skole behandles i gruppe b) eller c).

Gruppe B.

- Norske og nordiske søkere som har annet godkjent immatrikuleringsgrunnlag enn nevnt i A (tidligere vei I+II+III).
- Søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap, med permanent oppholdstillatelse (samt EØS-borgere) og med fullstendig, bestått norsk utdanning som alene gir rett til immatrikulering, og som ikke nevnt i A (tidligere vei I).

Opptak skjer på grunnlag av individuell vurdering.

Gruppe C.

Søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap (samt EØS-borgere) med hel eller delvis utenlandsk utdanning eller med annet, norsk immatrikuleringsgrunnlag enn nevnt i A og B, og som fyller samtlige av de følgende krav:

- Permanent oppholdstillatelse i Norge
- Tilfredsstillende kunnskaper i engelsk

Tilfredsstillende kunnskaper i norsk må dokumenteres (jf. ovennevnte Forskrift om generell studiekompetanse).

Tilfredsstillende kunnskaper i engelsk må dokumenteres ved å avlegge én av følgende prøver:

- TOEFL-testen (amerikansk) med minst 500 poeng
- IELTS-testen (britisk) med minst 5,0 poeng.

- Den videregående skoles grunnkurs i engelsk (minimum 1. årskurs med 5 uketimer) med karakteren 2 eller bedre k

Opptak skjer på grunnlag av individuell vurdering.

For søkere i alle gruppene gjelder følgende:

- Alle søkere som har dokumentert en funksjonshemming, skal vurderes individuelt.

- Opptakskomiteen kan ta opp et mindre antall søkere i alle gruppene på grunnlag av spesielle faglige, sosiale eller personlige forhold. Opptak skjer på grunnlag av individuell vurdering.
- Opptakskomiteen kan gi søker som har samisk bakgrunn fortrinn ved opptak

§ 6 Beregning av konkurransepoeng

Konkurransepoeng er summen av skolepoeng og tilleggspoeng.

1. Skolepoeng

Skolepoeng er summen av karakterpoeng og fordypningspoeng

a) Karakterpoeng

For søkere med fullført og bestått eksamen fra 3-årig norsk videregående skole som alene gir rett til immatrikulering (herunder inngår studieretning for allmenne, økonomisk og administrative fag, studieretning for allmenne fag, studieretning for handels- og kontorfag og andre studieretninger med tilleggsfag fra studieretning for allmenne, økonomisk og administrative fag eller fra studieretning fra allmenne fag), og for søkere med eksamen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas, beregnes karakterpoeng på følgende måte:

- Summen av samtlige tallkarakterer, dvs. både standpunkt- og eksamenskarakterer på vitnemålet, deles på antall tallkarakterer. Gjennomsnittskarakteren regnes ut med to desimaler (avrundet etter vanlige forhøyningsregler).

- Gjennomsnittskarakteren multipliseres med 10.

Søkere med bokstavkarakterer på vitnemålet og blandete karakterer ved examen artium eller ved eksamen fra økonomisk gymnas får disse karakterene regnet om til tallkarakterer/karakterpoeng etter følgende tabell: S=6, M=5, T=4, Ng=2.

Søkere med opptaksgrunnlag ved diplom fra International Baccalaureat (IB) får regnet om sine poeng til norsk skala etter nedenstående tabell (i denne omregningen skal eventuelle bonuspoeng ikke regnes med)

IB-poengsum (minus bonuspoeng)	Karakterpoeng
42	60,0
41	58,6
40	57,1
39	55,7
38	54,3
37	52,9
36	51,4
35	50,0
34	48,6
33	47,1
32	45,7
31	44,3
30	42,9
29	41,4
28	40,0
27	38,6
26	37,1
25	35,7
24	34,3

Tabell 16

Til grunn for beregningen av karakterpoeng legges vitnemål hvor det fremgår at søkeren har fullført og bestått den videregående utdanningen.

Dersom en søker avlegger andre eksamener enn de som fremgår av det opprinnelige vitnemålet, tas det hensyn til karakteren fra de andre eksamener bare dersom det er utstedt nytt vitnemål hvor disse karakterene inngår. Det forutsettes at vitnemålet er påført ny karaktersum og ny gjennomsnittskarakter (samt eventuelle fordypningspoeng, jf. § 6 pkt. 1 b).

Dersom en søker har gått opp til eksamen flere ganger i samme enkeltfag, godtas kun nytt vitnemål som inneholder karakter for ny eksamen der tidligere standpunkt- og eventuell eksamenskarakter er fjernet. Det forutsettes at vitnemålet er påført ny karaktersum og ny gjennomsnittskarakter (samt eventuelle fordypningspoeng, jf. § 6 pkt. 1 b)

b) Fordypningspoeng

Alle fag som gir fordypningspoeng, skal telle med i beregningen av karakterpoeng og gå fram av søkerens vitnemål. (jf. Forskrift om utfyllende regler for beregning av tilleggs-poeng på grunnlag av fordypning i fag fra den videregående skole av 23. desember 1995, med endringer 23. desember 1996.)

2. Tilleggs-poeng

Det gis tilleggs-poeng etter følgende regler:

a) Tilleggs-poeng for utdanning

- examen philosophicum : 1 poeng
- semesteremne 1 poeng
- grunnfagseksamen 2 poeng
- mellomfagseksamen 3 poeng

- storfagseksamen 4 poeng

- hovedfagseksamen 6 poeng

Semesteremne- / grunnfags- / mellomfags- / storfagseksamen omfatter her også eksamener som gir grunnlag for fritak for disse eksamener.

Offentlig og privat høyere utdanning som er godkjent i det norske universitets- og høyskolesystemet gir 0,5 tilleggs-poeng for hvert 5. vekttall.

Ingen søker kan oppnå mer enn 6 tilleggs-poeng for utdanning.

Det er kun utdanning som er godkjent i det norske universitets- og høyskolesystemet som kan gi tilleggs-poeng.

b) Tilleggs-poeng for alder

Det gis 1 tilleggs-poeng pr. år for alder i inn-til 4 år fra og med fylte 20 år i søknadsåret.

Ingen søkere kan samlet oppnå mer enn 10 tilleggs-poeng for utdanning og alder.

§ 7 Seksundæropptaket

Til sekundæropptaket kan melde seg søkere som leverte søknad om opptak til den ordinære søknadsfristen og som fyller et av fem følgende kriterer:

- a) Søkere som har vært oppe til utsatt prøve ved eksamen i videregående skole.
- b) Søkere som har fått samtykke til immatrikulering på annet grunnlag etter at hovedopptaket om sommeren er gjennomført (gjelder kun søkergruppe b og c).
- c) Søkere som har fått avslag ved hovedopptaket om sommeren, og

som i løpet av påfølgende høstsemester oppnådde nye tilleggs-poeng for høyere utdanning eller har forbedret eksamen fra videregående skole. Her inngår også de som har mottatt vitnemål og karakterutskrifter etter ettersendingsfristen.

- d) Søkere som har fått utsatt opptaket om sommeren på grunn av manglende dokumentasjon på tilstrekkelige kunnskaper i norsk og/eller engelsk og i løpet av påfølgende høstsemester kan dokumentere slike kunnskaper.
- e) Søkere som har fått opptak ved et annet fakultet eller en annen enhet ved Universitetet i Oslo under

sommerens opptak og tilfredsstillende poengkrav som ble fastsatt ved hovedopptaket til Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Sekundæropptaket foregår løpende. Søkerne må selv sende inn dokumentert søknad om å bli vurdert i sekundæropptaket innen 1. desember 1997. Søkerne bedømmes etter de samme kriterier som ved hovedopptaket og blir tatt opp dersom de tilfredsstillende krav som gjaldt ved dette opptaket.

§ 8 Klage over avgjørelse på søknad om opptak

Søkere som ønsker å klage på avgjørelsen på søknaden om opptak må først be om en begrunnelse for avslaget. Ved en eventuell klage gjelder forvaltningslovens bestemmelser.

Doktorgradsreglement

Reglement for gradene dr. art., dr. theol., dr. juris, dr. med., dr. odont., dr. polit., dr. pshychol., dr. ing. og dr. scient., vedtatt av Det akademiske kollegium 10. mars 1992, jf. Lov om universiteter og høyskoler § 45.

1. MÅLSETTING FOR DOKTORGRADSUTDANNINGEN

Doktorgradsutdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Studiet har et selvstendig forskningsarbeid på et spesialfelt med en vitenskapelig avhandling på høyt faglig nivå som mål. I tillegg skal doktorgradskandidaten få en videregående opp-

læring i teori og metode som gir faglig dybde og bredde i eget fag, samtidig som faget settes inn i en større ramme. Gjennom studiet skal kandidaten også få trening i formidling av faglig arbeid.

2. OPPTAK

2.1. Søkerens formelle kompetanse

For å bli opptatt til et doktorgradsstudium må søkeren ha oppnådd eksamen av høyere grad innen det fagområdet vedkommende søker opptak til, eller ha annen utdanning godkjent av fakultetet som grunnlag for opptak. Fakultetet kan stille krav om

at søkere gjennomgår særskilte kurs og/eller består særskilt prøve før opptak.

2.2. Plan for doktorgradsutdanningen

Søknaden om opptak skal inneholde en plan for studiet. Planen skal inneholde prosjektbeskrivelse, plan for opplæringsdelen, tidsplan for studiet, finansieringsplan og forslag til veileder(e).

Prosjektbeskrivelsen skal gjøre rede for tema, problemstillinger og valg av metode. Beskrivelsen bør angi framdriftsplan for de ulike deler av forskningsarbeidet. Dersom søkeren planlegger å bruke et annet språk i avhandlingen enn det som er godkjent i henhold til reglementets pkt. 4.4 siste ledd, skal søknad om godkjenning av dette leveres sammen med planen for studiet.

2.3. Villkår for opptak

Avgjørelsen om opptak baseres på en samlet vurdering av prosjektbeskrivelsen, søkerens formelle kvalifikasjoner og planen for doktorgradsstudiet, herunder tidsplan, finansieringsplan, godkjent(e) veileder(e) og søkerens tilgang til andre nødvendige faglige og materielle ressurser ved den forskningsinstitusjon vedkommende skal være tilknyttet.

Godkjenning av opplæringsdelen innenfor studiet skjer i henhold til utfyllende bestemmelser og de krav som stilles til komponentene i denne delen av programmet.

2.4. Prosedyre for opptak

Søknad om opptak skal sendes til fakultetet som i henhold til utfyllende bestemmelser avgjør opptak, godkjenner søkerens plan for studiet og oppnevner veileder(e). Avgjørelsen om opptak skjer etter innstilling fra det aktuelle fagmiljø. Samme instans avgjør også kriterier for rangering mellom kvalifiserte søkere i tilfeller der antall søkere overstiger opptakskapasiteten.

Dersom søkers prosjekt tilsier at det kan være aktuelt med tilknytning til flere fagmiljøer, bør det også legges uttalelse fra relevant(e) fagmiljø(er) til grunn for opptak.

En søker som allerede er funnet kvalifisert for opptak til et tilsvarende doktorgradsprogram ved et annet norsk universitet eller en annen vitenskapelig høyskole, skal normalt anses som kvalifisert for opptak ved den institusjonen søknaden er stilet til. I tilfeller der prosjektet allerede er funnet støtteverdig av et norsk forskningsråd, er mottakerinstitusjonen ikke forpliktet til å foreta ny sakkyndig vurdering av dette.

3. AVTALE

Opptak til organisert doktorgradsutdanning formaliseres i form av en skriftlig avtale. Avtalen inngås mellom doktorgradskandidat, veileder(e) og det fakultet/institutt kandidaten skal knyttes til, og angir partenes gjensidige rettigheter og plikter. Avtalen skal angi tema for avhandlingen, avtaleperiode, finansieringsplan, veiledningsforhold, arbeidssted og opplæringsdel.

Vesentlige endringer i de forhold som omtales i avtalen, skal forelegges fakultetet til godkjenning.

4. DOKTORGRADSPROGRAMMENE

4.1. Normert tid

Doktorgradsutdanningen skal være lagt opp slik at den normalt skal kunne fullføres innenfor en tre års effektiv forskerutdanningsperiode. Av denne perioden skal minst ett semester være avsatt til organisert opplæring (kurs o.l.). Opplæringsdelen skal være fullført når avhandlingen innleveres.

Når særlige faglige hensyn taler for det kan fakultetet godkjenne en annen tidsnormering. I alle tilfeller skal studiet føre frem til samme faglige nivå.

4.2. Opplæringsdelen

Opplæringsprogrammet innen doktorgradsutdanningen skal inneholde den faglige og metodiske skolering som er ønskelig av hensyn til arbeidet med doktoravhandlingen og for kvalifisering til yrker hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Programmet skal også inneholde tilbud i vitenskapsteori.

Fakultetet er ansvarlig for å gi alle doktorgradskandidater tilbud om opplæring på høyt vitenskapelig nivå. Dersom den enhet som er ansvarlig for doktorgradsprogrammet ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal fakultetet legge forholdene til rette for kandidatens deltakelse i tilsvarende opplæring ved en annen enhet eller en annen institusjon som gir godkjent doktorgradsopplæring. Opplæringen kan gis dels som regelmessige forelesninger/seminarer, dels som kortere, intensive samlinger eller i annen form godkjent av fakultetet. I de fag der det ikke foreligger egnet kurstilbud, kan individuelt lesepensum godkjennes som del av kursprogrammet.

Alle som er tatt opp til doktorgradsutdanning, skal følge opplæringsprogrammet. Det kreves dokumentasjon for at kandidaten har tilegnet seg de nødvendige faglige kunnskaper. Slik dokumentasjon kan gis gjennom obligatoriske praktiske øvelser, skriftlige eller muntlige prøver, forelesning, seminarundervisning eller i form av vitenskapelig og/eller populærvitenskapelig artikkel eller i annen form godkjent av fakultetet.

Som et ledd i opplæringsdelen kan doktorgradskandidaten holde seminar eller en forelesningsrekke og på denne måten få øvelse i og hjelp til faglig formidling. Et populærvitenskapelig arbeid som krever tilnærmet samme arbeidsinnsats, kan godkjennes som tilsvarende skolering i faglig formidling.

Fakultetet kan gi fritak for deltakelse i deler av opplæringsprogrammet dersom tilsvarende krav er oppfylt ved annen insti-

tusjon som gir godkjent opplæring. I spesielle tilfeller kan det også ellers gis helt eller delvis fritak for slik deltakelse dersom annen opplæring eller forskningsmessig erfaring som gir tilsvarende kompetanse, kan dokumenteres.

4.3. Veiledning

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning av én av de vitenskapelig ansatte ved fakultetet, en annen person med nødvendig fagkyndighet eller flere slike personer i samarbeid.

Normalt skal det være en veileder fra det fakultet doktorgradskandidaten er opptatt ved. Dersom det blir oppnevnt ekstern veileder, skal det også oppnevnes en intern. I tilfeller med flere veiledere skal en av dem oppnevnes som hovedveileder. Veileder skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Doktorgradskandidat og veileder(e) forutsettes å holde jevnlig kontakt etter de retningslinjer som er fastsatt i avtalen om faglig veiledning i forskerutdanningen, jf. pkt. 3. Normalt bør doktorgradskandidaten også ha anledning til å få sitt avhandlingsarbeid drøftet på seminar.

4.4. Avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid på et høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, begrepsmessig presisering, metodisk og teoretisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Således skal avhandlingen bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et faglig nivå som tilsier at det vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen kan være et frittstående arbeid eller en videreføring av hovedfagsoppgaven i embetsstudiet. Avhandlingen kan også være en videreføring av faglig arbeid som er utført tidligere i forbindelse med andre eksamener i embetsstudiet.

Normalt skal bare arbeid som er publisert de siste seks år før innlevering av avhandlingen, kunne inngå som deler av denne.

Til bedømmelse som enkeltarbeid kan ikke antas arbeid som har vært godtatt som hovedoppgave ved embetseksamen eller som magister- eller licensiatsavhandling, med mindre arbeidet inngår som en mindre del av en avhandling som består av flere sammenhengende arbeid.

Flere mindre arbeid kan godkjennes som deler av doktoravhandlingen når de etter sitt innhold utgjør et hele. I tillegg til de enkelte delene skal det da utarbeides et sammendrag som gjør nærmere rede for helheten i avhandlingen.

Del av fellesarbeid kan godtas til bedømmelse, forutsatt at det representerer en selvstendig innsats som kan identifiseres, i den utstrekning det er nødvendig for vurderingen. I slike tilfeller skal det innhentes erklæringer fra de øvrige forfattere og andre som har fulgt arbeidet, slik at doktorgradskandidatens innsats kan identifiseres. Et arbeid som tidligere er godkjent for doktorgraden ved utenlandsk universitet eller høyskole, kan ikke antas til bedømmelse, selv om arbeidet innleveres i omarbeidet skikkelse.

Avhandlingen skal være skrevet på norsk, svensk, dansk, engelsk, tysk eller fransk. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk, skal det være søkt om særskilt tillatelse til dette ved opptak, jf. pkt. 2.2.

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig, og det kan ikke legges restriksjoner på retten til å publisere resultatene i avhandlingen.

Hvis en doktoravhandling ikke blir godkjent, kan et nytt arbeid, evt. det opprinnelige arbeid i omarbeidet skikkelse, tidligst innleveres til ny bedømmelse seks måneder etter at beslutningen om å ikke godkjenne avhandlingen, ble truffet.

5. BEDØMMELSE

5.1. Innlevering av arbeid

Doktorgraden tildeles på grunnlag av:

- a) Godkjent vitenskapelig avhandling og et tilfredsstillende forsvar i en offentlig disputas
- b) Godkjent gjennomføring av opplæringsprogrammet, eventuelt annen godkjent faglig skoloring eller kompetanse
- c) Minst én godkjent prøveforelesning.

Søknaden om å få avhandlingen bedømt rettes til den instans som angis i utfyllende bestemmelser og vedlagt det antall eksemplarer av avhandlingen fakultetet bestemmer. Sammen med søknaden skal det foreligge dokumentasjon for at opplæringsprogrammet er fullført. Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, leveres ytterligere det antall eksemplarer som kreves i henhold til fakultetets utfyllende bestemmelser. Sammen med avhandlingen leveres et kortfattet sammendrag som kan tjene som pressemelding. Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest én måned før disputasen holdes.

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for doktorgraden. Etter innlevering har doktorgradskandidaten kun anledning til å foreta rettinger av formell art, forutsatt at han eller hun sender inn en oversikt over samtlige rettinger som er foretatt i det innleverte arbeid.

5.2. Oppnevning av bedømmelseskomité

Til å bedømme prøveforelesningen(e), avhandlingen og forsvaret av den, oppnevner fakultetet etter forslag fra det aktuelle fagmiljø en sakkyndig bedømmelseskomité på minst tre medlemmer. Veileder kan ikke være medlem av bedømmelseskomitéen. Minst ett av komitémedlemmene skal være

uten tilknytning til Universitetet i Oslo. Såvidt mulig bør ett av medlemmene være fra utenlandsk lærested. Medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Habilitetsreglene i Forvaltningslovens §§ 6 flg. gjelder for komitéens medlemmer, jf. lovens § 10. Doktorgradskandidaten underrettes om komitéens sammensetning.

5.3. Komitéens innstilling og behandling av innstillingen

Komitéen avgir begrunnet innstilling om godkjenning av avhandlingen, eventuelt vedlagt individuelle uttalelser. Dissenser skal grunngis. Komitéen kan kreve doktorgradskandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Bedømmelseskomitéens innstilling med eventuelle dissenser og individuelle uttalelser tilstiles fakultetet og skal så snart som mulig oversendes doktorgradskandidaten. Dersom doktorandens merknader kan ha betydning for spørsmålet om avhandlingen kan godkjennes, bør merknadene forelegges bedømmelseskomitéen før fakultetet fatter realitetsvedtak i saken.

Bedømmelseskomitéens innstilling med eventuelle merknader behandles av det organ institusjonen har delegert denne myndighet.

Doktorgradskandidaten underrettes om resultatet av behandlingen.

5.4. Prøveforelesning(er) og disputas

Doktorgradsutdanningen blir avsluttet med:

- a) Minst én prøveforelesning over oppgitt emne.
- b) En disputas.

Disputasen skal normalt avholdes innen seks måneder etter at avhandlingen er innlevert.

Prøveforelesningen(e) skal holdes før disputasen. Der det blir avholdt bare én prøveforelesning, skal denne alltid være over oppgitt emne. Emnet for denne prøveforelesningen bestemmes av bedømmelseskomitéen og kunngjøres for doktoranden to uker før forelesningen.

Forelesning og disputas skal skje på det språket som avhandlingen er skrevet på, eller et annet språk som er tillatt i henhold til reglementet. Bedømmelseskomitéen vurderer prøveforelesningen(e), som skal finnes tilfredsstillende.

Disputasen skal være offentlig, og er avhengig av at avhandlingen er funnet verdig til å forsvares, jf. pkt 5.3. Det skal normalt være to opponenter, med mindre annet er bestemt i utfyllende regler. Opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomitéen. Komitéen utpeker selv opponentene.

Disputasen foregår som en drøfting av avhandlingen mellom opponentene og doktoranden. Første opponent innleder diskusjonen og annen opponent avslutter disputasen. Øvrige tilstedeværende som ønsker å delta i drøftingen, må under disputasen gi melding om dette til disputasens leder innen et tidspunkt som denne fastsetter og kunngjør ved åpningen.

Bedømmelseskomitéen sender etter disputasen en innberetning om prøvene samlet sett er godkjent.

5.5. Ny prøve

Hvis prøveforelesningen(e) og/eller disputasen ikke godkjennes, kan ny prøve først avlegges seks måneder etter disputasen.

6. KREERING OG VITNEMÅL

6.1. Kreating

På grunnlag av innberetning fra bedømmelseskomitéen om at prøveforelesningen(e) og disputasen er godkjent, kreerer institusjonens øverste styringsorgan eller

det organ det bemyndiger, doktoranden til doktor.

6.2. Vitnemål

Doktorgradvitnemål utferdiges av institusjonen. På vitnemålet skal tittelen på avhandlingen føres opp sammen med opplysninger om det faglige opplæringsprogram doktoranden har deltatt i.

7. KLAGE

7.1. Klage på opptak/søknadsbehandling

Avslag på søknad om opptak etter pkt. 2 kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens §§ 28 flg. Grunngitt klage sendes til fakultetet i henhold til utfyllende bestemmelser. Blir avslaget opprettholdt, skal klagen oversendes uten ugrunnet opphold til Den sentrale klagenemnda til avgjørelse.

7.2. Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet

For klage vedrørende godkjenning av kurs eller andre deler av opplæringsprogrammet, jf. pkt. 4.2. gjelder første ledd tilsvarende. Er det avlagt særskilt eksamen eller prøve, gjelder derimot reglene om klage i Universitetslovens kap. 12 med utfyllende regler.

7.3. Klage over saksbehandling

Dersom avhandlingen, forsvaret av den eller prøveforelesningen(e) ikke blir godkjent, har doktoranden kun adgang til å

påklage saksbehandlingen. Klage på annet grunnlag kan ikke fremsettes. Hvis den påberopte saksbehandlingsfeil kan ha hatt avgjørende betydning for bedømmelsen eller doktorandens prestasjonsmulighet, skal vedtaket oppheves dersom feilen ikke kan rettes. Er det ikke grunnlag for å oppheve vedtaket, oversendes klagen uten ugrunnet opphold til Den sentrale klagenemnda til avgjørelse. Når et vedtak oppheves, skal det samtidig bestemmes hvilke nye saksbehandlingsskritt som skal foretas. Gjelder saksbehandlingsfeilen bedømmelsen av avhandlingen, skal det foretas ny bedømmelse av nye sakkynndige med mindre doktoranden samtykker i noe annet. Gjelder feilen forsvaret av avhandlingen eller prøveforelesningen(e), skal det bestemmes om ny disputas skal avholdes eller prøveforelesningen(e) holdes på nytt, eller om det bare skal foretas ny vurdering.

8. UTFYLLENDE BESTEMMELSER

Kollegiet gir utfyllende regler og fakultetene gir utfyllende bestemmelser til dette reglementet. Fakultetets utfyllende bestemmelser skal forelegges kollegiet til godkjenning.

9. DISPENSASJON

Det kan dispenseres fra bestemmelsene i dette reglementet. Et dispensasjonsvedtak må forelegges kollegiet til godkjenning.

Utfyllende bestemmelser for graden dr.polit.

Vedtatt av det akademiske kollegium 8. desember 1992, jf Lov om universiteter og høyskoler § 46. Dr. polit.-graden tildeles av

Det samfunnsvitenskapelige fakultet, som har det formelle ansvar for forvaltningen av

graden i henhold til nedenstående bestemmelser.

§ 2. Opptak

2.1. Søkers formelle kompetanse

For å bli opptatt til dr.polit.-studiet kreves examen cand.polit., cand.oecon., cand.sociol., cand.paed. eller magistergraden innen de samme fagene.

Annen utdanning eller kompetanse på tilsvarende nivå kan etter individuell vurdering godkjennes som grunnlag for opptak til dr.polit.-studiet.

2.4. Prosedyre for opptak

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg avgjør søknad om opptak. Opptaket skjer normalt én gang i året, med søknadsfrist 1. oktober for opptak fra 1. januar året etter.

Søknad om opptak skrives på eget skjema og sendes det institutt som søkeren ønsker å ha sin faglige tilknytning til. Prosjektbeskrivelsen skal normalt være på 3-7 sider.

Avgjørelsen om særlig prøve før opptak fattes av fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg etter anbefaling fra det institutt søkeren skal knyttes til. Opptakskapasiteten ved de enkelte fagmiljøer/institutter avgjøres av fakultetsstyret, etter innstilling fra de respektive instituttene.

§ 3. Avtale

Avtaleperioden for den enkelte kandidat bestemmes av instituttene, innenfor de rammer som er hjemlet i reglementet og gitt av dr.grads- og forskningsutvalget. Avgjørelsen om avtaleperioden tas inn i avtalen om opptak til studiet. Avtale om opptak og veiledning skal normalt være inngått senest 1. mars i opptaksåret.

4.1. Normert tid

Dr.polit.-programmet er lagt opp innen rammen av en fire års forskerutdanningsperiode. Omfanget av opplæringsdelen skal totalt sett svare til mellom 1/2 og 1 års heltids studium.

4.2. Opplæringsdelen

4.2.1. Generelt

Opplæringsdelen skal minst inneholde følgende komponenter:

- Vitenskapsteori
- Metode
- Faglig teori
- Formidling.

Fakultetet fastsetter generelle studieplaner for forskeropplæringen innen det enkelte fag1. Studieplanene gir en nærmere beskrivelse av faglig innhold, vekting og undervisningstilbud i forhold til de faste komponentene i opplæringsdelen. Fakultetet godkjenner individuelle studieopplegg opplæringsdelen innen fagområder hvor det ikke foreligger felles studieplan.

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg har det formelle ansvar for utdanningstilbudet innen opplæringsdelen. Det enkelte institutt har ansvar for å gjennomføre undervisningen innen rammen av gjeldende studieplan. Fakultetet skal arrangere kurs i vitenskapsteori minst én gang i året.

Omfanget av det enkelte undervisnings tiltak innen opplæringsdelen fastsettes av instituttene i form av vektall og/eller i form av timer undervisning. Flertallet av enkeltkurs/-tilbud skal ha en omfangsbeskrivelse og de resterende kurs skal i det minste ha en samlet omfangsbeskrivelse slik at det totale omfang av opplæringsdelen fremgår og er i samsvar med gjeldende studieplan.

I den vurdering instituttene foretar skal en ta utgangspunkt i at 1 vektall svarer til

1.5 - 2 ukers arbeidsinnsats. Omfanget fastsettes etter skjønn av det enkelte institutt, med utgangspunkt i kandidatenes arbeidsbyrde. Ved vurderingen av den antatte arbeidsinnsatsen for kandidatene trekkes det inn:

- Antallet timer undervisning.
- Forberedelse og kursnivå, og
- Evalueringsformen(e) som benyttes.

Fakultetets felleskurs i vitenskapsteori gis 3 vektall.

4.2.2. Krav til dokumentasjon

Normalt kreves det at gjennomføring av kurs/tilbud under opplæringsdelen av dr.polit.-programmet dokumenteres ved én eller flere av følgende former:

- a) Forberedt skriftlig eller muntlig framlegg/innlegg
- b) Øvelser
- c) Medvirkning i faglig planlegging og gjennomføring av konferanse eller seminarrekke
- d) Skriftlig eksamen
- e) Muntlig eksamen
- f) Hjemmeeksamen, essay e.l.
- g) Skriftlig rapport (fra konferanse, seminar mv.).

Det enkelte institutt kan gi nærmere retningslinjer for krav til dokumentasjon av de kurs som instituttet arrangerer.

4.2.3. Krav til formidling

Krav til øvelse i faglig formidling innen det enkelte fag skal skje enten ved

- a) En forelesnings- eller seminarrekke tilsvarende 1 uketime i ett semester, eller
- b) Et populærvitenskapelig arbeid, eller

- c) Annet formidlingsarbeid, som utstillinger ol.

Arbeidsinnsatsen under b) og c) skal svare til arbeidsinnsatsen under a). Hovedveileder (evt. biveileder) har ansvar for veiledning i forbindelse med formidling.

4.2.4. Godkjenning av dr.gradskandidatens studieopplegg

Instituttene godkjenner den enkelte kandidats studieopplegg innenfor rammen av gjeldende studieplaner. Instituttene gis også fullmakt til å godkjenne eksterne kurs innen rammen av gjeldende studieplaner.

Fakultetet godkjenner individuelle studieopplegg for fagområder hvor det ikke foreligger noen studieplan.

Ethvert opplæringstiltak som er godkjent innenfor samme fagmiljø ved ett av de andre norske universitetene godkjennes automatisk og med samme omfang ved fakultetet, dog slik at det ved omfangsberegningen tas hensyn til eventuell innholdsmessig overlappning med andre kurs som inngår i doktorgradskandidatens studieopplegg. Fakultetet kan gi nærmere retningslinjer for godkjenning av utenlandske undervisningstiltak.

Kurs på videregående nivå kan godkjennes som del av kandidatens studieopplegg. Slike kurs skal utgjøre en mindre andel av det totale programmet og godkjennes av instituttene. Det forutsettes at kandidatene ikke tidligere har hatt tilsvarende kurs på videregående nivå, og at kursvalget klart kan begrunnes i kandidatenes prosjektopplegg. Et institutt kan bestemme at slike kurs skal gi en mindre uttelling (lavere omfangsvektning) på doktorgradsnivå.

Instituttene kan gi utfyllende retningslinjer for godkjenning av kurs og ev. faglige arbeider som skolerung i faglig formidling.

4.3. Veiledning

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg oppnevner veileder(e) etter forslag fra det institutt kandidaten skal knyttes til.

5.1. Innlevering av arbeid

Søknad om å få avhandlingen bedømt stiles til fakultetet, men sendes det institutt søkeren har vært knyttet til. 5 eksemplarer av avhandlingen skal følge med søknaden. Ved innlevering av avhandlingen kreves bekreftelse fra dr.grads- og forskningsutvalget på at opplæringsdelen er gjennomført som forutsatt. Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, skal kandidaten levere inn ytterligere 50 eksemplarer av avhandlingen.

5.2. Oppnevning av bedømmelseskomité

Bedømmelseskomitéen oppnevnes av fakultetsstyret, etter forslag fra det institutt kandidaten har vært knyttet til.

5.3. Komitéens arbeid og endelig innstilling

Doktoranden gis en frist på minimum én uke til å fremme skriftlige merknader til innstillingen.

Komitéinnstillingen behandles av fakultetsstyret. Dekanus kan godkjenne en komitéinnstilling når den enstemmig konkluderer med at doktoranden gis adgang til å disputere.

Dersom minst 2/3 av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer finner at det - til tross for en enstemmig komitéinnstilling - foreligger begrunnet tvil om en avhandling bør godkjennes eller ikke, skal fakultetsstyret oppnevne to nye sakkyndige, som avgir individuelle uttalelser. Fakultetsstyret kan ikke tilsette en énstemmig komitéinnstilling uten støtte i nye sakkyndige vurderinger. Dersom begge de nye sakkyndige slutter seg til konklusjonen i den opp-

rinnelige komitéinnstillingen, skal denne innstillingen følges. Dersom konklusjonen i den opprinnelige innstillingen får støtte fra én av de to nye sakkyndige, skal denne innstillingen følges, så fremt minst 1/3 av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer stemmer for dette.

Dersom det foreligger dissens i komitéen, skal fakultetsstyret innhente individuelle uttalelser fra to nye sakkyndige eller oversende saken til fakultetsrådet for behandling. Dersom begge de to nye sakkyndige slutter seg til konklusjonen fra flertallet i den opprinnelige komitéen, skal denne innstillingen følges, så fremt minst 1/3 av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer stemmer for dette. Med unntak av de tilfeller hvor annet er eksplisitt bestemt, fattes fakultetsstyrets avgjørelse med simpelt flertall.

For eventuell fakultetsrådsbehandling gjelder følgende regler: Dersom det er dissens i bedømmelseskomitéen og innstillingen fra mindretallet i komitéen får støtte fra minst 1/3 av rådets tilstedeværende medlemmer, skal saken behandles på nytt etter at det er innhentet individuelle uttalelser fra to nye sakkyndige. Rådet kan også i andre tilfeller, der det finner at det foreligger begrunnet tvil om en avhandling bør godkjennes eller ikke, innhente uttalelse fra nye sakkyndige. Dersom begge de to nye sakkyndige slutter seg til konklusjonen i innstillingen fra flertallet i den opprinnelige komitéen, skal denne innstillingen følges med mindre minst 2/3 av fakultetsrådets medlemmer stemmer mot dette. I andre tilfelle fatter fakultetsrådet vedtak ved simpelt flertall. Dersom doktorgradsarbeidet refuseres, kan kandidaten gis anledning til å sende inn arbeidet i omarbeidet versjon for ny bedømmelse. Søknad om fornyet bedømmelse kan bare sendes én gang og først 6 måneder etter at refusjon har funnet sted. Fakultetet kan utarbeide praktiske retningslinjer om gangen i doktorgradsvurderingen og disputasen.

5.4. Prøveforelesninger og disputas

Ved bedømmelse for graden dr.polit. skal det inngå to godkjente prøveforelesninger, én over selvvalgt og én over oppgitt emne.

Disputasen ledes av dekanus eller den dekanus bemyndiger til dette. Bedømmelseskomitéen sender etter disputasen en beretning på eget skjema til fakultetet. Innberetningen skal inneholde en kort redegjørelse for hvordan komitéen har vurdert avhandlingen og forsvaret av denne. Innberetningen skal konkludere med om prøvene samlet sett er bestått.

7.1. Klage på opptak/søknadsbehandling

Klage på opptak/søknadsbehandling skal sendes fakultetet for behandling i fakultetsstyret.

7.2. Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet

Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet skal sendes fakultetet for behandling i fakultetsstyret.

STUDIEHÅNDBOK 1997/98

DET UTDANNINGSVITENSKAPELIGE

FAKULTET

UNIVERSITETET I OSLO

Postboks 1161 Blindern

0317 Oslo

ISBN 82-91758-02-6

For ytterligere INFORMASJON kontakt fakultetet:

Telefon: 22 85 82 43

Faks: 22 85 82 41

E-post: uvfakultetet@uv.uio.no

Alle studiehandbøkene for Universitetet i Oslo
finnes tilgjengelig i World Wide Web på adresse (URL):
<http://www.uio.no/sthb/>